

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**ANONİM ORTAKLIK HÜKÜMLERİNİN
LİMİTED ORTAKLIKLARA UYGULANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cem SÜRÜCÜ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. S. Anlam ALTAY

EYLÜL 2015

ÖNSÖZ

Limited ortaklıklar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda önemli değişikliklere uğramıştır.

Konuyu seçmemdeki başlıca neden, limited ortaklıkların tarih boyunca hukuki niteliğinin tartışmalı olması; Türk Ortaklıklar Hukuku’nda, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde, limited ortaklıkların sermaye ve şahıs ortaklıklarının özelliklerini bünyesinde barındıran karma bir ortaklık tipi olarak kabul edilmesi ve nihayet 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile limited ortaklıkların sermaye ortaklığı olduğunun açıkça yazılmasıyla bu ortaklık tipinin nasıl bir değişime uğradığını ve limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerinin nasıl tespit edileceğini, araştırmacıya bu yelpazeden değerlendirme yapma imkanı tanınmasıdır.

Tezin hazırlanmasında yardım ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, büyük bir özveriyle rehberliğimi üstlenen tez danışmanım Doç. Dr. S. Anlam Altay başta olmak üzere, çeşitli konularda bilgisine başvurduğum ve manevi desteğini de her zaman hissettiğim Doç. Dr. Tolga Ayoğlu’na ve yazdığı “Limited Şirket- Tarihçe Niteliği” kitabıyla tezimin yazım sürecinde ilham aldığım Prof. Dr. Murat Alışkan’a teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca hayatım boyunca yanımda olan ve aldığım her kararda destek veren canım annem Mukadder Babacan’a ve üzerimdeki tüm emekleri için manevi babam rahmetli Gülman Babacan’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	viii
RÉSUMÉ	xi
ABSTRACT	xvi
ÖZET	xxi
GİRİŞ	1
I. TİCARET ORTAKLIKLARINA İLİŞKİN HÜKÜMLERİN UYGULANMASINA İLİŞKİN KURALLAR	4
A. Genel Bakış	4
B. Ticari Hükümler	5
1. Genel Olarak	5
2. Hükümlerin Uygulama Sırası	8
a. Emredici Hükümler	9
b. Sözleşme Hükümleri	12
c. Ticari Nitelik Taşıyan Yedek Hukuk Kuralları	15
d. Ticari Örf ve Âdet	16
e. Genel Hükümler	20
C. Ticaret Ortaklıklarına Uygulanacak Hükümler	21
D. Limited Ortaklıklara Uygulanacak Hükümler	25
E. Limited Ortaklıklar Açısından Anonim Ortaklıklara İlişkin Hükümlerin Uygulanacağı Hallere Toplu Bakış	30
II. LİMİTED ORTAKLIĞIN TEMEL YAPISI	33
A. Limited Ortaklığın Tarihi Gelişimi	33
1. Genel Olarak	33
2. Limited Ortaklığın Hukuki Yapısı	37
B. Türk Ticaret Kanunu'ndaki Düzenlemeler Doğrultusunda Limited Ortaklıklardaki Yeni Düzen	40
1. Temel Esaslar	40
2. Ortak Sayısı ve Ortakların Nitelikleriyle İlgili Düzenlemeler	43

a. Ortak Sayısı.....	43
aa. Asgari Ortak Sayısı	43
bb. Azami Ortak Sayısı.....	44
cc. Ortak Sayısının Ölçü Niteliğini Yitirmesi	46
dd. Ortak Sayısının Tek Ortağa İnmesi	46
ee. Tek Kişilik Limited Ortaklıktan Çok Ortaklılığa Geçiş	47
ff. Limited Ortaklığın Kendi Paylarını İktisap Edebilmesi.....	48
b. Ortakların Nitelikleri	50
3. Limited Ortaklıklarda Yeni Sorumluluk Sistemi	52
4. Özden Yönetim Konseptinin Terkedilişi.....	56
5. Esas Sermayeye İlişkin Hükümlerdeki Yenilikler	57
a. Kavram.....	57
b. Esas Sermaye Payı.....	58
aa. Payın Bölünmezliği İlkesi	58
bb. Senetlerin İspat Aracı Olarak ya da Nama Yazılı Düzenlenmesi.....	60
cc. Oy Hakkı	61
c. Limited ve Anonim Ortaklık Pay Kavramları Arasındaki Farklılıklar..	63
6. Ortaklığa Borçlanma Yasağı.....	64
7. Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesine İlişkin Yenilik	65
8. Limited Ortaklıklarla İlgili Getirilen Diğer Yeniliklere Toplu Bakış	66
C. Limited Ortaklıkların Sermaye Ortaklığı Niteliği.....	68
1. Genel Olarak	68
2. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Dönemindeki Durum.....	69
3. TK.'daki Yeni Düzenleme.....	71
a. TK.'nın Limited Ortaklığı Sermaye Ortaklığı Olarak Sınıflandırması ve Bu Sınıflandırmanın Temel Etkileri	71
b. Limited Ortaklığın Şahıs Ortaklıkları ile Benzerlikleri	73
c. Değerlendirme	74
III. LİMİTED ORTAKLIKLA ANONİM ORTAKLIĞIN AYRIŞTIĞI NOKTALAR	76
A. Kuruluşa İlişkin Hükümler	76
1. Denetime Tabi Limited Ortaklıklarda Ortaklık Sözleşmesinde Denetçi Seçiminin Öngörülmesi.....	76
2. Ortaklığın Süresi	77
3. Limited Ortaklıklarda Kuruluşta Kanuna Karşı Hile	78

4. Esas Sermaye Payı Taahhüdünün Limited Ortaklığın Tescilinden Önce Devredilmesi Konusunda Anonim Ortaklık Hükümlerinden Ayrılan Yönler...	80
5. Genel Kurul İç Yönergesinin Düzenlenmesi Zorunluluğunun Limited Ortaklıklara Uygulanması Sorunu	81
6. Ortaklık Sözleşmesinde Öngörülmesi Şartıyla Bağlayıcı Olan Hükümler Açısından Değerlendirme	83
7. Ortaklık Sözleşmesinin Tesciline Dair Limited Ortaklık Hükümünün (587/1-c) Ultra Vires İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi.....	85
B. Oyda İmtiyazlı Payın Yaratılmasında İki Ortaklık Türü Arasındaki Farklılıklar	87
1. İmtiyaz Teriminin Sorgulanması	87
2. Oyda İmtiyazın İki Ortaklık Türündeki Farklı Görünümleri.....	88
3. Oyda İmtiyazın İstisnalarının İki Ortaklık Türündeki Farklı Görünümleri.	89
C. Limited Şirkette En Az Bir Ortağın Yönetim ve Temsil Yetkisine Sahip Olması Zorunluluğunun Yeni Düzenle Çelişkisi.....	90
D. Sermayeye İlişkin Bazı Karakteristik Hükümler	91
1. Limited Ortaklıkta Sermayenin Paylara Bölünmemiş Olması	91
2. Limited Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sisteminin Kabul Edilmemiş Olması	92
3. Limited Ortaklıkta Sermaye Azaltılması Yoluna Gidilebilmesi İçin Ek Ödeme Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmiş Olması Gerekliği	93
E. Ortaklık Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesine İlişkin Hükümler.....	94
1. Ortak Sayısının Bire Düşmesi Durumunda Sorumluluk	94
2. Limited Ortaklıkta Payın Devrinin Kanunen Yumuşatılarak Kısmen Sınırlanmış Olması	95
a. Kanuni Sınırların Esnekliği ve Genel Kurul Onayının Kaldırılması.....	95
b. Payın Devri ve Payın Devrinin Sınırlanması, Zorlaştırılması ve Kolaylaştırılmasındaki Zorluklar	96
c. Esas Sermaye Pay Senetlerinin Nama Yazılı Olarak Düzenlenmesinin Konu Üzerindeki Önemi.....	98
3. Esas Sermaye Payının Devrinin Pay Defterine Kaydedilmesindeki Düzenlemenin Limited Ortaklıklardaki Görünümü	101
4. Limited Ortaklıkta Çıkma, Çıkarma ve Çıkmaya Katılmanın Yapısal Bir Kurum Olarak Düzenlenmiş Olması	103
5. Limited Ortaklıklarda Çıkarma Kararına Karşı Ortağa Ayrıca Bir İptal Davası Açma Hakkı Tanınması	104
F. Ortağın Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumluluğuna İlişkin Düzenlemeler	105
1. Limited Ortaklık Hükümlerinde Müktesep ve Vazgeçilmez Hakların Saklı Olduğuna İlişkin Hükme Yer Verilmemesi.....	105
2. Limited Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine Yer Verilmemesi.....	107

3. Hazırlık Dönemi Faizine İlişkin Uygulanacak Anonim Ortaklık Hükümü..	110
G. Ortaklık Sözleşmesinin Değiştirilmesine İlişkin Hükümler	111
1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Tüm Hükümlerinin Değiştirilebilir Olması	111
H. Sona Ermeye İlişkin Hükümlerde Limited Ortaklığa Özgü Özellikler	112
1. Limited Ortaklıkta Haklı Sebeplerle Fesihle Her Ortağın Dava Açabilmesi	112
2. Organ Eksikliği Durumunda Fesih Davası Açacak Kişilerdeki Farklılık ..	114
3. Limited Ortaklıklarda Ayrılma Akçesine İlişkin Özellikler	116
IV. LİMİTED ORTAKLIKLARA UYGULANACAK ANONİM ORTAKLIK HÜKÜMLERİNİN BELİRLENMESİ VE KAPSAMI	118
A. Kuruluş ve Temel Yapıya İlişkin Hükümlerin Uygulanması	118
1. Ayni Sermaye, Ayni Devralmalar ve Özel Menfaatler	118
2. İntifa Senetleri.....	120
3. Ortaklığın Kuruluşu.....	122
a. Kurulma Anı.....	122
b. Tescil İstemi	125
B. Ortaklık Sözleşmesinin Değiştirilmesine İlişkin Hükümlerin Uygulanması	126
1. Esas Sermayenin Azaltılması.....	126
C. Ortaklığın Organlarına İlişkin Hükümlerin Uygulanması.....	128
1. Genel Kurul.....	128
a. Genel Kurulun Toplanması	128
b. Genel Kurulun Karar Alması	130
c. Genel Kurul Kararlarının Butlanı	130
d. Genel Kurul Kararlarının İptali	132
2. Müdürler	135
a. Genel Olarak	135
b. Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması	137
D. Finansal Yapı	139
1. Finansal Tablolar ve Yedek Akçeler	139
2. Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık.....	140
a. Bildirim Yükümlülüğü.....	140
b. İflasın Bildirilmesi veya Ertelenmesi	141
E. Denetçi.....	143
F. Sona Ermenin Sonuçları ve Tasfiyeye İlişkin Hükümlerin Uygulanması....	144
1. Sona Ermenin Sonuçları	144

2. Tasfiye	145
G. TK. m. 644 Bağlamında Uygulanacak Hükümler.....	146
1. Genel Olarak	146
2. Hukuki Sorumluluk Açısından Uygulanacak Hükümler.....	146
a. Belgelerin ve Beyanların Hukuka Aykırı Olması	146
b. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi.....	148
c. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk.....	149
d. Kurucuların, Müdürler Kurulu Üyelerinin, Yöneticilerin ve Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu	151
e. Kamu Borçlarından Sorumluluk	153
f. Denetçilerin Sorumluluğu	155
3. Ortaklığın Feshine, Borçlanma Yasağına ve Kar Payı Avansına Uygulanacak Hükümler.....	157
a. Fesih Davası	157
b. Ortakların Ortaklığa Borçlanma Yasağı	158
c. Dışardan Atanan Müdürlerin ve Müdürlerin Esas Sermaye Payına Sahip Olmayan Yakınlarının Şirkete Borçlanması.....	160
d. Kâr Payı Avansı.....	161
4. Müdür/lerin Kararlarının Butlanı ve Müdürlerin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Konularda Uygulanacak Hükümler.....	164
a. Müdür/lerin Kararlarının Butlanı	164
b. Müdürlerin Bilgi Alma Hakkı	164
5. Cezai Sorumluluk Açısından Uygulanacak Hükümler	167
SONUÇ	170
KAYNAKÇA	174
ÖZGEÇMİŞ.....	189

KISALTMALAR

AATUHK.	: 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
Alm. POK.	: Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFY.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
Bkz.	: Bakınız
Batider.	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK.	: 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DEÜHFD.	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dp.	: Dipnot
E.	: Esas
ETK.	: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
EÜHFD.	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını
GmbHG.	: Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
GTB.	: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
GÜFHFD.	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HUMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

İİK.	: 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu
İsv. BK.	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFD.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFY.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını
K.	: Karar
Karşl.	: Karşılaştırınız
m.	: Madde
MoMİG.	: Alman Limited Şirketler Hukukunun Modernizasyonu ve Kötü Kullanılmayla Mücadele Kanunu
MÜHF-HAD.	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
MÜHFY.	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını
MÜİİBFD.	: Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK.	: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
TBBD.	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK.	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK.	: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
TK.	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TL.	: Türk Lirası
TMK.	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TOBBOBK.	: 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu
TST.	: Mülga Ticaret Sicili Tüzüğü
TSY.	: Ticaret Sicili Yönetmeliği

TTSG. : Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

vd. : Ve devamı

VUK. : 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

YİİD. : Yargıtay İcra İflas Dairesi

RÉSUMÉ

Les sociétés à responsabilité limitée sont régies par l'art. 573-644 du Code de commerce turc. La définition de la société à responsabilité limitée est assurée par l'art. 573 du CCT. Selon cette définition, la société à responsabilité limitée est une sorte de partenariat formé sous un seul titre commercial par une ou plusieurs personnes physiques ou morales; avec un stock de capital défini qui consiste d'actions du stock de capital; dont les partenaires ne sont pas responsables des obligations de la société, mais de payer l'action du stock de capital qu'ils ont promis et d'effectuer les paiements supplémentaires et les obligations secondaires prévus par la charte de l'entreprise; formé pour tout objectif et sujet économiques qui ne sont pas interdits par la loi. L'une des nouveautés apportées par le Code de commerce turc numéroté 6102 est que l'art. 124/2 compte la société à responsabilité limitée, la société anonyme et le partenariat de commandite à capital divisé comme des sociétés de capital. En tant que tel, le législateur a ouvertement classé les sociétés à responsabilité limitée que les sociétés de capital. Cependant, dans la majorité des articles liés à la société à responsabilité limitée, le législateur a prévu des dispositions en contradiction avec les caractéristiques des sociétés de capital. La société à responsabilité limitée qui est un type mixte de partenariat d'un aspect historique, n'est pas devenue entièrement une société de capital avec ses attributs de partenariats personnels.

Dans la première partie de notre étude, l'ordre de l'application des dispositions commerciales a été établi en détail. Après l'établissement de cet ordre, les règles qui seraient appliquées aux partenariats commerciaux sont disposées, qui est suivie par l'énumération des règles concernant spécifiquement la société à responsabilité limitée. Parallèlement à cela, les cas où les règles des sociétés anonymes seront appliquées à des sociétés à responsabilité limitée sont examinés largement.

Dans la deuxième partie de notre thèse, le développement historique et la structure juridique de la société à responsabilité limitée sont examinés sous le titre de "fondements de la société à responsabilité limitée". Ensuite, le nouvel ordre de sociétés à responsabilité limitée prévu par le code numéroté 6102 et les nouvelles dispositions concernant les sociétés à responsabilité limitée introduites par ce code sont étudiés en détail. Ces dispositions constituent la base de l'attribution de la société de capital à la société à responsabilité limitée par le législateur.

Aujourd'hui, l'objectif de petites entreprises à être gérées comme entreprises de capital existe encore et l'institution de la société à responsabilité limitée continue à être le type le plus important du partenariat pour satisfaire ce besoin. La société à responsabilité limitée telle que prévue par l'ancien Code de commerce était un type de partenariat mixte qui a été jugé approprié pour les entreprises de petite et moyenne taille et avait les attributs de partenariats personnels. Cependant, le type mixte prévu par l'ancien Code de commerce qui a permis de rapprocher les entreprises privées à des partenariats personnelles ou des partenariats de capital est compliquée par le CCT, qui est jugé inapproprié compte tenu de son évolution historique, sa fonction et la nécessité des petites et moyennes entreprises à ce qu'il répond.

Dans la troisième partie de notre thèse, les différences entre les sociétés à responsabilité limitée et les sociétés anonymes sont examinées en détail. Tout d'abord, la différence dans les dispositions relatives à la création de ces entreprises est exposée. Alors que le CCT ne prévoit pas la désignation d'un auditeur par la charte de l'entreprise fondatrice d'une société anonyme, les art. 586/2-c et 587/1-i du CCT prévoient l'inclusion du document prouvant la nomination du vérificateur et de leur résidence par la charte sociale de la société à responsabilité limitée. L'art. 354 du CCT qui régit l'enregistrement de la charte de l'entreprise de la société anonyme ne contient aucune telle disposition. Étant donné que selon la quatrième clause introduit dans l'art. 397 du CCT par le Code numérotée 6335, le Conseil des ministres déterminera quelles sociétés de capital seront sous surveillance, les art. 586/2-c et 587/1-i de CCT ne seront appliqués que pour les sociétés à responsabilité limitée soumises à la supervision. Selon l'art. 529/1-un du CCT qui régit les conditions résolutives des sociétés anonymes, le partenariat se terminera à la fin du temps prévu par la charte à moins qu'il ne continue à fonctionner et devienne une entreprise avec période indéterminée. L'art. 636 du CCT concernant les conditions résolutives des sociétés à responsabilité limitée ne contient aucune disposition similaire à propos de la période du partenariat. Toutefois, selon l'art. 636/1-a du CCT, un partenaire ou un créancier de la société peut exiger la dissolution de la société lorsque l'une des conditions résolutives prévues par la charte se produit. En tant que tel, en dehors des conditions résolutives énumérées par la loi, la charte de l'entreprise et la fin de la durée du partenariat peuvent constituer une condition résolutive.

Selon l'art. 352 de CCT régulant le transfert de l'action avant la fondation du partenariat, le transfert de la promesse de l'action avant la fondation est invalide vers le partenariat. Le législateur n'a formulé aucune telle disposition concernant les sociétés à responsabilité limitée. Une opinion soutient que, cette omission est causée par le fait que l'art non-obligatoire. 595/2 du CCT attache le transfert des actions d'une société à responsabilité limitée à l'approbation de l'assemblée générale. Même s'il est non-obligatoire, la soumission de la cession de l'action à l'approbation de l'assemblée générale est incongrue avec le caractère des sociétés de capital. En outre, selon l'art. 593/2 du CCT, les obligations de l'action du stock de capital sont rédigées soit comme un outil de la preuve ou comme une obligation déclarée. Selon

l'intention du législateur de l'article, la loi introduit une nouveauté en permettant la rédaction de l'action du stock de capital par une obligation démonstrative ou une obligation enregistrée. La même intention législative affirme également que la rédaction de l'obligation déclarée ne facilite pas le transfert et la circulation de l'action. Le législateur voit ce seulement comme une option et que cette option ne transformera pas l'action de la société à responsabilité limitée en une action de la société anonyme. Ici, l'indécision du législateur est visible.

L'art. 577 du CCT contient des dispositions qui seraient obligatoires si la charte de l'entreprise déclare de sorte. Il faut dire que ces dispositions obligatoires sont établies dans une large mesure. Avec de telles dispositions, le partenariat peut être transformé en un partenariat avec les attributs d'une entreprise personnelle qui n'a rien à voir avec les sociétés de capital.

L'art. 479/1 du CCT permet d'accorder un privilège dans le vote en donnant de votes de quantité différente aux actions d'une valeur nominale égale. Selon l'intention du législateur de l'alinéa, *"...ce paragraphe délimite la méthode d'accorder un privilège au vote par une disposition impérative. Cependant, le privilège est accordé en donnant de votes de quantité différente aux actions d'une valeur nominale égale; le privilège ne peut pas être créé en donnant une voix égale aux actions des valeurs nominales différentes."* Le privilège dans les sociétés à responsabilité limitée est définie par l'art. 618/2 du CCT. Comme cette disposition qui limite le privilège de voter réglemente le mode d'attribution du privilège par la différenciation des valeurs des actions, dans ce cas, une action du stock de capital d'une valeur nominale de 25 TL et une action du stock de capital d'une valeur nominale de 250 porteront une seule voix et le propriétaire des actions d'une valeur inférieure aurait un privilège de voter au décuple. Alors que l'art. 479/1 du CCT permet un privilège de vote dans une société anonyme en donnant différents votes à des actions avec valeur nominale égale et que l'intention du législateur de la disposition proscrit ouvertement l'attribution de privilège en donnant des voix égaux aux actions d'une valeur nominale différente, l'attribution d'un privilège de vote dans une société à responsabilité limitée en donnant des voix égaux aux actions des valeurs nominales différentes autorisée par l'art. 618/2 du CCT constitue une contradiction.

Selon la dernière phrase de l'art. 623/1 du CCT, au moins un partenaire dans une société à responsabilité limitée doit posséder le droit d'administrer et le pouvoir de représenter la société. L'intention du législateur de l'article explique en détail pourquoi le concept de règle par les partenaires est abandonnée au profit d'une administration élue. Cependant, l'intention du législateur n'a pas d'explication concernant la dernière partie de l'art. 623/1. Selon cette disposition, dans une société à responsabilité limitée avec un partenaire, l'associé unique doit être nommé directeur du partenariat.

Selon la deuxième phrase de l'art. 583/2, l'une des dispositions liées au capital, l'estimation du vote d'une action du stock de capital d'une société à responsabilité limitée par sa valeur nominale ne constitue pas une division de l'action du stock de capital. L'intention du législateur de l'art. 583 postule que la valeur nominale dans une société à responsabilité limitée est différente de la valeur nominale dans une société anonyme à la fois pour l'ordre théorique et dogmatique. Dans une société anonyme, la valeur nominale est littéralement divisée en actions. En tant que tel, le capital peut être transféré librement et peut être une source de droits. Cependant, dans une société privée, l'action du stock de capital est divisé sur des lignes économiques pour la détermination et l'utilisation de certains droits. Après avoir examiné la deuxième phrase de l'art. 583/2 du CCT et de son intention législative, il devient évident que le législateur a peur de ce rapprochement des concepts et n'attribue pas totalement la qualification de la société de capital à des sociétés à responsabilité limitée.

Le CCT ne reconnaît pas le système des actions nominatives pour les sociétés à responsabilité limitée. La raison en est que, comme il serait facile d'augmenter le capital dans des sociétés à responsabilité limitée avec une petite quantité de partenaires, il serait erroné de laisser une décision si importante aux administrateurs.

La deuxième phrase de l'art. 592/1 du CCT proscriit la réduction du stock de capital pour modifier un bilan faillite à moins que les partenaires exercent pleinement leur obligations de paiements supplémentaires. En plus de cela, l'art. 577 permet l'imposition de droits secondaires aux partenaires si elle est prévue par la charte de la société par écrit. En tant que tel, le législateur n'applique pas le principe de l'obligation singulière pour les sociétés à responsabilité limitée.

La loi régleme la dissociation, l'expulsion et la participation à la dissociation comme des institutions juridiques. Elle comprend également des dispositions sur le rachat de partenariat. Comme la dissociation et l'expulsion du partenaire ne conduisent pas à l'acquisition de l'action du partenaire par la société à responsabilité limitée, un partenaire ou une tierce personne dans la plupart des cas, la réduction de capital aura donc lieu. L'expulsion est une institution où le principe d'*actio pro socio* est appliquée. Ce litige est une option découlant de l'attribut de partenariat personnel des sociétés à responsabilité limitée.

Selon l'art. 640/2 du CCT, les partenaires peuvent déposer une plainte contre les expulsions fondées sur des motifs prévus par la charte de la société. Ce règlement qui permet aux partenaires d'intenter une action contre l'expulsion, est parallèle à l'art. 255/2 du CCT qui régit les causes justes dans des partenariats illimités, une disposition particulière de la loi turque. En plus de cela, l'art. 622 de CCT qui régle la nullité des décisions de l'assemblée générale des sociétés à responsabilité limitée

prévoit l'application de l'art. 446 à de tels cas par analogie. Selon l'art. 446/1-b, les partenaires peuvent déposer l'action s'ils étaient présents ou ont voté à l'assemblée ou non. Cependant, cette loi de l'effet ne peut pas être utilisée pour des sociétés à responsabilité limitée comme la décision précitée est sur le sort d'un partenaire.

Selon l'art. 636/3, l'une des dispositions liées à l'expiration, tout partenaire peut exiger l'abolition de la société si une cause juste existe. L'art. 531/1 donne le droit d'exiger la suppression d'une société anonyme au prétexte d'une juste cause à la minorité, ce qui signifie, aux porteurs d'actions représentantes au moins un dixième du capital ou un vingtième si le partenariat est une société anonyme ouverte. Cependant, il est impossible de réduire le ratio de la minorité pour accorder le droit à l'abolition à un partenaire d'une société à responsabilité limitée.

Dans la quatrième partie de notre thèse, les références faites par les dispositions de société à responsabilité limitée aux dispositions relatives aux sociétés anonymes sont étudiées et quels articles envisagent sociétés anonymes est examiné en détail. Les sociétés à responsabilité limitée sont régies par le sixième chapitre du CCT, par les articles de 573 à 644, et les références se distinguent dans de nombreux articles. Aussi, le législateur a fait une référence générale à des sociétés anonymes dans l'art. 644 du CCT sous le titre de dispositions à appliquer. Dans cette partie de notre thèse, après que les dispositions sur les sociétés anonymes à appliquer à des sociétés à responsabilité limitée sont établies, il sera examiné si ces dispositions sont en harmonie avec le caractère juridique des sociétés à responsabilité limitée.

ABSTRACT

The private companies limited by shares are regulated by the art. 573-644 of the Turkish Commercial Code. The definition of the private company limited by shares is provided by the art. 573 of TCC. According to this definition, the private company is a kind of partnership formed under a single commercial title by one or more natural or juridical persons; with a definite capital stock that consists of shares of capital stock; whose partners are not responsible for the obligations of the partnership but for paying the share of capital stock they promised and for carrying out the additional payments and the secondary obligations foreseen by the corporate charter; formed for any economic goal and subject that is not prohibited by law. One of the novelties brought by the Turkish Commercial Code numbered 6102 is that art. 124/2 counts private company limited by shares, joint stock company and commandite partnership with divided capital as equity companies. As such, the lawmaker has openly classified private companies limited by shares as equity companies. However, in the majority of articles related to the private company, the lawmaker foresaw provisions in contradiction with the characteristics of equity companies. The private company which is a mixed type of partnership from a historical aspect, did not fully become an equity company with its attributes of personal partnerships.

In the first part of our study, the order of the application of commercial provisions has been established in detail. After the establishment of this order, the rules that would be applied to commercial partnerships are laid out, which is followed by the enumeration of the rules concerning specifically the private company limited by shares. Along with that, the cases where the rules of joint stock companies will be applied to private companies limited by shares are examined broadly.

In the second part of our thesis, the historical development and the legal structure of the private company is examined under the title of “fundamentals of private company”. Then, the new order of private companies foreseen by the code numbered 6102 and the new provisions concerning private companies introduced by this code are studied in detail. These provisions form the basis of the attribution of equity company over the private company by the lawmaker.

Today, the goal of small businesses being operated as equity companies stands and the institution of private company keeps being the most important type of

partnership satisfying this need. The private company as foreseen by the old Commercial Code was a type of mixed partnership that was deemed appropriate for small and medium size enterprises and had the attributes of personal partnerships. However, the mixed type foreseen by the old Commercial Code that made it possible to approximate the private companies to equity or personal partnerships is complicated by TCC, which is deemed inappropriate given its historical development, function, and the need of small and medium sized enterprises it responds to.

In the third part of our thesis, the differences between private companies and joint stock companies are examined in detail. First, the difference in the provisions concerning the establishment of these companies are displayed. While the TCC does not foresee the appointment of an auditor by the corporate charter founding a joint stock company, the art. 586/2-c and 587/1-i of TCC foresee the inclusion of the document showing the appointment of the auditor and their residence by the corporate charter of the private company. The art. 354 of TCC that regulates the registration of the corporate charter of the joint stock company contains no such provision. Given that according to the fourth clause introduced into the art. 397 of TCC by the Code numbered 6335, the Council of Ministers will determine which equity companies will be under supervision, the art. 586/2-c and 587/1-i of TCC will only be applied to private companies subjected to supervision. According to the art. 529/1-a of TCC that regulates the conditions subsequent of joint stock companies, the partnership will end at the end of the time foreseen by the charter unless it continues to operate and becomes a company with indeterminate period. The art. 636 of TCC related to the conditions subsequent of private companies does not contain any similar provision about the period of the partnership. However, according to art. 636/1-a of TCC, a partner or a creditor of the partnership can demand the dissolution of the partnership when one of the conditions subsequent foreseen by the charter occurs. As such, aside from the conditions subsequent enumerated by law, the corporate charter and the end of the duration of the partnership can constitute a condition subsequent.

According to the art. 352 of TCC regulating the transfer of share before the founding of partnership, the transfer of the promise of share before the founding is invalid towards the partnership. The lawmaker made no such provision about the private companies. One opinion holds that, this omission is caused by the fact that the non-binding art. 595/2 of TCC ties the transfer of share of a private company to the approval of the general assembly. Even if it's non-binding, the subjection of the transfer of share to the approval of the general assembly is incongruous with the character of equity companies. Besides that, according to the art. 593/2 of TCC, the bonds of share of capital stock are drafted either as a tool of proof or as a registered bond. According to the legislative intention of the article, the law introduces a novelty by allowing the drafting of the share of capital stock to a demonstrative bond or a registered bond. The same legislative intention also claims that the drafting of the registered bond does not facilitate the transfer and circulation of the share. The lawmaker sees this only as an option and this option will not turn the share of private

company into a share of joint stock company. The indecision of the lawmaker can be seen here.

The art. 577 of TCC contains provisions that would be binding if the corporate charter declares so. It must be stated that these would-be binding provisions are established in a large extent. With such provisions, the partnership can be turned into a partnership with attributes of a personal company that has nothing to do with equity companies.

The art. 479/1 of TCC makes it possible to grant a privilege in voting by giving different amount of votes to shares with an equal par value. According to the legislative intention of the subclause, *“...this subclause delimits the method of granting a privilege in voting by an imperative provision. However, the privilege is granted by giving different amount of votes to shares with an equal par value; the privilege can not be created by giving an equal vote to shares with different par values.”* The privilege in private companies is defined by the art. 618/2 of TCC. As this provision that limits the privilege of voting regulates the method of granting the privilege by differentiating the values of the shares, in this case, a capital stock share with a par value of 25 TL and a capital stock share with a par value of 250 would carry a single vote and the owner of the less valued shares would have a tenfold voting privilege. While as the art. 479/1 of TCC allows a vote privilege in a joint stock company by giving different votes to shares with equal par value and as the legislative intention of the provision overtly proscribes the granting of privilege by giving equal votes to shares with different par values, the grant of vote privilege in a private company by giving equal votes to shares with different par values allowed by the art. 618/2 of TCC constitutes a contradiction.

According to the last sentence of the art. 623/1 of TCC, at least one partner in a private company must possess the right to administrate and the power to represent the partnership. The legislative intention of the article explains in detail why the concept of rule by partners is abandoned in favor of an elected administration. However, the legislative intention has no explanation concerning the last part of the art. 623/1. According to this provision, in a private company with one partner, the sole partner must be appointed as the director of the partnership.

According to the second sentence of the art. 583/2, one of the provisions related to capital, the estimation of the vote of a share of capital stock of a private company by its par value does not constitute a division of the share of capital stock. The legislative intention of the art. 583 posits that the par value in a private company is different than the par value in a joint stock company both for the theoretical and the dogmatic order. In a joint stock company, the par value is literally split into shares. As such, the capital can be transferred freely and can be a source of rights.

However, in a private company, the share of capital stock is divided on economic lines for the determination and utilization of certain rights. After examining the second sentence of the art. 583/2 of TCC and its legislative intention, it becomes obvious that the lawmaker is afraid of this approximation of concepts and does not fully attribute the qualification of equity company to private companies.

TCC does not recognize the system of registered shares for private companies. The reason for this is that, as it would be easy to increase the capital in private companies with a small amount of partners, it would be wrong to leave such an important decision to directors.

The second sentence of the art. 592/1 of TCC proscribes the reduction of capital stock to amend a bankrupt balance sheet unless the partners fully perform their duties of additional payments. On top of that, the art. 577 allows the imposition of secondary duties to the partners if it is foreseen by the corporate charter in writing. As such, the lawmaker does not apply the principle of singular obligation for private companies.

The law regulates disassociation, expulsion and participation to disassociation as legal institutions. It also includes provisions about partnership buyout. As the disassociation and the expulsion of the partner do not result in the acquisition of the share of the partner by the private company, a partner or a third person in most cases, the reduction of capital would therefore take place. The expulsion is an institution where the principle of *actio pro socio* is applied. This lawsuit is an option stemming from the personal partnership attribute of private companies.

According to the art. 640/2 of TCC, partners can file a lawsuit against expulsions based on reasons foreseen by the corporate charter. This regulation that allows partners to bring an action against expulsion, is parallel to the art. 255/2 of TCC that regulates just causes in unlimited partnerships, a provision peculiar to Turkish law. On top of that, the art. 622 of TCC that regulates the nullity of the decisions of the general assembly of private companies foresees the application of art. 446 to such cases by analogy. According to the art. 446/1-b, the partners can file the action whether they were present or voted in the assembly or not. However, this law of effect can not be used for private companies as the aforementioned decision is about the fate of a partner.

According to the art. 636/3, one of the provisions related to expiration, any partner can demand the abolition of the partnership if a just cause exists. The art. 531/1 gives the right to demand the abolition of a joint stock company on the

grounds of a just cause to the minority, which means, to holders of shares representing at least one tenth of the capital or one twentieth if the partnership is an open joint stock company. However, it is not possible to lower the ratio of minority to grant the right to abolition to a partner of a private company.

In the fourth part of our thesis, the references made by private company provisions to provisions related to joint stock companies are studied and which articles considering joint stock companies are examined in detail. The private companies are regulated by the sixth chapter of TCC, by the articles from 573 to 644, and the references stand out in many articles. Also, the lawmaker made an overall reference to joint stock companies in the art. 644 of TCC under the title of provisions to be applied. In this part of our thesis, after the provisions of joint stock companies to be applied to private companies are established, it will be examined whether these provisions are harmonious with the legal character of private companies.

ÖZET

Limited ortaklıklar Türk Ticaret Kanunu' nun 573 ilâ 644. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Limited ortaklık kavramının tanımı TK. m. 573'te yapılmıştır. Buna göre limited ortaklık bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan; esas sermayesi belli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşan; ortakların, ortaklık borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumlu olduğu; kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilen bir ortaklık türüdür. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen yeniliklerden biri olan TK. m. 124/2'ye göre limited ortaklık, anonim ortaklık ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık ile birlikte sermaye ortaklığı olarak sayılmıştır. Böylece Kanunkoyucu limited ortaklığı açıkça bir sermaye ortaklığı olarak sınıflandırmıştır. Bununla birlikte Kanunkoyucu limited ortaklıkla ilgili hükümlerin birçoğunda, sermaye ortaklığı niteliğiyle bağdaşmayan hükümler öngörmüştür. Tarihsel gelişim itibariyle karma bir ortaklık tipi olan limited ortaklık türü, Kanunkoyucu'nun gözünde, içinde barındırdığı şahıs ortaklıklarını haiz nitelikleriyle tam anlamıyla bir sermaye ortaklığı olamamıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde, öncelikle ticari hükümlerin uygulanma sırası ayrıntılı bir şekilde tespit edilmiştir. Ticari hükümlerin uygulanma sırası tespit edildikten sonra, ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümler tespit edilmiş ve hemen arkasından, spesifik olarak limited ortaklıklara uygulanacak hükümler sıralanmıştır. Bununla birlikte, limited ortaklıklar açısından anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağı haller genel olarak ele alınmıştır.

Tezimizin ikinci bölümünde, limited ortaklığın temel yapısı başlığı altında, öncelikle limited ortaklığın tarihi gelişiminden ve hukuki yapısından bahsedilmiştir. Daha sonra ise 6102 sayılı kanunla limited ortaklıklara getirilen yeni düzen anlatılmış ve bu kanunla limited ortaklıklar için getirilen yeni hükümler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu hükümler; Kanunkoyucu'nun limited ortaklığa sermaye ortaklığı niteliği yüklemesine kaynak oluşturmaktadır.

Günümüzde küçük işletmelerin bir sermaye ortaklığı şeklinde işletilmesi amacı geçerliliğini korumakta ve limited ortaklık tipi, bu ihtiyaca hizmet eden en önemli ortaklık tipi özelliğini devam ettirmektedir. ETK.' da düzenlenen limited ortaklık, küçük ve orta ölçekli işletmelerin işletilmesi için uygun bulunup tercih edilen ve

şahıs ortaklıklarına özgü karakteristiği bünyesinde barındıran karma bir ortaklık tipi idi. Ancak, ETK.'daki limited ortaklıkların ortaklık sözleşmesi ile birlikte sermaye ya da şahıs ortaklıklarına yaklaştırılabilen bu karma tipinin TK. ile birlikte zorlaştırılmasının; bu ortaklık tipinin ülkemizdeki gelişimi ve Türkiye ekonomisinde küçük ve ortak ölçekli işletmelere hitap eden yönüyle karşıladığı ihtiyaç ya da gördüğü işlev açısından isabetli olmadığı düşünülmektedir.

Tezimizin üçüncü bölümünde, limited ortaklıklarla anonim ortaklıkların ayrıştığı noktalar ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Öncelikle kuruluşa ilişkin hükümlerdeki farklılıklar ortaya konulmuştur. TK., anonim ortaklıkların kuruluşunda denetçinin esas sözleşmeyle atanmasını öngörmediği halde, TK. m. 586/2-c ve TK. m. 587/1-i hükümleri, denetçinin seçimini gösterir belgenin ve denetçinin yerleşim yerinin limited ortaklık sözleşmesinde yer almasını öngörmektedir. Anonim ortaklıklarda esas sözleşmenin tescilini düzenleyen TK. m. 354' da böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Belirtmek gerekir ki, 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında TK.'nın 397. maddesine eklenen dördüncü fıkra ile denetime tabi olacak sermaye ortaklıklarının Bakanlar Kurulu'nca belirleneceği dikkate alınırsa, TK. m. 586/2- c ve TK. m. 587/1-i hükmü, ancak denetime tabi limited ortaklıklar için uygulama alanı bulacaktır. Anonim ortaklıkların sona erme sebeplerini düzenleyen TK. m. 529/1- a hükmüne göre anonim ortaklık, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle sona erer. Limited ortaklıkların sona erme sebeplerini düzenleyen TK. m. 636' da ortaklığın süresine ilişkin böyle bir hüküm sevkedilmemiştir. Ancak TK. m. 636/1-a hükmünde, ortaklık sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle, ortaklar veya ortaklığın alacaklılarından birinin, ortaklığın feshini isteyebileceğine hükmedilmiştir. Böylece, kanunda sayılan sona erme sebepleri dışında, ortaklık sözleşmesi ile birlikte ortaklığın süresinin bitmesi bir fesih sebebi olarak öngörülebilecektir.

Anonim ortaklıklarda kuruluştan önce pay taahhüdünün devrini düzenleyen TK. m. 352'ye göre pay taahhüdünün, ortaklığın tescilinden önce devri, ortaklığa karşı geçersizdir. Kanun koyucu limited ortaklıklarda böyle bir hükme yer vermemiştir. Bir görüşe göre bunun nedeni, emredici olmayan TK. m. 595/2 hükmüne göre limited ortaklıklarda payın devrinin genel kurulun onayına bağlı oluşudur. Limited ortaklıklarda, emredici olmasa bile, payın devrinin genel kurulun onayına bırakılması sermaye ortaklıklarının niteliğiyle bağdaşmamaktadır. Yine TK. m. 593/2'ye göre esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenir. Maddenin gerekçesine göre kanun bir yenilik getirmekte, esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede ya da nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanımaktadır. Yine gerekçeye göre nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolaşım kolaylığı sağlamaz. Kanun koyucuya göre bu sadece bir olanaktır ve bu olanak limited ortaklık sermaye payını anonim ortaklık sermaye payına dönüştürmez. Görüldüğü üzere Kanunkoyucu bu hususta da tereddüt halindedir.

TK. m. 577, ortaklık sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümlere yer vermiştir. Belirtmek gerekir ki, TK. m. 577’de sayılan ortaklık sözleşmesinde yazıldığı takdirde bağlayıcı olacak hususlar oldukça kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu hükümlerle birlikte ortaklık daha en baştan sermaye ortaklığı niteliğiyle alakasız, şahıs ortaklıklarının özellikleriyle donatılmış bir ortaklık haline getirilebilecektir.

TK. m. 479/1’e göre oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara, farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Bu fıkranın gerekçesine göre, “...*bu fıkra oyda imtiyaz tanınması yöntemini emredici bir hükümle sınırlandırmaktadır. Oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara, farklı sayıda oy hakkı verilmek suretiyle tanınır; farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınarak imtiyazlı pay yaratılamaz.*” Limited ortaklıklarda imtiyaz konusu esas itibariyle TK. m. 618/2’ de tanımlanmıştır. Oyda imtiyazı sınırlayan bu hüküm, payların itibari değeri farklılaştırılarak imtiyaz tanınması yöntemini düzenlediği için, bu durumda, itibari değeri en az 25 TL olan esas sermaye payı ile itibari değeri en fazla 250 TL olan esas sermaye payı bir oy hakkı verecek ve itibari değeri en az olan esas sermaye payı lehine en fazla on oyluk bir imtiyaz tanınabilecektir. TK. m. 479/1’ e göre anonim ortaklıkta oyda imtiyaz, eşit itibari değerli paylara farklı oy hakkı tanımak suretiyle verilmiş; hükmün gerekçesinde de farklı itibari değerli paylara eşit oy hakkı tanımak suretiyle imtiyaz tanınması açıkça yasaklanmışken, limited ortaklıklarda TK. m. 618/2 hükmü ile farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı verilmesi çelişki yaratmaktadır.

TK. m. 623/1’in son cümlesine göre limited ortaklıklarda en azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Maddenin gerekçesinde neden özden organ konseptinin terkedildiği ve seçilmiş yönetim anlayışının benimsendiği ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ancak gerekçede 623/1-son’a ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Bu düzenleme uyarınca, tek kişilik limited ortaklıklarda ortağın aynı zamanda müdür olarak atanması zorunlu olacaktır.

Sermayeye ilişkin hükümlerden olan TK. m. 583/2’nin ikinci cümlesine göre limited ortaklıklarda bir esas sermaye payının vereceği oyun, TK. m. 618 uyarınca itibari değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir. TK. m. 583’ün gerekçesine göre limited ortaklıkta itibari değer, anonim ortaklıktaki itibari değerden hem teorik hem de dogmatik düzen yönünden farklıdır. Anonim ortaklıkta itibari değer gerçek anlamda paylara bölünmüştür. Bunun sonucu olarak sermaye serbestçe devredilebilir ve hak kaynağı işlevini haizdir. Limited ortaklıkta ise esas sermaye payı, bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabi olarak bölünür. TK. m. 583/2’nin ikinci cümlesi ve maddenin gerekçesini incelediğimizde, Kanunkoyucu’nun bu kavram yaklaşmasından açıkça korktuğu ve limited ortaklıklara tam anlamıyla bir sermaye ortaklığı niteliği addetmediği açıkça gözlenmektedir.

TK.’ da limited ortaklıklar için kayıtlı sermaye sistemi kabul edilmemiştir. Bunun nedeni, az ortaklı limited ortaklıklarda, sermayenin kolay artırılabilir olması sebebiyle, önemli bir kararı müdürlere bırakmanın yanlış olacağı düşüncesidir.

TK. m. 592/1’in ikinci cümlesine göre esas sermaye azaltımı, borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılıyorsa, ortaklar ek ödeme yükümlülüklerini tamamen yerine getirmediği sermaye azaltılması yoluna gidilemez. Bununla birlikte TK. m. 577, esas sözleşmede yazılı olması kaydıyla ortaklara yan edim yükümlülükleri de yükletilebileceğini hüküm altına almıştır. Böylece Kanunkoyucu, sermaye ortaklıklarının en önemli özelliklerinden olan tek borç ilkesine limited ortaklıklarda yer vermemektedir.

Limited ortaklıklarda çıkma, çıkarma ve çıkmaya katılma kanuni bir kurum olarak düzenlenmiş, bununla birlikte kanun, ayrılma payı hakkında hükümler öngörmüştür. Ortağın çıkması ve çıkarılması çoğu kez ortağın esas sermaye payının limited ortaklık, bir ortak veya üçüncü bir kişi tarafından alınması sonucunu doğurmadığı için esas sermayenin azaltılması yoluna gidilir. Çıkarma, *actio pro socio* ’nun uygulama alanı bulduğu bir kurumdur. Bu dava, limited ortaklıkların şahıs ortaklığı özelliğinden kaynaklanan bir imkândır.

TK. m. 640/2’ye göre ortaklık sözleşmesinde öngörülen sebepler sonucunda alınan çıkarma kararına karşı ortaklar iptal davası açabilir. Çıkarma kararına karşı ortakların iptal davası açabilecekleri bu hüküm, Türk hukukuna özgü, kolektif ortaklıklarda haklı sebepleri düzenleyen TK. m. 255/2 hükmüne paralel bir düzenlemedir. Yine limited ortaklıklarda genel kurul kararının butlanını düzenleyen TK. m. 622, bu hususlarda TK. m. 446 hükmünün limited ortaklıklara kıyasen uygulanacağına hükmetmiştir. TK. m. 446/1- b’ye göre ortakların iptal davası açabilmek için toplantıda bulunmaları veya oy kullanmış olup olmadıkları önemli değildir. Ancak genel kurulun ihraç kararına ilişkin bu etki kuralının limited ortaklıklarda uygulanması mümkün değildir. Çünkü burada alınan karar bir ortağın yazgısı ile ilgilidir.

Sona ermeye ilişkin hükümlerden TK. m. 636/3’e göre haklı sebeplerin varlığı halinde her ortak mahkemeden, ortaklığın feshini isteyebilir. Kanunen tanınan bu hak ortaklık sözleşmesiyle ortadan kaldırılamaz. TK. m. 531/1’ e göre anonim ortaklıklarda haklı sebeplerin varlığı halinde ortaklığın feshini mahkemeden isteme hakkı sermayenin en az onda birini, halka açık ortaklıklarda yirmide birini temsil eden payların sahiplerine, yani azınlığa verilmiştir. Ancak bu hükümden hareketle esas sözleşmede azlığın oranı düşürülerek pay sahibine limited ortaklıklardaki gibi bir feshi ihbar hakkı tanımak mümkün değildir.

Tezimizin dördüncü bölümünde ise limited ortaklık hükümlerinde anonim ortaklık hükümlerine yapılan atıflar incelenmiş ve anonim ortaklığın hangi maddelerine atıfların yapıldığı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. TK.'nın altıncı kısmında düzenlenen limited ortaklıklar 573 ilâ 644. maddeler arasında düzenlenmiştir ve yapılan atıflar birden çok maddede kendini göstermektedir. Bununla birlikte Kanunkoyucu TK. m. 644 hükmünde uygulanacak hükümler başlığı altında anonim ortaklıklara toplu bir gönderme yapmıştır. Tezimizin bu bölümünde, limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümleri tespit edildikten sonra, bu hükümlerin limited ortaklığın hukuki niteliğiyle bağdaşıp bağdaşmadığı öngörölmeye çalışılmıştır.

GİRİŞ

Şahıs ve sermaye ortaklıkları tipleri, uygulamada kendiliğinden doğmuş ve sonradan Kanunkoyucu tarafından kurala bağlanmıştır. Ancak limited ortaklığın tarihi gelişimi böyle değildir. Anonim ortaklık ve şahıs ortaklıklarının ticari hayatın ihtiyaçlarına cevap verememesi, Alman Kanunkoyucu'nun bu konuda yeni bir yol aramasına sebebiyet vermiştir. Bunun bir sonucu olarak Alman Kanunkoyucu 1892 tarihli Alman (GmbHG.) Limited Şirketler Kanunu ile limited ortaklığı düzenlemiştir.

Alman Kanunkoyucusunun limited ortaklıkları ayrıca düzenlemesi öncelikle anonim ortaklıkların piyasalardaki rolünden kaynaklanmaktaydı. Sınırlı sorumluluk prensibine göre inşa edilen anonim ortaklıkların sayısı günden güne artmakta ve bu ortaklıklar ekonomik anlamda devletin karşısına adeta bir rakip olarak çıkmaktaydı. Bunun sonucunda Kanunkoyucu refleks olarak anonim ortaklıkların kuruluş ve işleyişiyle ilgili bazı konuları denetim altına almak istemişti. Kuruluş ve denetim hükümleri, sermaye miktarı ve kuruluş masrafları artan anonim ortaklıklar, küçük ve orta ölçekli ortaklık tipleri açısından uygun olmayan bir yapıya kavuşmuştu. Alman Kanunkoyucu'nun daha küçük ortaklık tiplerine elverişli ve sınırlı sorumluluk prensibiyle yönetilen limited ortaklık tipini düzenlemesinin en önemli nedenlerinden birisi, bu çıkmaza çözüm arayışı içinde olmasıydı.

Alman Kanunkoyucu'nun limited ortaklıkları düzenlemesinin nedenlerinden biri de Alman sömürgelerinde ticaretin yaygınlaşması amacıyla küçük tipte, ortakların, sadece ortaklığın malvarlığıyla sorumlu olacakları, şahsi nitelikleri de haiz ortaklıklara duyulan ihtiyaca cevap verebilmesiydi.

1892 tarihli kanun yürürlüğe girmeden önce Almanya'da iki görüş ortaya atılmıştı. Bunlardan birincisi, limited ortaklıkta sorumluluğun sınırlı olması ve fakat ortaklığın şahıs ortaklığı şeklinde yürütülmesi ve şahsi unsurların ön planda

olmasıydı. Diğer görüş ise bu ortaklık türünün anonim ortaklığın küçük bir şekli olmasını, sermaye unsurunun ön planda olmasını ve kuruluş işlemlerinin daha kolay yapılabilmesini öngörüyordu¹. Nitekim Alman Kanunkoyucu ikinci görüşü benimseyerek limited ortaklığı bu temeller üzerine kurmuştur.

Limited ortaklık, esnek ihtiyaçlara cevap verebilme yönünden tüm dünyayı cezbetmiş ve kısa sürede birçok ülkede uygulamaya geçirilmiştir. Türkiye ise bu ortaklık tipini 1926 yılında² benimsemiştir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, limited ortaklığı, sermaye ortaklıklarıyla şahıs ortaklıklarının özelliklerini içinde barındıracak şekilde ve kişi iradeleriyle ortaklık sözleşmesinde istedikleri değişikliği yapabilecekleri şekilde düzenlemişti. Limited ortaklığın ne tür bir ortaklık olduğu ayrıca belirtilmemişti. Kanunda, sadece ticaret ortaklıklarının hangileri olduğu sayılmakla yetinilmişti (ETK. m. 136). Böylece kişi iradeleriyle limited ortaklıkta sermaye ortaklığı özelliği veya şahıs ortaklığı özelliği ön plana çıkabilecekti. ETK. uygulamasında limited ortaklıkların sermaye ve sorumluluk açısından anonim ortaklıklara, ortaklar arası ilişkilerde ise şahıs ortaklıklarına yaklaştığı görülmüştü³.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile ETK.'nın 136. maddesi değiştirilerek, yeni kanunun 124. maddesinin ikinci fıkrası ile hangi ticaret ortaklıkların şahıs ortaklığı ve hangilerinin sermaye ortaklığı olduğu açıkça belirtilmiştir. TTK. m. 124/2'ye göre limited ortaklık, anonim ortaklık ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık ile birlikte sermaye ortaklığı olarak sayılmıştır. Böylece Kanunkoyucu limited ortaklığı açıkça bir sermaye ortaklığı olarak sınıflandırmıştır. Limited ortaklıkla ilgili hükümlerin birçoğunda anonim ortaklıklara atıf yapılmıştır.

¹ Halil Arslanlı, **Limited Şirketler**, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978, s. 1.

² **26.05.1926, S. 865.**

³ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 11.

Bu çerçevede çalışmamızın konusu da, doğrudan doğruya limited ortaklıkların hukuki niteliğini ilgilendirmektedir. Şöyle ki, Kanunkoyucu TK.’ da limited ortaklıklara ilişkin geniş hukuki düzenlemeler getirmekle birlikte, limited ortaklıklara özgü birçok kurumu, anonim ortaklıklara yollama yaparak düzenleme yapma yoluna gitmiştir. Anonim ortaklıklara özgü olmakla birlikte limited ortaklıklara uygulanacak bazı hükümler, kanunda toplu şekilde belirtilirken, çeşitli hükümlerde serpiştirilmiş bir şekilde de anonim ortaklık hükümlerine yollamalar vardır. Diğer yandan, anonim ortaklıklara özgü bazı kuralların, kanunda bu kurallara atıf yapılmamasına rağmen limited ortaklıklara uygulanıp uygulanmayacağı da incelenmelidir.

Çalışmamızın ilk bölümünde, ticaret ortaklıklarına uygulanan hükümleri ele alacağız. Amaç, ticaret ortaklıkları içinde limited ortaklıklara ilişkin hükümlerin karakteristik yapısını araştırmak ve limited ortaklıklara ilişkin olarak uygulanacak kuralları topluca incelemektir.

İkinci bölümde, limited ortaklıkların temel yapısı incelenecektir. Bu incelemenin maksadı, limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık kurallarının bu temel yapıda nasıl yer bulacağını belirlemek, bu temel yapıyla bağdaşp bağdaşmadığını gözden geçirmektedir.

Anonim ortaklıklara özgü kuralların limited ortaklıklara uygulanmasında, bu iki ortaklık tipinin ayrıştığı noktalar gözden geçirilmelidir. Üçüncü bölüm, bu incelemeye ayrılmıştır.

Son bölümde ise, limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklıklara özgü hükümlerin kapsamının belirlenmesi; bu hükümlerin limited ortaklıklar yönünden gerçekten de elverişli olup olmadığının saptanması konularını içermektedir.

Çalışmamızda, konumuzun sınırları çerçevesinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu hükümleri karşılaştırılmıştır. Çalışmamızda vardığımız sonuçlara ise, Sonuç bölümünde yer verilmiştir.

I. TİCARET ORTAKLIKLARINA İLİŞKİN HÜKÜMLERİN UYGULANMASINA İLİŞKİN KURALLAR

A. Genel Bakış

Ticaret ortaklıklarına ilişkin hükümlerin uygulanmasına ilişkin kurallar incelenirken öncelikle ticari hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde genel olarak değinmek ve ticari hükümlerin adi hükümlerden farkını ortaya koymak gerekir. Bu fark incelendikten sonra, ticari hükümleri oluşturan kategoriler ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

Ticari hükümler içinde, ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümler, ayrı bir kategoriye oluşturur. Limited ortaklıklara ilişkin hükümler de, Türk Ticaret Kanunu'nun ticaret ortaklıklarına ilişkin ikinci bölümünün altıncı kısmını oluşturmaktadır. Bu itibarla, limited ortaklıklara ilişkin kurallar, ticari hükümler içinde yer alan ve ticaret ortaklıklarına özgü olan hükümler içinde yer tutmaktadır. Diğer yandan, limited ortaklıklara özgü hükümlerde anonim ortaklıklara yapılan yollamalar karşısında, limited ortaklıklara özgü hukukî sorunları sadece bu kurallarla çözüme kavuşturmak mümkün olmayacak; başta TK. m. 126 hükmünde belirlenen "hükümlerin uygulanma sırası" gözetilerek sıklıkla anonim ortaklıklara özgü hükümlere başvurmak gerekecektir. Bu itibarla, ticari hükümlere ilişkin temel prensiplerin incelenmesi ve ortaklıklara ilişkin kuralların bütünüyle gözden geçirilmesi yarar sağlayacaktır.

Bu kapsamda, anonim ortaklıklara özgü olup da limited ortaklıklara uygulanacak olan hükümlerin bütünüyle incelenebilmesi için, ticaret ortaklıklarına ilişkin genel hükümlerin (TK. m. 124- 210) ele alınması ve limited ortaklıklara ilişkin hükümlerin bu perspektiften incelenmesi gerekmektedir.

B. Ticari Hükümler

1. Genel Olarak

6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu'na göre Türk Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerle, bir ticarethane veya fabrika ya da ticari şekilde işletilen herhangi bir müesseseyi ilgilendiren muamele, fiil ve işlere dair diğer kanunlarda yazılı özel hükümler ticari hükümlerdir (ETK. m. 1/1).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, ticari hükmü tanımlarken, "ticarethane veya fabrika ya da ticari şekilde işletilen herhangi bir müessese" ibaresi yerine doğrudan doğruya ticari işletme terimini kullanmıştır¹ (TK. m. 1). Ticari işletmeyi tanımlayan TK. m. 11/1'in gerekçesine göre "...*ticari işletme, kanunun temelidir; yani merkez kavramdır; bu niteliğiyle belirleyici, hatta tanımlayıcıdır...*"² Bu gerekçeden yola çıkarak ticaret hukukunun birçok kurumunun ticari işletme esas alınarak oluşturulduğunu³ söyleyebiliriz⁴.

¹ Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 15. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 2011, s. 27; Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler**, 2. Bası, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 45.

² **TK m. 11 Madde Gerekçesi**. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun genel gerekçesi ve tüm madde gerekçeleri için bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, Ankara, 2005.

³ Ernst E. Hirsch, **Ticaret Hukuku Dersleri I**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınlarından: No: 79, 1939, s. 51; Hayri Domaniç/ Erol Ulusoy, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 5. Bası, Arıkan Yayınevi, 2007, s. 3; Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, 3. Baskı, Ankara, 1968, s. 156; Oğuz İmregün, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 12. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2001, s. 6; Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 2001, s. 14; Reha Poroy/ Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 28; Sami Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, 10. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi, 2000, s. 2; Mustafa Çeker, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, 7. Baskı, Adana, Karahan Kitabevi, Ekim 2013, s. 17.

⁴ Ancak TK bu prensipten zaman zaman ayrılmaktadır. Örneğin TK m. 3'e göre bu kanunda düzenlenen hususlar, bir ticari işletmeyi ilgilendirmese de ticaridir. Yine TK m. 19/1'e göre bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır; bkz. Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, s. 14. Böylelikle Kanunkoyucu, bazı hükümlerde ticari işletme yerine subjektif unsur olan tacire, bazı yerlerde de hükmün hangi kanunda düzenlendiğine önem atfetmektedir.

ETK.’da, ticari işletmenin tanımı yapılmamıştı. Ticari işletmenin tanımıyla ilgili olarak sadece mülga Ticaret Sicili Tüzüğü⁵’nin 14. maddesinin ikinci fıkrasında bir tanıma yer verilmişti. Hükümde ticari işletme “ *bir gelir sağlamayı hedef tutmayan veya devamlı olmayan faaliyetlerle Türk Ticaret Kanunu’nun 17. maddesinde tarif edilen esnaf faaliyeti sınırlarını aşmayan faaliyetler ticari işletme sayılamaz.*” şeklinde ele alınmaktaydı.

TK.’da ise ticari işletme kavramına yer verilmesi isabetlidir. Kanunun ticari işletmenin tanımına yer veren 11. maddesinin 1. fıkrasına göre “*Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir.*” Kanun gerekçesinde böyle temel bir kavramın tanımının Ticaret Sicili Yönetmeliği’ne bırakılamayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte gerekçede, bu tanım oluşturulurken Mülga TST.’deki tanımın temel alındığı da ayrıca vurgulanmıştır. Nitekim TST., Ticaret Sicili Tüzüğü’nün Kaldırılmasına Dair Tüzük⁶ ile ilga edilmiştir. Bunun yerine TK. m. 26’da belirtilen Ticaret Sicili Yönetmeliği çıkarılmıştır. TSY. m. 4/1- r’ye göre “*Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmeyi ifade eder.*” Böylelikle 6102 sayılı TK.’nın gerekçesinden TST. ile ilgili açıklamalar çıkarılmıştır. TSY., TK. ile uyumlu bir şekilde düzenlenmiştir.

Yeni kanunda belirtilen şekliyle ticari hükümler Türk Ticaret Kanunu’ndaki hükümlerle bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümlerdir (TK. m. 1).

Ticari hüküm kavramının kapsamının açıklığa kavuşturulması için, diğer kanunlarda yer alan ve ticari işletmeyi ilgilendiren hükümlerin ortaya çıkışına ve

⁵ RG, 08.02.1957, No: 9530, 3, C. 38, S. 300. Eleştiri için bkz. Reha Poroy/Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Bası, İstanbul, İstanbul Basım Yayın Dağıtım, 2001, s. 32; Oğuz İmregün, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2004, s. 8-9; Fahiman Tekil, “Ticaret Kanununun Revizyonu Üzerine Düşünceler”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, 1998, s. 569.

⁶ RG, 26.04.2013, 2013/4478.

niteliğine değinmek gerekir. 19. Yüzyıl'ın sonlarından itibaren ticari yaşamın hızla gelişmesiyle mevcut ticaret kanunlarının dışında yeni kurumlar ortaya çıkmış ve bu kurumları düzenlemek için yeni kanunlara ihtiyaç duyulmuştur⁷. 1447 Sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu, 6361 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu gibi kanunlar bunlara örnek gösterilebilir⁸. Bu kanunlardaki hükümlerin ticari hüküm olmasının nedeni, söz konusu hükümlerin ticari işletmeyle ilgili olmasıdır⁹. 5941 Sayılı Çek Kanunu, 3095 Sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun bazı hükümlerinde ticari işletmeyle ilgisi olmayan bazı hükümler de bulunmaktadır¹⁰. Ticari işletme esasına dayansın veya dayanmasın, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan herhangi bir hükmün, ticari hüküm niteliği mutlak iken, başka kanunlarda yer alan bir hükmün ticari hüküm niteliği taşıması, o hükmün ticari işletmeyi ilgilendiren hukuki işlemleri ve fiilleri ilgilendirmesine bağlıdır. Diğer yandan, uygulanacak olan özel kanun hükümlerinin, ticari nitelikte olmayanlarının dahi düzenledikleri hususlarda özel-adi hüküm olarak uygulanması TK. m. 1/ 2 karşısında sorun yaratmaz¹¹. Ayrıca ticari hükümler kamu hukukuna özgü kanunlarda da yer alabilir¹².

⁷ Arkan, **Ticari İşletme 2009**, s. 82.

⁸ Arkan, **Ticari İşletme 2009**, s. 82-83; Hüseyin Ülgen/ Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, Füsun Nomer Ertan, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul, 4. Bası, XII Levha Yayınları, 2015, s. 106.

⁹ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 106. 6361 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu m. 14/1: "*Şirket; maruz kaldığı risklerin izlenmesi, kontrolünün sağlanması, faaliyetlerinin yapısı ve kapsamıyla uyumlu ve değişen koşullara uygun bir şekilde yeterli ve etkin bir sistem kurmak ve işletmekle yükümlüdür*" hükmü söz konusu hükümlerin ticari işletmeyle ilgili olmasına bir örnek olarak gösterilebilir.

¹⁰ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 106. 5941 sayılı Çek Kanunu m. 2/6'ya göre tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek olan çekler açıkça ayırt edilebilir şekilde bastırılacaktır. Tacir çekleri sadece ticari işletmeyle ilgili işlerde kullanılmalıdır. Bununla birlikte, çeke ilişkin hükümler Türk Ticaret Kanunu'nda yer aldığından ticari hüküm vasfını taşıdığından, Çek Kanunu'nda çeke ilişkin hükümlerin de ticari işletmeyle ilgili olmamasına rağmen ticari hüküm vasfını taşıdığı kabul edilebilir.

¹¹ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 106.

¹² Arkan, **Ticari İşletme 2009**, s. 83; Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 106.

Ticari hüküm ve adi hüküm ayrımı yapılmasının nedeni, sonuçları bakımından önem arz etmektedir¹³. Bir hükmün ticari hüküm olarak nitelendirilmesinin sonuçları, gerek bu hükümlerin ticari işlere uygulanacak hükümler sırasında öncelik alması, gerek kanunlarda ticari işler için öngörülen zaman aşımı sürelerinin değiştirilmezliği, gerekse TK. m. 1530/ 1 – c2 ve 3’e göre en yüksek sınırı aşan edimleri içeren sözleşmelerin en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılması yönünden kendini gösterir¹⁴.

2. Hükümlerin Uygulama Sırası

TK. m. 1/2’ye göre “*mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.*”

TK. m. 1 hükmü irdelenirken, Türk Ticaret Kanunu’nun Türk Medenî Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olduğu gözönünde bulundurulmalıdır (TK. m. 1/1). Bu bağlamda, TK. m. 1/2, özel hukukta hükümlerin uygulanma sırasını belirleyen TMK. m. 1 hükmüne nazaran özel hüküm konumundadır.

TK., ticaret ortaklıklarına ait özel hükümlere yer vermekle beraber bütün ticaret şirketlerine uygulanacak genel hükümler de getirmiş¹⁵ (TK. m. 124-210), bununla birlikte her şirket türüne uygulanacak özel hükümler saklı kalmak şartıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 6098 Türk Borçlar Kanunu arasında ilişki kurmuştur¹⁶.

¹³ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 110.

¹⁴ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 110-113.

¹⁵ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde ortaklıklara uygulanacak genel hükümler 136- 152. maddelerde düzenlenmiştir. Ticaret ortaklıklarına uygulanacak genel hükümlerin sayısındaki bu artış, şirketler topluluğunun ilk defa bu kanunla düzenlenmiş olmasından ve birleşme, bölünme ve tür değiştirmenin daha ayrıntılı olarak düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır.

¹⁶ Halil Arslanlı, “Limited Şirketler Hukukuna Genel Bakış”, **Batider.**, C I, S. 4, 1962, s. 437; Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku, II. Şirketler Hukuku, A. Giriş- Adi Şirket- Ticaret Şirketleri**, 2. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Enstitüsü Araştırma Yayınları, 1973, s. 195-196; Halil Arslanlı, **Limited Şirketler**, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978, s. 4; Halil Arslanlı/Hayri Domaniç, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler- TTK Şerhi- III**, İstanbul, Temel Yayınları, 1989, s. 28-29; Nihat Taşdelen, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited**

Ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümler başlığı altında TK. m. 1/2 incelenerek öncelikle ticari hükümlerin uygulanma sırası tespit edilmesinde yarar vardır.

a. Emredici Hükümler

Bir hukuki ilişkinin taraflarınca; aksinin kararlaştırılmasına hukuk düzeni tarafından izin verilmeyen kurallara emredici hukuk kuralları denir¹⁷. Hukuki ilişkiye bu emredici kuralların uygulanmayacağına dair yapılan sözleşmeler hüküm ifade etmez ve bu sözleşmelerin varlığı, emredici hükümlerin uygulanmasına engel olmaz¹⁸. Emredici hükümlere aykırılığın yaptırımını kesin hükümsüzlüktür¹⁹.

TK. m.1/1'e göre TK., TMK.'nın ayrılmaz bir parçasıdır. Hükümde belirtilmemiş olmakla birlikte ETK. m. 1'in gerekçesinde²⁰ hükmün kapsamına TBK.'daki normların da girdiği belirtilmektedir. Gerçekten de TBK., değişik borç ilişkileri yönünden genel bir model, çerçeve bir kanun niteliği taşımaktadır²¹. Borçlar

Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s. 79; Murat Alışkan, **Limited Şirketler- Tarihçe Niteliği**, İstanbul, Legal Yayınları, Kasım 2013, s. 578.

¹⁷ Kemal Oğuzman/ Nami Barlas, **Medeni Hukuk**, 11. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008, s. 77; Jale Akipek/ Turgut Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku Kişiler Hukuku**, 6. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 108; Zahit İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1971, s. 156-157; Bülent Köprülü, **Medeni Hukuk Genel Prensipler Kişinin Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1984, s. 86-87; Ergun Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, 5. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1986, s. 183; Aydın Zevkliler/ Beşir Acabey/ Emre Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, Savaş Yayınları, 1996, s. 17.

¹⁸ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 77; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku**, s. 108; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 156-157; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 86-87; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 183; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, s. 17.

¹⁹ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 77; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku** s. 108; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 156-157; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 86-87; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 183; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, s. 17.

²⁰ ETK'nın gerekçesi dememizin nedeni, TK'nın gerekçesinde "*Tasarının 1 inci maddesi, 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1 inci maddesinin tekrarıdır*" denmesinden kaynaklanmaktadır.

²¹ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 5. TMK m. 5'e göre "*Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır*". Borçlar Kanunu hükümlerinin özel hukukun diğer alanları açısından bağlayıcı olmasının kaynağını bu hüküm oluşturmaktadır. Bkz. Kemal Oğuzman/ Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 1.

hukuku, özel hukukun prensiplerini ortaya koymaktadır. Bu yüzden Borçlar Kanunu'nun temel ilkelerinden sözleşme serbestisi, ticaret hukukunda da uygulanmaktadır. TBK.'nın 26. maddesinde ortakların, kanunların çizdiği sınırlar çerçevesinde, aralarındaki ilişkiyi serbestçe düzenleyebilecekleri hükme bağlanmıştır. Bunun sınırını emredici hükümler oluşturur. Belirtmek gerekir ki, düzenleme veya tip serbestisi²² sadece borç sözleşmelerinde geçerlidir, Medeni Hukuk'un diğer alanlarına özgü sözleşmelerde geçerli değildir²³. Kişiler hukuku, aile hukuku, miras hukuku ve eşya hukuku sözleşmelerinde sınırlı sayı ilkesi geçerli olduğundan bu sözleşmelerde sözleşme serbestisinden bahsedilemez²⁴. Yine Anayasa'nın 13. maddesinde *“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir”* denilerek sözleşme özgürlüğüne getirilen sınırlamalar belirtilmektedir. Sözleşme serbestisi ilkesinin Ortaklıklar Hukuku alanında uygulama alanı da ele alınmalıdır. Tez konumuz çerçevesinde, özellikle anonim ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen TK. m. 340 ve limited ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen TK. m. 579, Ortaklıklar Hukuku alanında sözleşme serbestisinin sınırlarını oluşturmaktadır²⁵.

TBK.'nın 27. maddesinin birinci fıkrasında *“Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür”* hükmü getirilerek borç sözleşmelerinin hangi durumlarda geçersiz olacağı hükme bağlanmıştır. Belirtmek gerekir ki

²² Sözleşme özgürlüğü ilkesinin kendi içindeki alt türleri, herhangi bir sözleşmeyi yapıp yapmama, istenilen tip ve içerikte bir sözleşme yapma, sözleşmenin karşı tarafını seçme ve kurulmuş olan bir sözleşmeyi ortadan kaldırma özgürlüğüdür. Düzenleme veya tip özgürlüğü, bireylerin yapmak istedikleri bir sözleşmeyi, hukuk düzeninin sınırları içerisinde diledikleri tip ve içerikte yapma hususunda özgür olmalarını ifade eder. Bkz. Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 17.

²³ Ali Naim İnan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1984, s. 138; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 316.

²⁴ Hüseyin Hatemi/ Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 79 vd; Fahiman Tekil, **Borçlar Hukuku**, İstanbul, Yelken Matbaası, 1980, s. 89-90; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 316; Kemal Oğuzman/ Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 75 vd; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 17. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013, s. 96 vd.

²⁵ Bu konu aşağıda ayrıca ele alınmıştır bkz. **I-D**.

düzenleme serbestîsinin ilk sınırını hukuka aykırılık oluşturur. Ancak adı geçen maddede hukuka aykırılığın tanımı yapılmamıştır. Kanun koyucu hukuka aykırılığın tanımını doktrin ve uygulamaya bırakmıştır²⁶. Bununla birlikte bir sözleşmenin içeriğinin hukuka aykırı olup olmadığı hukuk düzeninin tamamı göz önünde tutularak değerlendirilecektir²⁷.

Hukuka aykırılığın temel görünüm biçimlerinden biri, emredici hükümlere aykırılıktır²⁸. Emredici hükümler mutlak bir şekilde uyulması gereken kurallardır. Eğer taraflar emredici hükümlerin aksine bir sözleşme yapmışlarsa, bu sözleşme hükümleri değil, emredici hükümler uygulanacaktır. Çünkü bu kurallar irade serbestîsinin sınırlarından birini oluşturur²⁹.

Emredici hükmün hangi kanunda olduğunun bir önemi yoktur³⁰. Genel hüküm-özel hüküm ilişkisi nedeniyle ticaret ortaklıklarının işlemlerine öncelikle Türk Ticaret Kanunu ve Türk Medeni Kanunuyla birlikte ilgili mevzuatın emredici hükümleri uygulanır. Bu kapsamda, somut bir olaya uygulanabilecek birden çok hükmün varlığı halinde, genel hüküm-özel hüküm ilişkisi uyarınca özel hüküm uygulama alanı bulacaktır. Adi hüküm niteliğini taşıyan ve emredici bir hükmü barındıran herhangi bir hukuk kuralı, yine emredici nitelik taşıyan bir ticari hüküm tarafından etkisiz kılınmamışsa, somut olayda uygulama alanı bulacaktır.

²⁶ Fikret Eren, **Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası**, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1966, s. 52; Hüseyin Hatemi, **Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları**, Gözden Geçirilmiş Doçentlik Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1976, s. 12; Veysel Başpınar, **Borç Sözleşmelerinin Kısmi Butlanı**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1998, s. 124; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 317.

²⁷ Hatemi, **Ahlaka Aykırılık**, s. 36; Başpınar, **Kısmi Butlan**, s. 126; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 318.

²⁸ Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 318.

²⁹ Turhan Esener, **Borçlar Hukuku 1: Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1969, s. 202; İnan, **Genel Hükümler**, s. 139; Hatemi, **Ahlaka Aykırılık**, s. 35; Kenan Tunçomağ, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Üzerinde Çalışılmış ve Genişletilmiş 6. Bası, Sermet Matbaası, 1976, s. 249; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 318.

³⁰ Arkan, **Ticari İşletme**, s. 89.

b. Sözleşme Hükümleri

Türk hukukunda sözleşme özgürlüğü prensibi esas olarak kabul edilmektedir. Sözleşme özgürlüğü, bireylerin özel borç ilişkilerini, hukuk düzeninin sınırları içerisinde yapacakları sözleşmelerle serbestçe belirleyebilme yetkisidir³¹. Gerçekten de Anayasa'nın çalışma ve sözleşme hürriyeti başlıklı 48. maddesinin 1. fıkrasına göre *“Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir.”* Bununla birlikte daha önce de belirttiğimiz üzere³² TBK.'da sözleşme özgürlüğü prensibini esas almıştır. TBK. m. 26'ya göre *“Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler”* hükmünü getirerek sözleşme özgürlüğünü esas aldığını göstermektedir.

Sözleşme özgürlüğü, temelde irade özerkliği fikrine dayanır. İrade özerkliği ise bu temeli liberalizm ve bireyciliğin savunduğu görüşten almaktadır³³. Bu fikre göre bireyler, hukuki ilişkilerini ve sözleşme ilişkilerini istedikleri gibi, kendi özgür iradelerine göre düzenleyebilmektedir. Ancak bu ilkenin Ortaklıklar Hukuku'na özgü uygulama alanı, aşağıda inceleneceği üzere, emredici hükümler ilkesinin Türk Ticaret Kanunu'nda yer bulmasından sonra, yeni bir çehre kazanmıştır (TK. m. 340, 579)³⁴.

Anayasa m. 12'de temel hak ve hürriyetler düzenlenmiş, 13. maddede de bunun sınırları hüküm altına alınmıştır. İrade özgürlüğü ilkesinin bir sonucu olan sözleşme özgürlüğü de temel hak ve hürriyetler arasında yer alır. Yine TBK., Anayasa'ya uygun olarak irade özerkliği prensibini benimseyerek bu ilkeyi esas

³¹Selahattin Sulhi Tekinay/Sermet Akman/Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993, s.362 vd. ;Kemal Oğuzman/Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2005, s.19; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 300.

³² Bkz. **I-B-2-a.**

³³ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **Genel Hükümler**, s. 362; Oğuzman/Öz, **Genel Hükümler**, s. 19; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 297.

³⁴ Bkz. aşı. **I-D.**

almış, sınırlarını ise istisna kabul etmiştir³⁵. Sözleşme özgürlüğünü sınırlayan sebepler arasında özellikle işçi, kiracı ve tüketicilerin korunmasına yönelik kanunlar sayılabilir³⁶. Bu kanunlardan en önemlileri 4857 sayılı İş Kanunu, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanundur³⁷.

Sözleşme yapma özgürlüğünün istisnası ise, sözleşme yapma mecburiyetidir. Sözleşme yapma mecburiyeti, bazı kişi, kurum ve kuruluşların, hak sahibi kişilerin isteği üzerine bunlarla belli bir sözleşme yapma yükümlülüğünü ifade eder³⁸. Sözleşme yapma mecburiyeti ya kanundan ya da hukuki işlemten doğar³⁹. Kanundan doğan sözleşme yapma mecburiyeti, özel hukuk kökenli kanunlardan doğabileceği gibi kamu hukuku kökenli kanunlardan da doğabilir. Kamu hukuku kökenli kanunlardan doğan sözleşme yapma mecburiyeti, kamu hizmetlerini ve bazı hayati maddeleri sağlamak için öngörülen sözleşmelerle güdümlü ekonominin getirdiği sözleşmeler ve ayrıca fiili tekel nedeniyle sözleşme yapma mecburiyetini kapsar. Hukuki işlemten doğan sözleşme yapma mecburiyeti ise sözleşme yapma vaadinden doğar. Önsözleşme olarak da adlandırılan sözleşme yapma vaadi, kaynağını TBK.'dan alır. TBK. m. 29/1'e göre *“Bir sözleşmenin ileride kurulmasına ilişkin sözleşmeler geçerlidir.”* Önsözleşme, taraflardan her ikisinin birbiriyle veya taraflardan birinin diğer tarafla, ileride bir üçüncü kişiyle bir borç sözleşmesi yapacağına dair söz vermesine denmektedir⁴⁰.

³⁵ Hüseyin Hatemi/ Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 57; Fahiman Tekil, **Borçlar Hukuku**, İstanbul, Yelken Matbaası, 1980, s. 80; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 299; Kemal Oğuzman/ Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 19; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 17. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013, s. 75.

³⁶ Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 299-300.

³⁷ Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 300.

³⁸ Esener, **Akitlerin Kuruluşu**, s. 194; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 302; Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Osman Berat Gürzumar, **Zorunlu Unsur Doktrinine Dayalı Sözleşme Yapma Yükümlülüğü: Hakim Durumun Rakiple Anlaşma Yapmaktan Kaçınmak Suretiyle Kötüye Kullanılması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 42 vd.

³⁹ Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 303 vd; Gürzumar, **Sözleşme Yapma Yükümlülüğü**, s. 42 vd.

⁴⁰ Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Türk Hukukunda Gayrimenkul Satış Vaadi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sulhi Garan Matbaası, 1959, s. 46; Mustafa Çenberci, **Gayrimenkul Satış Vaadi**, En Yeni Yasa ve Yargıtay İçtihatlarına Göre Değiştirilmiş ve Yeni Bahis

Yukarıda irade özerkliği ve sözleşme özgürlüğüyle alakalı açıklamaları yaptıktan sonra ticaret ortaklıklarının, sözleşme özgürlüğü ilkesinin bir sonucu olarak, emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla ortaklık işlemlerine uygulanacak hükümleri serbestçe belirleyebileceklerini söyleyebiliriz.⁴¹ Buna örnek olarak yönetim kurulu üyelerinin niteliklerine yönelik yaş sınırlaması ve belli bir deneyime sahip olma gösterilebilir⁴². Yine TK. m. 360’a göre yönetim kurulunda yer alacak belirli pay gruplarını veya belirli grup oluşturan pay sahiplerini veya azınlığı temsil edecek üye sayıları ile aday önerme hakkı esas sözleşmede öngörülebilir⁴³. Bu son örnekte görüldüğü üzere, Ortaklıklar Hukuku’nda sözleşme serbestisi ilkesi esas olmakla birlikte, bu ilkenin ne ölçüde uygulama alanı bulabileceği, her bir hukuki kurum temelinde ayrı ayrı incelenmelidir. Örneğin TK. m. 360 hükmünde yer alan yönetime katılmada imtiyazda, tip serbestisi mevcut değildir. Yönetime katılmada imtiyaz “aday gösterme” ya da “belirli grup paya sahip olan paysahipleri veya azlık arasından seçilme” şeklinde öngörülebilir⁴⁴.

Bu iki tipin sınırları dâhilinde kalmak kaydıyla, yönetime katılmada imtiyazda düzenleme serbestisinin bulunduğu kabul edilebilir. Yine bağlı nama yazılı payların devrinde, anasözleşmede öngörülebilecek olan pay devir kısıtlamalarında düzenleme serbestisi daraltılmıştır: Kurucular veya paysahipleri, anasözleşmede ancak önemli sebep niteliğini taşıyan kısıtlamalara yer verebilirler (TK. m. 493).

Eklenmiş 3. Baskı, Ankara, Olgaç Matbaası, 1986, s. 7; Tekinay/ Akman/ Burcuoğlu/ Altop, **Genel Hükümler**, s. 142; Oğuzman/ Öz, **Genel Hükümler**, s. 135; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 2. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2002, s. 163; Hasan Ayrancı, **Önsözleşme**, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2006, s. 40 vd.; Gül Doğan, **Önsözleşme: Sözleşme Yapma Vaadi**, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2006, s. 51.

⁴¹ Anonim ortaklıklar hakkında yeni kanunla gelen 340. maddenin lafzı tartışmalıdır. Madde “*esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir*” hükmünü getirerek sözleşme serbestisinin ihlal edildiği gerekçesiyle birçok yazar tarafından eleştirilmiştir. İlerleyen bölümlerde yeri geldiğinde bu konuya ayrıntılı olarak değinilecektir; özellikle bkz. **I-D**.

⁴² Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 371.

⁴³ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 371.

⁴⁴ Kendigelen, **TTK**, s. 251.

c. Ticari Nitelik Taşıyan Yedek Hukuk Kuralları

Ticari işe uygulanacak hükümlerde üçüncü sırada, sözleşme hükümlerinden sonra, ticari nitelik taşıyan yedek hukuk kuralları yer alır⁴⁵. Bu hükümler aslında tarafların yapmış oldukları sözleşmeyi tamamlayıcı ya da tarafların irade açıklamalarını yorumlayıcı işleve sahiptirler⁴⁶. Tamamlayıcı hükümler tarafların irade serbestisi ile halledemedikleri hususlara uygulanır⁴⁷. Yorumlayıcı hükümler ise tarafların irade beyanında ne kastedilmiş olduğunun tayinine yarar⁴⁸.

TK. m. 218/1'in birinci cümlesine göre kollektif ortaklıklarda ortaklardan her birinin ortaklığı ayrı ayrı yönetme hakkının ve görevinin olduğu hükme bağlanmıştır. Ortaklık sözleşmesinde aksi belirtilmediği durumda bu hüküm tamamlayıcı bir hüküm olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁹. Aynı şekilde 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizi Hakkında Kanunun birinci maddesinin birinci fıkrasına göre BK. ve TK.'ya göre faiz ödenmesi gereken hallerde, aksine sözleşme hükmü yoksa bu ödeme yıllık yüzde on iki oranından yapılacaktır⁵⁰.

TK. m. 706/3'e göre vade olarak bir ayın başı, ayın birinci günü; ayın ortası, ayın on beşinci günü; ayın sonu ise o ayın son günü anlamına gelmektedir. Bu hüküm de yorumlayıcı bir hüküm olarak gösterilebilir⁵¹.

⁴⁵ Halil Arslanlı, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960, s. 27-28; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Hayri Domaniç, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 4. Bası, Temel İstanbul, Yayın- Dağıtım, 1988, s. 13; Fahiman Tekil, **Ticari İşletme Hukuku**, 3. Bası, İstanbul, Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık, 1997, s. 39; Reha Poroy/ Hamdi Yasamn, **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 104; Oğuz İmregün, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 12. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2001, s. 26.

⁴⁶ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 27-28; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 13; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 39; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 26.

⁴⁷ Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 109.

⁴⁸ Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 109.

⁴⁹ Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90.

⁵⁰ Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90.

⁵¹ Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90.

Özel kanunlarda yer alan tamamlayıcı ve yorumlayıcı hükümler, aynı konuya ilişkin genel TK. hükümlerinden önce uygulanır⁵². Emredici hükümler kuralının getirilmesinden sonra, Ortaklıklar Hukuku'nda TK.'da yer alan yedek ticari hükümlerin sayısı azalmıştır.

d. Ticari Örf ve Âdet

Örf ve âdet kuralları, uzun zamandan beri uygulanan ve bunun sonucunda toplumda, uyulmasının zorunlu olduğu yolunda yaygın bir inancın yerleşmiş olduğu davranış kurallarını ifade eder⁵³.

TMK. m. 1/ 2'ye göre kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa hâkim, örf ve âdet hukukuna göre karar verir. Bu hüküm hâkime, somut olayda yazılı bir kanun hükmü bulunmadığı takdirde, kural olarak örf ve âdet hukukuna başvurma yetkisi vermek suretiyle, Türk hukukunda ve özellikle Türk medeni hukukunda örf ve âdet kurallarına ancak yorumlayıcı ve tamamlayıcı işlev vermektedir⁵⁴. Ticari alandaki örf ve âdetlerin ise ticari nitelikteki uyuşmazlıklara nasıl uygulanacağı TK.'da özel olarak düzenlenmiştir. TK. m. 1/2'ye göre mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde ticari örf ve âdete göre karar verir. Görüldüğü üzere TK.'daki durum da TMK.'daki durumdan farklı değildir⁵⁵. Ancak ticaret hukukunda örf ve âdet hukukuna daha önemli bir rol tanınmıştır. Bunun nedeni ise Ticaret Hukuku'nun örf ve âdet hukuku olarak doğup gelişmesi ve ticari örf ve âdetin Ticaret Hukuku'nun hız, güven ve kolaylık isteklerini, genel hükümlere nazaran daha doyurucu bir şekilde karşılayabileceği düşüncesidir⁵⁶.

⁵² Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90.

⁵³ Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 110-112; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 175; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, s. 74; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90.

⁵⁴ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 99-100; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku** s. 89; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 193; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 107; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 176; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, s. 69; Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36.

⁵⁵ Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku**, s. 89.

⁵⁶ Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan, **Ticari İşletme**, s. 107. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Tolga Ayoğlu, **Uluslararası Ticari Sözleşmelere Uygulanan Genel Prensipler, Maddi**

Örf ve âdetin uygulama alanı ile ilgili bir Yargıtay kararında, “ ...[e] TK. ’nın 1. ve 2. Maddeleri hükümlerine göre (ticari örf ve âdet) ile (ticari teamülün) ticari işlemlerde uygulanabileceği hüküm altına alınmışsa da, yine aynı maddelerde açıkça belirtildiği gibi, ticari örf ve âdet ile teamül ancak hakkında ticari hüküm bulunmayan hallerde nazara alınabilir... Dava konusu olayda... [e] BK. ’nın 182 ve 208. Maddeleri gereğince mal bedeli (semen) taraflarca akit serbestisi gereğince serbestçe kararlaştırılıp vade de nazara alınarak bonoya bağlandığına göre, uyumsuzlukta öncelikle sözleşme hükümlerinin nazara alınması gerekir. O halde ortada öncelikle uygulanması gereken sözleşme hükümleri varken davacı tarafın olayda (vade farkı konusunda varlığını iddia ettiği) ticari teamülün uygulanması gerektiğine ilişkin iddiası... yasal dayanaktan yoksun bulunmaktadır...”⁵⁷ denilmektedir. Karardan da anlaşılacağı üzere ticari örf ve âdetin uygulanmasından önce konuyla ilgili bir emredici hüküm, sözleşme hükmü veya ticari nitelik taşıyan yedek bir hukuk kuralı bulunup bulunmadığına bakmak gerekir. Hakkında ticari bir hüküm bulunmayan bir konuyla ilgili yeni bir ticari hüküm yürürlüğe konulduğunda artık bu ticari hüküm uygulanacak; ticari örf ve âdet kuralı uygulama alanını yitirecektir⁵⁸.

Ticari örf ve âdetin var sayılması için iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekir. Bunlardan biri bu kuralın uzun süreden beri sürekli bir şekilde uygulanması, diğeri ise uygulanmasının herkes tarafından zorunlu olarak kabul edilmesi ve hukukiliğinin kabul edilmesidir⁵⁹.

Hükümler ve Ticari Adet- Teamüller Olarak Lex Mercatoria, İstanbul, Vedat Yayınları, 2011, s. 13-27.

⁵⁷ **11. HD., 13.10.1981, 3534/4204**, Erdoğan Moroğlu/Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014, s. 3.

⁵⁸ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29.

⁵⁹ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 6; Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54.

Örf ve âdet kuralları objektif hukuk kurallarıdır⁶⁰. Bu nedenle yargıç tarafından kendiliğinden araştırılması gerekir. Bununla birlikte, her ticari örf ve âdetin hâkim tarafından bilineceği düşünülmemeyeceğinden 5174 sayılı kanunun⁶¹ 17. maddesinin e bendi ile oda meclislerine, çalışma alanları içindeki ticari- sınai örf, adet ve teamülleri tespit ve ilan etmek görevi verilmiştir⁶². Yine konuyla ilgili bir Yargıtay kararında, “ ...[e]/TK. ’nın 1/II. maddesi, bir ticari hüküm bulunmayan ticari işlerde mahkemenin ticari örf ve âdete, bu dahi yoksa umumi hükümlere göre karar vereceği, hükmünü getirmiştir. Yine, aynı Yasanın 2/I. maddesi, bir mahaldeki teamülün ticari örf ve âdet halini alması halinde, hükme esas alınabileceğini hükme bağlamıştır. TK. ’nın bu hükümlerinden... ticari örf ve âdetin umumi hükümlerden (BK. ’dan) önce uygulanacağı anlaşılmaktadır⁶³. Somut olayda, mahkemece, zeytinyağının satıcıya teslimi konusunda yöresel örf ve âdet yeterli değildir. Zira tek bir kooperatiften uygulama sorulup, tanıklar dinlenmiştir. Bu itibarla, mahkemece, kooperatife emanet makbuzları ile teslim edilen zeytinyağından sonra, satıcıya ihtiyacı nedeniyle teslim edilen zeytinyağı için belge düzenlenip düzenlenmediği, emanet makbuzundan teslim edilen miktarın indirilip indirilmediği hususunun öncelikle, Torbalı Ticaret Odasından sorulmak⁶⁴ ve gerektiğinde bu hususta yerel bilirkişi mütalaasına başvurmak ve böyle bir örf ve âdetin mevcut olduğu anlaşıldığı takdirde, mevcut tanık ifadeleri değerlendirilmek... suretiyle sonucuna göre karar

⁶⁰ Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148.

⁶¹ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu

⁶² Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90- 91; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 55; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 10-11; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 37; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 105-106; Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya, **Ticari İşletme**, s. 107-108. “Mukavelede mübayaaya edilecek malların mücerret kapsız olarak teslim edileceğine dair olan hükümden kapların müşteri idare tarafından nerde hazır bulundurulacağını anlamak mümkün olmadığından mukavelenin ilk tatbik şekli nazarı itibara alınmak ve ticari teamül merciinden tahkik edilmek suretiyle karar verilmek lazımdır.” HUH. 12.06.1957, E:T / 46, K: 61, Hayri Domaniç/ Ersin Çamoğlu, **İçtihatlı Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1965, s. 86-87. Aynı yönde kararlar için bkz. Tic. D. 06/11/1959, E/2442, K/ 2721; Tic. D. 23/10/1958, E. / 2607, K/ 2503, Domaniç/ Çamoğlu, **TTK**, s. 87.

⁶³ Aynı yönde karar için bkz. **Tev. İkt. K. 25/03/1931, sayı: 26/36**, Domaniç/ Çamoğlu, **TTK**, s. 85.

⁶⁴ **15. HD., 19.03.1992, 1272/1408**, “... Ticari işlerde iş sahibinin kestiği faturanın akite edilmesi, yani altının kapatılarak imzalanması, o fatura bedelinin ödendiğine karine sayılır. Bu durumda faturanın düzenlendiği Yerköy ilçesinde kapalı faturanın bedelinin ödendiğini gösterdiği hakkında ticari örf ve uygulama varsa bedelinin ödendiği kabul edilmelidir. Bu nedenle mahkemece mahalli Ticaret ve Sanayi Odasından bu konuda uygulama sorulmadan eksik incelemeyle hüküm tesisi doğru değildir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 4.

vermek gerekirken, yazılı şekilde eksik inceleme ile karar verilmesi doğru görülmemiştir...’’⁶⁵ denilmektedir⁶⁶. TOBBOBK.’nda oda meclislerine verilen bu görev, kararda görüldüğü üzere, yeterli görülmediği takdirde yerel bilirkişi mütalaasına da başvurulması gerekmektedir.

TK. m. 2/1’e göre teamüller, ticari örf ve âdet olarak belirlenmedikçe mahkemenin yargısına esas olamaz⁶⁷. Bununla birlikte teamüller, kanunda açıkça belirtilen hallerde hükme esas olabilecektir. Yine ikinci cümlede belirtildiği üzere irade açıklamalarının yorumunda teamüller de dikkate alınır. Somut bir uyuşmazlıkta, tarafların irade açıklamalarının hangi hukuki sonuca yöneldiğinin belirli olmadığı hallerde bu irade açıklamalarının yorumlanmasında teamüllerden yararlanılacaktır⁶⁸.

TK. m. 2/2’den anlaşıldığı üzere bir ticari örf ve âdet genel olabileceği gibi, bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü olabilir. Bu durumda, aynı özel kanunların genel kanunlardan önce uygulanması gibi, bir bölgeye ve bir ticaret dalına özgü ticari örf ve âdetler, genel örf ve âdetlere üstün tutulur⁶⁹. Yine aynı fıkra göre ilgililer aynı

⁶⁵ 11. HD., 02.06.2003, 11/5784, Moroğlu/ Kendigelen, TTK, s. 3.

⁶⁶ Aynı yönde kararlar için bkz. TD, 25.05.1971, E. 424, K. 4203, Gönen Eriş, Açıklamalı İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu- Ticari İşletme ve Şirketler, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Kitabevi, 1987, s. 100; 11. HD., 02.02.1978, E. 5676, K. 324, Eriş, Şerh I, s. 103; 11. HD., 12.04.1984, E. 1362, K. 2105, Eriş, Şerh I, s. 110; 15. HD., 19.03.1992, E. 1272, K. 1408, Yargıtay Kararları Dergisi, C. 18, S. 9, 1992, s. 1396.

⁶⁷ 13. HD., 28.2.1994, E. 213, K. 1964: “TTK m.1/2 uyarınca hakkında ticari bir hüküm bulunmayan işlerde mahkeme ticari örf ve âdete göre karar verebilir. Bir konuda ticari örf ve âdetin veya HUMK m.293 deki (senede raptında teamül oluşup oluşmadığının) kabul edilebilmesi için; işlemin yapıldığı bölgede halin icabına, gereklerine ve tarafların durumuna göre herhangi bir işlemin devamlı olarak senede bağlanmamasının adet haline gelmesi ve bu hususun zamanla herkes tarafından uyulmak suretiyle kararlı bir nitelik kazanmış bulunması ve aynı zamanda kamuoyu tarafından bu teamüle inanılmış bulunması şarttır.”

⁶⁸ 11. HD., 18.01.2001, 9934/195, “... Davacının dayandığı 28.09.1998 tarihli faturaların incelenmesinde kapalı fatura olduğu görülmektedir. Ticari teamüle göre faturanın kapalı düzenlenmesi (imza ve kaşenin faturanın altında yer alması) halinde fatura bedelinin peşin olarak tahsil edildiği yönünde karine oluştuğunun kabulü gerekir. Mahkemece, bu husus üzerinde durulup taraflardan açıklama yapmalarının ve delillerinin [ibrazının] istenilmesi, faturanın kapalı düzenlenmesinin hukuki sonuçları üzerinde durulup tartışılması gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, TTK, s. 4.

⁶⁹ Köprülü, Medeni Hukuk, s. 112; Özsunay, Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, Medeni Hukuk Giriş, s. 74. 11. HD.’nin 02.06.2003 tarih ve 11- 5784 sayılı kararı da aynı yöndedir. Aynı yönde diğer bir

bölgede değilse, kanunda ve sözleşmede aksi öngörülmemişse, ifa yerindeki ticari örf ve âdet uygulanır⁷⁰.

TK. m. 2/3 hükmünde, tacir sıfatı taşımayanlar hakkında ticari örf ve âdetin, ancak bu kişilerin ticari örf ve âdeti bildiği veya bilmesi gerektiği durumlarda uygulanacağı belirtilmiştir⁷¹. TMK. m. 6'ya göre kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür. Bu iki maddeyi birlikte göz önüne aldığımızda tacir olmayan kişinin ticari örf ve âdeti bilip bilmediğini, bunu iddia eden kişinin ispatlaması gerektiğini söyleyebiliriz.

e. Genel Hükümler

Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm veya ticari örf ve âdet bulunmayan hallerde genel hükümlere göre karar verir. (TK. m. 1/2) Türk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir parçası⁷² olduğu için burada uygulanacak hükümleri, yine hükümlerin uygulanma sırasını belirleyen TMK. m. 1'den hareketle saptamak gerekir. TMK. m. 1/2'ye göre ilk sırada uygulanacak hükümler TMK., TBK. hükümleri ve ticari hüküm getirmeyen diğer kanun hükümleri olacaktır⁷³. Bu kanunlarda uygulanabilir hükümlerin olmaması halinde hâkim, ticari olmayan örf ve

karara göre, "... Bonolar hakkında uygulama olanağı bulunan [e] TK 621. maddesi gereğince, borçlu ödemede bulunurken hamil tarafından senede bir ibra şerhi yazılmasını, kendisine verilmesini istemek hakkını haizdir. Bunun dışında, senedin çapraz çizgilerle iptali, imza yerinin yırtılması, makbuz verilmesi gibi işlemlerin ödeme için varsayım olarak kabulü gerekir. Bu durumda, taraflar isticvap edilerek, yukarıda belirtilen ve senetlerde görülen yırtılmanın nedeni üzerine durulması ve gerektiğinde [e] TK'nın 1. ve 2. Maddeleri gereğince bu işlemin ödeme bakımından bir teamül veya örf ve âdet olup olmadığının usulen tahkiki gerekir..." 11. HD., 21.09.1976, 3837/3840, Moroğlu/Kendigelen, TTK, s. 581.

⁷⁰ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 30.

⁷¹ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 32; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 93; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 106-107; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 40; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 56; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 149; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 14-15; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27.

⁷² Bkz. TTK m. 1/1.

⁷³ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54.

âdete göre karar verecektir⁷⁴. Nihayet uygulanabilir herhangi bir medeni örf ve âdetin bulunmaması durumunda ise hâkim, kendisi Kanunkoyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verecek, yani hukuk kuralı yaratacaktır⁷⁵. TMK. m. 1/3'e göre hâkim bu kararı verirken bilimsel görüş ve yargı kararlarından faydalanacaktır⁷⁶.

C. Ticaret Ortaklıklarına Uygulanacak Hükümler

TK. m. 126/1, “Her şirket türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla, *Türk Medenî Kanununun tüzel kişilere ilişkin genel hükümleri ile bu Kısımda hüküm bulunmayan hususlarda Türk Borçlar Kanununun adi şirkete dair hükümleri her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret şirketleri hakkında da uygulanır.*” hükmünü getirerek ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerin sırasını belirlemiştir. Ancak bu hüküm tek başına ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerin sırasını tespit etmemizde yeterli olmamaktadır⁷⁷. Bu nedenle bu başlık altında bu hüküm ile TK. m. 1/ 2, TMK. m. 1 ve TBK. m. 26-27 hükümleri birlikte incelenerek ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümler tespit edilecektir.

Ticaret ortaklıklarının işlemlerine, aynı ticari işe uygulanacak hükümlerde olduğu gibi, öncelikle TK. ve TMK. ile birlikte ilgili mevzuatın emredici hükümleri

⁷⁴ Ticari örf ve adet hukuku başlığı altında medeni örf ve adet açıklanmıştır. Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54.

⁷⁵ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 40; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku**, s. 80; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 145; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 83; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 200; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, s. 96; Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54.

⁷⁶ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 40; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku**, s. 80; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 145; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 83; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 200; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, s. 96; Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54.

⁷⁷ Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2012, s. 39.

uygulanır⁷⁸. Emredici hükümleri, özel ortaklık tipini düzenleyen hükümlerden genel hükümlere doğru aramak gerekse de bu hükümler kuvvet bakımından aynı sırada yer almaktadır⁷⁹. Kuşkusuz ki, belirli bir konuyu düzenleyen hem genel hem de özel bir hükmün bulunması halinde, özel hüküm uygulama alanı bulacaktır.

Ticari hükümlerin uygulanma sırasına ilişkin kurallarla (TK. m. 1) ticaret ortaklıklarına ilişkin hükümlerin uygulanma sırasına ilişkin kural (TK. m. 126) arasındaki ilintinin dikkatle kurulması gerekmektedir. Ticari hükümlerin uygulanma sırası, ticaret ortaklıklarını da içine alan bir kapsama sahiptir. Bu anlamda TK. m. 1 ve 126 arasında bir genel hüküm- özel hüküm ilişkisi bulunmamaktadır. TK. m. 126, TK. m. 1 hükmünün aksine, hükümlerin uygulama sırasını düzenlemekten ziyade, ortaklıklar hukuku ile ilgili bir hukuki sorunun ele alınmasında, ilkin hangi kurallara bakılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan limited ortaklıklar yönünden meseleyi ele aldığımızda, limited ortaklıklara özgü bir uyuşmazlıkta, örneğin bir ek ödeme yükümlülüğünün geçerli olup olmadığının tartışılmasında, kanun limited ortaklıklara özgü TK. m. 602 vd. hükümlerini sevk ettiğinden ilkin bu hükümlerden hareket edilmelidir. Bu hükümlerin düzenlemediği konularda, sırayla TK. m. 126 hükmünde sayılan hükümler uygulama alanı bulacaktır.

Görüldüğü üzere, TK. m. 126, TK. m. 1 hükmüne nazaran özel hüküm vasfını taşımamakta; böylelikle TK. m.1 hükmünde yer alan “emredici hükümler”, “sözleşme”, “ticari yedek hükümler”, “ticari örf ve âdet” ve “genel hükümler” sıralamasını değiştirmemektedir. TK. m. 126’nın işlevi daha ziyade, TK. m. 1 hükmünde yer alan kanun hükmü kategorilerinin, açık bir anlatımla “emredici hükümlerin”, “ticari yedek hükümlerin” ve “genel hükümlerin” her birinin kendi içindeki uygulama sırasını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, limited ortaklığa

⁷⁸ Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1977, s. 15; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 39.

⁷⁹ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **1. Bası**, s. 15.

ilişkin bir uyuşmazlıkta, ilkin limited ortaklıklara özgü bir hüküm bulunup bulunmadığı gözden geçirilmeli; ardından TK. m. 126 hükmünde sayılan diğer hukuk kaynaklarındaki normlar gözden geçirilmelidir.

Bu noktada, TK. m. 126 hükmünde yer alan “her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda, ticaret şirketleri hakkında da uygulanır.” ibaresinin de ele alınması gerekir. Hüküm, belirli bir ortaklık tipine yönelik özel hükümler içinde bir hukuki sorunu düzenleyen kuralların bulunmadığı bir durumda, diğer hükümlere, örneğin ticaret ortaklıklarına, tüzel kişilere özgü hükümlere, adi ortaklık kurallarına veya başka bir ortaklık tipine özgü kurallara özgü kuralların ancak bu kurallar ilgili ortaklık tipinin yapısına uygun olduğu ölçüde uygulanacağını ortaya koymaktadır. Böylelikle bu kurallara başvurulurken, kuralın uygulanacağı ortaklık tipinin yapısı ve bu kuralın uygulanmasına elverişliliği gözden geçirilmelidir. Kanun koyucu, TK. m. 126 hükmü ile, aşağıda çeşitli vesilelerle inceleyeceğimiz şekilde⁸⁰, limited ortaklıklara en yakın ortaklık tipi olan anonim ortaklıklara ilişkin hükümleri de limited ortaklıkların kişi ortaklıklarına özgü yönleri itibarıyla kolektif ortaklıklara ilişkin hükümleri de uygulama sırası açısından ticaret ortaklıklarına ilişkin genel hükümlerin, tüzel kişilere özgü genel hükümlerin ve adi ortaklığa özgü genel hükümlerin ardından ele alınacak hükümler olarak sınıflandırmıştır.

Emredici hükümlerde, somut olaya uygulanacak bir hüküm bulunmadığı takdirde sözleşme hükümleri gözden geçirilecek, orada da bir açıklık bulunmazsa, bu kez ticari yedek hükümler için yine TK. m. 126 uygulama alanı bulacak; örneğin ilkin limited ortaklıklara ilişkin hükümler kapsamında bir ticari yedek hüküm bulunup bulunmadığına bakılacak; orada bir ticari yedek hüküm yoksa, ticaret ortaklıklarına ilişkin genel hükümlerde ve tüzel kişilere özgü genel hükümlerde böyle bir hükmün bulunup bulunmadığı araştırılacaktır. Somut olayın çözümüne yönelik herhangi bir ticari yedek hükmün bulunmadığı durumlarda ve konu hakkında uygulanacak bir ticari örf ve âdet de tespit edilemediği takdirde, bu kez genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. TK. m. 126 hükmünde belirtilen tüzel kişilere

⁸⁰ Bkz. I-D.

özgü hükümler yönünden 6762 sayılı TK. döneminde bu sırada uygulanacak hükümler ETK. m. 138’de “*Medeni Kanunun 45, 47, 48, 49 uncu maddeleri*” denilerek tek tek sayılmıştır. Kanun koyucu TK. ile birlikte küçük bir değişikliğe gitmiştir. Bunun sonucu olarak da TMK.’nın ticaret şirketlerine uygulanacak hükümleri(m. 47- 55) sayı ve konu bakımından artmıştır⁸¹. ETK.’da bilinçli bir şekilde yollama yapılmayan tüzel kişilerin hak ehliyetine ilişkin TMK.’nın 48. maddesi de hem 126. maddenin lafzından anlaşıldığı üzere hem de TK. m. 125/2 ile yapılan atıfla uygulanacak hükümlere dahil edilmiştir⁸². *Yongalık*, bu konuda 126. maddenin yeterli olduğunu ve kanun yapma tekniği açısından 125. maddenin ikinci fıkrasının gereksiz olduğunu ileri sürmektedir⁸³.

TK.’daki ticaret ortaklıklarına ilişkin genel hükümler olan 124 ilâ 210. maddeler de TMK.’daki tüzel kişilere ilişkin genel hükümler ile birlikte ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerde aynı sırada yer almaktadır⁸⁴.

Ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerde bir sonraki sırada TK. m. 126’ya göre, TBK.’nın adi şirketlere ilişkin 620- 645. hükümleri gelmektedir. Bu hükümler niteliğine uygun düştüğü ölçüde ticaret şirketlerine uygulanacaktır⁸⁵. Adi ortaklık, temel veya ana diyebileceğimiz ortaklık tipidir⁸⁶. Nitekim TBK. m. 620/2, bir ortaklığın, kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşımadığı sürece bu bölüm hükümlerine tabi adi ortaklık sayılacağına hükmetmiştir. Bundan sonra ise ticaret ortaklıklarına genel nitelikteki ticari hükümler, yani her ortaklık tipine ait TK.’daki yedek ticari hükümler ve TK. m. 124-201 arasındaki maddeler

⁸¹ Aynur Yongalık, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na (m. 124–133) Türk Ticaret Kanunu (m. 136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, *Batider*, C. XXVI, S. 1, 2010, s. 88.

⁸² Kendigelen, *TTK*, s. 123.

⁸³ Yongalık, *a.g.e.*, s. 88.

⁸⁴ Arslanlı, *Genel Bakış*, s. 438-439; Arslanlı, *Limited Şirketler*, s. 4-5; Arslanlı/ Domaniç, *TTK Şerhi III*, s. 30-31; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 14; Alışkan, *Tarihçe Niteliği*, s. 212.

⁸⁵ Arslanlı, *Genel Bakış*, s. 438-439; Arslanlı, *Limited Şirketler*, s. 4-5; Arslanlı/ Domaniç, *TTK Şerhi III*, s. 30-31; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 14; Alışkan, *Tarihçe Niteliği*, s. 212.

⁸⁶ Sami Karahan(Editör), *Şirketler Hukuku*, Güncellenmiş 2. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, Aralık 2013, s. 31.

arasında kalan hükümler dışındaki TK. hükümleri ile diğer kanunlarda yer alan ticari hükümler uygulanacaktır⁸⁷.

Genel ticari hükümleri izleyen sırada TK. m. 1/ 2'nin yollamasıyla ticari örf ve âdet uygulanacaktır⁸⁸. Yine TK. m. 1/ 2'ye göre mahkeme, ticari örf ve âdet yoksa genel hükümlere göre karar verir⁸⁹. Genel hükümlerin uygulama sırası ise TMK. m. 1/ 2 hükmü ile tayin edilecektir. Bu hükmü göre ticaret ortaklıklarına son sırada önce, TMK., TBK. ve diğer kanunlardaki ticari hüküm niteliğinde olmayan hükümler, bundan sonra ise medeni hukuk anlamında örf ve âdet uygulanacaktır⁹⁰. Burada da hüküm bulunmayan hallerde hâkim, Kanunkoyucu gibi hareket ederek hukuk kuralı yaratacaktır⁹¹.

D. Limited Ortaklıklara Uygulanacak Hükümler

Ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerde ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere limited ortaklıklara da ilk sırada Türk Ticaret Kanunu ve Türk Medeni Kanunuyla birlikte ilgili mevzuatın emredici hükümleri uygulanır⁹². Türk Ticaret Kanunu, her ortaklık türüne ait özel hükümler getirmiştir. Limited ortaklıklar da TK.'nın 573- 644. maddelerinde düzenlenmiştir. Limited ortaklıklara öncelikle bu

⁸⁷ Arslanlı, **Genel Bakış**, s. 438-439; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 5; Arslanlı/ Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 30-31; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 213.

⁸⁸ Arslanlı, **Genel Bakış**, s. 439-440; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 5; Arslanlı/ Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 32; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 213.

⁸⁹ Arslanlı, **Genel Bakış**, s. 439; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 5; Arslanlı/ Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 31; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 213.

⁹⁰ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 213.

⁹¹ Arslanlı, **Umumi Hükümler**, s. 29; Arkan, **Ticari İşletme**, s. 90; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 9-10; Tekil, **Ticari İşletme**, s. 36; Poroy/ Yasaman, **Ticari İşletme**, s. 104; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 27; Karayalçın, **Ticaret Hukuku I**, s. 148; Karahan, **Ticari İşletme**, s. 54; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 213; Çevik, **Limited Şirketler**, s. 63.

⁹² Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 39.

maddelerdeki emredici hükümler uygulanacaktır⁹³. Bu maddeler arasında anonim ortaklık hükümlerine birçok yerde atıf vardır⁹⁴.

Limited ortaklıklara uygulanacak hükümler kapsamında, yukarıda açıklanan ilkeler çerçevesinde, gerek doğrudan limited ortaklığı düzenleyen gerek anonim ortaklığa yapılan atıf hükümleri bağlamında, emredici hükümler ilk sırada uygulanacaktır⁹⁵.

Ortaklık sözleşmesi hükümleri, ortaklar arasındaki ilişkiyi düzenleyen ortaklık kanunu derecesindedir⁹⁶. Sözleşme serbestisi ilkesinin bir sonucu olarak, emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla limited ortaklıklara da ortaklık sözleşmesinin⁹⁷ hükümleri uygulanacaktır⁹⁸.

Limited ortaklıklarla ilgili emredici hükümleri düzenleyen TK. m. 579'a göre ortaklık sözleşmesi, TK.'nın limited ortaklıklara ilişkin hükümlerinden sadece kanunda buna izin verilmişse sapabileceğini hüküm altına almıştır. Maddenin gerekçesinde ise hükmün, anonim ortaklıklara ilişkin 340. maddenin özdeşi olduğu yazmaktadır. Bu hükmün limited ortaklıklarla ilgili hükümlere eklenmesiyle ETK.

⁹³ Ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerde söylediğimiz üzere emredici hükümler arasında kuvvet bakımından bir farklılık yoktur. Bkz. **I-B-2-a**. Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15.

⁹⁴ Birkaç örnek için bkz. TK. m. 578/1, TK. m. 586/2- b, TK. m. 634/1, TK. m. 636/5, TK. m. 643/1, TK. m. 644.

⁹⁵ Taşdelen, **Fesih**, s. 82; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 211.

⁹⁶ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 4.

⁹⁷ Kanun koyucu anonim ortaklıklara özgü teknik bir terim olan “esas sözleşme” terimini anonim ortaklıklarda muhafaza etmiş, limited ortaklıklarda şirket sözleşmesi lafzını sürdürmüştür. TK'da “Kavramlar” başlığını taşıyan 135. maddede “...*şirket sözleşmesi*”, *anonim şirketlerde esas sözleşmeyi, şahıs şirketleriyle limited şirketlerde şirket sözleşmesini...ifade eder*” şeklinde bir tanıma yer verilmeyle birlikte, madde gerekçesinde bu konuyla ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir.

⁹⁸ Oğuzman/ Barlas, **Medeni Hukuk**, s. 77; Akipek/ Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku**, s. 108; İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 156-157; Köprülü, **Medeni Hukuk**, s. 86-87; Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, s. 183; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, s. 17; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, **Genel Hükümler**, s. 362; Oğuzman/Öz, **Genel Hükümler**, s. 19; Eren, **Borçlar Hukuku**, s. 297; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 1977, s. 15; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 39.

zamanındaki sözleşme özgürlüğünün, yeni kanunda sınırlandırıldığını söylemek yanlış olmaz⁹⁹.

TK. m. 340'ın gerekçesine göre “*Tasarının yeni olan bu maddesi, normatif sistemin zorunlu bir parçasıdır. Alm. POK 23 (5) paragrafindan esinlenerek kaleme alınmış bulunan bu hükmün, Alman öğretisinde birçok karşıtı vardır; Türkiye’de de hükmün eleştirileceğinden şüphe edilmemiş, bu husus da hesaba katılarak hüküm öngörülmüştür. Maddeyi eleştirenler, hükmün, esas sözleşmenin düzenlenmesinde pay sahiplerinin iradelerine pek az yer bıraktığını, bütün esas sözleşmelerin bir örnek hâle gelmesine sebep olacağını; emredici olmayan hükümlerin belirlenmesi tartışmasını yaratacağını; ticaret sicili müdürüne geniş takdir yetkisi verilmiş olduğunu ileri sürerler. Ancak hükmün, açıkça geçersiz olan pay sahipleriyle alacaklıların haklarını zedeleyen veya sınırlayan düzenlemelerin esas sözleşmelere girmesine engel olduğu, bazı kurum ve kuruluşların şirketlere istedikleri esas sözleşme hükümlerini dayatmaları yolunu kapattığı, bu yararın da Ülkemiz açısından küçümsenmeyecek derecede önem taşıdığı ve hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanmasında etkin bir rol oynayacağı; esas sözleşme hükümlerinin geçerliliğine ilişkin davaların sayısını azaltmak gibi bir yararı da beraberinde getirdiği dikkate alınması gereken noktalardan sadece bir kaçıdır. Anonim şirketler hukukunda bireysel pay sahipliği hakları ile azlık hakları öğretisinin bugün gittikçe etkisini kaybeden sözleşme özgürlüğü ilkesini sınırlandırdığından şüphe edilemez.*

Diğer yandan bu hüküm dolaylı bir şekilde bir mutlak pay sahipliği ve azlık hakkı da yaratmaktadır. Her iki hakkın da anılan haklardaki dava listesini zenginleştirdiği şüphesizdir. Ayrıca, kanunda emredici nitelik taşımayan birçok hüküm bulunduğu gerçeğinin de hükmün bir örnek esas sözleşmeler yaratacağı

⁹⁹ Rauf Karasu, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2009, s. 115; Rauf Karasu, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı, 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken, C. 18, S. 2, 10-11-12 Mayıs 2012, s. 312; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 206.

eleştirisinin haklılık temellerini sorgulanabilir hâle getirdiği de muhakkaktır”¹⁰⁰ denilmektedir.

Limited ortaklıklara ilişkin TK. hükümlerinin kaynağı olan İsviçre Borçlar Kanunu’nda böyle bir düzenleme yer almamaktadır¹⁰¹. TK. m. 577’de ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde bağlayıcı olan hükümler yer almaktadır. Bu hüküm, limited ortaklıkların kişisel niteliği haiz bir ortaklık olmasından kaynaklanmaktadır ve ortaklığın ortaklarının, ortaklık sözleşmesini, sınırlı da olsa daha özgürce düzenlemesine olanak vermek için Kanunkoyucu tarafından kaleme alınmıştır¹⁰². Ancak anonim ortaklıktan farklı olarak limited ortaklıklara böyle bir hüküm getirilmiş olması, ortaklık kuracak kişiler açısından limited ortaklığın tercih edilmesine ya da mevcut anonim ortaklıkların limited ortaklığa dönüşmesine sebebiyet verebilecektir¹⁰³.

TK. m. 579/1’in ikinci cümlesi ise başkaca hukuki sorunlar yaratmaktadır. Hükme göre diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki ortaklık sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğuracaktır. Hükümün lafzına bakacak olursak TK. çerçevesinde tamamlayıcı hükümler konulmasına da olanak kalmamıştır¹⁰⁴. Belirtmek gerekir ki TK. m. 579’un ilk Tasarıda’ki metninin son cümlesinde “...*Bu kanun ile diğer bir kanundaki düzenleme*

¹⁰⁰ Taşdelen, **Fesih**, s. 80-81; Pulaşlı, **Şerh I**, s. 569; Güzin Üçışık/Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku Cilt I**, s. 164.

¹⁰¹ Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2012, s. 321; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 208.

¹⁰² Kendigelen, **TTK**, s. 484; Mehmet Bahtiyar, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ve İfadeleri Yönünden Değerlendirilmesi”, Makaleler II, İstanbul, **Beta Yayınevi**, 2008, s. 201; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 637; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Bursa, Dora Yayıncılık, 2013, s. 631; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 209; İyigün, **Şirket Sözleşmesi**, s. 151

¹⁰³ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 208.

¹⁰⁴ Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 141; Kendigelen, **TTK**, s. 229; Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007, s. 93; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 232-233; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 210; Serdar İyigün, “Şirket Sözleşmesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 87, S. 2013/4, s. 149-150.

çelişirse, bu kanun hükümleri üstün tutulur”, hükmüne de yer verilmiş ve bu hüküm, “*özel hüküm genel hükümden önce uygulanır*” ilkesine¹⁰⁵ aykırı olduğu ve TK.’nın diğer özel kanunları saklı tutan hükümleriyle çeliştiği gerekçesiyle eleştirilmiş¹⁰⁶ ve Tasarı’dan çıkarılmıştır.

Doktrinde bir görüşe göre TK. m. 340 ve TK. m. 579 hükmünün getirilmesiyle anonim ve limited ortaklıklara adeta çelik korse giydirilmiş ve sözleşme özgürlüğü prensibi çok fazla sınırlandırılmıştır¹⁰⁷. Görüşü benimseyen yazarlar, bu hükümler karşısında kanunun açıkça izin vermediği hiçbir hususun ortaklık sözleşmesine yazılamayacağı görüşündedir. Doktrindeki diğer bir görüş, esas sözleşme, anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerden, ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabildiği hâlde, söz konusu hükümlerin esas sözleşme ile tamamlanması için açık bir izne gerek bulunmadığı görüşündedir¹⁰⁸. Bu görüşe göre, TK.’da esas sözleşmenin düzenlediği konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmadığı takdirde, bu durum bir kanun boşluğu anlamına geliyorsa, bu boşluğun esas sözleşme ile ortaklıklar hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde doldurulmasında hiçbir sakınca bulunmamaktadır¹⁰⁹. Kanımızca, anonim ve limited ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen hükümlerdeki “açıkça” ifadesinden, bu ortaklıklara ilişkin hükümlerden sapmaya izin verilip verilmediğinin tespitinde, sadece hükmün lâfzının dikkate alınmaması; söz konusu iznin hükmün anlam ve amacından da çıkarılması mümkündür ve açık bir düzenleme olmasa da, ortaklıklar hukukunun temel

¹⁰⁵ Turhan Esener, **Hukuk Başlangıcı**, 7. Baskı, İstanbul, Alkım Kitabevi, 2004, s. 111; Kemal Gözler, **Hukukun Temel Kavramları**, Bursa, Ekin Kitabevi, 2003, s. 70; Kemal Gözler, **Hukuka Giriş**, 2. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, 2003, s. 228; Adnan Güriz, **Hukuk Başlangıcı**, 14. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2012, s. 158.

¹⁰⁶ Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 346.

¹⁰⁷ Moroğlu, **Değerlendirme**, s. 141, 333; Kendigelen, **TTK**, s. 484, 229; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 109-321; Şener, **a.g.e.**, s. 298- 637; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 92; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 232-233; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 209; İyigün, **a.g.e.**, s. 149-150.

¹⁰⁸ Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 321.

¹⁰⁹ Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 321.

prensipieri çerçevesinde emredici hükümleri tamamlayıcı esas sözleşme ve ortaklık sözleşmesi hükümlerinin prensip olarak geçerli olması gerekir¹¹⁰.

Limited ortaklıklara uygulanacak hükümlerde üçüncü sırayı TK. m. 573 ilâ 644 hükümlerinden yedek ticari hüküm niteliği taşıyan hükümler alacaktır¹¹¹. Ancak biraz önce de belirttiğimiz gibi¹¹², bu hükümler, TK. m. 579 düzenlemesiyle birlikte kural olarak emredici nitelik taşımaktadır¹¹³. Limited ortaklıklarda yedek ticari hükümlere örnek olarak rüçhan hakkına ilişkin TK. m. 591/1 hükmü, pay devrinde genel kurul onayının işlevine ilişkin TK. m. 595/2 hükmü gösterilebilir. Aynı şekilde limited ortaklıklara özgü hükümlerde atıf yapılan yedek anonim ortaklık hükümleri de aynı sırada uygulanacaktır¹¹⁴.

Limited ortaklıklara uygulanacak hükümlerde yedek ticari hükümlerden sonra takip edilecek sıra ticaret ortaklıklarına uygulanacak hükümlerle aynıdır. Bu yüzden bu başlık altında tekrar yapılmayacaktır.

E. Limited Ortaklıklar Açısından Anonim Ortaklıklara İlişkin Hükümlerin Uygulanacağı Hallere Toplu Bakış

TK.’nın limited ortaklıkları özel olarak düzenleyen hükümlerinin muhtelif maddelerinde anonim ortaklık hükümlerine atıf yapılmıştır. Bu hükümlere toplu bir şekilde göz atmak, incelemenin bütünlüğü açısından yararlıdır. Kanun koyucu, limited ortaklıklara uygulanacak hükümler konusunda, ikili bir ayırım uygulamıştır. Türk Ticaret Kanunu’nun limited ortaklıklara ayrılan hükümlerinde serpiştirilmiş bir şekilde anonim ortaklık hükümlerine çeşitli atıflar yapılmış; ayrıca TK. m. 644

¹¹⁰ Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 329.

¹¹¹ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 211.

¹¹² Bkz. **I-B-2-b**.

¹¹³ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 211.

¹¹⁴ Taşdelen, **Fesih**, s. 82; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 211.

hükmünde, limited ortaklıklara uygulanacak bazı anonim ortaklıklara özgü kurallara topluca yer verilmiştir.

TK. m. 578/1'e göre ayni sermaye, ayınlara veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında; TK. m. 586/2- b'ye göre kurucular beyanının tescil istemi sırasında verilmesi hususunda; TK. m. 609/1'in ikinci cümlesine göre ortaklık sözleşmesinde hazırlık faizi öngörülebilmesi hususunda; TK. m. 634/1'e göre iflasın bildirilmesi ve ertelenmesi hususunda; TK. m. 636/5 hükmü uyarınca sona ermenin sonuçları hususunda; TK. m. 643/1'e göre tasfiye usulü ile tasfiyede ortaklık organlarının yetkileri hakkında, anonim ortaklıklara ilişkin hükümler limited ortaklıklara doğrudan uygulanacaktır. Ayrıca TK. m. 610/1'e göre finansal tablolar ve yedek akçeler hususundaki anonim ortaklıklara ilişkin 514 ilâ 527. hükümleri ve 397. maddenin beşinci ve altıncı fıkraları dışında kalan, anonim ortaklığın denetçiye, denetime ve özel denetime ilişkin hükümleri de limited ortaklıklara doğrudan uygulanacaktır.

TK. m. 584/1'e göre intifa senetlerinin çıkarılması hususunda; TK. m. 585/1'in ikinci cümlesine göre esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında; TK. m. 592/1'e göre esas sermayenin azaltılması konusunda; TK. m. 617/3'ün birinci cümlesine göre Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında; TK. m. 622/1'e göre genel kurul kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin konularda; TK. m. 629/1'e göre müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına; TK. m. 633/1'e göre esas sermayenin kaybı ya da borca batık olma hâllerinde anonim ortaklıklara ilişkin hükümler limited ortaklıklara kıyasen uygulanacaktır.

Kanun koyucu bu hükümlerin dışında, TK. m. 644/1'de, limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerinin toplu bir listesine yer vermiştir. TK. m. 644/1- a'ya göre belgelerin ve beyanların kanuna aykırılığına ilişkin TK. m. 549; sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi hakkında TK.

m. 550; değer biçilmesinde yolsuzluğa dair TK. m. 551; kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğunu düzenleyen TK. m. 553; denetçilerin sorumluluğuna ilişkin TK. m. 554 ilâ 561. maddeler limited ortaklıklara doğrudan uygulanacaktır. TK. m. 644/1- b'ye göre fesihe ilişkin TK. m. 353, ortaklığa karşı borçlanma yasağına ilişkin TK. m. 358, müdürlerin yakınlarının şirkete borçlanmasına ilişkin TK. m. 395/2'nin birinci ve ikinci cümlesi hükümleri, kâr payı avansına ilişkin TK. m. 509/3 hükmü de limited ortaklıklara doğrudan uygulanacak hükümler arasındadır. TK. m. 644/1- c'ye göre yönetim kurulu kararlarının butlanı hakkındaki TK. m. 391 hükmü limited ortaklıklara doğrudan uygulanacaktır. Aynı hükme göre müdürlerin bilgi alma hakkına yönelik TK. m. 392 hükmü ise limited ortaklıklara kıyasen uygulanacaktır.

TK. m. 644/1- d limited ortaklıklara uygulanacak olan cezai hükümler öngörmüştür. Bu hükme göre limited ortaklıklara da uygulanan TK.'nın 549 ilâ 551. maddelerine aykırı hareket edenler, TK. m. 562'nin sekizinci ilâ onuncu fıkralarında öngörülen cezalarla cezalandırılırlar.

Limited ortaklıklara ilişkin TK. hükümlerini gözden geçirdiğimizde, ilk olarak, Kanunkoyucu'nun limited ortaklıkları TK. m. 573-644 hükümleriyle toplam yetmişiki maddede kapsamlı bir şekilde düzenlediğini tespit ediyoruz. Bu hükümlerin işlevi, limited ortaklıklara yönelik olarak düzenleme yapmanın yanı sıra, atıflar yoluyla anonim ortaklık hükümlerine uygulama alanı tanımak ve bazı noktalarda taraf iradesine ağırlık vermek şeklinde tezahür etmektedir. Bu genel perspektiften hareketle, limited ortaklıkların temel yapısının, anonim ortaklıklara özgü hükümlerin uygulanmasına ne denli elverdiği gözden geçirilmelidir.

II. LİMİTED ORTAKLIĞIN TEMEL YAPISI

A. Limited Ortaklığın Tarihi Gelişimi

1. Genel Olarak

Limited ortaklıklara anonim ortaklıklara özgü hükümlerin uygulanması, sermaye ortaklıklarından katı sermaye ortaklığı olan anonim ortaklığın, limited ortaklıklara özgü hukuk düzeninde nasıl bir etki alanına sahip olduğu meselesini ilgilendirir. Bu kapsamda, limited ortaklığın temel yapısı ele alınmalıdır ki, bu temel yapıda atıf hükümlerinin etki alanı belirlenebilsin. Limited ortaklığın temel yapısına ilişkin esasların oluşumu da, bu ortaklık tipinin tarihçesinde daha yakından gözlemlenebilir.

Günümüzde süregelen şahıs ve sermaye ortaklıkları Kanunkoyucu'nun bir düzenlemesi sonucu doğmamış, aksine süregelen ticari hayat, Kanunkoyucu tarafından yasal bir düzene bağlanmıştır. Ancak limited ortaklığın tarihi gelişimi böyle değildir. Anonim ortaklık ve şahıs ortaklıklarının ticari hayatın ihtiyaçlarına cevap verememesi, Alman Kanunkoyucu'nun bu konuda yeni bir yol aramasına sebebiyet vermiştir¹. Bunun bir sonucu olarak Alman Kanunkoyucu 1892 tarihli Alman (GmbHG.) Limited Şirketler Kanunu ile limited ortaklığı düzenlemiştir².

¹ Halil Arslanlı, **Limited Şirketler**, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978, s.1; Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku II: Şirketler Hukuku**, 2. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1973, s. 336; Fahman Tekil, **Şirketler Hukuku: Limited Şirketler ve Kooperatifler**, 2. Bası, İstanbul, Otağ Yayınevi, 1978, s. 21; Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007, s. 1; Sami Karahan(Editör), **Şirketler Hukuku**, Güncellenmiş 2. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, Aralık 2013, s. 821.

² Arslanlı, **Limited Şirketler**, s.1; Karayalçın, **Şirketler Hukuku**, s. 336; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 21; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 1; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 821.

Alman Kanunkoyucusunun limited ortaklıkları ayrıca düzenlemesi öncelikle anonim ortaklıkların piyasalardaki rolünden kaynaklanmaktadır. Sınırlı sorumluluk prensibine göre inşa edilen anonim ortaklıkların sayısı günden güne artmakta ve bu ortaklıklar ekonomik anlamda devletin karşısına adeta bir rakip olarak çıkmaktaydı³. Bunun sonucunda Kanunkoyucu refleks olarak anonim ortaklıkların kuruluş ve işleyişiyle ilgili bazı konuları denetim altına almak istemiştir⁴. Kuruluş ve denetim hükümleri, sermaye miktarı ve kuruluş masrafları artan anonim ortaklıklar, küçük ve orta ölçekli ortaklık tipleri açısından uygun olmayan bir yapıya kavuşmuştu. Alman Kanunkoyucu'nun daha küçük ortaklık tiplerine elverişli ve sınırlı sorumluluk prensibiyle yönetilen limited ortaklık tipini düzenlemesinin en önemli nedenlerinden birisi, bu çıkmaza çözüm arayışı içinde olmasıdır⁵.

Alman Kanunkoyucusunun limited ortaklıkları düzenlemesinin nedenlerinden biri de Alman sömürgelerinde ticaretin yaygınlaşması amacıyla küçük tipte, ortakların, sadece ortaklığın malvarlığıyla sorumlu olacakları, şahsi nitelikleri de haiz şirketlere duyulan ihtiyaca cevap verebilmesidir⁶.

1892 tarihli Alman Limited Şirketler Kanunu (GmbHG.) yürürlüğe girmeden önce Almanya'da iki görüş ortaya atılmıştı⁷. Bunlardan birincisi, limited ortaklıkta sorumluluğun sınırlı olması ve fakat ortaklığın şahıs ortaklığı şeklinde yürütülmesi ve şahsi unsurların ön planda olmasıydı⁸. Diğer görüş ise bu ortaklık türünün anonim ortaklığın küçük bir şekli olmasını, sermaye unsurunun ön planda olmasını ve

³ Fahman Tekil, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, Alkım Yayınevi, 1988, s. 1-5; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 1-2.

⁴ Rıza Ayhan, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1992, s. 2; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2.

⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 821

⁶ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 1; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayınevi, İstanbul, 2005, s. 869; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s.2; Yıldız, **Limited Şirketler**, s.2.

⁷ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 1; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s. 2; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 21; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2.

⁸ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 1; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s. 2; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 21; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2.

kuruluş işlemlerinin daha kolay yapılabilmesini öngörüyordu⁹. Nitekim Alman Kanunkoyucu ikinci görüşü benimseyerek limited ortaklığı “*hisse senetsiz anonim ortaklık*” ya da “*küçük anonim ortaklık*” şeklinde düzenlemiştir¹⁰. Anonim ortaklıktan farklı olarak payın, kıymetli evrak niteliğinde senede bağlanmasına izin verilmemiştir¹¹. Ancak ortaklık sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa paylar serbestçe devredilebilir¹². Bununla birlikte ortaklar, sermaye paylarını aşan bir miktar için taahhüt altına girebilir¹³. 1892 tarihli Alman Limited Şirketler Kanunu, geniş bir sözleşme serbestisi tanıyarak, limited ortaklığın kuruluşunu, ortakların ihtiyaç ve amaçları doğrultusunda sorumluluk ve iç ilişki bakımından şahıs ortaklıklarına yaklaşan şekilde veya aksine anonim ortaklıklara yaklaşan bir şekilde düzenlemesine olanak vermektedir¹⁴.

Almanya’da kurulan bu ortaklık tipinin zamanla sadece sorumluluğun sınırlandırılması için seçilmesi ve bunun kötüye kullanılması bu ortaklık tipinde reform ihtiyacını doğurmuştur¹⁵. Sonuçsuz kalan birçok çalışmadan sonra 1980 yılında Limited Şirketler Kanunu ve Diğer Ticaret Kanunu Hükümlerini Değiştiren

⁹ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 1; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s. 2; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 21; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2.

¹⁰ Halil Arslanlı/Hayri Domaniç; **Ticaret Kanunu Şerhi, C. III., Limited Şirketler Hukuku Uygulaması ve Hisseli Komandit Şirketler**, İstanbul, Temel Yayınları, 1989, s. 23-24; Ersin Çamoğlu, **Limited Ortağın Sınırlı Sorumluluğu Karşısında Şirket Alacaklılarının Aktif Korunması**, İstanbul, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, 1969, s. 2; Ersin Çamoğlu, “İsviçre, Alman ve Türk Hukuklarında Limited Ortağın Sınırlı Sorumluluğu İlkesinin Anlamı ve Nitelikleri” **İÜHF Dergisi**, C. 38, S. 1-4, 1973, s. 499; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1977, s. 535; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 2; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s. 2; Çağa, Barbaros Çağa, “Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri”, **Batider**, C. VII, S. 3, 1974, s. 584; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 20; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 7.

¹¹ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 7.

¹² Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 23; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 4; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 7.

¹³ Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 23; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 7.

¹⁴ Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 24; Çamoğlu, **Aktif Korunma**, s. 2; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 4; Çağa, **a.g.e.**, s. 584; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 7.

¹⁵ Çamoğlu, **Aktif Korunma**, s. 6; Ersin Çamoğlu, “Limited Ortaklığın Asgari Sermayesi Üzerine Düşünceler, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. XX, S. 3, İstanbul, Haziran 1973, s. 113; Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 535; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 4; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 9.

Kanun¹⁶ kabul edilmiş ve GmbHG.’de köklü değişikliklere gidilmiştir¹⁷. Bu değişikliklere kamuyu aydınlatmanın büyük genişlikte tanınması, şahıs ortaklıklarına özgü niteliklerin azaltılması, ortakların haklarının fazlalaştırılması, ekonomik merkezleşmenin araçlarından biri rolünü oynayabilmesini örnek olarak gösterebiliriz¹⁸.

Alman limited şirketler hukukunda GmbH- Novelle, daha sonraları Avrupa Topluluğu şirketler hukuku mevzuatına uyum sağlamak amacıyla birçok değişikliğe gitse de ana karakterini devam ettirmiştir¹⁹. Yapılan bu değişikliklerden sonra Almanya’da limited ortaklık hukuku anlamında en kapsamlı değişiklik 2008 tarihinde yürürlüğe giren Limited Şirketler Hukukunun Modernizasyonu ve Kötü Kullanılmayla Mücadele Kanunu (MoMiG) ile olmuştur²⁰. Hükümet tasarısında yapılan bu yeniliklerin amacının kanunun modernizasyonu ve sadeleştirilmesi, kuruluşunun kolaylaştırılması, tescil süresinin hızlandırılması, kötüye kullanılmayla mücadele edilerek Alman limited ortaklık tipinin uluslararası alanda benzer ortaklık tipleriyle rekabet edebilmesinin sağlanması ve özellikle orta ölçekli işletmeler açısından cazip hale getirilmesi olduğu ifade edilmiştir²¹.

¹⁶ Limited Şirketler Değişiklik Kanunu (GmbH Novelle) olarak da anılır. Bkz. Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 10.

¹⁷ Ünal Tekinalp, “Limited Ortaklık”, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul, **İÜ Hukuk Fakültesi Yayını**, 1997, s. 213; İrfan Baştuğ, “Son Yıllarda Almanya’da Limited Şirketler Hukukundaki Değişiklikler”, **Ege Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 1980, S. 1, s. 129 vd; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, İstanbul, 8. Bası, 2000; s. 829; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 979; Ayhan, **a.g.e.**, s. 62; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 10.

¹⁸ Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul, 2. Cilt, 2. Bası, Filiz Kitabevi, 1976, s. 234; Çevik, **Limited Şirketler**, s. 63 vd; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 9-10.

¹⁹ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 979; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 11.

²⁰ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 979; Fatih Aydoğan, **Tek Kişi Ortaklığı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 391-393; Ayhan Kortunay, “Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler”, **Batider.**, C. XXV, S. 3, Eylül 2009, s. 317-318; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 12.

²¹ Kortunay, **Yeni Gelişmeler**, s. 317-318; Aydoğan, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 392; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 12-13.

Limited ortaklık, ihtiyaçlara cevap verebilme yönünden tüm dünyayı cezbetmiş ve kısa sürede birçok ülkede uygulamaya geçirilmiştir²². Türkiye ise bu ortaklık tipini 1926 tarihli Ticaret Kanunu ile benimsemiştir²³. Daha sonra limited ortaklıklar için sevk edilen hükümlerin yetersiz kalması nedeniyle 1956 tarihinde kabul edilen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe sokulmuştur²⁴. Bu kanun İsviçre Borçlar Kanunu esas alınarak hazırlanmıştır²⁵. Doktrinde, limited ortaklık hükümlerinin, esas kaynağı olan Alman hukukundan değil de bu ortaklık tipini Almanya'dan almış olan İsviçre'den alınmış olması isabetli bulunmayarak eleştirilmiştir²⁶. ETK. zamanında limited ortaklıkların nasıl düzenlendiği ve hangi ortaklık tipine yakın olduğu, bu bölümün ilerleyen safhalarında daha ayrıntılı ele alınacaktır²⁷.

2. Limited Ortaklığın Hukuki Yapısı

Ticaret ortaklıkları, şahıs ortaklıkları ve sermaye ortaklıkları adı altında gruplandırılmaktadır. Kaynağını kanundan alan (TK. m. 124/2) bu sisteme göre kolektif ve adi komandit ortaklıklar şahıs ortaklıkları; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklar ise sermaye ortaklıklarıdır.

Bu sınıflandırmaya göre kolektif ortaklıklar şahıs ortaklıklarının; anonim ortaklıklar ise sermaye ortaklıklarının bütün özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır. Ancak limited ortaklıkta durum böyle değildir. Daha önce limited

²² Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 2; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 869; Ayhan, **Ortakların Sorumluluğu**, s. 2; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 3; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 821.

²³ 26.05.1926, S. 865. RG. 26.06.1926, S. 406. Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 3.

²⁴ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 67.

²⁵ Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 26; Çamoğlu, **Aktif Korunma**, s. 3; Çamoğlu, **Sınırlı Sorumluluk**, s. 500; Ersin Çamoğlu, "Cumhuriyet Döneminde Limited Ortaklıklar", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 50. Yıl Armağanı, İstanbul, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, 1973, s. 738; Ersin Çamoğlu, "Limited Ortakların Selef Sıfatıyla Sorumluluğu", **Batider**, C. VI, S. 3, 1972, s. 503 dp.; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 2. Bası, s. 236; Ayhan, **a.g.e.**, s. 3; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 22; İrfan Baştuğ, **Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması**, İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası, 1966, s. 12 dp.; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 48-49; Çağa, **a.g.e.**, s. 583; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 67.

²⁶ Arslanlı/ Domaniç, **Şerh III**, s. 26; Çamoğlu, **Cumhuriyet Dönemi**, s. 739; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 49; Çağa, **a.g.e.**, s. 583 dp.; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 69.

²⁷ Bkz. II-C-2.

ortaklığın doğuşu hakkında verdiğimiz bilgilerden hatırlanacağı üzere²⁸, limited ortaklık şahıs ortaklıklarının ve sermaye ortaklıklarının özelliklerini içinde barındıran karma bir ortaklık tipidir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, limited ortaklık hukuki yapısı itibariyle anonim ortaklığa olabildiğince yaklaştırılmış ise de, bu gerçeklik halen etkisini sürdürmektedir²⁹. Mevzuatında bu ortaklık tipine yer veren ülkelerde kimi zaman sermaye ortaklığı özellikleri ağır basmaktayken bazen de şahıs ortaklığı özelliğinin ağır bastığı görülmektedir³⁰. Örneğin İsviçre'de 1936 tarihli Borçlar Kanunu revizyonunda limited ortaklık, Alman hukukundan farklı olarak şahıs ortaklıklarına yaklaştırılarak düzenlenmişti³¹. Aynı şekilde 1925 tarihli Fransız Limited Şirketler Kanunu'na göre de limited ortaklık sorumluluk ve ortakların durumu bakımından şahsi unsura önem verilerek düzenlenmişti³².

ETK., limited ortaklığı, sermaye ortaklıklarıyla şahıs ortaklıklarının özelliklerini içinde barındıracak şekilde ve kişi iradeleriyle ortaklık sözleşmesinde istedikleri değişikliği yapabilecekleri şekilde düzenlemiştir³³. Örneğin limited ortaklıklarda ortak sayısının yirmi ya da yirmiden az olması halinde yazılı oy verilebilmesi (ETK. m. 536/2), adi ortaklıklardaki denetleme hakkının kabul edilmiş olması (ETK. m. 548/2), idare hakkının ve temsil yetkisinin sınırlandırılması ve kaldırılmasında kollektif ortaklıklara atıf yapılmış olması limited ortaklıkları şahıs

²⁸ Bkz. II-A-1.

²⁹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 56.

³⁰ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55; Mustafa Çeker, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, 7. Baskı, Adana, Karahan Kitabevi, Ekim 2013, s. 403; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 821-823.

³¹ Çamoğlu, **Sınırlı Sorumluluk**, s. 499-500; Ayhan, **a.g.e.**, s. 58; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 16; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 20; Buket Sayın Önal, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, 4. Tıpkı Bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 86; Melis Taşpolat Tuğsavul, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Çerçevesinde Ticaret Şirketlerinde Şirket Ortaklarının Şahsi Alacaklılarının Durumu", **DEÜHF Dergisi**, C. 11, Özel Sayı, 2009, s. 1362 dp.; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 17-18.

³² Tekil, **Limited Şirketler**, s. 20; Tekinalp, **Limited Şirket**, s. 212; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 9; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 29.

³³ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 11; Çağa, **a.g.e.**, s. 581; Orhan Nuri Çevik, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Otağ Yayınevi, İstanbul, Nüve Matbaası, Ankara, 1976, s. 67; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 830; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 821-823.

ortaklıklarına yaklaştırmaktaydı³⁴. ETK. m. 532/1 uyarınca aynı anonim ortaklıklarda olduğu gibi limited ortaklıklarda da ortaklar, getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sorumluydu. Anonim ortaklıklardan farklı olarak limited ortaklıklarda tek borç ilkesinin istisnası ise aynı maddenin son fıkrasına göre, karşılığı henüz tamamen ödenmemiş olan ortaklık paylarının ortaklık tarafından geçerli şekilde devir veya rehin alınması halinde, diğer ortakların, pay karşılığının ödenmemiş olan miktarı nispetinde, müteselsil olarak sorumlu tutulmalarıydı. Yine anonim ortaklıklardan farklı olarak limited ortaklıklarda, ortaklara yönetim hem hak hem de görev olarak yüklenmişti ve ortaklık sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça her ortak, ortaklık işlerini yürütme ve ortaklığı temsil etmeye hem yetkili hem de zorunluydu. (ETK. m. 540/1). Böylece kişi iradeleriyle limited ortaklıkta sermaye ortaklığı özelliği veya şahıs ortaklığı özelliği ön plana çıkabilecekti. ETK. uygulamasında limited ortaklıkların sermaye ve sorumluluk açısından anonim ortaklıklara, ortaklar arası ilişkilerde ise şahıs ortaklıklarına yaklaştığı görülmüştür³⁵.

Meseleye TK. açısından bakıldığında, TK. m. 124/2 “*Bu Kanunda, kollektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır*” demektedir. Eski kanunda yer almayan bu düzenlemeyle limited ortaklıkların sermaye ortaklığı kategorisinde yer aldığı, açıkça kanunda düzenlenmiştir. Ancak ileride değineceğimiz üzere³⁶, Kanunkoyucu bazı maddelerde limited ortaklığın şahıs unsurundan tamamen vazgeçememiş ve bazı hükümlerde limited ortaklığın şahıs ortaklığı özelliği ön plana çıkmıştır. İşte tezimizde savunduğumuz görüş, Kanunkoyucu’nun limited ortaklığı bir sermaye ortaklığı olarak tanımlamasına rağmen diğer hükümlerde şahıs ortaklığına özgü niteliklere yer vererek kendisiyle çelişmesidir. Kanun koyucunun çekince gösterdiği hususlar, TK. m. 124/2 hükmünde limited ortaklıkları sermaye ortaklığı tipine sokmasından sonra, limited ortaklıklarla ilgili hususları düzenlerken, birçok hususta

³⁴ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 831.

³⁵ Arslanlı/ Domaniç; **Şerh III**, s. 43; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55.

³⁶ Tezimizin üçüncü bölümünde, limited ortaklığın anonim ortaklıktan ayrıştığı noktaları anlatırken, limited ortaklığın şahıs ortaklığı niteliğine dair kanundaki düzenlemelere ayrıntılı olarak yer verilecektir.

hâlâ sermaye ortaklıklarının nitelikleriyle bağdaşmayacak hükümlere yer vermesinde kendini göstermektedir³⁷. Bu aşamada, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki somut düzenlemeler ışığında bu tespitleri gözden geçirmek gerekir.

B. Türk Ticaret Kanunu'ndaki Düzenlemeler Doğrultusunda Limited Ortaklıklardaki Yeni Düzen

1. Temel Esaslar

TK. m. 573/1'e göre *“Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.”* Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere limited ortaklıklar artık tek kişi tarafından kurulabilecektir. Bu kişinin gerçek veya tüzel kişi olmasında bir sakınca yoktur.

Yeni getirilen bu maddeyle birlikte terim yönünden de oldukça önemli bir değişikliğe gidilmiştir. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere ETK. döneminde konulması taahhüt edilen sermaye ve sermaye payı şeklinde iki terim terkedilmiş ve bunun yerine esas sermaye payı terimi getirilmiştir. Karışıklığa sebebiyet vermemesi için bu iki terim kaldırılmıştır³⁸. Bununla birlikte, hükümde esas sermayenin anonim ortaklıklarda olduğu gibi belirli olduğu belirtilmiş ve esas sermayenin, esas sermaye paylarının toplamından oluşacağı söylenmiştir.

TK. m. 573/2'ye göre *“Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle³⁹ ve şirket sözleşmesinde*

³⁷ TK m. 638-640 çerçevesinde ortağın ortaklıktan çıkmasına ve çıkarılmasına olanak tanınması; TK m. 636 bağlamında haklı sebeplerin varlığında, her ortağın mahkemeden ortaklığın feshini isteyebilmesi ve TK m. 613'e göre tüm ortakların bağlılık yükümüne tabi olması gibi limited ortaklık hükümleri, sermaye ortaklığıyla bağdaşmayacak hükümlere örnek olarak gösterilebilir; bkz. Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 218.

³⁸ **Gerekçe, m. 573.**

³⁹ **11 HD., 20.03.2004, 2003-8604/3097:** *“...Bir sermaye şirketi türü olan limited şirketlerde ortaklar açısından sınırlı sorumluluk ilkesi geçerlidir. Ortağın asıl borcu, taahhüt ettiği sermayeyi ödemektir. Sermaye borcunu tam olarak yerine getiren ortağın sorumluluğu sona ermektedir. Türk hukukunda*

öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.” Bu hükümle birlikte ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri açıkça kanunda yerini almıştır. Hükümde yer alan yükümlülüklerin dışında ortakların hiçbir yükümlülüğü yoktur⁴⁰. Yine 602. maddede belirtildiği üzere “*Şirket, borç ve yükümlülükleri dolayısıyla sadece malvarlığıyla sorumludur.*” Böylelikle ortaklığın borçları için ortaklara başvurulmasının önüne geçilmektedir. Tüzel kişi, kurucularından, üyelerinden ve organlarını oluşturan kişilerden ayrı, bağımsız bir hak süjesi sayıldığı için, tüzel kişinin organları aracılığıyla yaptığı işlemler bu kişilere değil, tüzel kişinin kendisine isnat edilmekte ve bu ilkeye tüzel kişiliğin ayrılığı ilkesi denmektedir⁴¹. Limited ortaklıklarla ilgili getirilen bu hükümler esasen tüzel kişiliğin ayrılığı ilkesini düzenlemektedir.

TK. m. 573/3’e göre “*Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir.*” Hükümde de belirtildiği üzere limited ortaklık her türlü iktisadi ve ticari faaliyeti sürdürebilir. ETK. m. 503/3 hükmünde limited ortaklığın sigortacılık yapamayacağı açıkça belirtilmişti. Ancak gerekçede de belirtildiği üzere Sigorta Murakabe Kanununda öngörülen tür zorunluluğu nedeniyle Kanunkoyucu tekrara düşmemek için bu hükmü kanundan çıkarmıştır. Limited

ortaklar, limited şirketin borçlarından şahsen sorumlu değildirler...”; **11 HD., 31.03.2008, 2007-2139/4159**: “*Bir sermaye şirketi türü olan limited şirketlerde ortaklar açısından sınırlı sorumluluk ilkesi geçerlidir. Ortağın asıl borcu, taahhüt ettiği sermayeyi ödemektir. Sermaye borcunu tam olarak yerine getiren ortağın sorumluluğu sona ermektedir. İlke olarak kanun, ortaklarla limited şirket alacaklıları arasında bir ilişki kurmamış, alacaklılara gereğinde ortaklara başvurma imkanını tanımamıştır.*”, Erdoğan Moroğlu/Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014, s. 451.

⁴⁰ Ortakların sorumluluğuyla ilgili tek istisna, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 35. maddesine göre limited ortaklığın ortaklarının, ortaklıktan tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olmalarıdır.

⁴¹ Rona Serozan, **Tüzel Kişiler, Özellikle Dernekler ve Vakıflar**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1990, s. 6; Kemal Oğuzman/ Nami Barlas, **Medeni Hukuk**, 11. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008, s. 50; Jale Akipek/ Turgut Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku Kişiler Hukuku**, 6. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 501; Zahit İmre, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1971, s. 269; Bülent Köprülü, **Medeni Hukuk Genel Prensipler Kişinin Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1984, s. 391; Aydın Zevkliler/ Beşir Acabey/ Emre Gökyayla, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, Savaş Yayınları, 1996, s. 578; Turhan Esener, **Hukuk Başlangıcı**, 7. Baskı, İstanbul, Alkım Kitabevi, 2004, s. 159; Kemal Gözler, **Hukukun Temel Kavramları**, Bursa, Ekin Kitabevi, 2003, s. 107; Adnan Güriz, **Hukuk Başlangıcı**, 14. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2012, s. 197.

ortaklıkların yapamayacakları faaliyetlerden biri de bankacılıktır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 7/a'ya göre bankalar ancak anonim ortaklık şeklinde kurulabileceğinden limited ortaklıkların bankacılık yapması da yasaktır.

Yeni limited ortaklıkların bazı özellikleri TK.'ya özgüdür⁴². TK. m. 623/1'e göre özden organ ilkesi terkedilmiş ve bunun yerine seçilmiş yönetim organı ilkesi getirilmiştir. Ancak yönetim organı oluşturulurken en az bir ortağa yönetim ve temsil yetkisi verilmesi kuralına kanunda yer verilmiştir (TK. m. 623/1). Böylelikle Kanunkoyucu, ortak sıfatını taşımak olgusuyla yönetici olma olgusu arasındaki doğal bağı sona erdirmiş olmakla birlikte, en az bir ortağın yönetim ve temsil görevini üstlenmesini öngörerek ortaklıktaki şahıs unsuruyla ortaklık arasındaki bağı bir ölçüde korumuştur.

Limited ortaklığın yapısını belirleyen ortaklık sözleşmesinin içeriğini belirleme özgürlüğü anonim ortaklıklarda olduğu gibi (TK. m. 340) limited ortaklıklarda da kısıtlanmıştır. Emredici hükümleri düzenleyen 579. madde “*Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*” hükmünü getirmiştir. Bu hükme göre limited ortaklığa ilişkin hükümler kanundaki düzenlemeden ayrılmabileceğine açıkça cevaz vermemişse emredici olarak kabul edilir⁴³. Limited ortaklıklarda emredici hükümler kuralı yönünden anonim ortaklıklardaki görüşümüzü aynen muhafaza ediyoruz⁴⁴. Bu bağlamda, bu ortaklıklara ilişkin hükümlerden sapmaya izin verilip verilmediğinin tespitinde, sadece hükmün lâfzının dikkate alınmaması ve ortaklıklar hukukunun temel prensipleri çerçevesinde emredici hükümleri tamamlayıcı esas sözleşme ve ortaklık sözleşmesi hükümlerinin prensip olarak geçerli olması gerektiği düşüncesindeyiz.

⁴²Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 444.

⁴³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 444.

⁴⁴ Bkz. I-D.

Emredici hükümler kuralı limited ortaklıklar açısından öngörülmekle birlikte, kurucuların ve sonradan ortakların ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapma imkanları anonim ortaklığa göre daha geniştir. TK. m. 577/1, ortaklık sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler öngörmektedir. İleride⁴⁵ ayrıntılı olarak anlatacağımız bu hüküm ile limited ortaklıklarda iç ilişki, anonim ortaklıklara göre daha serbest bir şekilde düzenlenebilecektir. Genel olarak yaptığımız incelemeden çıkan sonuca göre limited ortaklıkların yeni kanunla birlikte hâlâ karma ortaklık tipini koruduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bir diğer yenilik de 593. maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen esas sermaye pay senetlerinin nama yazılı olarak düzenleneceğidir. Ortaklık paylarının pay senedine bağlanması önemli bir yenilik olmakla birlikte, payların senede bağlanmasının payın tedavülünü sağlamayacağı belirtilmelidir.

Limited ortaklıkların niteliklerine ve yapılarına yönelik bu genel açıklamalarımızdan sonra getirilen yenilikleri ayrıntılı bir şekilde anlatmakta yarar vardır.

2. Ortak Sayısı ve Ortakların Nitelikleriyle İlgili Düzenlemeler

a. Ortak Sayısı

aa. Asgari Ortak Sayısı

TK. ile birlikte artık tek kişiyle limited ortaklık kurulabilmektedir. ETK.'daki asgari iki kişiyle ortaklık kurulması kuralına son verilmiş ve Kara Avrupası Hukuku

⁴⁵ Bkz. III-A-6.

ile AB'nin AET'nin 89/ 667 sayılı yönergesine uyum açısından tek kişiyle limited ortaklık kurulması hükme bağlanmıştır⁴⁶.

Tek kişilik ortaklıklara ihtiyaç duyulmasının nedenlerinden biri, ticari hayatta sınırlı sorumluluk ilkesinin gerekliliğinin artmış olmasından kaynaklanmaktadır⁴⁷. Şöyle ki, bir ticari işletmeyi şahsen işleten bir kişi, borçlarından dolayı sınırsız, yani tüm malvarlığıyla sorumlu olacaktır. Bu sorumluluğun ortadan kaldırılmasının yolu, ticari işletmenin bir sermaye ortaklığı tarafından işletilmesi ve kişinin o sermaye ortaklığına ortak olmasıdır. ETK.'ya göre anonim ortaklık kurabilmek için asgari 5 kişiye (ETK. m. 277), limited ortaklık kurabilmek için en az iki kişiye ihtiyaç vardı (ETK. m. 504/1). Dolayısıyla sınırlı sorumluluk ilkesinden yararlanmak isteyen kişiler kanunda öngörülen asgari kişi sayısını sağlamak amacıyla pay sahibi olmayan iğreti kurucularla hareket ederek bu kuralı ihlal ediyordu.⁴⁸ Bu nedenle Kanunkoyucu'nun, saman adamlardan oluşan bu tek kişilik ortaklıkları yasal bir zemine oturtma ihtiyacı hâsıl olmuştur. TK. m. 338 gerekçesinde, *“Tüm bu işlevlerin yerine getirilebilmesi için uydurma pay sahibi yaratmak şeklindeki hile-i şer’iyeye kapıları kapattığı için hukukî dürüstlüğe ve gerçekçiliğe de uygundur.”* denilmektedir. Bu itibarla TK. m. 338'in gerekçesinde de Kanunkoyucu'nun iradesinin bu yönde olduğu açıktır. Bunun dışında tek ortaklı limited ortaklıklar, aile şirketleri açısından, ailenin ticari varlığının dağılmaması, kolay ve az masraflı yönetim hususlarında da tercih edilebilecek bir sınıf oluşturmaktadır⁴⁹.

bb. Azami Ortak Sayısı

TK. m. 574/ 1'e göre ortakların sayısı elliyi aşamaz. Ancak aynı hüküm ortak sayısının elliyi aşması durumunda yaptırımının ne olacağı konusunu hüküm altına

⁴⁶ Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012, s. 984; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 446.

⁴⁷ Gökmen Gündoğdu, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Tek Kişilik Anonim Ortaklık ve Tek Kişilik Limited Ortaklık”, İstanbul, **İÜHF Dergisi**, İÜHF Yayınları, 2007, s. 232.

⁴⁸ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 16.

⁴⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 446.

almamıştır. Hükümün gerekçesine göre yaptırımın ne olacağına içtihat karar verecektir⁵⁰. Doktrinde bir görüş, yaptırımın içtihadı bırakılmasını eleştirmiş ve böyle bir durumda yumuşatılmış infisah ve ceza yaptırımının öngörülmesi gerektiğini belirtmiştir⁵¹. Bu görüşe göre bu fıkra, sayının elliyi aşması halinde en geç bir ay içerisinde kanuni hadde indirilmediği takdirde veya tür değiştirme, bölünme ya da birleşme işlemlerine başlanmadığı veya altı ay içerisinde tamamlanmadığı takdirde ortaklığın infisah edeceğinin eklenmesi gerekmektedir⁵². Diğer bir görüşe göre elli ortak sayısının aşılması durumunda elli ortak sayısını aşan devirlerin geçersiz sayılacağına ilişkin bir düzenleme getirilmeli, bu husus içtihadı bırakılmamalıdır⁵³. Kanımızca da böyle bir hususun içtihadı bırakılması pek isabetli olmamıştır. Görüşümüzce, elli ortak sayısının aşılması durumunda elli ortak sayısını aşan devirlerin geçersiz sayılacağına ilişkin bir düzenleme getirilmelidir. Bununla birlikte anonim ortaklıkların aksine limited ortaklıkların bu kuralla birlikte halka açılmalarının önü tamamen kapatılmıştır⁵⁴. Limited ortaklıkların küçük ve orta ölçekli işletmelere uygun yapısı göz önüne alındığında bu düzenlemenin isabetli olduğunu söyleyebiliriz.

İsviçre ve Alman kanunlarında ortak sayısına yönelik bir üst sınır konmamıştır; bunun gerekçesi de oradaki limited ortaklıkların, örneğin, maden işletebilmesi ve ortak sayılarının fazla oluşudur⁵⁵. Türkiye’de ise limited ortaklıkların ortakları sayıca fazla değildir⁵⁶.

⁵⁰ **TK m. 574/1 Gerekçe.**

⁵¹ Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 338.

⁵² Moroğlu, **2012**, s. 339.

⁵³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 289.

⁵⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 61.

⁵⁵ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 984.

⁵⁶ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 984.

cc. Ortak Sayısının Ölçü Niteliğini Yitirmesi

ETK. döneminde genel kurulun toplantıya çağırılma şekli ve denetçi konularında ortakların yirmiden az oluşu ve yirmiden fazla oluşuyla ilgili farklı hükümler yer almaktaydı⁵⁷. TK.'da ortak sayısının yirmiyi aşmasına ilişkin hükümler ve dolayısıyla anonim ortaklığa yapılan atıflar kaldırılmıştır.

TK. m. 617 “...olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır...” hükmünü getirerek ortak sayısı ne olursa olsun yılda bir defa olağan toplantı öngörmüştür. Böylelikle TK. ile birlikte ortak sayısı ölçü niteliğini yitirmiştir.

dd. Ortak Sayısının Tek Ortağa İnmesi

TK. m. 574/2⁵⁸ “Ortak sayısı bire düşerse durum, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde müdürlere yazıyla bildirilir. Müdürler, bildirimin alınması tarihinden başlayarak yedinci günün sonuna kadar, şirketin tek ortaklı olduğunu, bu ortağın adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını tescil ve ilan ettirirler, aksi hâlde doğacak zarardan sorumlu olurlar. Aynı yükümlülük, şirketin bir ortakla kurulduğu hâllerde de geçerlidir” hükmünü getirmiştir. Bu hükümle beraber, ortak sayısının bire düşmesi ve tek kişiyle limited ortaklık kurulması hallerinde belirli bir usulün uygulanması öngörülmüş; bu usulün uygulanmaması halinde meydana gelecek sonuçlardan müdürlerin sorumlu olması öngörülmüştür. Bu sorumluluk, ortaklığın tek kişi ortaklığı olduğunun tescil ve ilan edilmemesinden doğan sorumluluktur.

⁵⁷ Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, 1995, s. 599-600; Çevik, **Limited Şirketler**, s. 271, 315, 385.

⁵⁸ **11. HD., 16.01.2013, 2011-14885/815** : “...Ancak dava tarihinden sonra yürürlüğe giren TK-YürK'nın 3. maddesinin “Tarafların iradelerinden bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukuki ilişkilere, bunlar Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.” hükmü uyarınca tek kişilik limited şirketin varlığını kabul eden 6102 sayılı TK'nın iş bu hükümlerinin yürürlükten önceki olaylara uygulanmasını mümkün kıldığından dava dilekçesinde yer alan davalının şirket ortaklığından çıkarılması şeklindeki talebinin anılan yasa hükümleri uyarınca değerlendirilip sonucuna göre karar verilmesi için kararın davacı yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 493.

TK. m. 574/2'nin gerekçesine göre tek kişilik limited ortaklık bir tür değil bir sınıftır. Sınıflar arası geçiş tescil ve ilanla olur⁵⁹. Limited ortaklıktaki ortak sayısı bire düşerse ortaklık tür değil sınıf değiştirecektir. O yüzden tür değiştirmeye ilişkin hükümlerin limited ortaklıklara uygulanmasına gerek yoktur.

ee. Tek Kişilik Limited Ortaklıktan Çok Ortaklılığa Geçiş

TK. m. 574/2'nin gerekçesinde belirtildiği üzere tek kişilik limited ortaklıktan çok ortaklılığa geçiş konusunda net bir ifade olmasa da ortak alınarak ortaklık tek kişilik ortaklık konumundan çıkabilir ve bu durumda da tescil ve ilan gereklidir⁶⁰. Kanunkoyucu TK. m. 574/2 hükmünün gerekçesinde, tek kişilik limited ortaklığın bir sınıf olduğunu öngörerek ortaklığın her an bu sınıftan çıkabileceği olgusundan hareket etmektedir. Bu itibarla madde gerekçesinde, sadece tek kişilik ortaklığa dönüşüm olgusunun değil, aynı zamanda tek kişilik ortaklık niteliğinin yitirilmesinin de tescil ve ilana tabi olduğu vurgulanmıştır.

Ortak sayısındaki diğer değişiklikler, elli ortak sınırında kalmak şartı ile hukukî sonuç doğurmazken, tek ortaklı hâle gelmek, meselâ yönetimde olduğu gibi değişik kuralların uygulanmasına yol açabilir⁶¹. Anonim ortaklıklarda aynı hususu düzenleyen TK. m. 338/2'nin gerekçesine göre ise hüküm, işlem ve hukuk güvenliği ile şeffaflık ilkelerinin gereği olarak öngörülmüştür ve TK. m. 574 hükmü ile koştur⁶².

⁵⁹ Ortaklık sözleşmesinde sermaye payının devri, aksi kararlaştırılmadıkça, genel kurulun onayıyla geçerli olur. Gerekçede belirtilen tescil ve ilan, ortak sayısı tek kişiye düşen limited ortaklığın bu durumunun üçüncü kişiye tanıtılması, tek kişilik ortaklık konumunun belirginleştirilmesi ve şeffaflık gereğidir.

⁶⁰ TTK Gerekçesi m. 574/2.

⁶¹ TTK Gerekçesi m. 574/2.

⁶² TTK Gerekçesi m. 338/2; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 446-447.

ff. Limited Ortaklığın Kendi Paylarını İktisap Edebilmesi

TK. m. 612/1 hükmü limited ortaklığın kendi paylarını iktisap edebilmesine izin vermiştir. Bunun için de bazı şartların varlığı gerekir. Bunun ilk şartı, limited ortaklığın kendi paylarını alabilmek için gerekli tutarda serbestçe kullanabileceği öz kaynaklara sahip olmasıdır⁶³. Diğer şart ise, ortaklığın alacağı payların itibari değerlerinin toplamının, esas sermayenin yüzde onunu aşmıyor olmasıdır. Bu şartların dışında, TK. 574/3 ile bir de yasak getirilmiştir. Sözü geçen fıkarda, ortaklığın, tek ortak kendisi olacak şekilde paylarını iktisap etmesi yasaklanmıştır. Diğer bir deyişle kanun, ortağı olmayan limited ortaklığı benimsememiştir⁶⁴.

TK. m. 612/ 1'in gerekçesinde hükmün sadece anonim ortaklıklara paralel olarak düzenlendiği yazmaktadır⁶⁵. Halbuki anonim ortaklıkların kendi paylarını iktisabına ilişkin hükümler TK. m. 379 ilâ 389 maddelerinde çok ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Limited ortaklıklarda tek bir maddeyle düzenlenen ortaklığın kendi paylarını iktisap kurumu hususunda anonim ortaklık hükümlerine bir atıfta da bulunulmamıştır⁶⁶. Ortaklığın kendi paylarını iktisap etme şartları anonim ortaklıklarla (TK. m. 379) paralel düzenlenmesinin dışında, limited ortaklığın TK. m. 612/ 1 hükmüyle bağlantılı olmaksızın gerçekleştirebileceği iktisap işlemi, ortağın ortaklıktan çıkması veya çıkarılması açısından kabul edilmiştir⁶⁷. TK. m. 612/ 2'ye göre *“Şirket sözleşmesinde öngörülen veya mahkeme kararıyla hükme bağlanmış bulunan bir şirketten çıkma ya da çıkarma dolayısıyla, esas sermaye paylarının iktisabı hâlinde, birinci fıkradaki üst sınır yüzde yirmi olarak uygulanır. Şirket esas*

⁶³ Çünkü esas sermayenin korunması ilkesi, ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesine izin vermez. Öz sermaye, diğer bir ifade ile net aktif, ortaklığın iradesiyle ayrılmış bulunan, esas sözleşmesel ve olağanüstü yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin kullanılabilir bölümü ve geçen yıllardan aktarılan karlardan ibarettir; bkz. Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 756.

⁶⁴ Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s. 58; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 986; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 72-73; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 104.

⁶⁵ TK Gerekçe m. 612/1.

⁶⁶ Kendigelen, **TTK**, s. 520.

⁶⁷ Çapa, **a.g.e.**, s. 153.

sermayesinin yüzde onunu aşan bir tutarda iktisap edilen esas sermaye payları iki yıl içinde elden çıkarılır veya sermaye azaltılması yoluyla itfa edilir.” Bu halde sadece oran açısından bir istisna öngörülmektedir. TK., limited ortaklıkların kendi paylarını iktisabı hususunda başka bir istisna öngörmemektedir. Ancak anonim ortaklık için getirilen istisnai durumların tamamı olmasa da birçoğu, limited ortaklıklar için de karşılaşılabilecek nitelikte olduğu için, niteliğine uygun düştüğü ölçüde limited ortaklıklara kıyasen uygulanmasında bir sakınca yoktur⁶⁸. Anonim ortaklıklar için getirilen bu istisnalar TK. m. 381-383 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Ayrıca limited ortaklığın haklı sebeple feshini düzenleyen TK. m. 636/ 3 ve esas sermaye payının miras, eşler arasındaki mal rejimi veya icra yoluyla geçmesi hallerinde, ortaklığın, esas sermaye payının geçtiği kişiyi reddedebileceğini düzenleyen TK. m. 596 durumlarında da, ortaklığın kendi paylarını iktisabı gündeme geldiği takdirde, bu iktisapları TK. m. 612’den muaf tutmak gerekir⁶⁹.

Kanun koyucu anonim ortaklıkta kendi payını iktisap kurumunun kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla “kanuna karşı hile” başlığı altında TK. m. 380 hükmünü öngörmüştür. Hükmün birinci fıkrasına göre “*Paylarının iktisap edilmesi amacıyla, şirketin başka bir kişiyle yaptığı, konusu avans, ödünç veya teminat verilmesi olan hukuki işlemler batıldır. Bu butlan hükmü, kredi ve finans kurumlarının işletme konuları içine giren işlemlere ve şirketin veya onun bağlı şirketlerinin çalışanlarına, şirketin paylarını iktisap edebilmeleri için, avans, ödünç ve teminat verilmesine ilişkin hukuki işlemlere uygulanmaz. Ancak, bu istisnai işlemler, şirketin, kanuna ve esas sözleşmesine göre ayırmak zorunda bulunduğu yedek akçeleri azaltıyor veya 519 uncu maddede düzenlenen yedek akçelerin harcanmalarına ilişkin kuralları ihlal ediyor ve şirketin 520 nci maddede öngörülen yedek akçeyi ayırmasına imkân bırakmıyorsa, geçersizdir.*” Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre ise “*Ayrıca, şirket ile üçüncü kişi arasında yapılmış bulunan ve bu kişiye, şirketin kendi paylarını; şirketin, şirkete bağlı bir şirketin veya şirketin paylarının çoğunluğuna sahip olduğu şirketin hesabına alma hakkı tanıyan ya da*

⁶⁸ Çapa, **a.g.e.**, s. 153.

⁶⁹ Çapa, **a.g.e.**, s. 153.

böyle bir yükümlülük öngören bir düzenleme, eğer bu payları şirket alsaydı işlem 379 uncu maddeye aykırı kabul edilecek idiyse batıldır.” Kanun koyucu limited ortaklık için böyle bir hüküm sevketmemiştir. Kanaatimizce, bu yasak bir istisnadır ve anonim ortaklıklar için açıkça öngörülmüştür. Hüküm limited ortaklıklarda öngörülmediğine göre, Kanunkoyucu limited ortaklıklara bu yasağı getirmek istememiştir⁷⁰.

b. Ortakların Nitelikleri

Daha önce de belirttiğimiz gibi⁷¹ limited ortaklığa ortak olabilecek kişiler gerçek ve tüzel kişilerdir. Bunun dışında kanunda başka şartlar getirilmemiştir. Buna göre ticaret ortaklıkları ve diğer özel hukuk tüzel kişileri ve kamu hukuk tüzel kişileri limited ortaklığın ortağı olabilir⁷². Hukuken kişi sıfatı bulunmayan grup ve topluluklar, bu bağlamda tüzel kişiliği haiz olmayan adi ortaklık ve miras ortaklığı limited ortaklığın ortağı olamaz⁷³. Ancak birden fazla kişi bir esas sermaye payına elbirliğiyle sahip olabilir⁷⁴. Böyle bir durumda ortaklar, ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden dolayı ortaklığa karşı müteselsilen sorumlu olurlar ve esas sermaye payından doğan haklarını, ancak atayacakları ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler⁷⁵. Bununla birlikte Medeni Kanunun 15, 16, 342, 343, 448, 463. maddelerinde belirtilen hakları kullanma ile ilgili hükümler, limited ortaklığın ortaklarına da uygulanacaktır⁷⁶.

⁷⁰ Fatih Arıcı/ Cem Veziroğlu, **Kaldıraçlı Devralma (Leveraged Buyout) ve Anonim Şirketin Finansal Yardım Yasağı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 66. Konuya limited ortaklıklarda nasıl çözüm getirildiği ileride açıklanacaktır; bkz. **III-A-3**; aksi görüş için bkz. Çapa, **a.g.e.**, s. 151.

⁷¹ Bkz. **II-B-1**.

⁷² Yıldız, Limited Şirketler, s. 76; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 28; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 101.

⁷³ Yıldız, Limited Şirketler, s. 76; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 28; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 630; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 316; Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 80; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 618 dp.; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 101.

⁷⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 76; Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 28; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 101.

⁷⁵ **TK m. 599**.

⁷⁶ Arslanlı/Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 65; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 988.

Ortakların nitelikleriyle ilgili ortaklık sözleşmesine hükümler konabilir⁷⁷. Ortaklığa alınacak ortaklardan belirli niteliklere sahip olması beklenebilir; belirli bir mesleğe sahip olma ya da uzmanlık, Türk vatandaşlığı, yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması gibi şartlar koşulabilir veya tüzel kişilerin ortak olamayacağı gibi ölçütler ortaklık sözleşmesinde öngörülebilir⁷⁸.

Bazı faaliyet alanları açısından mevzuatta ortaklar bakımından özel niteliklerin arandığı da görülmektedir.⁷⁹ Örneğin 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu⁸⁰ m. 45/4’e göre *“Birden çok meslek mensubu çalışmalarını; serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ortaklık bürosu veya şirket şeklinde birleştirebilirler.”* Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik⁸¹’in 30/b hükmüne göre *“Birden çok meslek mensubu, ortaklık bürosu veya şirket kurarak mesleki faaliyette bulunabilirler. Bu takdirde; ... Ortaklık bürosu veya şirket ancak aynı unvana sahip meslek mensupları arasında kurulabilir.”* Buna göre anılan meslek mensupları çalışmalarını, kuracakları serbest muhasebecilik, serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik limited ortaklığı bünyesinde gerçekleştirebileceklerdir⁸². Bu ortaklığın bütün ortaklarının söz konusu meslek mensuplarından olması gerekmektedir⁸³. Diğer bir örnek, Diş Protez Laboratuvarları Yönetmeliği⁸⁴ 9/1 hükmünde *“Laboratuvarlar, bünyesinde ağız ve diş sağlığı hizmeti verilen kamu ve özele ait hastane ve ağız ve diş sağlığı merkezleri ile Kanuna*

⁷⁷ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 988.

⁷⁸ Ertan Demirkapı, **Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri**, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, 2008, s. 301-302; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 618-619; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 102.

⁷⁹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 74-75; Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 401; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 619 dp.; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 102.

⁸⁰ **RG, 13.06.1989, S. 20194.**

⁸¹ **RG, 03.01.1990, S. 20391.**

⁸² Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 75.

⁸³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 75.

⁸⁴ **RG, 07.12.2005, S. 26016.**

göre mesleğini serbest olarak icra etme yetkisine sahip diş hekimi ve diş protez teknisyeni ve ayrıca ortaklarının tamamı diş hekimi ve/veya diş protez teknisyeni olan şirketler tarafından açılabilir” şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

3. Limited Ortaklıklarda Yeni Sorumluluk Sistemi

TK. m. 602’ye göre limited ortaklık, borç ve yükümlülüklerinden dolayı sadece malvarlığıyla sorumludur. TK., limited ortaklıklar için sınırlı sorumluluk ilkesini öngörmüştür⁸⁵. Ancak burada sınırlı sorumluluk ortaklıkta değil ortaklıktır⁸⁶. Zira ortaklık, borçlarından tüm malvarlığı ile sorumludur. Ortaklar ise, kural olarak sadece ortaklığa taahhüt ettikleri sermaye borcunu yerine getirmekten sorumludur. Dolayısıyla alacaklılar, ortaklıktan olan alacakları için ortaklara karşı takip yapamayacaklardır. Ortakların sermaye taahhütlerini yerine getirmelerini talep hakkı da, sadece limited ortaklıktadır. İİK. m. 89/1’e göre borçlunun mallarının haczini isteme aşamasına gelmiş bulunan alacaklı, borçlunun yanında bulunan ya da adına tapuda kayıtlı bulunan mallarının dışında, üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakların da haczedilmesini isteyebilir. Hüküm, borçlunun üçüncü kişilerde bulunan, kıymetli evraka bağlanmamış, hak ve alacaklarının haczi konusunu ayrıntılı bir şekilde düzenlemiştir. Bu hükümle, limited ortaklık alacaklılarının, ortaklığın ödenmemiş olan sermaye borçlarını haczettirip haczettiremeyecekleri sorusu akla gelmektedir. Ancak, limited ortaklığın sermaye ortaklığı niteliğine sahip olması, hükmün uygulanmasına engel teşkil etmektedir. Doktrinde limited ortaklıkta

⁸⁵ **YİİD, 30.03.1967, 2629/2914:** “...Limited şirket ortaklarının mes’uliyeti, koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile mahdud ve esas sermayesi muayyen olan bir nev’i ticaret şirkettir. Ortaklar sermaye koyma borçlarını yerine getirdikleri nispette mes’uliyetten kurtulurlar...” ; **YİİD, 31.10.1967, 8470/9466:** “...Şirket alacaklılarının, limited şirket istifa etmiş olmasına rağmen iflas memuruna müracaat etmeyerek ödemedikleri sermaye borcu için doğrudan doğruya ortakları takip edip diğer alacaklılar aleyhine bir durum yaratmaları mümkün ve caiz değildir...” **12. HD., 10.05.2007, 7071/9540:** “...Limited şirket ortakları ilamda yazılı olan şirket borcundan dolayı doğrudan doğruya takip edilemez...” , Moroğlu, Kendigelen, **TTK**, s. 468, 469.

⁸⁶ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 448; Çamoğlu, **Selef Sıfatıyla Sorumluluk**, s. 503-504; Çamoğlu, **Sınırlı Sorumluluk**, s. 510 vd.; Ersin Çamoğlu, “Limited Ortaklığın Sermaye Alacaklılarının Haczi”, **Batider.**, C. VI, S. 1, 1971, s. 57-59; Emrullah Kervankıran, “Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna: Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **Erciyes Üniversitesi HFD**, C. XI, S. 3-4, 2007, s. 456; Erdem Can, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XV, S. 4, 2011, s. 2-3.

ortakların ödenmemiş sermaye alacaklarının haczedilip haczedilemeyeceği tartışmalıdır⁸⁷. Bizim de katıldığımız baskın görüş, bu hükmün sermaye alacaklarına uygulanmayacağı yönündedir⁸⁸.

ETK. m. 145'e göre, limited ortaklıklarda ortaklardan birinin kişisel alacaklısı, ortaklık devam ettiği sürece alacaklarını borçlu ortaklığın ortağının şahsi mallarından ortaklık bilançosu gereği o ortağa düşen kar payından ve ortaklık fesholmuşsa tasfiye payından alabilirdi. TK. m. 133/2'ye ise göre *"Sermaye şirketlerinde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kâr veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haciz, istek üzerine, pay defterine işlenir."* Bu hükümle birlikte ortakların şahsi alacaklıları, alacaklarını o ortağa düşen kar veya tasfiye payından alma imkanı yanında, borçlularına ait olan senede bağlanmış veya bağlanmamış payların İİK.'nin taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczini ve paraya çevrilmesini de isteyebilir.

Kanun koyucu 573. maddenin ikinci fıkrasında, ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde ortakların ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden de sorumlu olacağını hükme bağlamıştır. Ancak ortaklar bu yükümlülüklerinden dolayı da sadece limited ortaklığa karşı sorumludur.

Anonim ortaklıklarda da sınırlı sorumluluk ilkesi geçerlidir. Ancak Kanunkoyucu anonim ortaklıklarda limited ortaklıklardaki gibi bir ek ödeme yükümü getirmemiştir. Bununla birlikte, yan edim yükümlülüklerine benzer bir düzenleme TK. m. 480/4 ile getirilmiştir. Kanun koyucunun ikincil yükümlülük olarak adlandırdığı bu kuruma göre sadece pay devirlerinin ortaklığın onayına bağlı

⁸⁷ Çamoğlu, **Sermaye Alacaklarının Haczi** s. 60; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 290.

⁸⁸ İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s: 28; Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, s. 230; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s: 484; Tuğrul Ansay, "Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması", **AÜHFD**, 1970, C. XXVII, S. 1-2, s. 131 vd.

olduğu hâllerde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borcun dışında, belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir. Limited ortaklıklardaki yan edim yükümlülükleriyle anonim ortaklıklardaki ikincil yükümlülükler nitelik itibariyle birbirinin benzeridir⁸⁹.

Sorumluluk yönünden, *ultra vires* ilkesi de incelenmelidir. *Ultra vires* ilkesi yeni kanuna alınmamıştır⁹⁰. Ancak Kanunkoyucu limited ortaklık hükümlerinde, 576/1- b bentinde esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde, ortaklığın işletme konusunun ortaklık sözleşmesinde bulunmasını zorunlu tutmuştur. Bu hüküm, görünüşte *ultra vires* ilkesinin varlığı kanısını uyandırmaktadır. Ancak *ultra vires* ilkesi ticaret ortaklıklarının tüzel kişilik ve ehliyetini düzenleyen 125. maddeye alınmamıştır. Dolayısıyla 576/1- b hükmü ancak müdürlerin ortaklığa ve ortaklara karşı olan sorumlulukları açısından ya da üçüncü kişilerin ortaklığın işletme konusundan ne iş yapabileceklerini bilecek durumda olduklarını ispat açısından bir işlev görecektir⁹¹. Yoksa *ultra vires* ilkesinin kalkmasıyla birlikte, ortaklığın konu dışı işlemlerden sorumlu olmayacağı söylenemez. *Ultra vires* ilkesinin TK. m. 371/ 2 bağlamındaki görünüşüne ileride ayrıntılı bir şekilde değinilecektir⁹².

⁸⁹ Mahmut T. Birsell, “Anonim Şirketlerde Tali Yüküm”, **Batider**, C. VIII, S. 3, 1976, s. 41 vd; Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1982, s. 231; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 59; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 395.

⁹⁰ Hüseyin Ülgen, “Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, İstanbul, **Beta Yayınları**, 2000, s. 1284; İsmail Kırca, “Bankacılık İşlemleri- Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması”, Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara, **Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayını**, 2007, s. 277; Burçak Yıldız, “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükümündeki Ultra Vires Sınırlamasının Yerindeğinin Değerlendirilmesi”, **AÜHFD**, C. 55, S. 1, 2006, s. 323; Ahmet Türk, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Genel, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerinden Bazıları Hakkındaki Düşünceler”, Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C. II, Ankara **Turhan Kitabevi**, 2010, s. 2165; Işıl Ulaş, “Uygulamacı Gözü İle Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Bakış”, **Batider**, C. XXIII, S. 2, 2005, s. 193; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 223; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 40; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Temsili**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Şubat 2014, s. 127.

⁹¹ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 994; Yazar bu durumda anonim ortaklıklara ilişkin temsil yetkisinin ve kapsamının düzenlendiği TTK m. 371/1-2’nin kıyasen uygulanması gerektiğini ileri sürmektedir.

⁹² “Şirket Sözleşmesinin Tesciline Dair Limited Şirket Hükümünün(587/1-c) Ultra Vires İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi”

Sınırlı sorumluluk ilkesi, sermayenin korunması amacına hizmet eder⁹³. Bunun için Kanunkoyucu ortaklığın kuruluşu ve işleyişi safhalarında bazı tedbirler almıştır. Örneğin aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması konusunda 578/1'in atfıyla 343/1'e göre ortaklık merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilmesi gerekmektedir. Yine 128/2 gereği taşınmazların tapuya şerh verilmesi zorunluluğu, değerlerin ilgili özel sicile kaydı gerekliliği ve taşınırın güvenli bir kişiye tevdi edilmesi şartı sınırlı sorumluluk ilkesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sınırlı sorumluluk ilkesinin limited ortaklıklardaki temel uygulama alanı bu şekilde ortaya çıkarken; limited ortaklıklarla anonim ortaklıkları sınırlı sorumluluk yönünden ayıran bir noktayı ele almak gerekir. Anonim ortaklıkta pay sahiplerinin kamu borçlarından dolayı bir sorumluluğu bulunmamaktadır⁹⁴. Ancak limited ortaklıkta durum böyle değildir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 35.⁹⁵ maddesine göre limited ortaklığın ortakları, ortaklıktan tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar⁹⁶.

⁹³ Alp Alanya, "Limited Şirketlerde Esas Sermayenin Artırılması", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 88, S. 1, Ocak Şubat 2014, s. 249.

⁹⁴ Şükrü Yıldız, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, **Beta Yayınları**, 1999, s. 771; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 60; Veliye Yanlı, "Limited Şirketin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, **Beta Yayınları**, 1999, s.743 vd.

⁹⁵ **Değişik: 22/7/1998 – 4369/ 21 md.; HGK., 27.09.2006, 21-589/603:** "6183 sayılı AATUHK'nın 4369 sayılı Kanunun 21. maddesiyle değişmeden önceki şeklinde, limited ortaklıkların ödenmeyen ve tahsil imkanı bulunmayan amme borçlarından dolayı ortaklar vazettikleri veya vaz'ını taahhiüt eyledikleri sermaye miktarında doğrudan doğruya mesul ve bu kanun hükümleri gereğince takibata tabi tutulurlar hükmüne yer verilmiştir... Bu hüküm, 4369 sayılı Kanunla değiştirilerek ortakların sorumlulukları daha da ağırlaştırılmıştır..."; **11. HD., 25.03.2004, 2003-8604/ 3097:** "... Başka bir anlatımla, amme borcunun, muhatabı şirketten tahsili yoluna gidilmesine rağmen, bunun tahsilinin mümkün olmaması halinde ortakların sorumluluğu söz konusu olur...", Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 450, 451.

⁹⁶ Çamoğlu, **Selef Sıfatıyla Sorumluluk**, s. 503 dp.; Çamoğlu, **Sınırlı Sorumluluk**, s. 511 dp.; Veliye Yanlı, "Limited Şirketin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, **Beta Yayınları**, 1999, s.743 vd.; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 60.

4. Özden Yönetim Konseptinin Terkedilişi

ETK. m. 540/1'e göre aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ortaklar hep birlikte müdür sıfatıyla ortaklık işlerini idareye ve ortaklığı temsile mezun ve mecburdu. Özden yönetim olarak adlandırılan bu ilke, ortakların hep birlikte yönetimden sorumlu olduğu ve yönetim ile temsilin ortaklar için hem hak hem de görev olduğunu ifade eder. Özden yönetim uygulamada kaotik bir duruma neden olmuştu⁹⁷. Uygulamada ortaklık sözleşmesinin özenli bir şekilde düzenlenmediği limited ortaklıklarda tüm ortakların müdür sıfatını kazanması sözkonusu olmakta ve bu durum, ortaklık yönetiminden anlamayan kişilerin ortaklık yönetiminde sözsahibi olmasına yol açmaktaydı. Üstelik özden yönetim ilkesi nedeniyle müdür sıfatını kazanan bazı ortaklar, ortaklık yönetimine ilgi göstermiyordu. Bu sakıncaları nedeniyle TK. ile birlikte özden yönetim ilkesi terkedilmiş ve yönetim organının seçimle oluşturulmasına hükmedilmiştir⁹⁸.

TK. m. 623'e göre ortaklığın yönetimi ve temsili ortaklık sözleşmesi ile düzenlenir. Ortaklık sözleşmesi ile yönetim ve temsil, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir⁹⁹. En azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir. Ortaklığın müdürlerinden biri tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler. Müdürler, kanunla veya ortaklık sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler.

Anonim ortaklıklarla ilgili TK. m. 359/1'e göre anonim ortaklığın da esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden

⁹⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 448.

⁹⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 62; Canan Küçükali, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 85, S. 2, 2011, s. 100; Karaahmetoğlu, **a.g.e.**, s. 66.

⁹⁹ **9. HD., 27.12.2010, 2008-23591/40901**: "...Limited ortaklık sözleşmesinde ortaklığın idare ve temsili ayrıntılı biçimde gösterilebilir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 480.

oluşan bir yönetim kurulu bulunur. TK., her iki ortaklık türünün de yönetim ve temsil organlarının seçimle belirlenmesini öngörmüştür¹⁰⁰.

Görüldüğü üzere, limited ortaklıkta yönetim organının belirlenmesine ilişkin yeni sistem, anonim ortaklıklara özgü sisteme yakınlştırılmıştır. Kanunkoyucunun bu tercihi, kanımızca limited ortaklıkların sermaye ortaklığı olma niteliğine daha uygun düşmektedir. Tezimizin ilerleyen bölümlerinde limited ortaklıklara getirilen bu düzenlemenin anonim ortaklıktaki düzenlemeyle farklılığı ele alınacaktır¹⁰¹.

5. Esas Sermayeye İlişkin Hükümlerdeki Yenilikler

a. Kavram

Esas sermaye, ortaklar tarafından, ortaklığa getirilmesi taahhüt edilen, memleket parasıyla ifade edilen, önceden belirlenmiş sabit bir miktarı ifade eder¹⁰². Gerçekten de TK. m. 573/1 limited ortaklığı tanımlarken, esas sermayesi belirli olan ve bu sermayenin esas sermaye paylarının toplamından oluşacağını ifade etmiştir. Sermayenin asgari miktarı kanunda belirtilmiştir. TK. m. 580/1'e göre limited ortaklığın esas sermayesi onbin Türk Lirasından daha az olamaz. Yine aynı maddenin ikinci fıkrasına göre Bakanlar Kurulu bu tutarı on katına kadar artırabilir. Böyle bir artırım, 2002 enflasyonu döneminde, paranın değerinin düşmesi nedeniyle yaşanmıştır¹⁰³. O tarihte asgari sermayesi 500 TL olan limited ortaklığın sermayesi Bakanlar Kurulu kararıyla¹⁰⁴ 5000 TL olarak belirlenmiştir.

¹⁰⁰ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 63.

¹⁰¹ Bkz. III-F-2.

¹⁰² Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 389; Çağa, **a.g.e.**, s. 587-588; M. Turgut Öz, "Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan, **İÜHF Dergisi**, C. 52, S. 1-4, 1986-1987, s. 346.

¹⁰³ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 989.

¹⁰⁴ **RG., 19.01.2002 tarih ve 24646 sayı; Bakanlar Kurulu Kararı, 22.12.2001, 2001/3500.**

TK. m. 576/1-c'ye göre esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları esas sözleşmede bulunması gereken zorunlu kayıtlardandır.

Yeni kanunda aynı sermaye getirilmesi kabul edilmiş ve gelişmelere göre hüküm yeniden düzenlenmiştir¹⁰⁵. TK. m. 581'e göre *“üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir.”* Aynı fıkranın ikinci cümlesi hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların sermaye olarak getirilemeyeceğine hükmetmiştir.

b. Esas Sermaye Payı

aa. Payın Bölünmezliği İlkesi

Limited ortaklık hukukunda esas sermaye payı ile ortaklık (üyelik) hakkı veren pay farklı kavramlardır¹⁰⁶. Limited ortaklıkta esas sermaye payı, ortağın, ortaklığın esas sermayesine katılımındaki asgari miktarı gösterir ve bu miktar nakitle ifade olunur¹⁰⁷.

ETK. m. 507/3'e göre devir için bölme ve miras geçiş halleri dışında ortağın sermayesi bölünmez bir bütündü. ETK. payın bölünmezliği ilkesini benimsemişti¹⁰⁸. Bölünmezliğin manası, bir ortağın elindeki paydan, sermayenin ne kadarına karşılık gelirse gelsin, doğan hakları ortaklığa karşı sadece bir tek kişinin ileri sürmesiydi¹⁰⁹.

¹⁰⁵ **TTK m. 581 Gerekçesi.**

¹⁰⁶ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990.

¹⁰⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 464; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 825-826; Çağa, **a.g.e.**, s. 588; Öz, **Payın Devri**, s. 346; Çeker, **Ticaret Hukuku**, 407-408; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, Yeni TTK'ya Göre Yazılmış 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, Haziran 2012, s. 319; Murat Dönmez, **Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Güncellenip Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011; Çapa, **a.g.e.**, s. 5-6.

¹⁰⁸ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990; Çağa, **a.g.e.**, s. 588; Öz, **Payın Devri**, s. 347.

¹⁰⁹ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990; Çağa, **a.g.e.**, s. 589; Öz, **Payın Devri**, s. 347.

Örneğin, bir payın itibari değeri 25 TL ve bir ortağın 4000 TL’lik esas sermaye payına sahip olduğunu düşünürsek, esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, ortak 80 adet paya sahipti ve bunun 40 adedini devretmek isteseydi; önce 80 payın bölünmesine karar alındıktan sonra bunun 40 adedi devredilebilirdi¹¹⁰. Böyle bir durumda pay, bölünmeden devredilememekteydi. Ancak ortaklık payının miras yoluyla geçtiği hallerde, ortaklık payı mirasçıların miras paylarına göre kendiliğinden bölünürdü¹¹¹.

Türk Ticaret Kanunu’yla birlikte köklü değişikliklere gidilmiştir. Limited ortaklıkta esas sermaye payının devrini düzenleyen TK. m. 595’e göre esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır. Böylece ETK.’daki gibi önce payın bölünmesi için genel kurul kararı alıp daha sonra payın devredilmesine gerek kalmamıştır.

TK. m. 583/2 hükmünde sadece bir esas sermaye payının verdiği oy sayısını belirlemek için payların itibari değerinin belirlenmesinden bahsedilmektedir¹¹². Yeni sistemin daha iyi anlaşılması açısından bir örnek verelim. Örneğin (A)’nın 5000 TL, (B)’nin 10000 TL, (C)’nin ise 15000 TL esas sermaye payına sahip olduğunu ve bir payın itibari değerinin 25 TL olduğunu varsayalım. Buna göre (A) 200, (B) 400, (C) ise 600 ortaklık payına sahip olacaktır. ETK. döneminde (C), payını devretmek istediğinde, bir ortak sadece bir paya sahip olabildiği için, önce ortaklar genel kurulu tarafından payının bölünmesi kararını beklemek zorunda kalıyordu. Ancak yeni sisteme göre bir ortak birden fazla paya sahip olabilmektedir ve (C)’nin, payının bölünmesi için ortaklar genel kurulu kararını beklemesine gerek yoktur. Zira, sermaye paylara bölünmüştür; bir ortak da birden fazla paya sahip olabilir. TK. m. 595/2’ye göre, esas sermaye payının devri için genel kurul onayı şarttır ve devir genel kurulun onayıyla geçerli olur. Genel kurul onayının olmayacağı ortaklık

¹¹⁰ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990.

¹¹¹ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 990.

¹¹² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Mehmet Sadık Çapa, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi**, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, Kasım 2013, s. 10.

sözleşmesinde öngörülmüşse, TK. m. 595/1'e göre yazılı bir sözleşme ve tarafların imzalarının noter tarafından onayı ile payın devri kolayca gerçekleşebilmektedir¹¹³.

TK. m. 598/1'e göre limited ortaklık müdürlerinin, esas sermaye paylarının geçişleri için ticaret siciline başvurmaları gerekmektedir. Ancak söz konusu tescil, kurucu değil, bildirici niteliktedir¹¹⁴. TK. m. 594/1'e göre ise, limited ortaklık müdürleri tarafından, esas sermaye paylarının devir ve geçişlerinin pay defterine yazılması gerekliliği hüküm altına alınmıştır. Pay defterine kayıt işlemi kurucu değil değil, açıklayıcıdır¹¹⁵. Pay defterine kaydın ortaklık için anlamına ileride değinilecektir¹¹⁶.

bb. Senetlerin İspat Aracı Olarak ya da Nama Yazılı Düzenlenmesi

TK. ile birlikte esas sermaye payı konusunda getirilen en önemli yeniliklerden biri de limited ortaklıkların artık nama yazılı senet çıkarabilmeleridir.¹¹⁷ TK. m. 593/2'ye göre esas sermaye pay senetleri, ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenir. Ancak madde gerekçesinde esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılmasının paya devir kolaylığı sağlamayacağı belirtilmiştir. Bununla

¹¹³ **HGK., 17.11.1993, 11-500/725:** "...ETK'nın 520/ son maddesinde pay devri veya devir vaadi hakkındaki mukavelenin, yazılı şekilde yapılmış ve imzası noterce tasdik ettirilmiş olmadıkça ilgililer arasında dahi hüküm ifade etmeyeceği belirtilmiştir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 461.

¹¹⁴ Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 749.

¹¹⁵ Pulaşlı, **2015**, s. 750; Çağa, **a.g.e.**, s. 599; Karayalçın, **Şirketler Hukuku**; Aksi görüş için bkz. Arslanlı/ Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 240.

¹¹⁶ Bkz. **III-E-2**.

¹¹⁷ **12. HD., 07.05.2013, 7955/17423:** "...6102 sayılı TK'nın 593/2. maddesinde getirilen bir diğer yenilikle limited şirketlerde, esas sermaye payının, ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine imkân tanınmıştır... O halde, limited şirketlerde pay senetleri birer ispat vasıtası niteliğinde olup, pay senedinin teslimi ile ortaklık hakkı devir ve temlik edilemez ve yine aynı nedenle bu haklar üzerinde rehin ve haciz konulamaz. Pay senetlerinin kazanılması ile sermaye payı devralınmış olmaz. Esas sermayenin devredilebilmesi 6102 sayılı TK'nın 595 ve 596. maddesi hükümleri şartlarında mümkündür. Buna göre pay senedinin teslimi ortaklık hakkının devrini sağlamadığından, pay senedinin haczedilmesi borçlunun, limited şirketteki ortaklık payının haczedildiği sonucunu doğurmaz. Yukarıda da belirtildiği üzere, ortaklık payı, limited şirkete haciz yazısının tebliği ile haczedilebileceği gibi icra memurunun mahalline(şirket merkezine) bizzat giderek, haczi şirkete tebliğ etmek ve pay defterine işlenmesini sağlamak suretiyle bu hususu tutanakla tespit ederek pay haczini yapması mümkündür..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 460.

birlikte Gerekçe’de bu olanağın, limited ortaklık esas sermaye payını anonim ortaklık payına dönüştürmeyeceği ve limited ortaklığı anonim ortaklığa yaklaştırmayacağı belirtilmiştir. Sadece ortakların ortaklıkta pay sahibi olduklarının ispatı ve gereğinde payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabileceği de eklenmiştir. Gerçekten de nama yazılı senedin devrinin TK. m. 595/1’e göre yazılı sözleşme ve noter onayı gerektirmesi ve yine hükmün ikinci fıkrası gereği, devrin geçerli olabilmesi için genel kurulun bu devre onay vermesi şartı (aksi ortaklık sözleşmesinde kararlaştırılmamışsa) düşünülürse, nama yazılı senet çıkarmanın devir için önemli bir kolaylık sağlamadığı söylenebilir¹¹⁸. Bununla birlikte 593/2 hükmünün ikinci cümlesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin, ağırlaştırılmış veya bütün ortakları kapsayacak biçimde düzenlenmiş rekabet yasağının ve ortaklık sözleşmesinde öngörülmüş önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının bu senetlerde açıkça belirtilmesi gerekliliği de dolaşım kolaylığı açısından pratik bir fayda sağlamayacaktır. Doktrinde bir görüşe göre esas sermaye payının nama yazılı olarak çıkarılabilmesi, onu kıymetli evrak niteliğini haiz bir senet haline getirmeyecektir¹¹⁹. Bununla birlikte bu senetlerin kıymetli evrak olduğunu savunan yazarlar da vardır¹²⁰. Kanımızca, gerekçede de belirtildiği üzere esas sermaye payının nama yazılı olarak çıkarılması, bu senetlerin basit kıymetli evrak kaydı içerdiğini göstermektedir.

cc. Oy Hakkı

TK. m. 583/2, esas sermaye paylarının itibari değerinin farklı olabileceğini öngörmüştür. Örnek verecek olursak, bir esas sermayenin içinde itibari değeri 25 TL

¹¹⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 58; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 480.

¹¹⁹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 58-133; Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu-Değerlendirme ve Öneriler**, 7. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, 2012, s. 357; Ertan Demirkapı, **Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri**, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, 2008, s. 34-35; Nihat Taşdelen, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s. 102.

¹²⁰ Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler**, 2. Bası, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 498; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 341; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 646; Çapa, **a.g.e.**, s. 16.

olan bir payla birlikte itibari değeri 50 TL ve itibari değeri 100 TL olan paylar bir arada olabilir. Limited ortaklıkların oy hakkı ile ilgili olan 618. maddenin birinci fıkrası ise ortakların oy hakkının esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanacağını öngörmektedir¹²¹. Bu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde söyleyebiliriz ki esas sözleşmede itibari değeri 25 TL ve 50 TL olan iki çeşit pay varsa her 25 TL lik pay bir oy hakkı ve her 50 TL lik pay iki oy hakkı verecektir.

TK. m. 618/1'in üçüncü cümlesinde ortaklık sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy haklarının sınırlandırılabilceği hüküm altına alınmıştır¹²². Aynı fıkranın devam eden cümlesinde ise bir ortağın en az bir oy hakkı olabileceği hükme bağlanmıştır. Örneğin itibari değeri 200 TL olan paylardan on tanesine sahip olan bir ortağın, ortaklık sözleşmesinde yazılmış olması kaydıyla bir tek oy hakkı olabilir.

TK. m. 618/2'ye göre ortaklık sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Örneğin üç ortaklı bir limited ortaklıkta ortaklardan birinin sermaye payı 2000 TL, diğerinin 3000 TL ve diğerinin 5000 TL lik sermaye payı olsun. Ortaklık sözleşmesinde, itibari değeri ne olursa olsun her payın bir oy hakkı bahşedeceği şeklinde bir düzenleme yapıldığı takdirde, her paya bir oy hakkı düşecektir. Bu hâlde, 618/2'nin ikinci cümlesine göre en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz. Anonim ortaklıkta oyda imtiyaz, TK. m. 479/1 uyarınca eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Limited ortaklıklarda ise TK. m. 618/2'ye göre farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınmak suretiyle oyda imtiyazlı pay yaratılmasına izin verilmiştir¹²³.

Limited ortaklık esas sermaye payına getirilen yenilikler birçok imkânı da beraberinde getirmiştir. Örneğin haciz, rehin, intifa hakları bir esas sermaye payına

¹²¹Hülya Coştan, "Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar", **Ankara Barosu Dergisi**, 2012/4, s. 80.

¹²² Coştan, **İmtiyazlı Paylar**, s. 80-81.

¹²³ Coştan, **İmtiyazlı Paylar**, s. 83. İmtiyazlı paylar ileride incelenecektir; bkz. **III-B-2**.

yüklenip, tüm ortaklığın aynı sınırlamaya tabi tutulması sakıncası bertaraf edilebilir; oyda sınırlama, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri ortağın paylarından birine veya birkaçına özgülenebilir; ortağın paylarından biri ya da birkaçı imtiyazlı olabilir¹²⁴. Bu imkânlar, bir ortağın birden çok esas sermaye payına sahip olmasının, yani “bir ortak; bir esas sermaye payı” ilkesinin terkedilişinin birer sonucudur¹²⁵.

c. Limited ve Anonim Ortaklık Pay Kavramları Arasındaki Farklılıklar

Limited ortaklıklarda ortaklık sözleşmesinin içerisinde yer alması gereken zorunlu kayıtları düzenleyen TK. m. 576’nın gerekçesine göre, “...esas sermaye payının sayısı ve itibari değerinin sözleşmede gösterilmesi zorunluluğu, bu payı ne anonim ortaklık payına özdeş kılmakta ne de yakınlaştırmaktadır. Anonim ve limited ortaklık payları arasında serbest bir şekilde devrin kabulü ve reddi açısından dogmatik değil teorik bir fark bulunmaktadır. Bu fark da nitelik farkıdır”.Gerekçe’ye göre bunun kanıtı da 583. maddenin ikinci fıkrasıdır. Bu fıkra göre “...bir esas sermaye payının vereceği oyun, 618 inci madde uyarınca itibarî değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir.” Esas sermaye payının sayısının ve itibari değerinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunluluğu, gerekçeye göre, “her oy birimi bir esas sermaye payının ayrılmaz parçasıdır” ve “bir ortak birden fazla paya sahip olabilir” ilkelerinin doğal sonucudur.

Limited ortaklıklarda esas sermaye pay senetlerinin ispat aracı şeklinde ya da nama yazılı senet şeklinde düzenlenebileceği hususu üzerinde bir üst başlık altında durmuştuk. Esas sermaye pay senetlerinin nama yazılı şekilde düzenlenmesi durumunda dahi pay geçişlerinde yazılı şekil ve tarafların imzalarının noterce tasdik edilmesi kuralı emredici hüküm olarak düzenlenmiştir. TK. m. 593’ün gerekçesine göre limited ortaklıklarda esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolaşım kolaylığı sağlamaz. Bu olanak limited ortaklık sermaye payını

¹²⁴ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 449.

¹²⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 448-449.

anonim ortaklık sermaye payına dönüştürmez, yalnızca ispatta ve payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. Bu sebeple limited ortaklıklardaki pay senetlerine bunun ilerisinde bir anlam yüklemek mümkün değildir¹²⁶.

Anonim ortaklıkta itibari değer, gerçek anlamda sermayenin paylara bölünmüşlüğü'nün bir sonucu olarak sermayenin devir ve dolaşım kabiliyetini haiz, hak kaynağı işlevine sahip, bağımsız bir birimini oluşturmaktadır¹²⁷. Anonim ortaklıkta pay, gerçek anlamda paylara bölünmüştür. Anonim ortaklıkta payların bölünmesi ilkesi, bu ortaklık türünün en temel ilkelerinden birisidir¹²⁸. Limited ortaklıkta ise esas sermaye payı, bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabî olarak bölünür¹²⁹.

6. Ortaklığa Borçlanma Yasağı

Limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerini gösteren TK.'nın 644/1-b bendine göre, ortaklığa karşı borçlanma yasağına ilişkin 358. madde hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı başlığını taşıyan 358. madde uyarınca “*pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şirkete borçlanamaz.*” Bu hükümle birlikte ortakların ortaklığa borçlanması kural olarak yasaklanmıştır¹³⁰. Madde gerekçesinde ticaret hayatında çok sık uygulanan bu uygulamanın verdiği zararların büyük

¹²⁶ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 991.

¹²⁷ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 991.

¹²⁸ Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 392.

¹²⁹ Pulaşlı, **2015**, s. 725.

¹³⁰ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 449; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 381.

olduğuna¹³¹ dikkat çekilmiş; kötü ve sakat olan bu uygulamanın önüne geçilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Yine Gerekçe’de bu hükümle birlikte pay sahiplerinin ortaklık kasasını kişisel harcamaları için kullanmasının önüne geçildiğine dikkat çekilmiştir.

Belirtmek gerekir ki, 6335 sayılı Kanun’la 358. maddede yapılan değişiklik, ortaklığa borçlanma yasağını hafifletmektedir. Kuralın uygulanacağı limited ortaklıklarda da, ortaklığın mali durumu elverdiği müddetçe, sermaye borcunu yerine getiren ortak ortaklıktan borç alabilecektir.

Limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerini düzenleyen TK. m. 644 hükmünde; uygulanacak cezai hükümler içerisinde TK. m. 358’e aykırılık halinde uygulanacak cezai hükümleri düzenleyen TK. m. 562/5- b hükmüne yollama yapılmamıştır. Dolayısıyla bu hüküm limited ortaklıklara uygulanmayacaktır¹³². Bunun kanun koyuncunun bilinçli bir tercihi mi olduğu ya da unutmadan mı kaynaklandığı madde gerekçesinden de anlaşılmamaktadır¹³³.

7. Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesine İlişkin Yenilik

TK. m. 585¹³⁴’e göre esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri konularında limited ortaklıklara anonim ortaklıklara ilişkin hükümler uygulanacaktır.

¹³¹ **11. HD., 01.11.1977, 4015/4723:** “...Davada limited ortaklık müdürleri olan davalıların ortaklık malvarlığını zimmetlerine geçirdiklerinden söz edilerek bunların tahsili, davalılar dışında kalan ve diğer ortakları oluşturan davacılar tarafından istenmiştir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 496.

¹³² Dural’a göre TTK m. 644/1-d hükmünde TTK m. 562/5-b ve c hükümlerine yollama yapılmadığı için limited ortaklıkta ortağın ortaklığa borçlanma yasağına aykırılık ceza yaptırımına bağlanmamıştır. Suç ve cezanın kanuniliği ilkesi ve ceza hukukundaki ceza normlarının dar yorumlanması kuralı gereği bu hüküm limited ortaklıklarda ortağa uygulanamaz. Bkz. Ali Dural, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Cezai Sorumluluğa İlişkin 562. Maddesinin Uygulama Alanı”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, İstanbul, **Filiz Kitabevi**, 2013, s. 479-480. Aynı yönde eleştiri için bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 560.

¹³³ Kendigelen, **TTK**, s. 560; Dural, **Cezai Sorumluluk**, s. 480.

¹³⁴ **(Değişik: 26/6/2012-6335/31 md.)**; Madde metni değişmeden önce ortakların sermayenin tamamını şartsız taahhüt etmeleri ve nakit kısmı hemen ve tamamen ödemeleri kuralı vardı.

Bu hükme göre limited ortaklıklara, bu hususlarda, anonim ortaklıklarda pay bedellerinin ödenmesini düzenleyen TK. m. 344 ve 345 hükümleri; ödemeye çağırısı düzenleyen TK. m. 481 hükmü; temerrütü düzenleyen TK. m. 482 ve 483 hükümleri; devrin kanuni sınırlamasını düzenleyen TK. m. 491 hükmü ve bedelleri tamamen ödenmemiş nama yazılı payları düzenleyen TK. m. 501 hükmü kıyasen uygulanacaktır. Son bölümde bu maddelere ayrıntılı bir şekilde değinilecektir¹³⁵.

8. Limited Ortaklıklarla İlgili Getirilen Diğer Yeniliklere Toplu Bakış

Yukarıda çeşitli başlıklar altında limited ortaklıktaki önemli yenilikleri gözden geçirdik. Bu başlık altında başkaca değişiklikleri ana hatlarıyla inceleyeceğiz.

ETK. m. 531'e göre çıkarılan ortağın payı paraya çevrilince elde edilen para ortağın ortaklığa olan borcuna yetmezse, kendisinden önceki beş yıl içerisinde pay defterine kayıtlı bütün selefleri ortaklığa karşı sorumluydu. Yeni kanunla birlikte bu seleflerin sorumluluğu kaldırılmıştır. Bu hükmün kaldırılmasıyla birlikte limited ortaklıkta pay devri daha cazip hale gelmiş; yeni ortakların ortaklığa pay devralarak girmeleri kolaylaşmıştır.

TK., finansal tablolar ve denetim konularında da birçok yenilikler getirmiş, 610 ve devam eden maddelerde anonim ortaklık hükümlerine yollama yapmıştır. Adı geçen maddelerde bu konulara ilişkin, limited ortaklıklara anonim ortaklık hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak 6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun¹³⁶ 80. maddesinde yapılan değişikliğe göre anonim ortaklıklardaki denetime ilişkin 397. maddenin beşinci ve altıncı fıkraları limited ortaklıklara uygulanmayacaktır.

¹³⁵ Bkz. IV-A-3-a.

¹³⁶ 11 Nisan 2013 Tarihli ve 28615 Sayılı Resmî Gazete.

Paylara ilişkin yeniliklerin yanısıra limited ortaklıklara, 584. madde çerçevesinde intifa senetleri de çıkarma olanağı tanınmıştır¹³⁷. Bu yenilik de limited ortaklığın sermaye ortaklığı karakteristiğini güçlendiren bir yeniliktir.

TK. m. 577, ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olacak hükümleri sıralamıştır. Bu hükümle limited ortaklıklar ortaklık sözleşmesiyle birçok hususu düzenleyebileceklerdir. Bunların içinde önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım hakları; genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler; üstün oy hakkı ve daha birçok hüküm on üç bent halinde sıralanmıştır.

TK. m. 622, anonim ortaklıklara yaptığı atıfla (m. 447 vd. hükümleri) artık limited ortaklıklarda da genel kurul kararlarının butlanı davası açılabilceğine hükmetmiştir¹³⁸.

TK. m. 644 limited ortaklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerine kapsamlı bir şekilde yer vermiştir. Bu maddeyle birlikte limited ortaklıklarda birçok yeni düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenlemeleri ileride daha ayrıntılı olarak inceleyeceğiz¹³⁹.

Limited ortaklıklarda çıkma (TK. m. 638/1) ve çıkarılma (TK. m. 638/2) yeni bir anlayışla düzenlenmiş; TTK. m. 639 ile çıkmaya katılma kavramı getirilmiştir¹⁴⁰.

¹³⁷ Abuzer Kendigelen, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında İntifa Senetleri”, **Batider.**, C. XXV, S. 2, 2009, s. 57 vd.

¹³⁸ **YTD, 22.01.1968, 1505/5528:** “İİK’nın 222. maddesi gereğince, iflas masasının teşekkülüne kadar masayı idare ve temsille görevli iflas memuru da, genel kurula katılarak karara muhalif kalmış ve muhalefeti zapta geçirmiş bulunduğu göre, ETK 381. maddesinin 1 nolu bendi gereğince, genel kurul kararlarının iptalini dava edebilir.”, Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 478.

¹³⁹ Bkz. **IV-G.**

¹⁴⁰ **IV-Ç-3.**

C. Limited Ortaklıkların Sermaye Ortaklığı Niteliği

1. Genel Olarak

Bir ortaklığın şahıs ortaklığı ya da sermaye ortaklığı olması kanunda düzenlenebileceği gibi, bu ortaklığın ayırıcı özelliklerine göre de tespit edilebilir. Eğer bir ortaklık kanunda sermaye ortaklığı olarak tanımlanıyorsa sermaye ortaklığı; şahıs ortaklığı olarak tanımlanıyorsa şahıs ortaklığıdır. Bununla birlikte doktrin, bir ortaklığın sermaye ortaklığı olmasını sermaye unsurunun ön plana çıkmasından, şahıs ortaklığı olmasını ise şahıs unsurunun ön plana çıkmasından kaynaklandığını ileri sürmektedir¹⁴¹.

Kanımızca, bir ortaklığın hangi tür ortaklık olarak kurulacağını belirlemedeki ekonomik kriterlerden biri de bu ortaklığın faaliyetinin kapsamıdır. Eğer büyük kapsamlı faaliyetler yürütülecekse büyük sermayeye ve dolayısıyla birçok ortağa ihtiyaç duyulacaktır. Bununla birlikte doğacak olan sorumlulukta, ortakların kişisel malvarlığına başvurulmaması için sorumluluklarının sınırlandırılması gerekecektir. Bu yüzden sermaye ortaklıklarında sınırlı sorumluluk ilkesi esastır.

Sermaye ortaklıklarında kişi unsuru ilk planda önemli değildir¹⁴². Dolayısıyla ortakların ortaklığa girişi ve ortaklıktan çıkışı şahıs ortaklıklarına nazaran daha kolaydır. Ortaklar sadece ödemeyi taahhüt ettiği sermaye paylarını ödemekten sorumludur. Bu sebeple sermaye ortaklıklarına kural olarak tek borç ilkesi egemendir¹⁴³.

¹⁴¹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 72; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 9; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 29; Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 224-225; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 4; Öz, **Payın Devri**, s. 346.

¹⁴² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 72; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 9; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 29; Çeker, **Ticaret Hukuku**, 225; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 4.

¹⁴³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 72; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 395; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 351; Çeker, **Ticaret Hukuku**, 313; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 96.

Türk Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda iki çeşit sermaye tipi vardır. Bunlar esas sermaye ve kayıtlı sermayedir¹⁴⁴. Kanun koyucu, limited ortaklıkların sadece esas sermaye ile kurulabilmelerine izin vermiştir. Buna karşın limited ortaklık, yine de sermaye ortaklığı niteliğindedir.

Yeni kanuna göre limited ortaklık bir sermaye ortaklığıdır. Ancak daha önce verdiğimiz bilgilerden hatırlanacağı üzere böyle anılmasının yanında, limited ortaklıklar sermaye ve şahıs ortaklıklarının özelliklerini bünyesinde barındırmasıyla karma bir ortaklık tipine bürünmüştür¹⁴⁵.

2. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Dönemindeki Durum

Limited ortaklıklar 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda 503 ve devamı maddelerde düzenlenmişti. Ancak ETK.'da limited ortaklıkların ne tür ortaklıklar olduğu açıkça düzenlenmemiştir. Doktrinde ise limited ortaklıkların özelliklerinden yola çıkılarak, sermaye ve sorumluluk bakımından anonim ortaklıklara, ortaklar

¹⁴⁴ Esas sermaye sisteminde asgari sermaye tutarı elli bin TL olup, sermaye artırımı genel kurulun kararıyla ve ancak esas sözleşme değiştirilmek suretiyle gerçekleştirilir. Buna karşılık, kayıtlı sermaye sisteminde ortaklığın başlangıç sermayesi yüz bin TL'dir. Yönetim kurulu sözleşmede gösterilen tavan rakama ulaşana kadar hisse çıkararak satma yetkisine sahiptir. İsmail Kırca/ Feyzan Hayal Şehirali Çelik/ Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku C. 1**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, s. 305; Sami Karahan(Editör), **Şirketler Hukuku**, Güncellenmiş 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, Aralık 2013, s. 342; Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 296; Mustafa Çeker, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, 7. Baskı, Adana, Karahan Kitabevi, Ekim 2013, s. 313; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 73; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2012, s. 93.

Kayıtlı sermaye sistemine benzer diğer bir sistem şartlı sermaye sistemi, TK m. 463-472 arasında düzenlenen şartlı sermaye sistemidir. Şarta bağlı sermaye sistemi, anonim ortaklıklara pay senetleriyle değiştirilebilir tahvil ve diğer borçlanma senetleri çıkarmak suretiyle ortaklık çalışanlarına pay sahibi olma imkanı tanıyan, bu yolla ortaklığa sermaye sağlayan bir sistemdir. Aslında bu bir sermaye sistemi değil, aksine sermaye artırımı türüdür. O yüzden birçok eserde ayrı bir sistem olarak değil de, sermaye artırımı türleri başlığı altında incelenmektedir. Ayrı sistem olarak inceleyenler için bkz. Güzin Üçışık/ Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. I, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 40; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, Yeniden Yazılmış 13. Bası İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, No. 41; Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2015, s. 12.

¹⁴⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 444; Pulaşlı, **Genel Esaslar**, s. 1009; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 820; Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 403; Öz, **Payın Devri**, s. 346.

arasındaki ilişkiler açısından ise şahıs ortaklıklarına benzeyen, sermaye ve şahıs ortaklıklarının arasında yer alan karma bir ortaklık tipi olduğu ileri sürülmüştü¹⁴⁶.

Doktrinde bir görüş, limited ortaklıklar şahıs ortaklığı özellikleri taşısa da sermaye unsuru ön planda olduğu için anonim ortaklıklara daha yakın olduğunu ileri sürmüştü¹⁴⁷. Diğer görüş ise limited ortaklığın sermaye ve şahıs ortaklıklarının tam ortasında olduğunu ileri sürmüştü¹⁴⁸. Bununla birlikte ETK. döneminde, ortaklık sözleşmesi ile birlikte ortakların limited ortaklığı şahıs ortaklığına ya da sermaye ortaklığına yaklaştırabilmesi mümkündür¹⁴⁹.

¹⁴⁶ Arslanlı, **Limited Şirketler**, s. 11; Halil Arslanlı, “Limited Şirketler Hukukuna Genel Bakış”, **Batider.**, C I, S. 4, 1962 s. 448; Arslanlı/Domaniç, **TTK Şerhi III**, s. 42; Çevik, **Limited Şirketler**, s. 66-67; Çağa, **a.g.e.**, s. 581- 586-587; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55; Poroy/Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 782; Ünal Tekinalp, “Limited Ortaklıklarda, Ortakların Sorumluluğunda “Açığı Kapama Borcu” Sistemi ve Türk Ticaret Kanunu”, İstanbul, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. VIII, S. 6, Eylül,1961, s. 327; Güzin Üçışık, “Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, 2003, s.189-190; Hanife Öztürk Dirikkan, **Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s. 25- 161; Korkut Özkorkut, “1522. Madde Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Bakışının Değerlendirilmesi”, **Batider.**, C. XXV, S. 3, 2009, s. 152; Ersin Çamoğlu, “Limited Ortaklığın Asgari Sermayesi Üzerine Düşünceler”, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. XX, S. 3, İstanbul, Haziran 1973, s. 110; İsmail Kayar, **Şirketler Hukuku**, Tıpkı 3. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık, 2008, s. 207; Turgut S. Erem, **Ticaret Hukuku Prensipleri, C. II, Ticaret Şirketleri**, İstanbul, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları, 1980, s. 4 Öz, **Payın Devri**, s. 345, 346; Osman Kiper, **Uygulamada Ticaret Şirketleri**, Geliştirilmiş, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 1996, s. 233; Taşdelen, **Fesih**, s. 75; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013, s. 615; Melis Taşpolat Tuğsavul, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Çerçevesinde Ticaret Şirketlerinde Şirket Ortaklarının Şahsi Alacaklılarının Durumu”, **DEÜHF Dergisi**, C. 11, Özel Sayı, 2009, s. 1328-1361-1362; Murat Alışkan, **Limited Şirket- Tarihçe Niteliği**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 76.

¹⁴⁷ Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, 2. Cilt, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1976, s. 240-242; Tekinalp, **Açığı Kapama Borcu**, 327-329; Karayalçın, **Şirketler Hukuku**, s. 344; İbrahim Arslan, **Şirketler Hukuku Bilgisi**, 10. Bası, Ankara, Mimoza Yayıncılık, 2005, s. 313-316; Taşpolat Tuğsavul, **Şahsi Alacaklıların Durumu**, s. 1328; Murat Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 76.

¹⁴⁸ Çağa, **a.g.e.**, s. 583; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 315; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55; Öz, **Payın Devri**, s. 346; Özkorkut, **1522. Madde**, s. 152.

¹⁴⁹ Üçışık, **Çıkarılma**, s. 189; Çağa, **a.g.e.**, s. 587; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 55; Özkorkut, **1522. Madde**, s. 152; Mustafa Erdem Can, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borç ve Yükümlülükleri”, **Gazi Üniversitesi HF Dergisi**, C. XV, S. 4, 2011, s. 1 vd.; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 77.

3. TK.'daki Yeni Düzenleme

a. TK.'nın Limited Ortaklığı Sermaye Ortaklığı Olarak Sınıflandırması ve Bu Sınıflandırmanın Temel Etkileri

TK. m. 580'e göre limited ortaklığın esas sermayesi en az on bin Türk Lirasıdır. Esas sermaye sistemine tabi olan anonim ortaklıklarda ise bu tutar elli bin Türk Lirasıdır. Limited ortaklığın yapısını düşündüğümüzde bu tutar ortaklığın işlevi itibariyle isabetli olmuştur¹⁵⁰. Bu sayede kişilere küçük bir sermayeyle bir sermaye ortaklığı kurma fırsatı verilmiştir.

Limited ortaklıkların anonim ortaklıklardan en önemli farkı TK. m. 577'de karşımıza çıkmaktadır. Ortaklık sözleşmesiyle öngörülmesi halinde bağlayıcı olacak hükümleri düzenleyen bu hükümle ortakların şahıslarına da hak tanınabilmektedir¹⁵¹.

Limited ortaklıklarda daha önce de değindiğimiz gibi¹⁵² payın devri kolaylaştırılmıştır. Ancak TK. m. 595/4'e göre ortaklık sözleşmesiyle sermaye payının devri tamamen yasaklanabilecektir. Yine TK. m. 621/1- c'ye göre genel kurul kararıyla birlikte esas sermaye paylarının devri sınırlandırılabilir ya da yasaklanabilir. Görüldüğü üzere Kanunkoyucu her ne kadar limited ortaklığı sermaye ortaklığı saysa da limited ortaklığın kişisel unsurlarını gözardı edememektedir.

Limited ortaklıklar, özel kanunların anonim ortaklık şeklinde kurulabileceğini tarif ettikleri alanlarda kurulamaz. TK. 573/1'e göre limited ortaklıklar gerçek ya da tüzel kişi ortaklarla kurulabilir ancak TK. m. 574/1'e göre ortakların sayısı elliyi aşamaz. Kanun koyucu ortak sayısı açısından da tereddüt halindedir.

¹⁵⁰ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 217.

¹⁵¹ TK m. 577 hükmüne üçüncü bölümde ayrıntılı olarak yer verilerek, limited ortaklıkların sermaye ortaklığı karakteristiğini nasıl etkilediği açıklanacaktır. Bkz. **III-A-6**.

¹⁵² Bkz. **II-B-5-b**.

TK'nın limited ortaklıklara getirdiği en büyük yeniliklerden biri de özden organ konseptinin terkedilip seçilmiş organ ilkesinin getirilmesidir. TK m. 623' ün gerekçesine göre “...Özden/bünyeden yönetim ilkesi şirketi “şahıs şirketi” sınıfına sokar. İsviçre kanun koyucusu limited şirketi bir anlamda sınırlı sorumlu bir kolektif şirketmiş gibi mütalâa etmektedir. Bu yaklaşım modern öğretilerde pek taraftar bulmamakta, limited şirket anonim şirkete nazaran küçük ölçekli bir şirket olarak düşünülmektedir. Bu anlayış Türk limited şirketi için de geçerlidir. Limited şirketi kolektif şirkete çok yaklaştırmamanın “şirketleşme” politikasına uymadığı, böylelikle özellikle yönetimde profesyonelleştirmenin gereksinimlere daha iyi cevap vereceği düşüncesi ağır basmıştır. Bu sebeple özden organ ilkesinden ayrılarak 623 üncü maddede seçilmiş yönetim organı sistemi benimsenmiştir. Yapısı sermayeye dayalı olan şirketlerde, bu şirket kişisel öğeler taşısa da, yönetim, ortaklara kanunen bir hak ve yüküm olarak bırakılmaz, seçilmiş ortak olan veya olmayan kişilere ait olmalıdır. Seçilmiş yönetim ilkesi, toplu yönetimin yani özden organ konseptinin uygulamada zorluklara yol açması ve yönetimin yetkin kişilerden ve profesyonellerden oluşmasının gerekli olduğu düşüncesiyle benimsenmiştir...” Şüphesiz bu gerekçe özden yönetim konseptinin terkedilişi başlığı altında belirttiğimiz üzere¹⁵³, limited ortaklıkların sermaye ortaklığı olma niteliğine daha uygun düşmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki Türkiye’ de limited ortaklıklar halen küçük ölçekli işletmelerin organizasyon biçimi olduğu için seçilmiş organ ilkesi limited ortaklıkların yapısıyla bağdaşmamaktadır¹⁵⁴.

Buna karşılık, TK. m. 623/1’in üçüncü cümlesinde en azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması zorunlu tutulmuştur. Bu hüküm profesyonel yönetim hedefi ile çelişmektedir¹⁵⁵. Tek kişilik limited ortaklıklarda bu ortağın müdür olarak atanması zorunlu olacaktır. Anonim

¹⁵³ Bkz. II-B-4.

¹⁵⁴ Işıl Ulaş, “Uygulamacı Gözü ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’ na Bakış”, **Batider**, C. XXIII, S. 2, Aralık, 2005, s. 200; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2211-2212; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler**, s. 676, Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 217.

¹⁵⁵ Kendigelen, **TTK**, s. 536. Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 217.

ortaklıklarda ise yönetim kurulu üyelerinin hepsi dışarıdan seçilebilir¹⁵⁶. Kanun koyucu bu hususta da limited ortaklıklara temkinli yaklaşmaktadır.

Limited ortaklıklar halka açılmaz¹⁵⁷. Daha önce de belirttiğimiz gibi¹⁵⁸ limited ortaklıklar paylarını nama yazılı senede bağlayabilirler ancak payın devir ve dolaşımı zorlaştırılmıştır. Böylelikle limited ortaklıkların niteliği, sermaye ortaklıklarının niteliğinden uzaklaştırılmıştır.

b. Limited Ortaklığın Şahıs Ortaklıkları ile Benzerlikleri

TK. ile birlikte limited ortaklığı anonim ortaklığa yaklaştırmak amacıyla pek çok hüküm getirilmiştir. Ancak Kanunkoyucu limited ortaklıkların karma yapısına uygun düşecek şekilde, şahıs ortaklıklarına özgü birtakım hükümleri korumuştur¹⁵⁹.

TK. m. 577/1-e hükmüne göre belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler, ortaklık sözleşmesinde düzenlendiği takdirde bağlayıcı olacaktır. Görüldüğü üzere, şahsa bağlı haklar, limited ortaklıklarda ortaklık düzeninde belirleyici bir rol üstlenebilir.

TK. m. 613/1 hükmü ile tüm ortaklar bağlılık yükümüne tabidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ortaklar, ortaklığın çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Bu hükümle birlikte ortaklara yüklenen bağlılık yükümü ve rekabet yasağı ETK.'ya göre daha katı bir düzenleme olmuştur¹⁶⁰. Esas sermaye payının devri nispeten kolaylaştırılmıştır. Ortak sayısına azami sınır koyularak

¹⁵⁶Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. I**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, Ocak 2014, s. 943; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 217.

¹⁵⁷ Bilgili/Demirkapı, **Şirketler**, s. 781; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 61; Mustafa Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 404; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 218.

¹⁵⁸ Bkz. **II-B-5-b-bb**.

¹⁵⁹Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 65; Taşdelen, **Fesih**, s. 70; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler**, s. 738-781; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2207; Yıldırım, **Haklı Sebep Fesih**, s. 179; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 218.

¹⁶⁰Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 66: ETK'da bu yasak sadece müdür olan ortaklar için getirilmişti.

elliden fazla ortağa izin verilmemiştir. TK. m. 630/2'ye göre her ortak, haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilecektir. Bu bile başlı başına seçilmiş organ ilkesiyle çelişen bir düzenlemedir¹⁶¹.

TK. m. 638 ve m. 640 hükümleriyle ortağın ortaklıktan çıkması ve çıkarılması imkânı getirilmiştir. Yine TK. m. 636 ile her ortak haklı sebeplerin varlığında ortaklığın feshedilmesini mahkemeden isteyebilecektir. ETK. döneminden bu yana mevcut olan bu düzenlemeler, ortaklar arasındaki şahsi ilişkilerin ortaklığı etkileyecek bir nitelik taşıdığını göstermektedir.

c. Değerlendirme

TK. Genel Gerekçe'ye göre¹⁶² *“Tasarıda limited şirket hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikte, halen İsviçre’de tartışılmakta olan İsv. BK.’nun limited şirketlere ilişkin hükümlerinin revizyonuna ilişkin tasarı da dikkate alınmıştır. Değişikliği yönlendiren düşünce, ileriki yıllarda, çeşitli sebeplerle, özellikle asgarî sermayenin yüksekliği sebebiyle girişimcilerin anonim şirket yerine limited şirket kurmaya daha fazla yönelecek olmaları dolayısıyla bu şirketi biraz daha sermaye şirketine yaklaştırılmasıdır. Bu ana amaç nedeniyle Tasarı kaynak İsviçre modelinden birçok noktada ayrılmıştır. Limited şirketin de en az anonim şirket kadar ticaret ve sanayi hayatında işlev sahibi olması ve özellikle son yıllarda yabancı yatırımların bu türü tercih etmeleri de limited şirkete ilişkin hükümlerin geniş çapta değiştirilmesinde rol oynamıştır.”* Gerekçe’nin eleştirilen yönlerden biri, ETK. döneminde Türkiye’de limited ortaklıkların, anonim ortaklıklardan zaten çok daha fazla sayıda oluşudur¹⁶³. O yüzden Gerekçe’deki değişikliği yönlendiren düşünce, ülkemiz açısından gerçeğe uygun düşmemektedir¹⁶⁴.

¹⁶¹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 66.

¹⁶² **Genel Gerekçe H/II/4/a**

¹⁶³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 52; Özkorkut, **1522. Madde**, s. 153; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 85.

¹⁶⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 52-53; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 85.

Günümüzde küçük işletmelerin bir sermaye ortaklığı şeklinde işletilmesi amacı geçerliliğini korumakta ve limited ortaklık tipi, bu ihtiyaca hizmet eden en önemli ortaklık tipi özelliğini devam ettirmektedir¹⁶⁵. ETK.'da düzenlenen limited ortaklık, küçük ve orta ölçekli işletmelerin işletilmesi için uygun bulunup tercih edilen ve şahıs ortaklıklarına özgü karakteristiği bünyesinde barındıran karma bir ortaklık tipi idi¹⁶⁶. Kanaatimizce, ETK.'daki limited ortaklıkların ortaklık sözleşmesi ile birlikte sermaye ya da şahıs ortaklıklarına yaklaştırılabilen bu karma tipinin TK. ile birlikte zorlaştırılması; bu ortaklık tipinin ülkemizdeki gelişimi, Türkiye ekonomisinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere hitap eden yönüyle karşıladığı ihtiyaç ya da gördüğü işlev bakımından isabetli olmamıştır¹⁶⁷.

TK.'nın limited ortaklıkları düzenleyen hükümlerinde, bu ortaklık tipi her ne kadar anonim ortaklıklara yaklaştırılmış olsa da, üçüncü bölümde de işleyeceğimiz üzere, yeni düzendeki limited ortaklıkların anonim ortaklıklardan ayrıştığı yönler azımsanmayacak kadar fazladır.

¹⁶⁵ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2. Bası**, s. 236-237; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 85.

¹⁶⁶ Bkz. **II-C-2**.

¹⁶⁷ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 86.

III. LİMİTED ORTAKLIKLA ANONİM ORTAKLIĞIN AYRIŞTIĞI NOKTALAR

A. Kuruluşa İlişkin Hükümler

1. Denetime Tabi Limited Ortaklıklarda Ortaklık Sözleşmesinde Denetçi Seçiminin Öngörülmesi

TK.'nın, limited ortaklıklarda ortaklık sözleşmesinin tescilini düzenleyen hükümlerinden 586/2- c'ye göre ortaklık sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra tescil için, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulması esnasında denetçinin seçimini gösterir belgenin başvuruya eklenmesi gerekmektedir. Yine 587/1- i'ye göre denetçinin yerleşim yeri, merkezi ve ticaret siciline tescil edilmiş şubesi hakkında, tescil ve ilanının üçüncü kişilere etkisini düzenleyen TK. m. 36/1¹ hükmü uygulanacaktır. Anonim ortaklıklarda esas sözleşmenin tescilini düzenleyen TK. m. 354'da böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Oysaki 587. maddenin gerekçesinde, bu hükmün, 354. maddeyle özdeş olduğu yazmaktadır. TK., anonim ortaklıkların kuruluşunda denetçinin esas sözleşmeyle atanmasını öngörmediği halde, TK. m. 586/2-c ve TK. m. 587/1-i hükümleri, denetçinin seçimini gösterir belgenin ve denetçinin yerleşim yerinin limited ortaklık

¹Kendigelen atfın, 36. maddenin 3. fıkrasına yapılması gerektiği görüşündedir. Bkz. Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler**, 2. Bası, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 492; **HGK., 22.10.1997, 12-617/858** : "...506 sayılı Yasanın 80 ve eTK'nın 38 ve 39. maddeleri birlikte değerlendirilip yorumlandığında; tescilin üçüncü şahıslar... yararına veya aleyhine hüküm ifade edebilmesi için TTSG'de ilan edilmesinin gerekli olduğunda duraksama yoktur..."; **HGK., 15.11.2006, 10-722/730** : "...eTK'nın, "tescilin üçüncü şahıslara tesiri"ni düzenleyen 38. maddesinde; ticaret sicili kayıtları, nerede bulunursa bulunsunlar, üçüncü şahıslar hakkında, kaydın gazete ile ilan edildiği günü takip eden iş gününden itibaren hüküm ifade edeceği..." ; **HGK., 06.10.2010, 11-323/458** : "eTK 39 uyarınca ilke olarak üçüncü kişilerin, ticaret siciline tescil ve sicil gazetesinde ilan edilmiş bir hususu bilmediklerini iddia ve iddia ve ispat yoluna gidemeyecekleri açıktır..." Erdoğan Moroğlu/Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014, s. 74-75.

sözleşmesinde yer almasını öngörmektedir. Bir görüşe göre, Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bu hükmü getirmesinin sebebi, limited ortaklıklarda denetçi seçiminin ve onayının yapılmasının daha kolay olmasıdır².

Belirtmek gerekir ki, 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında³ TK.'nın 397. maddesine eklenen dördüncü fıkra ile, denetime tabi olacak sermaye ortaklıklarının Bakanlar Kurulu'nca belirleneceği dikkate alınır, TK. m. 586/2- c ve TK. m. 587/1-i hükmü, ancak denetime tabi limited ortaklıklar için uygulama alanı bulacaktır⁴.

2. Ortaklığın Süresi

Anonim ortaklıkların sona erme sebeplerini düzenleyen TK. m. 529/1- a hükmüne göre anonim ortaklık, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle sona erer. Hükme göre, anonim ortaklık fiilen iş ve işlemlerine devam ediyorsa, ortaklık belirsiz süreli hale gelir⁵.

Limited ortaklıkların sona erme sebeplerini düzenleyen TK. m. 636'da ortaklığın süresiyle ilgili böyle bir hüküm sevkedilmemiştir. Ancak TK. m. 636/1-a hükmünde, ortaklık sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle, ortaklar veya ortaklığın alacaklılarından biri, ortaklığın feshini isteyebileceğine hükmedilmiştir. Limited ortaklıklarda tescil ve ilanı düzenleyen TTK. m. 587/1'in c bendi, ortaklık sözleşmesinde bir hüküm varsa ortaklığın süresinin gösterilmesini öngörmüştür. Buna göre ortaklığın süresinin ortaklık

² Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 467.

³ **TK m. 397/4 (Ek: 26/6/2012-6335/18 md.)**

⁴ Kendigelen, **TTK**, s. 492.

⁵ Pulaşlı, **2015**, s. 582; Mehmet Emin Bilge, "Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi", **EÜHFD**, C. XVI, S. 3-4, 2012, s. 263. Moroğlu, süre bitiminden sonra ortaklığın faaliyetlerine devam etmesinin ortaklığı süresiz hale getireceği gibi hususların sermaye ortaklıklarının niteliklerine aykırı; şahıs ortaklıkları ve adi ortaklıklara özgü düzenlemeler olabileceğini savunmaktadır; bkz. Moroğlu, **2012**, s. 311.

sözleşmesinde gösterilmesi, TK. m. 579'daki emredici hükümler ilkesine de aykırı düşmeyecektir. Böylece, kanunda sayılan sona erme sebepleri dışında, ortaklık sözleşmesi ile birlikte ortaklığın süresinin bitmesi bir fesih sebebi olarak öngörülebilecektir⁶.

Belirtmek gerekir ki, anonim ortaklıklarda süre bitiminde işlere devam edilmemesi durumunda, anonim ortaklık kendiliğinden sona erer, bu durumda pay sahiplerinin ortaklığın feshini isteme değil, sona erdiğinin tespiti konusunda bir tespit davası açma hakları vardır⁷. Öte yandan TK. m. 529/1-a'nın gerekçesine göre *"...Gerçekten, Hukuk Genel Kurulu kararında⁸, şirketin süresiz hale gelmesinden sonra esas sözleşme değişikliği yapılarak, sözleşmenin fiili duruma uyarlanması gereği belirtiliyordu. Ancak, bazen şirketteki azlık, sahip oldukları hakları kötüye kullanarak, sözleşme değişikliğine olumlu yaklaşımlarının karşılığında belirli haklar veya para gibi haksız kazançlar talep edebiliyor, bunu bir şantaj aracı olarak kullanabiliyor ve Hukuk Genel Kurulunun kararında öngörülen esas sözleşme değişikliği yapılamıyordu. 529 uncu maddede işlere devam ile şirket esas sözleşmesindeki süre maddesinin kendiliğinden değiştiği kabul olunarak, esas sözleşme değişikliğine gerek görülmemiştir..."* denilmektedir. Gerek limited ortaklıklarda hüküm bulunmayan hallerde anonim ortaklık hükümlerinin limited ortaklıkların bünyesine uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulanması düşüncesi gerekse TK. m. 126 hükmünün belirlediği ilkedен hareketle adi ortaklıkta da düzenlemenin aynı oluşu sebebiyle, kanaatimizce, limited ortaklıkların faaliyetlerine devam etmeleri de ortaklığı kendiliğinden süresiz hale getirecektir.

3. Limited Ortaklıklarda Kuruluşta Kanuna Karşı Hile

Anonim ortaklıklarda kanuna karşı hileyi düzenleyen TK. m. 356/1 hükmüne göre *"Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin*

⁶ Serdar İyigün, "Şirket Sözleşmesi", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 87, S. 4, 2013, s. 155.

⁷ Pulaşlı, 2015, s. 582; 11. HD., 01.03.1985, E. 1278/ K. 11669, Gönen Eriş, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1995, s. 700.

⁸ HGK., 25.02.1987, E. 1986/11-211, K. 120.

onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz. Bu sözleşmelerin onaylanmasından ve tescilinden önce, bunların ifası amacıyla yapılmış olan ödemeler dâhil, her türlü tasarruf geçersizdir”⁹. TK.’nın limited ortaklıkları düzenleyen hükümlerinde, anonim ortaklığın 356. maddesi gibi kanuna karşı hile düzenlenmemiştir. Hatta limited ortaklıkları düzenleyen maddelerde anonim ortaklıklar için düzenlenen bu maddeye atıf bile yoktur¹⁰. TK. m. 578 hükmü, aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması hakkında limited ortaklıklara, anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağına hükmetmiştir. Ancak ileride de inceleneceği üzere¹¹ TK. m. 356/1 hükmü bu yollamanın kapsamına kanımızca girmemektedir. Normal düzenden ayrılarak istisna veya yasak getiren hükümlerin uygulama alanının yorum yoluyla genişletilemeyeceği temel bir hukuk kuralıdır¹². TK. m. 356/1 hükmü sadece anonim ortaklıklar için yasaklama öngördüğü için, bu hükmün limited ortaklıklar için uygulanması da ancak açık bir kanun hükmüyle mümkün olabilir¹³.

⁹ 11. HD., 10.04.2001, 858/3023 : “...Taraflar arasındaki uyumsuzluk, dava dışı A...Ltd. Şti.’nden satın alınan ve üzerinde fabrika binası olan taşınmazın satış bedelinin şirket sermayesinin %10’unu aştığı halde, eTK’nın 311. maddesinde öngörülen prosedürün uygulanmadığı iddiasına dayanılarak tasarrufun batıl olduğunun tespiti istemine ilişkindir... Şirket ortak ve alacaklıların aleyhine olarak şirket sermayesinin, doktrindeki tabiri ile “saman” sermayeye dönüştürülmesini önlemek amacı ile bu hükmün vazedildiği kabul edilmektedir... Yasal olmayan eksik işlemli ifadan sonra, yasal koşulların yerine getirilerek, tasdik, tescil ve yasanın aradığı diğer merasimin yerine getirilmesinin, başlangıçtaki noksanlığı giderilebileceği dikkate alınmadan bu yöndeki savunmanın kabul edilmemesi de isabetsiz bulunmuştur...” Moroğlu/ Kendigelen, TTK, s. 257-258.

¹⁰ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 469.

¹¹ Bkz. IV-A-1.

¹² Kemal Oğuzman/Nami Barlas, **Medeni Hukuk Temel Kavramlar**, 19. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013, s. 72.

¹³ Fatih Arıcı/ Cem Veziroğlu, **Kaldıraçlı Devralma (Leveraged Buyout) ve Anonim Şirketin Finansal Yardım Yasağı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 66-67.

4. Esas Sermaye Payı Taahhüdünün Limited Ortaklığın Tescilinden Önce Devredilmesi Konusunda Anonim Ortaklık Hükümlerinden Ayrılan Yönler

Anonim ortaklıklarda kuruluştan önce pay taahhüdünün devrini düzenleyen TK. m. 352'ye göre pay taahhüdünün, ortaklığın tescilinden önce devri, ortaklığa karşı geçersizdir¹⁴. Kanun koyucu limited ortaklıklarda böyle bir hükme yer vermemiştir. Tekinalp'e göre bunun nedeni, emredici olmayan TK. m. 595/2 hükmüne göre limited ortaklıklarda payın devrinin, genel kurulun onayına bağlı oluşudur¹⁵. TK. m. 595/2'ye göre ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur. Söz konusu hüküm esas sermaye payının devri ile ilgilidir, ancak kanunun sistematigi gereği aynı hüküm taahhüde de uygulanır¹⁶. TK. m. 595 hükmüne göre, ortaklık sözleşmesiyle genel kurulun pay devrini onaylaması koşulu kaldırılabilmesine göre, kuruluştan önce ortaklığın tescilinden önce pay devrinin düzenlenmemesi, bu kuralla açıklanamaz. Açık bir ifadeyle, ortaklık sözleşmesiyle genel kurulun onayının bertaraf edildiği hallerde genel kurulun pay devrinin onanmasına ilişkin bir karar alması gerekmediğine göre, ortaklığın tescilinden önce pay devrinin yapılamayacağına dair bir hükmün limited ortaklıklarda bulunmamasının gerekçesi, pay devrinin onanması için genel kurulun toplanmasının gerektiği olgusu olamaz.

¹⁴ **11. HD., 16.02.1990, 935/961** : “eTK’nın 302. maddesi hükmü ile “şirketin tescilinden önce hissedarlar arasında hisse devri vaadi” yasaklanmamıştır. Bu husus TBMM Adliye Encümeni Mazbatasında da açıklanmıştır. eTK’nın 302. maddesi şirketin tescilinden önce üçüncü kişilerle yapılmış olan işlemleri geçersiz saymıştır. Kurucu ortaklar arasında yapılan hisse devri taahhüdü bu maddenin kapsamı dışında olup taraflar arasında geçerlidir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 254.

¹⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 469; **11. HD., 14.02.2011, 741/1607** : “...Limited şirketlerde pay devrinin tarafları bağlaması... yasanın öngörülen pay... çoğunluğunun devre muvafakat etmiş olmasına bağlı olup, bu muvafakat sağlanana kadar payın devri askıda kalmakta payın devrinin ortaklar tarafından reddi halinde devir geçersiz hale gelmektedir. Bu durum limited şirketlerin yapısı, özellikle kişi ortaklığına has öğeler taşıması dolayısıyla anonim ortaklıklar hukukunda savunulan bölünme teorisine... limited ortaklıklarda yer verilmemesinden ileri gelmektedir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 465.

¹⁶ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 469.

Kanımızca Kanunkoyucu, limited ortaklıklarda ortaklığın tescilinden önce pay devri meselesini düzenlemeyi ihmal etmiştir. Pay tescille birlikte oluştuğuna göre ve esasen ileride oluşacak payın, özellikle de kuruluş sürecine girilmesi nedeniyle tescilden önce devrine, normal koşullarda bir engel bulunmamak gerekir. Şu kadar ki, Kanunkoyucu anonim ortaklıklarda bu konuda engel koşarak, bir kez kuruluş süreci başladıktan itibaren, tescil gerçekleşip tüzel kişilik kazanılana (TK. m. 355) değin, kurucular çevresinde bir değişiklik olmamasını öngörmüştür (TK. m. 352). Kişisel görüşümüze göre, aynı anlayışı, limited ortaklıklar açısından da benimsememeyi gerektiren bir durum yoktur. Limited ortaklık da bir sermaye ortaklığı olduğuna ve ortaklığın borçları için ortaklığın malvarlığı; alacaklıların teminatı içinse ortaklığın sermayesinin esas alınması karşısında, sermayenin bölümlerini oluşturan payların tescilden önce oluşmadığını ve tescil gerçekleşmedikçe de oluşmayacağı gözetilerek hukuken daha güvenli bir yöntem olan “tescilden önce pay devrini yasaklama” anlayışı, limited ortaklıklar yönünden de geçerlidir.

Görüldüğü üzere Kanunkoyucu burada da limited ortaklıklara temkinli yaklaşmaktadır. Limited ortaklıklarda, emredici olmasa bile, payın devrinin genel kurulun onayına bırakılması (TK. m. 595/2), sermaye ortaklıklarının niteliğiyle bağdaşmamaktadır. Böyle bir hüküm ancak şahıs ortaklıklarında görülebilir.

5. Genel Kurul İç Yönergesinin Düzenlenmesi Zorunluluğunun Limited Ortaklıklara Uygulanması Sorunu

TK.’nın anonim ortaklıklarda iç yönergeyi düzenleyen 419. maddesinin 2. fıkrasına göre anonim ortaklık yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönerge tescil ve ilan edilir. Bu emredici bir hükümdür.

TK. m. 407/3’e göre 333. maddeye tabi anonim ortaklıklar dışındaki anonim ortaklıkların, hangi durumlarda Bakanlık temsilcisinin genel kurulda bulunacağı ve genel kurul toplantıları için temsilcilerin görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar

ile bunların nitelik, görev ve yetkileri, ayrıca ücret tarifeleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştü. Bu hüküm üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından, anonim ortaklıklarda genel kurulun çalışma usullerini düzenleyen, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik¹⁷ hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir¹⁸.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklarda uygulanacak hükümleri düzenleyen 565/2'ye göre, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, birinci fıkrada gösterilen hususların dışında, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklara anonim ortaklık hükümleri uygulanacaktır. İç yönergeyi düzenleyen 419/2 hükmü istisna edilen hükümler arasında yer almadığı için sermayesi paylara bölünmüş ortaklıklarda da iç yönerge yapma zorunluluğu vardır¹⁹.

Bu hükmün, bir sermaye ortaklığı olan limited ortaklıklarda uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilir. Limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerini düzenleyen TK. m. 644'te, 419/2'ye bir atıf yoktur. TK. m. 617/3'e göre toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin kıyas yolu ile uygulanacağı düzenlenmektedir. Bu maddede de iç yönergeyle ilgili bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla iç yönerge ile ilgili hüküm limited ortaklıklara uygulanmayacaktır²⁰. Kanımızca, genel kurul açısından birçok konuda anonim ortaklıklara özgü hükümlere atıf yapılırken, iç yönerge yönünden böyle bir yollamanın yapılmaması isabetlidir. Limited ortaklığın az sayıda ortağı bulunduğundan (TK. m. 574/1), genel kurulun yürütülmesi için ayrıca bir iç

¹⁷RG. 28.12.2012, 28481.

¹⁸ Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklık Genel Kurulu İç Yönergesi Hakkında Düşünceler", **Yaklaşım Dergisi**, S. 247, 2013, <http://www.ticaretkanunu.net/anonim-ortaklik-genel-kurulu-ic-yonergesi-hakkinda-dusunceler-ersin-camoglu/>.

¹⁹ Çamoğlu, **İç Yönerge**.

²⁰ Çamoğlu, **İç Yönerge**.

yönergeye gereksinim duyulmamaktadır.

Belirtmek gerekir ki, bu yönetmeliğin iç yönergeye ilişkin mevcut düzenlemesi, tescil ve ilandan kaynaklanan önemli bir mali külfet getirmektedir²¹. Kanun koyucu, sayısız limited ortaklık için bu külfeti önlemek istemiş olabilir. Diğer yandan, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık gibi çok az sayıda kurulan ortaklıklar açısından iç yönerge öngörülürken, limited ortaklıklar açısından bu yükümlülüğün getirilmemesi yadırganmalıdır. Bununla birlikte, Kanunkoyucu'nun sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıkta, anonim ortaklıklarla ilgili hükümlere yollama yaparken çok da titiz hareket ettiği söylenemez.

6. Ortaklık Sözleşmesinde Öngörülmeleri Şartıyla Bağlayıcı Olan Hükümler Açısından Değerlendirme

Limited ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen 579. maddeye göre ortaklık sözleşmesi, TK.'nın limited ortaklıklara ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Bu hüküm anonim ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen 340. maddeyle bire bir aynıdır. Ancak hükümler özdeş olmasına rağmen kapsam ve etki bakımından 579. madde, 340. maddeden çok farklıdır²². Bu fark, Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bakış açısından kaynaklanmaktadır²³. Bu bakış açısı, TK. m. 577'de ortaklık sözleşmesine yazıldığı takdirde bağlı olacak hükümler çerçevesinde, limited ortaklıklarda iç ilişkinin emredici hükümlerle düzenlenmediği ifade edilerek gösterilmiştir²⁴.

Belirtmek gerekir ki TK. m. 577'de sayılan, esas sözleşmeye yazıldığı takdirde bağlayıcı olacak hususlar oldukça kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir²⁵. Bu

²¹ Çamoğlu, **İç Yönerge**.

²² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 452.

²³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 452.

²⁴ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Kendigelen, **TTK**, s. 484; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 321.

²⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Kendigelen, **TTK**, s. 484.

hükümlerle birlikte ortaklık daha en baştan sermaye ortaklığı niteliğiyle alakasız, şahıs ortaklıklarının özellikleriyle donatılmış bir ortaklık haline getirilebilecektir²⁶.

Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler (TK. m. 595); ortaklara veya ortaklığa, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması (587/1-j); ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı (TK. m. 603); yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı (TK. m. 606); belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler; kanunda ya da ortaklık sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri²⁷; kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler²⁸; genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler; genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler (618/1-2); ortaklık yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri (623/1); bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler; çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı (TK. m. 638); ortağın ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler (TK. m. 640); kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler TK. m. 577’de sayılan ve ortaklık sözleşmesine yazıldığı takdirde mevcut ve müstakbel tüm ortakları bağlayacak olan hükümlerdir²⁹.

²⁶ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 452; Kendigelen, **TTK**, s. 484; Sıtkı Anlam Altay, **Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 157.

²⁷ Mustafa Erdem Can, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XV, S. 4, 2011, s. 17.

²⁸ Rauf Karasu, “Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, **Batider.**, C. XXII, S. 3, 2004, s. 141 vd.

²⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Kendigelen, **TTK**, s. 484; Moroğlu, **Değerlendirme**, s. 331-332; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 322-323.

Kanun koyucunun TK. m. 124/2 ile limited ortaklıkları açıkça sermaye ortaklığı olarak nitelendirip, sonradan bu ortaklık tipinin şahıs ortaklığına yaklaşan bir şekilde yapılandırılabilmesine olanak vermesi; Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bakış açısını açıkça gözler önüne sermektedir.

7. Ortaklık Sözleşmesinin Tesciline Dair Limited Ortaklık Hükümünün(587/1-c) Ultra Vires İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi

Limited ortaklıklarda yeni sorumluluk sistemini anlatırken üzerinde durduğumuz üzere³⁰, TK. m. 125/2 hükmü “*Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler*” hükmünü getirmiş ve bu hükümle birlikte Türk Ortaklıklar Hukuku’nda *ultra vires* ilkesi kaldırılmıştır³¹. Ancak TK. m. 210/3’e göre işletme konusuna aykırı işlemlerde ticaret ortaklıkları hakkında Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca fesih davası açma hakkı mahfuz tutulmuştur. *Ultra vires* ilkesinin tamamen kalkmadığını çağrıştıran hüküm, GTB’nin açacağı fesih davasının sadece kamu düzenine aykırılık halleriyle sınırlı tutulması gerektiği gerekçesiyle eleştirilmiştir³². Bununla birlikte ele alınması gereken hususlardan biri de anonim ortaklıklarda temsilcilerin temsil yetkisinin kapsamı ve sınırlarını belirleyen TK. m.

³⁰ Bkz. II-B-3.

³¹ İsmail Kırca, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi”, **Bankacılar Dergisi**, S. 79, 2011, s. 71; Aynur Yongalık, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na (m. 124-133) Türk Ticaret Kanunu (m. 136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, **Batider.**, C. XXVI, S. 1, 2010, s. 85-86; Murat Alışkan, “İşletme Konusu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili”, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken, Sempozyum, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı**, C. 18, S. 2, Legal Yayıncılık, İstanbul, 10-11-12 Mayıs, 2012, s. 207; Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s. 141; Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s. 64; Burçak Yıldız, “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükümündeki Ultra Vires Sınırlamasının Yerindeğinin Değerlendirilmesi” **AÜHFD**, C. 55, S. 1, 2006, s. 337; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Temsili**, Seçkin Yayıncılık, Şubat 2014, s. 128; Canan Küçükali, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 85, S. 2, 2011, s.107: Yazar *ultra vires* ilkesinin kaldırıldığını kabul etmiş olmakla birlikte müdürlerin temsil yetkilerinin sınırına ve kapsamına uygulanacak olan TTK m. 571/1 hükmünde *ultra vires* kuralının devam ettiğini söylemektedir.

³² Alışkan, **İşletme Konusu**, s. 215.

371/2 hükmüdür. Hükümde “*Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin*” denilmektedir. Bu hüküm, TK. m. 629/1’in atfıyla limited ortaklıkların temsilcilerine de uygulanacaktır. İlk bakışta hüküm, *ultra vires* ilkesinin kalkmadığı gibi bir algı uyandırabilir. Ancak anonim ve limited ortaklıklarda kötüniyetli üçüncü kişilere, işlemin ortaklığı bağlamadığı iddiasının ileri sürülebilmesinin hukukî gerekçesi, işlemin *ultra vires* olması, diğer bir ifadeyle ortaklığın ehliyeti kapsamı dışında kalması değil; sadece işlemin, yöneticinin temsil yetkisinin dışında kalmasıdır³³. Bu halde, işlem ortaklığın işletme konusu dışında, dolayısıyla da yöneticinin temsil yetkisi dışında kalsa dahi, ortaklığın hak ehliyeti kapsamındadır³⁴. Çünkü esas sözleşmede yer alan işletme konusu kaydı, yalnızca temsil yetkisinin sınırlarını çizmekte, buna karşın söz konusu kayıtların ortaklığın ehliyetine dair bir işlevi bulunmamaktadır³⁵. Ortaklıkla işlem yapan üçüncü kişilerin, işlemin ortaklığın işletme konusunun dışında kaldığını bilmeleri ya da bilebilecek durumda olmalarının da, ortaklığın ehliyetine ilişkin bir sonucu bulunmamaktadır³⁶. Başka bir deyişle, işlemin ortaklığın işletme konusu dışında kaldığını bilen ya da bilmesi gereken kötüniyetli üçüncü kişilere karşı bile, *ultra vires* iddiası ileri sürülememektedir³⁷. TK. m. 371/2 hükmünün riski *ultra vires* değil, yetkisiz temsildir.

TK. m. 587/1- c’ye göre limited ortaklıklarda, ortaklık sözleşmesinin tescilinde, esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış şekilde ortaklığın işletme konusunun tescil edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisini düzenleyen 36. maddenin birinci fıkrasına göre (587/1 atfıyla) ticaret sicili kayıtları üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuçlarını doğurur. Bu durumda, sicilin

³³ Burçak Yıldız, “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükümündeki Ultra Vires Sınırlamasının Yerindeliliğinin Değerlendirilmesi” *AÜHFD*, C. 55, S. 1, 2006, s. 342.

³⁴ B.Yıldız, *Şirketlerin Ehliyeti*, s. 342.

³⁵ B.Yıldız, *Şirketlerin Ehliyeti*, s. 342.

³⁶ B.Yıldız, *Şirketlerin Ehliyeti*, s. 342.

³⁷ B.Yıldız, *Şirketlerin Ehliyeti*, s. 342.

olumlu fonksiyonu üçüncü kişiler üzerinde hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır³⁸. Kanun koyucunun TK. m. 371/2 hükmü ile anonim ortaklıklarda sicilin olumlu etkisini bertaraf etmesi ve limited ortaklıklar açısından bunu gerçekleştirmemesi çelişki arz etmektedir³⁹.

Limited ortaklıklarda TK.'nın tescili düzenleyen 587. maddesinde neden işletme konusuna yer verdiği gerekçede de belirtilmemiştir. Doktrin de buna bir anlam verememektedir⁴⁰ ve kanımızca, karışıklığa sebebiyet vermemek adına bu hükmün kanundan çıkarılması gerekmektedir⁴¹.

B. Oyda İmtiyazlı Payın Yaratılmasında İki Ortaklık Türü Arasındaki Farklılıklar

1. İmtiyaz Teriminin Sorgulanması

Tezimizin ikinci bölümünde, limited ortaklıklarda “Esas Sermayeye İlişkin Hükümlerdeki Yenilikler” başlığı altında, “Oy Hakkı”, “Limited ve Anonim Ortaklık Pay Kavramları Arasındaki Farklılıklar” başlıkları altında limited ortaklıklarda ve anonim ortaklıklarda oyda imtiyazın nasıl sağlandığını ayrıntılı bir şekilde açıklamıştık⁴².

TK. m. 618/1'e göre ortaklık sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Bu hükmün gerekçesine göre oy hakkının esas sözleşme ile sınırlanması oyda imtiyaza izin verildiği anlamına gelmektedir. Ancak oy hakkına

³⁸ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 350-351; Kırca, **Ehliyet ve Birleşme**, s. 72; Karaahmetoğlu, **a.g.e.**, s. 141.

³⁹ Karaahmetoğlu, **a.g.e.**, s. 141.

⁴⁰ Kırca, **Ehliyet ve Birleşme**, s. 72; Alışkan, **İşletme Konusu**, s. 213; Kendigelen, **TTK**, s. 493; Karaahmetoğlu, **a.g.e.**, s. 141.

⁴¹ Alışkan, **İşletme Konusu**, s. 213; Karaahmetoğlu, **a.g.e.**, s. 141.

⁴² Bkz. **II-B-5-b-cc, II-B-5-c**.

ilişkin bu sınırlama, oyda imtiyaz ile ilgili bir konu değildir⁴³. Bu husus, anonim ortaklıklarda aynı konuya hüküm getiren 434/2⁴⁴ hükmüne paralel olarak düzenlenmiştir.

Limited ortaklıklarda imtiyaz konusu esas itibariyle TK. m. 618/2’de tanımlanmıştır⁴⁵. Bu hükme göre ortaklık sözleşmesi, oy hakkını itibari değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde belirleyebilecektir. Bu durumda da en küçük esas sermaye payının itibari değeri, diğer esas sermaye paylarının itibari değerleri toplamının onda birinden az olamayacaktır. Oyda imtiyazı sınırlayan bu hüküm, payların itibari değerleri farklılaştırılarak imtiyaz tanınması yöntemini düzenlediği için, bu durumda, itibari değeri en az 25 TL olan esas sermaye payı ile itibari değeri en fazla 250 TL olan esas sermaye payı bir oy hakkı verecek ve itibari değeri en az olan esas sermaye payı lehine en fazla on oyluk bir imtiyaz tanınabilecektir⁴⁶.

2. Oyda İmtiyazın İki Ortaklık Türündeki Farklı Görünümleri

TK. m. 479/1’e göre oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara, farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Bu fıkranın gerekçesine göre, *“bu fıkra oyda imtiyaz tanınması yöntemini emredici bir hükümle sınırlandırmaktadır. Oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara, farklı sayıda oy hakkı verilmek suretiyle tanınır; farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınarak imtiyazlı pay yaratılamaz.”* Yine hükmün ikinci fıkrasına göre bir paya en çok on beş oy hakkı verilebilecektir.

⁴³ Kendigelen, **TTK**, s. 528, dp. 84.

⁴⁴ **11. HD., 28.12.1990, 3569/8460** : “...Anonim şirketlerde genel kurullarda karar alınmasında esas ilke paylara oy hakkı tanınmasıdır... Bu ana ilkeye rağmen ana sözleşmenin 7/son ve 22/II. maddelerinde sermayenin artırılması ve ana sözleşmenin bazı maddelerinin değiştirilmesi hissedarların %95’inin müspet oy kullanmaları şartına bağlanmıştır. Görüldüğü gibi buraya paya dayalı olan ana ilkeden ayrılarak paydaş sayısına dayanan bir hüküm getirilmiştir. Ana ilkeye ayrılığı nedeniyle bu hükümleri geçerli saymak mümkün değildir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 328-329.

⁴⁵ Kanun koyucu limited ortaklıklarda oyda imtiyazlı payı tanımlamıştır ve bu payların çıkarılması için gerekli nisap 621/1-b’de düzenlenmiştir, ancak limited ortaklıklarda bu pay sahiplerinin TTK m. 454 uyarınca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturamayacakları hükme bağlanmamıştır. Bkz. Çoştan, **İmtiyazlı Paylar**, s. 88.

⁴⁶ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 174-175.

Anonim ortaklıklarda oyda imtiyazlı payların tanımını yapan TK. m. 479/1 hükmü ile yukarıdaki başlıkta limited ortaklıklarda oyda imtiyazlı payın nasıl olabileceğini tanımladığımız TTK. m.618/2 hükmü, tamamen zıt esaslara dayanmaktadır⁴⁷. Bu nedenle öğretide limited ortaklıkta oy hakkında imtiyaz tanıyan payların, anonim ortaklıktan farklı olarak oyda ayrıcalıklı paylar olarak adlandırılması da önerilmektedir⁴⁸.

TK. m. 479/1'e göre anonim ortaklıkta oyda imtiyaz, eşit itibari değerli paylara farklı oy hakkı tanımak suretiyle verilmiş; hükmün gerekçesinde de farklı itibari değerli paylara eşit oy hakkı tanımak suretiyle imtiyaz tanınması açıkça yasaklanmışken, limited ortaklıklarda TK. m. 618/2 hükmü ile tam tersi bir düzenleme öngörülmesi çelişki yaratmaktadır⁴⁹. Sonuçta Kanunkoyucuya göre her iki ortaklık da sermaye ortaklığıdır⁵⁰ ve sağlanan haklarda ölçü olarak payın itibari değeri esas alınmaktadır⁵¹.

3. Oyda İmtiyazın İstisnalarının İki Ortaklık Türündeki Farklı Görünümleri

TK. m. 618/3 hükmü, limited ortaklıklarda oyda imtiyazın istisnalarını düzenlemektedir. Bu hükme göre oy hakkının, esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin ortaklık sözleşmesi hükmü, denetçilerin seçimi, ortaklık yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi ve sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi hallerinde uygulanmayacaktır. Anonim ortaklıklarda oyda imtiyazın istisnalarını düzenleyen 479/3 hükmü bu hükme paralel düzenlenmemiştir. TK. m. 479/3 hükmüne göre oyda imtiyaz, esas sözleşme değişikliği ile ibra ve sorumluluk davası açılması hallerinde uygulanmaz.

⁴⁷ Kendigelen, **TTK**, s. 529; Hülya Çoştan, **TTK Tasarısı'nın Yeniden Yapılanma Kararlarını Düzenleyen Hükümleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 56; Çoştan, **İmtiyazlı Paylar**, s.82 dp.

⁴⁸ Çoştan, **Yeniden Yapılanma Kararları**, s. 56; Çoştan, **İmtiyazlı Paylar**, s. 82 dp.

⁴⁹ Kendigelen, **TTK**, s. 529.

⁵⁰ TTK m. 124/2.

⁵¹ Kendigelen, **TTK**, s. 529.

Bu düzenlemelerin farklı şekillerde öngörülmesi amaca uygun olmamakla beraber yorum sorunlarına da yol açabilecektir⁵².

TK. m. 618/3'ün gerekçesine göre bu hüküm, ortaklığın yönetiminde hakimiyet kurulmasını engellemek amacıyla öngörülmüştür. Ancak oyda imtiyazın temel amaçlarından biri yönetim hakimiyetinin sağlanmasıdır⁵³. Dolayısıyla istisnalar, yönetim hakimiyetinin engellenmesi için değil, ancak yönetimde hâkim olanları denetlemek için bir fayda sağlayabilir⁵⁴.

C. Limited Şirkette En Az Bir Ortağın Yönetim ve Temsil Yetkisine Sahip Olması Zorunluluğunun Yeni Düzenle Çelişkisi

TK. m. 623/1'in son cümlesine göre limited ortaklıklarda en azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Maddenin gerekçesinde neden özden organ konseptinin terkedildiği ve seçilmiş yönetim anlayışının benimsendiği ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır⁵⁵.

⁵² Kendigelen, **TTK**, s. 531; "...Ancak bu payların sahiplerinin TTK m. 454 uyarınca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturmayacağı hükmüne bağlanmamış ve bu hususta anonim şirket hükümlerine de atıfta bulunulmamıştır. Oy hakkı dışındaki imtiyazların ne şekilde tanınabileceği ve bu durumda söz konusu paylara sahip olanların imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturmayacağı da hükmüne bağlanmamış ve anonim şirket hükümlerine de atıf yapılmamıştır. Çözüm olarak düzenleme bulunmayan hususlarda anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanması düşünülebilir... Nitekim TTK'nın limited şirketlere ilişkin düzenlemelerinin hazırlanmasında yararlanılan İsviçre Borçlar Kanunu m.799'da limited şirkette imtiyazlı pay konusunda anonim şirket hükümlerine atıfta bulunulmuştur..." Bkz. Çoştan, **İmtiyazlı Paylar**, s. 88.

⁵³ Kendigelen, **TTK**, s. 530 dp.

⁵⁴ Kendigelen, **TTK**, s. 530 dp.

⁵⁵ "Tasarı, İsv. BK ile 6762 sayılı Kanuna hakim olan, İsviçre Tasarısında da aynen korunan özden organ ilkesini terk etmiştir. Bu ilke tüm ortakların, şirketi birlikte yönetmesi dolayısıyla, şirketin yönetiminin ve temsiline ortaklar için hem hak hem yüküm niteliği taşıması anlamına gelir. Burada "özden" sözcüğü şirketin özünü oluşturan ortakları, yani bünyeyi ifade eder. Yönetim şirketin bünyesinden kaynaklanmaktadır. Özden/bünyeden yönetim ilkesi şirketi "şahıs şirketi" sınıfına sokar. İsviçre Kanunkoyucusu limited şirketi bir anlamda sınırlı sorumlu bir kolektif şirketmiş gibi mütalâa etmektedir. Bu yaklaşım modern öğretide pek taraftar bulmamakta, limited şirket anonim şirkete nazaran küçük ölçekli bir şirket olarak düşünülmektedir. Bu anlayış Türk limited şirketi için de geçerlidir. Limited şirketi kolektif şirkete çok yaklaştırmamanın "şirketleşme" politikasına uymadığı, böylelikle özellikle yönetimde profesyonelleştirmenin gereksinimlere daha iyi cevap vereceği düşüncesi ağır basmıştır. Bu sebeple özden organ ilkesinden ayrılarak 623 üncü maddede seçilmiş yönetim organı sistemi benimsenmiştir. Yapısı sermayeye dayalı olan şirketlerde, bu şirket kişisel öğeler taşısa da, yönetim, ortaklara kanunen bir hak ve yüküm olarak bırakılmaz, seçilmiş ortak olan veya olmayan kişilere ait olmalıdır. İsviçre öğretisinde üçüncüden organ diye Türkçeye çevireceğimiz

Ancak gerekçede 623/1-son'a ilişkin bir açıklama yapılmamıştır.

Kanun koyucunun bu düzenleme ile hedeflediği şey, yönetimin yetkin kişilerden ve profesyonellerden oluşmasının gerekli olduğu düşüncesidir. Ancak Kanunkoyucu her ne kadar bunu hedeflediyse de en az bir ortağa yönetim ve temsil yetkisinin verilmesini zorunlu tutarak kendisiyle çelişkiye düşmüştür. Nitekim Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bakış açısı, limited ortaklıkları sermaye ortaklığı addetmekteki tereddütleri yine kendini göstermektedir. Bununla birlikte, bu düzenleme uyarınca, tek kişilik limited ortaklıklarda ortağın aynı zamanda müdür olarak atanması zorunlu olacaktır⁵⁶.

D. Sermayeye İlişkin Bazı Karakteristik Hükümler

1. Limited Ortaklıkta Sermayenin Paylara Bölünmemiş Olması

TK. m. 583/2'nin ikinci cümlesine göre limited ortaklıklarda bir esas sermaye payının vereceği oyun, TK. m. 618 uyarınca itibari değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir. TK. m. 583'ün gerekçesine göre limited ortaklıkta itibari değer, anonim ortaklıktaki itibari değerden hem teorik hem de dogmatik düzen yönünden farklıdır. Anonim ortaklıkta sermaye gerçek anlamda paylara bölünmüştür. Bunun sonucu olarak sermayeyi temsil eden paylar serbestçe devredilebilir ve hak kaynağı işlevini haizdir. Esas sermaye payı, sermayenin bağımsız bir birimini oluşturmaktadır.

Oysa pay, limited ortaklıkta, bir yönüyle konulan sermayeyi gösteren ve bazı hesabi işlemlere temel oluşturan, diğer paylarla eşit olması şart olmayan, esas sermayenin bir parçasını oluşturur. Anonim ortaklıkta sermaye paylara bölünmüştür. Limited ortaklıkta ise esas sermaye payı, bazı hakların belirlenebilmesi ve

bu sistem, hem üçüncü kişinin de organa seçilebileceğini hem de ortağa bu görevin seçimle verildiğini ifade eder..."

⁵⁶ Kendigelen, **TTK**, s. 536.

kullanılabilmesi amacıyla hesabi olarak bölünür. Payın hesaben bölünmesi, payın verdiği oy hakkının hesaplanmasına⁵⁷, temettünün belirlenmesine, ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin uygulanmasına hizmet etmektedir. Diğer yandan, “bir ortak= bir pay” kuralının belirli bir yararı bulunmamakta, aksine, payın kısmi devrinde bölünme gibi güçlüklerle yol açmaktadır⁵⁸.

TK. m. 576/1- c’ye göre, esas sermayenin itibari tutarı ve esas sermaye paylarının sayısının ortaklık sözleşmesine yazılmak zorunda olması da Kanunkoyucu’nun bu tavrını desteklemektedir⁵⁹.

TK. m. 583/2’nin ikinci cümlesi ve maddenin gerekçesini incelediğimizde, Kanunkoyucu’nun bu kavram yakınlaşmasından açıkça korktuğu⁶⁰ ve limited ortaklıklara tam anlamıyla bir sermaye ortaklığı niteliği addetmediği açıkça gözler önüne serilmektedir.

2. Limited Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sisteminin Kabul Edilmemiş Olması

TK.’da limited ortaklıklar için kayıtlı sermaye sistemi kabul edilmemiştir. Bunun nedeni, az ortaklı limited ortaklıklarda, sermayenin kolay artırılabilir olması sebebiyle, önemli bir kararı müdürlere bırakmanın yanlış olacağı düşüncesidir⁶¹. Limited ortaklıklarda şarta bağlı sermaye artırımını da değiştirme ve alım haklarının

⁵⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Mehmet Sadık Çapa, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi**, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2013, s. 10.

⁵⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 80 dp.; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. II**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, Ocak 2014, s. 2187; Murat Alışkan, **Limited Şirket- Tarihçe Niteliği**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 151.

⁵⁹ Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 151.

⁶⁰ Kendigelen, **TTK**, s. 487; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 151.

⁶¹ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 340-343-365; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa, 2013, s. 623, 713-714; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 627; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 360; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 127.

limited ortaklık tarafından ihracının mümkün olmaması nedeniyle kabul edilmemiştir⁶².

Kanun koyucu, limited ortaklıklara olan bakış açısını burada da korumuş ve TK.'da limited ortaklıklar için sadece klasik sermaye artırımına yer vermiş, yukarıda yazan nedenlerden dolayı, limited ortaklıklarda kayıtlı sermaye sistemine ve şarta bağlı sermaye artırımına yer vermemiştir⁶³. Bu tercih, kayıtlı sermaye sistemine yer verilmemesi nedeniyle limited ortaklıklarda sermayenin kolayca artırılmasını engellerken; şartlı sermaye sistemine yer verilmemesi ise, anonim ortaklıklar için öngörülen bir finansman modelinden limited ortaklıkların yararlandırılmamasına yol açmaktadır.

3. Limited Ortaklıkta Sermaye Azaltılması Yoluna Gidilebilmesi İçin Ek Ödeme Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmiş Olması Gerekliliği

Limited ortaklıklarda esas sermayenin azaltılmasını düzenleyen TK. m. 592/1 hükmüne göre, anonim ortaklıkların esas sermaye azaltımına yönelik 473-475. maddeleri kıyasen limited ortaklıklara da uygulanır. Ancak esas sermaye azaltımı, borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılıyorsa, ortaklar ek ödeme yükümlülüklerini tamamen yerine getirmedikçe sermaye azaltılması yoluna gidilemez⁶⁴.

Sermaye azaltımına gitmenin çeşitli sebepleri vardır. Yukarıda bahsi geçen yükümlülük, sadece borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılan sermaye azaltımlarında geçerlidir. Bunun dışındaki nedenlerle sermaye azaltımına gidilmek

⁶² Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 340-343-365; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 623, 713-714; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 627; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 360; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 127.

⁶³ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 340-343-365; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 453; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 623, 713-714; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 627; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 360; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 127.

⁶⁴ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 454; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 127-128; Kendigelen, **TTK**, s. 497.

isteniyorsa, ortakların ek ödeme yükümlülüklerini yerine getirmek gibi bir sorumlulukları yoktur⁶⁵.

E. Ortaklık Sifatının Kazanılması ve Kaybedilmesine İlişkin Hükümler

1. Ortak Sayısının Bire Düşmesi Durumunda Sorumluluk

TK. m. 574/2'ye göre limited ortaklıklarda ortak sayısı bire düşerse bu durum, limited ortaklığın ortak sayısının tek ortağa düşmesinden itibaren yedi gün içerisinde müdürlere yazıyla bildirilir. Müdürler, bildirim aldıkları tarihten itibaren yedinci günün sonuna kadar bu durumu, kalan tek ortağın adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını tescil ve ilan ettirirler. Aksi halde doğacak olan zararlardan sorumlu olacaklardır.

Anonim ortaklıklarda aynı konuyu düzenleyen TK. m. 338/2'ye göre söz konusu durumları tescil ve ilan yükümlülüğü yine yönetim kurulundadır. Hükümde tescil ve ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda sorumluluğun yönetim kurulunda olduğu ve ayrıca bu durumu yönetim kuruluna bildirmeyen tek pay sahibinin de sorumlu olacağı açıkça ifade edilmiştir. Doktrinde bir görüş, anonim ve limited ortaklığa ilişkin düzenlemelerde bu yönde bir farklılık yaratıldığını, limited ortaklıkta sadece müdürlerin sorumlu olacağını savunmaktadır⁶⁶. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, limited ortaklıkta bildirimde bulunmayan ortak da doğacak zarardan sorumlu olacaktır⁶⁷. Kanımızca, pay devrinin genel kurulun onayını gerektirdiği durumlarda tek ortağın sorumlu olmaması gerekir. Ancak genel kurul onayının ortaklık sözleşmesi ile kaldırıldığı hallerde TK. m. 338/2 hükmü limited ortaklıklara da kıyasen uygulanabilir⁶⁸.

⁶⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 128.

⁶⁶ Kendigelen, **TTK**, s. 483.

⁶⁷ Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 631; Pulaşlı, 2015, s. 721; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 620.

⁶⁸ Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 631.

2. Limited Ortaklıkta Payın Devrinin Kanunen Yumuşatılarak Kısmen Sınırlandırılmış Olması⁶⁹

a. Kanuni Sınırların Esnekliği ve Genel Kurul Onayının Kaldırılması

TK. ile birlikte limited ortaklıklara getirilen yeni düzende, emredici olmayan TK. m. 595/2 hükmüne göre, esas sermaye payının devri genel kurulun onayına bağlanmıştır. ETK., TK.'nın aksine limited ortaklıklarda pay devrine ilişkin sistemi belirleme yetkisini ortaklara bırakmıştır. Ortaklar, pay devrini tamamen yasaklayabilecekleri (TK. m. 595/4) veya diledikleri bağlamı öngörebilecekleri (TK. m. 595/2) gibi, kendi iradeleriyle daha liberal bir düzeni ortaklık sözleşmesiyle belirleyebileceklerdir⁷⁰.

TK.'ya göre pay devrini kolaylaştıran⁷¹ hüküm, 595. maddenin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. TK. m. 595/2'ye göre ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde esas sermaye payının devri için ortaklar genel kurul kararının onayına gerek kalmayacaktır. Sözleşmede böyle bir hüküm bulunmadığı takdirde ise genel kurul onayı için gereken nisap, olağan karar alma nisabını düzenleyen TK. m. 620'ye tabidir⁷². Anılan hükme göre, kanun veya ortaklık sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır. ETK. döneminde payın devri için genel kurulun onayı ağırlaştırılmış nisabı gerektiriyordu⁷³. Pay devrinin onanması için daha ağır yetersayılar öngören ETK. m.

⁶⁹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 482.

⁷⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 482.

⁷¹ Ertan Demirkapı, *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri*, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2008, s. 31-32, 41-42, 325-327; Bilgili/Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s. 754-755; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 315-316; Tekinalp, *Tek Kişi Ortaklığı*, s. 371; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 482; Ali Haydar Yıldırım, *6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, Dora Yayınları, Bursa, 2013, s. 179 dp.; Alışkan, *Tarihçe Niteliği*, s. 96-97.

⁷² Demirkapı, *Payın Devri*, s. 326; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 484; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 344; Alışkan, *Tarihçe Niteliği*, s. 96.

⁷³ **TK m. 520/2; 11 HD., 03.05.2001, 1607/3872** : "...Anılan maddenin ikinci fıkrasına göre ise, devir hususunun pay defterine kaydedilebilmesi için, ortaklardan en az dörtte üçünün devre muvafakat

520/2 hükmü düşünüldüğünde, limited ortaklıklardaki yeni düzende esas sermaye payının devrinin oldukça kolaylaştırıldığı söylenebilir. Bununla birlikte pay devrinin kolaylaşması, kurucuların veya ortakların iradesine bağlıdır. Ortaklık sözleşmesinde, genel kurul onayı kaldırılmadığı takdirde, genel kurulun onayı yine aranacaktır.

Uygulanacak yetersayı açısından ise geçiş hükümleri önem taşır. Örneğin ETK. döneminde, TK. m. 520 hükmüne yollama yapmakla yetinen bir ortaklık sözleşmesi ele alındığında, bu ortaklık sözleşmesi usulüne uygun bir şekilde değiştirilmediği takdirde bu hükmün yürürlükten kalkması karşısında, ETK. m. 520 hükmündeki yetersayının mı yoksa ETK. m. 536 hükmünde öngörülen yetersayının mı uygulanacağı sorunu ortaya çıkacaktır. Buna karşılık, TK. döneminde düzenlenen bir ortaklık sözleşmesinde açıkça yetersayılara yer verilmişse, bu ortaklık sözleşmesi değiştirilmediği müddetçe ortaklık sözleşmesiyle belirlenen yetersayılar uygulama alanı bulacaktır.

TK. m. 593 vd. hükümlerinin limited ortaklıklarda pay devri ile ilgili olarak getirdiği yenilikler göstermektedir ki, ortakların kanunun sağladığı imkandan yararlanarak pay devrini kolaylaştırmaları için, ortaklık sözleşmesini bilinçli olarak düzenlemeleri gerekmektedir. Ülkemizde limited ortaklıkların önemli bir çoğunluğunun Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın örnek ortaklık sözleşmesi temel alınarak hazırlandığı dikkate alındığında, birçok ortaklıkta pay devri kısıtlamalarının devam edeceği anlaşılmaktadır.

b. Payın Devri ve Payın Devrinin Sınırlandırılması, Zorlaştırılması ve Kolaylaştırılmasındaki Zorluklar

Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması hususu TK. m. 621'de özel yetersayılara bağlanmıştır. Hükme göre, ortaklık sözleşmesinde bu konuları içeren değişikliklere ilişkin genel kurul kararları,

etmesi ve bunların esas sermayenin en az dörtte üçüne sahip olması şart olup..." Moroğlu/Kendigelen, **a.g.e.**, s. 463.

temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun birarada bulunması halinde alınabilir⁷⁴. Görüldüğü üzere, ortaklık sözleşmesinde pay devrinin kısıtlanmasına ilişkin hukuki rejim sonradan ağırlaştırılacaksa veya hafifletilecekse, özel bir yetersayı uygulama alanı bulacaktır.

TK. m. 595/1'e göre esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemlerde yazılı şekil ve noter onayı aranmıştır⁷⁵. Bununla birlikte ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış ya da tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu konu⁷⁶; önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullar da devir sözleşmesinde belirtilir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre ise payın devri, ortaklık sözleşmesi ile tamamen yasaklanabilir.

Limited ortaklıkta sermaye payı, devredilebilir nitelikte olmasına rağmen gerek 621. maddesindeki nisap gerekse 595. maddenin birinci ve dördüncü fıkralarındaki şartlar, limited ortaklık için payın devrini hayli zorlaştırmaktadır⁷⁷. Buradan da anlaşılacağı üzere Kanunkoyucu limited ortaklıklara tedbirli yaklaşmaktadır. Bu incelemelerle tespit edildiği üzere, Kanunkoyucu, limited ortaklıkta payın devrinde noter onayını arayarak, payın devredilebilirliğini anonim ortaklıklara nazaran daha güçleştirmektedir. Bunun dışında başkaca engellerin öngörülüp öngörülmeyeceği,

⁷⁴ TTK m. 589/1, 621. maddeyi saklı tutmuştur, ancak her ne kadar 621. maddede çifte nisap aransa da 589/1'e göre ortaklık sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilecektir. Dolayısıyla 589. maddede düzenlenen nisap daha ağırdır. Bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 534.

⁷⁵ **HGK.**, 17.11.1993, 11-500/725 : "...eTK'nın 520/son maddesinde pay devri veya devir vaadi hakkındaki mukavelenin, yazılı şekilde yapılmış ve imzası noterce tasdik ettirilmiş olmadıkça ilgililer arasında dahi hüküm ifade etmeyeceği belirtilmiştir..."; **11. HD.**, 12.06.2001, 3564/5388 : "...Anılan maddenin son fıkrasında, pay devri veya devir vaadi hakkındaki mukavele yazılı şekilde yapılmış ve noterde imzası tasdik ettirilmiş olmadıkça ilgililer hakkında dahi hüküm ifade etmeyeceği açıkça belirtilmiştir... ", Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 461, 463.

⁷⁶ Ayrıca bkz. Rauf Karasu, "Limited Şirketlerde Şirketten Ayrılan Ortaklar İçin Sözleşme ile Öngörülen Şirketle Rekabet Etme Yasağı", **Batider.**, C. XXII, S. 4, 2004, s. 79 vd.

⁷⁷ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 136.

ortakların insiyatifine bırakılmıştır. Eğer ortaklar, pay devrini güçleştiren, devirle ilgili çeşitli seçimlik haklar veya cezai şartlar öngören, yan edim yahut ek ödeme yükümlülükleri düzenleyen bir ortaklık sözleşmesi yapmışlarsa, pay devrini olabildiğince güçleştirmiş olacaklardır.

c. Esas Sermaye Pay Senetlerinin Nama Yazılı Olarak Düzenlenmesinin Konu Üzerindeki Önemi

ETK. m. 503/2'ye göre ortaklar tarafından konulan sermaye için, anonim ortaklıklarda olduğu gibi hisse senedi çıkarılamamaktaydı. Bu yasağın amacı, limited ortaklıkların şahıs ortaklığı özelliğini de haiz olan bir ortaklık türü oluşu ve payın kıymetli evraka bağlanmak suretiyle rahatça dolaşımına engel olmaktır⁷⁸.

TK. m. 593/2'ye göre ise paylar pay senetlerine bağlanabilir; söz konusu pay senetleri ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenir. Maddenin gerekçesine göre kanun bir yenilik getirmekte, esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede ya da nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanımaktadır⁷⁹. Nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolaşım kolaylığı sağlamaz. Kanun koyucuya göre bu sadece bir olanaktır⁸⁰ ve bu olanak limited ortaklık sermaye payını anonim ortaklık sermaye payına dönüştürmez. Sadece ispat ve gereğinde, limited ortaklığa ilişkin hükümler çerçevesinde, payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. Yine ikinci fıkra uyarınca nama yazılı senede yazılması zorunlu olan hususlar, bu senedin ortaklık sözleşmesine bağlılığını açıkça göstermektedir. Bu hükmün amacı, pay

⁷⁸ Halil Arslanlı, **Limited Şirketler**, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1978, s. 33; Halil Arslanlı, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İkinci Kitap- Yedinci Fasıl, Limited Şirketler(Madde 503-556), İkinci Kısım(Madde 518- 535)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1963, s. 151; Barbaros Çağa, "Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri", **Batider.**, C. VII, S. 3, 1974, s. 590; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 133; İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II**, 4. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2004, s. 1378-1379; M. Turgut Öz, "Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan, **İÜHF Mecmuası**, C. 52, S. 1-4, 1986-1987, s. 353; Demirkapı, **Payın Devri**, s. 36; Ercüment Erdem/ Y. Can Gürsoy, "Limited Şirkette Payın Devri", Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan, İzmir, **Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını**, 2000, s. 571 vd; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 153.

⁷⁹Bkz. **12. HD., 07.05.2013, 7955/17423, II-B-5-bb**, s. 60, dp. 117.

⁸⁰ Ayrıca Bkz. Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2189; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 646; Kendigelen, **TTK**, s. 498, 501-502; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 720; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 155.

defterinin ortakla ilgili kısmının, ortağın elindeki senede yansıtılmasını sağlamaktır. Tüm bunlarla birlikte, madde gerekçesi, nama yazılı senedin basit kıymetli evrak kaydını içerdığını ve ortaklığa, ortaklıkta ortaklığını bu senetle ileri sürmesi hakkını verdiğini söylemektedir.

Anonim ortaklıkların aksine, limited ortaklıklarda esas sermaye payının mutlaka ispat aracı bir senede veya nama yazılı senede bağlanması zorunlu değildir⁸¹. Yukarıdaki paragrafta da açıklandığı üzere, limited ortaklıkların esas sermaye payını ispat aracı bir senede ya da nama yazılı senede bağlamaları hususu bir olanaktır ve ortaklara da bu hususta bir hak tanınmamıştır. Bu nedenle TK. m. 486/ 3'te düzenlenen; azlığın istemde bulunması halinde nama yazılı pay senetlerinin bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılması hükmünün, limited ortaklıkların ortakları için kıyasen uygulanması söz konusu değildir⁸². Limited ortaklıklarda esas sermaye payı karşılığında bu iki senet türlerinden birinin çıkarılıp çıkarılmaması tamamen ortaklığın yönetimine kalmış bir husustur ve ancak ortaklık genel kurulunda payların senede bağlanması yönünde bir karar alınırsa, müdür ya da müdürler bu kararı yerine getirmekle yükümlü olur⁸³.

TK. m. 593/2'nin gerekçesinde, fıkranın ikinci cümlesinde geçen kayıtların senede yazılmasındaki amaçtan bahsedilmemiştir. Bunun amaçlarından bir tanesi açıklığı sağlamak olabilir⁸⁴. Diğer bir amaç ise esas sermaye payını devralacak kişinin daha en baştan bunu farketmesini sağlamak ve bu kişiyi tedbirli davranmaya sevkettir⁸⁵.

⁸¹ Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2189.

⁸² Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2189; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 646; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 156.

⁸³ Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2189; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 155.

⁸⁴ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 369; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 156.

⁸⁵ Kendigelen, **TTK**, s. 498-499; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 156.

Doktrinde bir görüş esas sermaye payının “nama yazılı” senede bağlanmasıyla kıymetli evrak niteliğini haiz olacağını söylemektedir⁸⁶. Görüşü benimseyen yazarlar, senedin “nama yazılı” oluşunun teknik anlamda bir hukuk terimi olduğunu ve bu yüzden kıymetli evrak niteliğini haiz olduğunu ayrıca belirtmektedirler. Doktrinde diğer bir görüşe ise, esas sermaye payları için kıymetli evrak niteliğinde hisse senetleri çıkarılabilmesi hususunda açık bir hüküm bulunmaması, nama yazılı senet olarak düzenlenen esas sermaye payının devrinin, yazılı bir devir beyanı ve teslimle değil de, imzaların noterce onandığı yazılı bir sözleşme ile yapılması ve aksi ortaklık sözleşmesinde belirtilmediği takdirde, devir için ortaklar genel kurulunun onayının aranması sebebiyle, nama yazılı bu senetlerin kıymetli evrak niteliğini haiz senetler haline gelmeyeceği görüşündedir⁸⁷. Çok açık olmamakla birlikte, hükmün gerekçesinde de Kanunkoyucu’nun bu senetleri kıymetli evrak işlevine sahip senet olarak addetmediği anlaşılmaktadır⁸⁸. Ancak gerekçeye göre bu senetler basit kıymetli evrak kaydı içermektedir.

TK. m. 595/2’ye göre esas sermaye paylarının devredilebilmesi için aranan genel kurul onayı, ortaklık sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde kaldırılabilir. Limited ortaklıkta esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanması ancak böyle bir durumda payın devrini kolaylaştıracaktır. Bu durumda bile yazılı şekil ve noter onayı gerektiğinden, payın devri, anonim ortaklıkta olduğu kadar kolay olmayacaktır⁸⁹. Kanun koyucunun limited ortaklığı sermaye ortaklığı olarak

⁸⁶ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 339, 370; Kendigelen, **TTK**, s. 498, 501-502; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 320, 341; Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 646; Demirkapı, **Payın Devri**, s. 39-40; Hasan Nerad, “Limited Şirketlerin Geleceği, Bir Deneme”, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, **DEÜHFD**, C. 7, Özel Sayı, İzmir, 2005, s. 227; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 721, 755; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 133; Sami Karahan(Editör), **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2013, s. 59; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 157.

⁸⁷ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 58, 81, 134; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 781; Nihat Taşdelen, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 101-102; Moroğlu, **2012**, s. 360. Yazarların bazıları, gerekçe belirtmeksizin limited ortaklıklarda çıkarılacak nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak olmadığını söylemektedir.

⁸⁸ Abuzer Kendigelen/ Arslan Kaya/ Hüseyin Ülgen/ Mehmet Helvacı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, 2013, s. 23.

⁸⁹ Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 646-647; Demirkapı, **Payın Devri**, s. 41; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 58, 81, 133-134; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 320; Taşdelen, **Fesih**, s. 101-102; Alışkan, **Tarihçe**

saymasından sonra gerekçede bu kadar çelişkili ifadeler yer vermesi anlaşılır gibi değildir.

3. Esas Sermaye Payının Devrinin Pay Defterine Kaydedilmesindeki Düzenlemenin Limited Ortaklıklardaki Görünümü

ETK. m. 520/1 hükmüne göre bir payın devri, ortaklığa karşı ancak ortaklığa bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade etmekteydi. Aynı hükmün ikinci fıkrası ise, devrin pay defterine kaydedilebilmesini genel kurulun hükmünde ifade edilen nisaplarla karar almasına bağlamaktaydı. Açık bir ifadeyle, devrin ortaklığa karşı hüküm ifade edebilmesi ve devralanın ortaklığa karşı meşru ortaklık sıfatını kazanabilmesi için pay defterine kayıt zorunluydu⁹⁰.

Limited ortaklıklarda pay defterini düzenleyen TK. m. 594/1'e göre ortaklık, esas sermaye paylarını içeren bir pay defteri tutar. Ancak bu pay defteri sadece şeffaflık gereğidir⁹¹. Çünkü TK. m. 595/2 hükmü uyarınca pay devrinin geçerli olması, genel kurulun bu devre onay vermesiyle olur. Devir keyfiyetinin pay defterine yazılması, pay sahipliğinin kazanılmasında ya da kaybedilmesinde etkili olmayan usuli bir işlemdir⁹². Dolayısıyla payı devralan ortak açısından pay defterine kaydın ortaklığa karşı meşru ortak sıfatını ve paydan kaynaklanan haklarını kullanabilme açısından ispat edici bir etkisi bulunmaktadır⁹³.

ETK.'da anonim ortaklıklarda taraflar arasında mülkiyetin devrini sağlayan işlemin, senetteki hakların ve pay sahibi sıfatının kazanılması için yeterli olduğu, pay

Niteliği, s. 158. Bir görüşe göre, paylar senede bağlandıktan sonra devrin, kıymetli evrak hukuku hükümlerine tabi olacaktır. Bkz. Kendigelen/ Kaya/ Ülgen/ Helvacı, **Kıymetli Evrak**, s. 5.

⁹⁰ Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2225.

⁹¹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 485

⁹² Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 143.

⁹³ Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayınevi, 2005, s. 885; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 143; Aksi görüş için bkz. Halil Arslanlı/Hayri Domaniç, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler- TTK Şerhi- III**, İstanbul, 1989, s. 230.

defterine kaydın ise sadece devrin ortaklığa karşı ileri sürülebilmesi ve pay sahipliğinden doğan hakların kullanılabilmesi için gerekli olduğu görüşü hakimdir⁹⁴. TK. m. 494/1 hükmüne göre payın devrinde kanuni ve esas sözleşmesel bağlamın öngörüldüğü durumlarda ortaklığın pay devrine onay vermemesi halinde, payların mülkiyeti ve paylara bağlı tüm hakların devralanda kalacaktır. Böylece, payın devrinde bağlamın öngörüldüğü durumlarda bölünme teorisi terkedilmiş ve birlik teorisi benimsenmiştir.

TK. m. 490/1 hükmü ise kanunda ve esas sözleşmede aksi öngörülmediği takdirde nama yazılı payların herhangi bir sınırlamaya bağlı olmaksızın devredilebileceğini düzenlemektedir. Anonim ortaklıklarda nama yazılı payların ve pay senetlerinin devrinde ilkeyi düzenleyen TK. m. 490/2 hükmüne göre hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir. Bu halde pay defterine kaydın kurucu nitelikte olduğu kabul edilseydi, senetten doğan hakların mülkiyetin devrini sağlayan işlem ile değil, pay defterine kayıt ile devredilmiş sayılacağı sonucu doğacaktı⁹⁵. Pay defterine kaydın açıklayıcı nitelikte olduğunu düşündüğümüzde ise TK. m. 490/2 hükmündeki mülkiyetin devrini sağlayan işlemi kurucu nitelikte kabul etmek; TK. m. 499/4 hükmündeki “*Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.*” ifadesini de, devir işleminin ortaklığa karşı ileri sürülebilmesi için pay defterine kaydın zorunlu olduğunu kabul etmek, kanımızca en iyi çözüm olacaktır⁹⁶. Nitekim pay devrinin genel kurulun onayına bağlı olmadığı durumlarda pay defterine kaydın, her iki ortaklık türünde de ortakların veya pay sahiplerinin meşru ortak ve pay sahibi sıfatını ileri sürebilmek ve paydan kaynaklanan haklarını ileri sürebilmek, örneğin genel kurula ortak veya pay sahibi sıfatıyla katılabilmek için pay defterinde kayıtlı olması gerekmektedir.

⁹⁴ Ünal Tekinalp, “Pay Defterine Yazımın Hukuki Niteliği Sorunu”, **İkt. Mal. Dergisi**, C. 25, S. 11, 1975, s. 471 vd; İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 366; Hasan Pulaşlı, **Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri**, Ankara, Dayınlarlı Yayıncılık, 1992, s. 82 vd; Şafak Narbay, **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003, s. 146 vd; Ali Murat Sevi, **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014, s. 243-244.

⁹⁵ Sevi, **a.g.e.**, s. 244.

⁹⁶ Sevi, **a.g.e.**, s. 244.

4. Limited Ortaklıkta Çıkma, Çıkarma ve Çıkmaya Katılmanın Yapısal Bir Kurum Olarak Düzenlenmiş Olması

Limited ortaklıkta, anonim ortaklıkta olduğu gibi sabit ortaklık mevkileri yoktur⁹⁷. Ortağın çıkması ve çıkarılması çoğu kez ortağın esas sermaye payının limited ortaklık, bir ortak veya üçüncü bir kişi tarafından alınması sonucunu doğurmadığı için esas sermayenin azaltılması yoluna gidilir⁹⁸. Bu yüzden limited ortaklıklarda çıkma, çıkarma ve çıkmaya katılma⁹⁹ kanuni bir kurum olarak düzenlenmiş, bununla birlikte kanun, ayrılma payı hakkında hükümler öngörmüştür¹⁰⁰.

Çıkarma, *actio pro socio*¹⁰¹’nin uygulama alanı bulduğu bir kurumdur¹⁰². Bu dava, limited ortaklıkların şahıs ortaklığı özelliğinden kaynaklanan bir imkândır¹⁰³. Limited ortaklıklarda bağlılık yükümü ve rekabet yasağını düzenleyen TK. m. 613/2’ye¹⁰⁴ göre ortaklar, ortaklığın çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. İşte ortağın sadakat yükümlülüğünü ihlal etmesi ve ortaklığa karşı borçlarını yerine getirmemesi, *actio pro socio*’ya haklılık kazandırmaktadır¹⁰⁵.

⁹⁷ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454.

⁹⁸ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454.

⁹⁹ Ayrıca bkz. Ünal Tekinalp, “Çıkmaya Katılma”, www.arсланli-bilimarsivi.com, 2012.

¹⁰⁰ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454.

¹⁰¹ *Actio pro socio*, şahıs ortaklıklarında, bir ortağın diğer bir ortağa veya ortaklara karşı açtığı ve onun ortaklığa karşı olan bir yükümünü yerine getirmesini veya ortaklığa karşı sorumlu tutulmasını sağlamaya yönelik davadır. Bkz. Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 2014, No: 81a.

¹⁰² Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454.

¹⁰³ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454; Can, *a.g.e.*, s. 12; Karasu, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 141 vd.

¹⁰⁴ 11. HD., 08.06.2000, 4138/5287 : “...Esasen, şirketin konusuna giren hususlarda rekabet yasağı eTK’nın 547. maddesinde müdür olan ortak için öngörülmüşse de, aynı maddede ana sözleşmeye konulacak bir hükümle bu yasağın, bütün ortaklara teşmil edilebileceği hükme bağlanmıştır. Anılan madde uyarınca şirket ana sözleşmesinin 14. maddesine konulan hüküm bütün ortakları bağlayan, şirketin uğraşı alanına giren işi yapmama zorunluluğu altına sokan açık bir hükmüdür...” Moroğlu/ Kendigelen, *TTK*, s. 473.

¹⁰⁵ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 454; Altay, *Ortak Girişimler*, s. 158; Karasu, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 165.

5. Limited Ortaklıklarda Çıkarma Kararına Karşı Ortağa Ayrıca Bir İptal Davası Açma Hakkı Tanınması

TK. m. 640/1, çıkarma sebeplerinin ortaklık sözleşmesinde yazılmasına izin vermiştir. Ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olacak hükümleri düzenleyen TK. m. 577/1- l'ye göre de ortağın ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler ortaklık sözleşmesine yazılabilir.

TK. m. 640/2'ye göre ortaklık sözleşmesinde öngörülen bu sebepler sonucunda alınan çıkarma kararına karşı ortaklar, kararın noter aracılığıyla kendilerine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir. Çıkarma kararına karşı ortakların iptal davası açabilecekleri bu hüküm, Türk hukukuna özgü, kolektif ortaklıklarda haklı sebepleri düzenleyen TK. m. 255/2 hükmüne paralel bir düzenlemedir¹⁰⁶.

Limited ortaklıklarda genel kurul kararının butlanını düzenleyen TK. m. 622, bu hususlarda TK. m. 446 hükmünün limited ortaklıklara kıyasen uygulanacağına hükmetmiştir¹⁰⁷. TK. m. 446/1- b'ye göre ortakların iptal davası açabilmek için toplantıda bulunmaları veya oy kullanmış olup olmadıkları önemli değildir¹⁰⁸. Hükme göre “*Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış*

¹⁰⁶ Kendigelen, **TTK**, s. 555; **11. HD., 22.09.1977, 3087/3625** : “...Davalının sermaye taahhüdünü yerine getirmemiş, rekabet yasağına uymamış ve ortaklık hakkında yanlış ve yanıltıcı bilgi verdiği kanıtlanmış olmasına göre ihracı hakkındaki karar isabetlidir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 218.

¹⁰⁷ **TD, 22.01.1968, 1505/5528** : “İİK'nın 222. maddesi gereğince, iflas masasının teşekkülüne kadar masayı idare ve temsille görevli iflas memuru da, genel kurula katılarak karara muhalif kalmış ve muhalefetini zapta geçirmiş bulunduğu göre, eTK 381. maddesinin 1 nolu bendi gereğince, genel kurul kararlarının iptalini dava edebilir.” ; **11. HD., 03.10.2012, 2011-7405/14996** : “...Davanın, davalı(limited) şirketin ortaklar kurulu kararının iptali davası olmasına ve sadece şirkete yöneltilebilecek olmasına göre, mahkemece diğer davalı hakkında açılan davanın husumet yönünden reddine karar verilmesi gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 478.

¹⁰⁸ **11. HD., 02.05.1994, 93-7311/3733** : “...Davalı kooperatifin, olağan genel kurul toplantısı için kooperatif ortağı olan davacıya davetiye gönderilmediği anlaşılmaktadır. Toplantıya çağrı usulsüz olduğuna göre, davacının dava açma hakkı vardır...” ; **11. HD., 14.02.2000, 99-9165/1057** : “...eTK'nın 381. maddesi uyarınca, yönetimce çağırılmasına rağmen toplantıya katılmayan ortakların iptal istemi, genel kurul toplantısına iştirake yetkili olmayan kimselerin karara katılmış oldukları iddiasıyla sınırlıdır. Yani, usulüne uygun olarak çağırılmasına rağmen toplantıya katılmayan ortak sadece açıklanan iptal nedenine dayanarak alınan kararların iptalini isteyebilir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 345,346.

olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri iptal davası açabilir” denilmektedir. Sayılan bu sebeplerle genel kurul kararına karşı iptal davası açan ortağın dayandığı usulsüzlük sebebinin söz konusu genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu tespit etmesi gerekir¹⁰⁹. Ancak genel kurulun ihraç kararına ilişkin bu etki kuralının limited ortaklıklarda uygulanması mümkün değildir¹¹⁰. Çünkü burada alınan karar bir ortağın yazgısı ile ilgilidir¹¹¹.

Gerek TK. m. 640/2’deki ortaklara daha fazla güvence veren¹¹² iptal davası açma hakkı gerekse 446/1- b hükmünün limited ortaklıklara uygulanmayacak olması limited ortaklıkları şahıs ortaklığı unsurlarını hâlâ bünyesinde barındırdığını bize bir kez daha kanıtlamaktadır.

F. Ortağın Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumluluğuna İlişkin Düzenlemeler

1. Limited Ortaklık Hükümlerinde Müktesep ve Vazgeçilmez Hakların Saklı Olduğuna İlişkin Hükme Yer Verilmemesi

TK.’nın limited ortaklıkları düzenleyen hükümlerinde müktesep ve vazgeçilmez hak terimine yer verilmemiştir¹¹³. TK.’nın anonim ortaklıklarda esas

¹⁰⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 341.

¹¹⁰ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 495.

¹¹¹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 495.

¹¹² TTK m. 640 Gerekçe; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 158; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 495; Bahiyar, **Ortaklıklar**, s. 350; Can, **a.g.e.**, s. 3.

¹¹³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 474, 501.

sözleşme değişikliklerini düzenleyen 452. maddesinde ise bu terime yer verilmiştir¹¹⁴.

Vazgeçilmez hakların varlığı TK.'da dolaylı bir biçimde, limited ortaklıklar için anonim ortaklıklara atıfta bulunmak suretiyle tanınmıştır¹¹⁵. TK. m. 622, genel kurul kararlarının butlanı ve iptali konusunda anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağına hükmetmiştir. Anonim ortaklıklarda genel kurul kararlarının butlanını düzenleyen 447/1-a-b hükümlerinde Kanunkoyucu tamamen vazgeçilmez hakları düzenlemiştir ve vazgeçilmez hak terimini kullanmıştır¹¹⁶. Bu hüküm dışında TK. m. 640/2'de düzenlenen iptal davası açma hakkı da vazgeçilmez bir haktır¹¹⁷.

Doktrinde limited ortaklıklar için kanuni müktesep hakların varlığı kabul edilmektedir¹¹⁸. Kanuni müktesep haklar, değiştirilmesinde veya kaldırılmasında her ortağa veto hakkı tanınan; her değişiklik için ortakların oybirliğine gerekli bulunan haklardır¹¹⁹. Bu anlamda müktesep hak vazgeçilmez değildir; değişikliğe olumlu oy veren ortak kanuni müktesep hakkından vazgeçmiş olur¹²⁰. Ortaklık sözleşmesi ile müktesep bir hak yaratılması için ortaklık sözleşmesinde, söz konusu düzenlemenin oybirliği ile değiştirileceği açıkça öngörülmüş olmalıdır¹²¹. Ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olan hükümleri düzenleyen TK. m. 577 hükmü

¹¹⁴ **TD, 06.01.1966, 65-2583/57** : "...Her ne kadar 385. maddenin II. fıkrasında müktesep hakların kanun veya esas mukavele hükümlerine göre genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına tabi olmayan...haklar olduğu ifade edilmiş ise de, bu hakların hepsinin de sınırlanamaz nitelikte mutlak haklar olduklarını kabule imkan yoktur...385. maddenin II. fıkrasında kastedilen, bu fıkra misal olarak zikredilen hakların tamamının veya özünün ihlali halinde müktesep hakkın ihlal edilmiş olacağıdır..."; **TD, 30.04.1968, 66-2594/2561** : "...Zira müktesep hakların değiştirilmesi, 385. maddenin I. fıkrasının 2. cümlesinde belirtildiği üzere, bütün pay sahiplerinin rızaları ile mümkündür. Aksi halde aynı Kanunun 372. maddesinde yer alan alelade nisap hükümlerini uygulamak gerekir ki bu düşüncüyü işin önemi ile bağdaştırmak mümkün değildir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 354-355.

¹¹⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502.

¹¹⁶ Poroy/ Tekinalp/Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 503; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502.

¹¹⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502.

¹¹⁸ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 904; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502.

¹¹⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, **2014**, s. 612.

¹²⁰ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, **2014**, s. 612.

¹²¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, **2014**, s. 612.

sayesinde limited ortaklık sözleşmesinde esas sözleşmesel müktesep haklar da düzenlenebilecektir¹²².

Limited ortaklıklarda da ortakların hakları, ortaklık düzeninin esaslı unsurlarından biridir. Kanun koyucu, limited ortaklıkta birçok konuda olduğu gibi vazgeçilmez ve müktesep haklar konusunda da suskun kalarak, bu alanda bir kanun boşluğu oluşmasına yol açmıştır. Kişisel görüşümüzce, ortaklık haklarının özünü oluşturan vazgeçilmez haklar; bu çerçevede örneğin genel kurul kararlarının geçersizliğinin tespitine veya iptaline ilişkin olarak dava açma hakkı, katılma ve oy hakları ve ezcümle tüm ortaklık haklarının özü, limited ortaklıklarda da en az anonim ortaklıklarda olduğu kadar korunmaya hak kazanmaktadır.

Hukuk doktrininde kavramsal olarak eleştirilmekle birlikte¹²³ yine de TK. m. 452 bağlamında tamamen terk edilemeyen müktesep haklar açısından da durum aynıdır. Zira limited ortaklıklarda da gerek yasal gerek sözleşmesel müktesep haklar, ortağın o limited ortaklıkta ortak olmaya yönelmesini temin eden haklardır. Madem ki limited ortaklıklarda çoğunluk ilkesi geçerlidir; bu durumda her bir ortağın, hiç olmazsa vazgeçilmez ve müktesep haklarının çizdiği alan dahilinde korunması zorunludur. Bu itibarla, kanunda limited ortaklıklarda bu hakların korunacağına dair bir düzenleme bulunmaması, limited ortaklıklarda bu hakların korunmasına engel teşkil etmez.

2. Limited Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine Yer Verilmemesi

Anonim ortaklıklarda ortaklığın sorumluluğu TK. m.329/1 hükmüyle, ortaklık borçlarından ancak ortaklığın malvarlığıyla sorumlu olacağı şeklinde düzenlenmiştir. Limited ortaklıklarda ortaklığın sorumluluğunu düzenleyen TK. m. 602 hükmü de limited ortaklığın borç ve yükümlülükleri dolayısıyla sadece malvarlığıyla sorumlu olacağına hükmetmiştir.

¹²² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 502.

¹²³ **TK m. 452 Gerekçe.**

TK. m. 480/1 hükmüne göre anonim ortaklıklarda esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibarî değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez. Daha önce de açıklandığı üzere¹²⁴, limited ortaklıklarda TK. m. 573/2'ye göre ortaklar, taahhüt ettikleri esas sermaye paylarının yanı sıra, eğer ortaklık sözleşmesinde öngörüldüyse ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden de sorumludur¹²⁵. Ek ödeme yükümlülüğünü düzenleyen TK. m. 603/1'e göre, ortaklar ortaklık sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler. Hükmün gerekçesine göre *“Ek ödeme yükümlülüğü, şirket sözleşmesinde öngörülmesi ve kanunda yer alan şartların gerçekleşmesi halinde, ortaklara, sadece şirkete nakdî ödemelerde bulunmaları borcunu yükler. Amaç finansal yönden kötü duruma düşen, bilânço açığı bulunan şirkete ortakların yapacakları ek ödemelerle yardımcı olmalarıdır. Kurum öğretide, sadece amaç yönünden kişisel sorumluluğa benzetilir. Her iki kurumda da, şirket borçlarını ödeyemediği takdirde ortaklara başvurulmaktadır. Ancak, gene öğretide belirtildiği gibi, kişisel sorumluluk alacaklılara karşıdır; dışa yöneliktir; ek ödeme ise şirkete karşıdır; içe yöneliktir.”* Anonim ortaklıklarda pay sahipleri açısından buna benzer bir yükümlülük görülmemektedir¹²⁶. Dolayısıyla Kanunkoyucu limited ortaklıklarda anonim ortaklıklardan farklı olarak tek borç ilkesine yer vermemiştir¹²⁷.

¹²⁴ Bkz. II-B-1.

¹²⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 59; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 478; Kendigelen, **TTK**, s. 482; Bahiyar, **Ortaklıklar**, s. 355 vd; Altay, **Ortak Girişimler**, s. 157; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 111; Can, **a.g.e.**, s. 14; **11HD, 11.06.2013, 2011-972/12168** : *“...Limited şirket ortaklarının asli borcu, tüzel kişiliğe karşı taahhüt ettikleri sermayeyle sınırlı olup, ortak bu borcu yerine getirmekle sorumluluktan kurtulmuş olur. Bu nedenle, ortağın limited şirketin borçlarından dolayı kural olarak sorumluluğu bulunmamaktadır...”* Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 451-452.

¹²⁶ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 59.

¹²⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 478. Doktrinde bir görüşe göre pay alım teklifi zorunluluğu halka açık anonim ortaklıklarda tek borç ilkesinin bir istisnasını oluşturur. Bkz. Gül Okutan Nilsson, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2004, s. 37, 424; Mustafa Çeker, “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkma Hakkı”, **Batider.**, C. XXIII, S. 1, Haziran, 2005, s. 61 vd.; İlhan Dinç, **Sermaye Piyasası Hukukunda Çağrı Yoluyla Hisse Senedi Toplanması**, İstanbul, Legal Yayınevi, 2006, s. 236; Abuzer Kendigelen, “Zorunlu Çağrıya İlişkin Son Gelişmeler”, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, İstanbul, **XII Levha Yayınları**, C. I, 2010, s. 673-714; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 2.** Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, Ocak 2014, s. 1527. Aksi görüş için bkz. Umut Kolcuoğlu, **Sermaye Piyasası Hukukunda Zorunlu Çağrı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 19-20; Güzin Üçışık/ Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. I, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 52; İsmail Türkyılmaz, **Sermaye Piyasası Hukukunda Pay Alım Teklifi Zorunluluğu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Temmuz 2014, s. 24-26.

Yan edim yükümlülüklerini düzenleyen TK. m. 606/1'e göre limited ortaklıklarda ortaklık sözleşmesiyle, ortaklığın işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülebilir. *Hükmün gerekçesine göre "İkincil (tâli) sıfatıyla da nitelendirebileceğimiz yan edimler bir kısım esas sermaye paylarına veya pay kategorilerine yüklenebilen veya payların tümüne yönelik olan yapma, yapmama, katlanma, kullandırma edimleridir. Süt, pancar, şeker kamışı, meyve gibi ham ve/veya işlenmiş ürünlerin teslimi, park yeri veya depo yeri sağlanıp kullandırılması, taşıma gibi hizmetlerin sunulması ve benzeri edimler yan edimlerin konusunu oluşturabilir. Bu edimler, şirketin konusunu gerçekleştirmesine, ortaklarının bileşiminin (meselâ, süt veya meyve üreticilerine özgülenmiş olmak gibi) korunmasına ve şirketin başka şirketlerin hakimiyeti altına girmemesine hizmet eder."* Benzer bir hükme anonim ortaklıkları düzenleyen TK. m. 480/4 hükmünde yer verilmiştir¹²⁸. Hükme göre pay devirlerinin ortaklığın onayına bağlı olduğu hâllerde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borçtan başka, belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir. Anonim ortaklıklardaki ikincil yükümlülüğün kapsam ve niteliği ile limited ortaklıklardaki yan edim yükümlülüğü kapsam ve niteliği birbirine benzemektedir¹²⁹.

Limited ortaklıklarda ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin dışında, ortakların kamu borçları da bulunmakta; ortaklar, ortaklığın vergi ve sigorta primi borçlarından sorumlu olduğu için limited ortaklığı anonim ortaklığa dönüştürmek istemektedir¹³⁰. Anonim ortaklıklarda ise tek borç ortaklığı ilkesinin bir sonucu olarak pay sahiplerine buna benzer bir sorumluluk yüklenmemiştir¹³¹.

¹²⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 59.

¹²⁹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 59.

¹³⁰ Soner Altaş, "Limited Şirket Nasıl Anonim Şirkete Dönüştürülür?", **Mali Çözüm Dergisi**, S. 113, İstanbul, Eylül-Ekim 2012, s. 168.

¹³¹ Bkz. **IV-G-2-d**.

Ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri niteliği ve ortaklar arasındaki işbirliği dolayısıyla limited ortaklıklara daha uygun düşmektedir¹³². Bu da limited ortaklıkların taşıdığı kişisel öğelerden ileri gelmektedir¹³³. ETK.'da düzenlenmeyen bu yükümlülüklerin Kanunkoyucu tarafından yeni kanunda düzenlenmesi ve AATUHK. m. 35 ile öngörülen ortakların kamu borçlarından dolayı kişisel sorumluluğu, sermaye ortaklıklarının niteliğiyle bağdaşmayan, ancak şahıs ortaklıklarında görülebilecek yükümlülüklerdir.

3. Hazırlık Dönemi Faizine İlişkin Uygulanacak Anonim Ortaklık Hükümü

Limited ortaklıklarda hazırlık dönemi faizini düzenleyen TK. m. 609/1'in ikinci cümlesine göre ortaklık sözleşmesiyle hazırlık dönemi faizi öngörülebilir. Bu halde anonim ortaklıklara ilişkin TK. m. 510 hükmü uygulanacaktır¹³⁴.

TK. m. 510 hükmüne göre hazırlık dönemi faizi öngörülebilmesi, bunun ancak ortaklık sözleşmesinde yer almasıyla mümkün olabilir¹³⁵. Yine hükme göre bu faizin özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yükletilmesi gerekir. Özellikli varlık, amaçlandığı şekilde kullanıma ya da satışa hazır duruma getirilebilmesi uzun bir süreyi gerektiren aktiflerdir¹³⁶. Özellikli varlıklara satılabilir bir duruma

¹³² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 511; Altay, **Ortak Girişimler**, s. 157.

¹³³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 508; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 191; Peter Forstmoser, "İsviçre Sermaye Ortaklıkları ve Kooperatif Hukukunun Üzerine, Bilgi Toplumunda Hukuk", Çevirmen: Cumhur Boyacıoğlu, Ünal Tekinalp'e Armağan, C. I, İstanbul, **Beta Yayınevi**, 2003, s. 353; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2207; Yıldız, **Kamu Borçlarından Sorumluluk**, s. 62; Ertan Demirkapı/Ali Haydar Yıldırım, "İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme", **Batider.**, C. XXIV, S. 3, Haziran 2008, s. 453; Kendigelen, **TTK**, s. 536; Ali Haydar Yıldırım, **6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Dora Yayınları, Bursa, 2013, s. 194; Alışkan, **Tarihçe Niteliği**, s. 217.

¹³⁴ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 505; Kendigelen, **TTK**, s. 517; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 859.

¹³⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 170; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 505; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 352.

¹³⁶ Beyhan Marşap, "Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesindeki Yöntem Farklılıklarının Finansal Tablolara Etkisi", **Mevzuat Dergisi**, Y. 4 S. 41, <http://www.basarmevzuat.com/dergi/2001-05/a/borcmaliyet.htm>.

getirilmesi uzun bir süreyi gerektiren stoklar, üretim tesisleri, enerji üretim santralleri, inşa edilmekte olan yer altı ve yer üstü düzenleri ve binalar örnek olarak gösterilebilir¹³⁷. Hazırlık dönemi faizinin belirli olması ve ödemelerin en geç ne zamana kadar süreceği ortaklık sözleşmesinde belirtilir.

Hazırlık dönemi faizi, ortaklığın işletme konusunun bir üretim tesisi yatırımını gerektirdiği ve ortaklığın kâra geçmesinin uzun süreceği zamanlarda ortakların mağduriyetini önlemek üzere getirilen bir faizdir¹³⁸. Limited ortaklığın sermayesinde bir üst sınır olmadığı için teorik olarak yüksek sermayeli limited ortaklıklar olabileceği düşünülebilirse de ülkemizde mevcut limited ortaklıkların sermayeleri düşünüldüğünde, bu hükmün Türkiye’deki limited ortaklıkların bünyesine uygun olmadığı sonucuna varılabilir.

G. Ortaklık Sözleşmesinin Değiştirilmesine İlişkin Hükümler

1. Limited Ortaklık Sözleşmesinin Tüm Hükümlerinin Değiştirilebilir Olması

Anonim ortaklıklarda esas sözleşmenin değiştirilmesine dair TK. m. 452/1 hükmüne göre genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir. Anonim ortaklıklarda esas sözleşme değişikliğini düzenleyen TK. m. 452/1 hükmündeki “*aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadıkça*” hükmü nisapla değil esas sözleşmeyi değiştirmekle ilgilidir¹³⁹.

Limited ortaklıklarda, ortaklık sözleşmesinin hükümlerinin tümünün değiştirilip değiştirilemeyeceği düzenlenmemektedir. Yetersayıları düzenleyen TK. m. 589/1’e göre aksi ortaklık sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, ortaklık

¹³⁷ Marşap, **a.g.e.**

¹³⁸ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 505; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 858.

¹³⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 473.

sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir¹⁴⁰. Tekinalp'e göre limited ortaklıklarda esas sözleşme değişikliğini düzenleyen hükümde “aksi ortaklık sözleşmesinde öngörülmediği takdirde” hükmü nisapla ilgilidir¹⁴¹. Açık bir ifadeyle ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesinde daha ağır bir nisap, hatta oybirliği bile öngörülebilir. Sonuçta oy birliği de bir nisaptır ve bu sağlandığı takdirde tüm ortaklık sözleşmesi değiştirilebilir¹⁴². Yine Tekinalp'e göre ortaklık sözleşmesinin değiştirilemeyeceğine dair bir hüküm ortaklık sözleşmesine eklenemez¹⁴³. Bizim de katıldığımız bu görüş uyarınca, anonim ortaklıklarda ana sözleşmenin tüm hükümlerinin değiştirilmesi sistemi, limited ortaklıklar açısından da geçerlidir.

H. Sona Ermeye İlişkin Hükümlerde Limited Ortaklığa Özgü Özellikler

1. Limited Ortaklıkta Haklı Sebeplerle Fesihte Her Ortağın Dava Açabilmesi

Limited ortaklıklara özgü sona erme sebeplerinden birini, herhangi bir ortağın, haklı sebeplerin varlığını ileri sürerek, mahkemeden ortaklığın feshine karar verilmesini talep etmesi oluşturur¹⁴⁴.

TK. m. 636/3'e göre haklı sebeplerin varlığı halinde her ortak mahkemeden, ortaklığın feshini isteyebilir¹⁴⁵. Diğer bir ifadeyle, herhangi bir ortak, ortaklık

¹⁴⁰ **11. HD., 21.04.2008, 2007-3567/5338** : “...eTK'nın 513/I. maddesine göre, şirket ana sözleşmesi ancak, sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. Burada ortak sayısının nazara alınmayacağı da tabiidir. Somut uyuşmazlıkta da, davalı şirket adresinin değiştirilmesinin bir ana sözleşme değişikliği olduğu açıktır. Buna rağmen anılan ortaklar kurulu kararı, sermayenin %65'ini temsil eden ortaklarca alınmıştır. Bu durumda, şirket adresinin değiştirilmesi ile ilgili ortaklar kurulu kararı yoklukla maluldür...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 458-459.

¹⁴¹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 473.

¹⁴² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 473.

¹⁴³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 473; Aksi görüş için bkz. Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 112.

¹⁴⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 291.

¹⁴⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 291; Kendigelen, **TTK**, s. 551; Moroğlu, **Değerlendirme**, s. 361; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 361; Can, **a.g.e.**, s. 8; Zeynep Mineliler, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, **GaziÜHFD**,

sözleşmesinin sona ermesini beklemeden veya sözleşmeyi sona erdirecek olağan sebepler ortaya çıkmadan, ortaklık ilişkisinin temeli olan sözleşmeyi sona erdirebilme imkanına sahiptir¹⁴⁶. Kanunen tanınan bu hak ortaklık sözleşmesiyle ortadan kaldırılamaz¹⁴⁷.

Doktrinde haklı sebepler, ortakların biraraya gelmelerini sağlayan maddi ve şahsi sebepleri ortadan kaldıran ve bu sebeple ortaklığın amacına ulaşmasını engelleyen sebepler olarak ifade edilir¹⁴⁸. Haklı sebeplerle fesih davası aynı zamanda ortakların limited ortaklıktan çıkmasının diğer bir yüzüdür¹⁴⁹. Limited ortaklığın feshi sonucunu doğuran haklı sebep, ortakların tutum ve davranışlarından, limited ortaklığın finansal durumundan veya yönetim şeklinden kaynaklanabilir¹⁵⁰. Ancak TK. m. 636/2’de mahkemenin, istem yerine davacı ortağa, payının gerçek değerinin ödenmesine, davacı ortağın ortaklıktan çıkarılmasına veya duruma uygun düşen kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmetmesine izin verilmiştir¹⁵¹.

C. XVI, S. 3, 2012, s. 97; **11. HD., 11.10.2012, 2010-11758/15799** : “*Limited şirketin haklı nedenlerle fesih ve tasfiyesi davasının şirket tüzel kişiliğine karşı açılması gerekir. Bu davada şirket ortaklarına da husumet yöneltilmiş ise, ortaklar hakkında dava husumet yokluğu nedeniyle reddedilmelidir.*” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 489, 490.

¹⁴⁶ Taşdelen, **Fesih**, s. 236.

¹⁴⁷ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 898; Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku, II. Şirketler Hukuku, A. Giriş- Adi Şirket- Ticaret Şirketleri**, 2. Bası, Banka ve Ticaret Enstitüsü Araştırma Yayınları, Ankara, 1973, s. 384; Fahiman Tekil, **Şirketler Hukuku: Limited Şirketler ve Kooperatifler**, 2. Bası, İstanbul, Otağ Yayınevi, 1978, s. 78; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 156.

¹⁴⁸ İrfan Baştuğ, **Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması**, İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası, 1966, s. 44; Tekil, **Limited Şirketler**, s. 77; Ersin Çamoğlu, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi”, Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, **Alkım Kitapevi**, İstanbul, 2007, s. 667; İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I, 4. Bası**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004, s. 733; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 156; R. Eda Giray, “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, S. 12 Güz 2007/2, s. 196; Mineliler, **a.g.e.**, s. 95-96; **11. HD., 25.05.2010, 2008-12276/5839** : “*...Dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre bir ortağın haklı nedenlerle şirketin fesih ve tasfiyesini isteyebilmesi için en fazla eşit kusurlu olması gerekir. Bu durum karşısında mahkeme davacı (K)’nın asıl kusurlu bulunduğu kabul edildiği halde, birleşen davada davalı şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmesi doğru olmamıştır...*” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 490.

¹⁴⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472.

¹⁵⁰ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472.

¹⁵¹ Alternatif çözümler için bkz. Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No: 14-09 vd.

Anonim ortaklıklarda haklı sebeplerle feshi düzenleyen TK. m. 531 hükmü TK. m. 636/3 hükmüne büyük ölçüde benzemektedir¹⁵². TK. m. 531/1'e göre anonim ortaklıklarda haklı sebeplerin varlığı halinde ortaklığın feshini mahkemeden isteme hakkı sermayenin en az onda birini, halka açık ortaklıklarda yirmide birini temsil eden payların sahiplerine, yani azınlığa verilmiştir¹⁵³. Ancak bu hükümden hareketle esas sözleşmede azlığın oranı düşürülerek pay sahibine limited ortaklıklardaki gibi bir feshi ihbar hakkı tanımak mümkün değildir¹⁵⁴. Keza anonim ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen TK. m. 340 hükmü buna engeldir. Belirtmek gerekir ki, sadece azlığın huzursuzluğu TK m. 531 anlamında açılan davayı haklı göstermeye yetmez; azlığın paylarını değersizleştirip ucuza satın alma, sindirme, anonim ortaklıktan umudu kestirme politikalarının da buna eklenmesi gerekir¹⁵⁵.

İsviçre ve Türk doktrinde anonim ortaklıkların haklı sebeplerle feshinin ikincil nitelikte olduğu, somut olayda iptal davası, bilgi alınması ve özel denetim yaptırılması imkânları varken fesih davası açılmaması gerektiği ve hâkimin bunu resen incelemesi gerektiği savunulmuştur¹⁵⁶. Tekinalp'e göre bu görüş alternatif çözümler dolayısıyla haklılığını yitirmiştir¹⁵⁷.

2. Organ Eksikliği Durumunda Fesih Davası Açacak Kişilerdeki Farklılık

Limited ortaklıklarda sona erme ve sona ermenin sonuçlarını düzenleyen TK. m. 636/2'ye göre uzun süreden beri ortaklığın kanunen olması gereken

¹⁵² Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472.

¹⁵³ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472; Kendigelen, **TTK**, s. 551.

¹⁵⁴ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 288, 290.

¹⁵⁵ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 292.

¹⁵⁶ Hamdi Yasaman, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi", İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukukuna Etkileri, İstanbul, **Vedat Kitapçılık**, 2009, s. 713 vd; Ayşe Sumer, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Sebeple Feshi", **Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi**, C. XXVIII, S. 1, 2010, s. 171 vd; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 288.

¹⁵⁷ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 288.

organlarından¹⁵⁸ biri mevcut değilse¹⁵⁹ veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan veya ortaklığın alacaklılarından birinin ortaklığın feshini istemesi üzerine ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurulur. Mahkeme önce müdürleri dinleyerek durumun kanuna uygun hale getirilmesi için bir süre belirler. Bu süre sonunda durum düzeltilmezse mahkeme ortaklığın feshine karar verir.

Anonim ortaklıklarda organların eksikliğini düzenleyen TK. m. 530/1 hükmü limited ortaklıklara paraleldir¹⁶⁰. Tek farklılık, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın da anonim ortaklıklarda ortaklığın feshini isteyebilmesidir¹⁶¹.

TK. m. 636/2'nin gerekçesinde limited ortaklıklarda Bakanlığa böyle bir dava hakkının tanınmasının doğru olmadığı düşünüldüğü söylenmektedir. TK. m. 210/3'e göre ise kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde ticaret ortaklıkları hakkında Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca fesih davası açılabilceği düzenlenmektedir¹⁶². Bu hükümle kamu düzenine ve işletme konusuna aykırılık halinde ve TK. m. 530 hükmüyle anonim ortaklık bakımından organ yokluğunda

¹⁵⁸ Limited ortaklıkların kanunen zorunlu organlarından biri müdür ya da müdürler kurulu ve genel kuruldur. Ayrıca bkz. Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472.

¹⁵⁹ İsmail Doğanay, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II**, 4. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004, s. 1468; Küçükali, **Yönetim ve Temsil**, s. 99; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 118; **11. HD., 01.05.1995, 2880/3952** : “Şirket ortakları arasındaki anlaşmazlık nedeniyle uzun yıllardan beri ciddi bir faaliyeti bulunmayan limited şirketin mahkemece feshi için kanuni haklı nedenlerin olduğu kabul edilmelidir. Haklı nedenlerle fesih davasında husumetin diğer ortağa yöneltilmesinde isabetsizlik yoktur.”, Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 489.

¹⁶⁰ **11. HD., 20.09.2011, 12668/10598** : “...Şirketin organsız kalması durumunda, hukuki yararı olanların genel kurul tarafından diğer organların seçimine kadar şirkete yönetim kayyımı atanmasını mahkemeden isteme hakları mevcuttur. Bu durum karşısında, davalı anonim şirketin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolduğu, şirketin organsız kaldığı dikkate alınıp, genel kurul tarafından yeni yönetim kurulu üyeleri ve denetim organı belirleninceye kadar şirkete yönetim kayyımı atanmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile davanın reddi yönünde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın davacılar yararına bozulması gerekmektedir...”, Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 422.

¹⁶¹ Mustafa Yasan, “Türk Ticaret Kanunu m. 353’e Göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İÜHFİM**, C. LXXI, S. 2, 2013, 468 vd.

¹⁶² Kendigelen, **İçticaret**, s. 301; **11. HD., 20.03.1987, 86-7665/1621**, Bkz. **III-A-4** dp. 14.

Bakanlığa fesih davası açma hakkı tanınmışken, benzer bir hakkın limited ortaklık hükümlerinde Bakanlıktan esirgenmesi doktrinde eleştirilmektedir¹⁶³.

3. Limited Ortaklıklarda Ayrılma Akçesine İlişkin Özellikler

TK. m. 641 hükmü, ETK.’da açıkça düzenlenmeyen bir ortaklık hakkını, ayrılan ortağın ayrılma payı talep etme hakkını düzenlemiştir¹⁶⁴. Hükmün birinci fıkrasına göre, ortak ortaklıktan ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini istem hakkını haizdir. Hükmün gerekçesine göre “...Ayrılma her çeşidi ile çıkma ve çıkarılma ile doğal çıkma hali olan ölümü de kapsar. Ayrılma özellikle çıkarma, elkoyucu (müsadere edici) ve cezalandırıcı bir yaklaşıma olanak vermemelidir. Tasarının kuralı ayrılan ortağa esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesinin ödenmesidir. “Gerçek değerine uyan” ibaresini kanun tanımlamamıştır. Bu ibarenin yorumu öğreti ve yargı kararlarınca yapılacaktır; ancak ibarenin en azından “bilanço değeri”ni ifade ettiği şüphesizdir...” Kanımızca, ayrılan ortak için çok önemli olan ayrılma akçesinin gerçek değerinin belirlenmesinin doktrin ve yargı kararlarına bırakılması isabetsiz olmuştur ve hükmün gerekçesinde belirtilen değerlendirme yöntemlerine kanun metninde de yer verilmelidir¹⁶⁵.

TK. m. 641/2 hükmüne göre ortaklık sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, ayrılma akçesi farklı bir şekilde düzenlenebilir¹⁶⁶. Hükmün gerekçesine göre “...İkinci fıkra ayrılma hakkının şirket sözleşmesinde özel bir şekilde düzenlenmiş olması halinde, ortaklara ayrılma akçesini, şirket sözleşmesindeki düzenlemeye uygun olarak kanundan farklı bir şekilde düzenleme olanağını vermektedir. Ancak, hüküm ortaklara keyfî, adalete tamamen ters ve müsadereye

¹⁶³ Kendigelen, TTK, s. 551 dp.

¹⁶⁴ Yıldız, Limited Şirketler, s. 171; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, No: 21-51; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 767; Karahan, Şirketler Hukuku, s. 871.

¹⁶⁵ Yıldız, Limited Şirketler, s. 171; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, No: 21-51; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 767; Karahan, Şirketler Hukuku, s. 871.

¹⁶⁶ Yıldız, Limited Şirketler, s. 171; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, No: 21-51; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 767; Karahan, Şirketler Hukuku, s. 871.

yakın bir düzenleme yapmak hakkını da vermez. Serbesti genel hukuk ilkeleri ile sınırlandırılmıştır.”¹⁶⁷

Ayrılma akçesinin ödenmesine ilişkin TK. m. 642/1 hükmü, ayrılma akçesinin ayrılma ile muaccel olması için; ortaklığın kullanılabilir bir özkaynak üzerinde tasarruf edebilmesini, ayrılan kişinin esas sermaye paylarının devredilebilmesini ve esas sermayenin ilgili hükümlere göre azaltılmasını öngörmüştür¹⁶⁸. Hükmün gerekçesine göre bu madde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Çünkü ETK., ayrılma akçesinin ne zaman muaccel olacağına ilişkin bir hüküm içermemektedir. Hüküm ayrılan ortağa yapılacak ödemenin zamanı yönünden ortaklığa ve alacaklılara zarar vermemesi; menfaatler dengesinin hakça kurulması için sevk edilmiştir¹⁶⁹.

TK. m. 642/3’e göre ayrılan ortağın ayrılma akçesinin ödenmeyen kısmı, yıllık raporda kullanılabilir özkaynak tutarının tespiti ile muaccel olur ve ortaklığa karşı, bütün alacaklılardan sonra gelecek bir alacak oluşturur¹⁷⁰. Belirtmek gerekir ki sıra itibarıyla sona gitmeye ilişkin bu düzenleme, yalnızca limited ortaklığın iflası halinde uygulanabilir¹⁷¹.

Üçüncü bölümde limited ortaklıkların bünyesinde barındırdığı şahıs ortaklığı niteliğini ayrıntılı bir şekilde anlattık. Görüldüğü üzere limited ortaklıklar azımsanmayacak kadar çok şahıs ortaklığı özelliği ihtiva etmektedir. Bir sonraki bölümde limited ortaklık hükümlerinde anonim ortaklıklara yapılan atıflar incelenerek uygulanacak bu hükümlerin limited ortaklıkların yapısına ne kadar uygun düştüğü tespit edilmeye çalışılacaktır.

¹⁶⁷ TK m. 642/1 Gerekçe.

¹⁶⁸ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No: 21-53; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 777.

¹⁶⁹ TK m. 642/1 Gerekçe.

¹⁷⁰ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No: 21-54, 21-57; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 777.

¹⁷¹ Kendigelen, **TTK**, s. 558 dp. 141.

IV. LİMİTED ORTAKLIKLARA UYGULANACAK ANONİM ORTAKLIK HÜKÜMLERİNİN BELİRLENMESİ VE KAPSAMI

A. Kuruluş ve Temel Yapıya İlişkin Hükümlerin Uygulanması

1. Ayni Sermaye, Ayni Devralmalar ve Özel Menfaatler

TK. m. 578/1'e göre limited ortaklıklara ayni sermaye, ayınlara veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim ortaklık hükümleri uygulanır. Bu atıfla limited ortaklıklara, anonim ortaklıklarda ayni sermayeyi düzenleyen TK.'nın 342.¹ ve 343. hükümleriyle kurucu menfaatlerini düzenleyen 348. maddesi uygulanacaktır.

Limited ortaklıklarda ayni sermayeyi düzenleyen TK. m. 581/1 hükmüne göre üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz² veya tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar, ayni sermaye olarak konulabilir³. Bu hüküm, anonim ortaklıklarda ayni sermayeyi düzenleyen TK. m. 342 ile paraleldir. Doktrinde bir görüş TK. m. 578/1 hükmü varken bu konuyu limited ortaklıklarda ayrıca düzenlemenin gereksiz olduğunu savunmaktadır⁴. Kanımızca, TK. m. 578/1 hükmünde anonim ortaklık

¹ Hükümle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Doğanay, "Limited Şirkette Ortağın Ana Mukavelename ile Koymağı Taahhüt Ettiği Sermaye Borcu Ne Zaman Muaccel Olur?", **Batider.**, C. V, S. 1, 1969, s. 58-60.

² **11. HD., 14.02.2011, 2009-8514/1656:** "Üzerinde haciz bulunan taşınmazın kısmi bölünme yoluyla yeni kurulacak olan anonim şirkete ayni sermaye olarak konulması mümkün değildir. Ticaret Sicili Memurluğunun, taşınmaz üzerindeki takyidat kaldırılmadıkça bölünmeyi tescilden kaçınması doğrudur." Erdoğan Moroğlu/Abuzer Kendigelen, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014, s. 248.

³ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2015, s. 41-43.

⁴ Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler Ve İlk Tespitler**, 2. Bası, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012, s. 486.

hükümlerine yapılan genel yollama ile yetinilmeli ve TK. m. 581/1 hükmü kanundan çıkarılmalıdır.

TK. m. 343/1 hükmü aynılara nasıl değer biçileceğini açıklamaktadır⁵. Hükme göre “*Konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve aynılara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerleme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir.*” Mahkeme kararında değerlerin bilirkişi raporunun altında gösterilmesi mümkün olmakla beraber bilirkişi raporunun üstünde gösterilmesi mümkün değildir⁶.

Limited ortaklıklarda ortaklık hesabına alınan malların bedellerini ve kurucu menfaatlerini düzenleyen TK. m. 582/1’e göre kurucular tarafından, kurulmakta olan ortaklıkla ilgili olarak, ortaklık hesabına alınan malların bedelleri ile ortaklığın

⁵ **TTK m. 343/1:** “*Konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve aynılara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerleme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir.*” Moroğlu/ Kendigelen’e göre buradaki “kararı” kelimesi, “raporu” olmalıdır. Bkz. Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 249 dp. **11. HD., 07.10.1982, 2934/3690:** “...Uyuşmazlık konusu makinelerin değerinin mahkemece eTK’nın 303. maddesi gereğince seçilen bilirkişi marifetiyle saptanmış bulunmasına, davanın temeli davalıların hilesine dayandırılmış olmakla birlikte davalı...tarafından yapılmış olan hileli davranışın ne olduğu açıklanmış ve kanıtlanmış olmamasına, kaldı ki, ...bilirkişi raporuna karşı ilgililerin zamanında itiraz ederek yeni bir bilirkişi incelemesi yaptırılması olanağı bulunmasına rağmen davacılar bu yola da başvurmamış olmalarına göre...hükümün onanması gerekmiştir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 249.

⁶ Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, Yasa Yayıncılık, İstanbul, 1989, s. 45; Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007, s. 90.

kurulmasında hizmeti geçenlere tanınan menfaatler ortaklık sözleşmesine yazılır. Böylelikle ortaklık hesabına alınan malların bedelleri ve kurucular, müdürler veya kuruluştaki hizmeti geçen diğer kişilerin menfaatleri konusunda aleniyet sağlanmış olacak, ortaklığa sonradan katılacak olan pay sahipleri de bu hususları değerlendirebilecektir. Anonim ortaklıklarda esas sözleşmeye yazılacak olan hükümleri düzenleyen TK. m. 339/2 hükmü de paralel bir düzenleme getirmiştir⁷.

Doktrinde bir görüşe göre üzerinde sınırlı ayni hak bulunan bulunan malvarlığı unsurlarının sermaye olarak konulmasının yasaklanması doğru değildir⁸. Bu malvarlığı unsurları pekâlâ değerli ve amaca uygun olabilir⁹. Gerçekten de Türk Medeni Kanunu'na göre ayni hak grubuna giren ve irtifak haklarından sayılan üst hakkı, kaynak hakkı, geçit hakkı gibi başkalarına devri mümkün olan irtifak haklarının, limited ortaklığa ayni sermaye olarak konabilmesinde bir sakınca yoktur. Ancak hukuken başkalarına devri mümkün olmayan süknâ ve intifa gibi irtifak haklarının ayni hak olarak limited ortaklığa sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir.

2. İntifa Senetleri

Limited ortaklıklarda intifa senetlerini düzenleyen TK. m. 584/1' e göre ortaklık sözleşmesinde intifa senetleri çıkarılması öngörülebilir ve bu konuda anonim ortaklıklara ilişkin hükümler kıyasen uygulanır¹⁰. Bu yollamanın anonim ortaklıklara

⁷ İsmail Kırca, "Tüzel Kişiliğin Kazanılmasından Önce Anonim Şirket Adına Yapılan İşlemler (TTK 301/II)", **Batider.**, C. XIX, S. 4, 1998, s. 87.

⁸ Mehmet Bahtiyar, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Kayıtlı Sermaye Sistemi", Armağan Özel Sayısı, İstanbul, **MÜHF-HAD**, 2006, s. 62; Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 144.

⁹ Bahtiyar, **Kayıtlı Sermaye**, s. 62; Moroğlu, **Değerlendirme**, s. 144.

¹⁰ Abuzer Kendigelen, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısında İntifa Senetleri", **Batider.**, C. XXV, S. 2, 2009, s. 72; **11. HD., 06.04.2001, 431/2884**: "...Kurucu intifa hakkı sahiplerinin kar payı talep edebilmeleri için kar payının şirketçe dağıtılmasına karar verilmiş olması bir ön koşul olarak kabul ediliyorsa da, doktrinde de benimsendiği üzere, kurucu intifa senedi sahiplerinin, kar payı dağıtım koşulları gerçekleştiği halde, şirketçe bu tür pay sahiplerine sözleşmesel haklarının kasıtlı olarak verilmemesi veya şirket yöneticilerinin kasıtlı tasarruflarıyla bu haklarının zedelenmesi halinde gerek şirkete, gerekse yöneticilerin sorumluluklarına dayanılarak bunlar aleyhine genel hükümlerden doğan

ilişkin hangi hükümleri kapsadığı açıkça belirtilmemiştir. Eğer bu intifa senetleri kuruculara çıkarılacaksa, daha önce söylediğimiz gibi, bunlarla ilgili olarak TK. m. 578/1'de anonim ortaklıklara yollama yapılmıştır¹¹. Bu madde ile kastedilen kurucular dışındaki kişiler ise, esasen her türlü intifa senedi¹² bu kapsama girdiğine göre, bu hükmün neden kuruluşla ilgili bölüm içinde¹³ yer aldığını anlamak zor olacaktır¹⁴.

TK. m. 502, anonim ortaklıklarda intifa senetlerinin çıkarılmasını düzenlemektedir¹⁵. Hükmün birinci fıkrasına göre genel kurul, esas sözleşme uyarınca veya esas sözleşmeyi değiştirerek, bedeli kanuna uygun olarak yok edilen payların sahipleri, alacaklılar veya bunlara benzer bir sebeple ortaklıkla ilgili olanlar lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verebilir. Kurucu menfaatlerini düzenleyen TK. m. 348 hükmü de bu senetlere uygulanacaktır. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre kurucular için çıkarılanlar da dâhil olmak üzere, intifa senetleri emre ve hamiline

dava haklarını kullanabilecekleri ve bu şekilde yoksun bırakıldıkları kar paylarını dava yoluyla isteyebilecekleri kabul edilmektedir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 253; Ayrıca bkz. Ömer Teoman, **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri**, İstanbul, İstanbul Üniversite Kitabevi, 1978, s. 237.

¹¹ Kendigelen, **TTK**, s. 488.

¹² Doktrinde intifa senetleri bir üst kavram olarak yer almış ve dört gruba ayrılmıştır. Bunlar intifa hisse senetleri, kurucu intifa senetleri, katılma intifa senetleri ve adi intifa senetleridir. İntifa hisse senedi pay sahibine, pay bedeli iade edilmesine karşın, onun anonim ortaklıkta pay sahibi kalması durumunda verilir ve bu senedin sahibinin, yönetim hakları da dahil pay sahibi haklarını kullanmasını sağlar. Ticaret Hukukumuzda intifa hisse senedi bulunmamaktadır. Kurucu intifa senedi, en geniş anlamıyla, sadece anonim veya limited ortaklığın kuruluşunda hizmeti geçenlere bir tür mükafat olarak verilen senettir. Katılma intifa senetleri, nakit karşılığı satılmak üzere çıkarılan ve sahiplerine ortaklık hakları vermeyip, kar payı, tasfiye payı ve rüşhan hakkı sağlayan intifa senetleridir. Adi intifa senetleri TK'nın 502 ve 503'üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Adi intifa senetlerinin ana türü oluşturmaları nedeniyle bu senetlere ilişkin olan TK hükümleri kurucu intifa senetleri ile katılma intifa senetlerine de uygulanabilmektedir. Bkz. Teoman, **İntifa Senetleri**, s. 33-36.

¹³ **11. HD., 19.04.1985, 158/2344:** “...eTK'nın 298. maddesinde düzenlenmiş olan kurucu senetleri eTK'nın 402/403. maddelerinde öngörülen “intifa senetlerinin” özel bir nev'idir... Anonim ortaklıkta sermaye artımı ortaklık bakımından “ek kuruluş” niteliğindedir. Ortaklığın kuruluşuna ilişkin hükümler sermaye artırımında da uygulanır(eTK m. 392). Sermaye artırımında kurucu niteliği kazanan yeni ortaklara (ek kuruculara) kurucu intifa hakkı tanınabilir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 251-252; Ayrıca bkz. Teoman, **İntifa Senetleri**, s. 122 vd.

¹⁴ Kendigelen, **TTK**, s. 488.

¹⁵ Sami Karahan(Editör), **Şirketler Hukuku**, Güncellenmiş 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, Aralık 2013, s. 748; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 239; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2012, s. 257.

yazılı olabilir¹⁶. TK. m. 503/1 hükmüne göre ise intifa senedi sahiplerine pay sahipliği hakları verilemez. Ancak, bu kişilere, net kâra, tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma hakları tanınabilir. TK.'da anonim ortaklıklar için düzenlenen intifa senetleri ile ilgili hükümler, limited ortaklığın yapısına uygun olmakla beraber, bu hükümlerin limited ortaklıklara birebir uygulanmasında hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

3. Ortaklığın Kuruluşu

a. Kurulma Anı

Limited ortaklıklarda kurulma anını düzenleyen TK. m. 585/1 hükmünün ikinci cümlesine göre esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında anonim ortaklıklara ilişkin hükümler kıyasen uygulanacaktır¹⁷. Bu hükme göre limited ortaklıklara, bu hususlarda, anonim ortaklıklarda pay bedellerinin ödenmesini düzenleyen TK. m. 344 ve 345 hükümleri; ödemeye çağırısı düzenleyen TK. m. 481 hükmü¹⁸; temerrütü düzenleyen TK. m. 482¹⁹ ve 483²⁰ hükümleri; devrin kanuni

¹⁶ İsmail Kırca/ Feyzan Hayal Şehirali Çelik/ Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku C. 1**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, s. 290; Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 315.

¹⁷ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 862; Çeker, **Hukuku**, s. 410; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 459, 465; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 321; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 65.

¹⁸ **11. HD., 12.07.2011, 2009-13842/8718**: “...Anonim... ortaklıklarda paydaşlardan ödenmemiş bakiye sermaye taahhütlerinin istenmesi ve buna bağlı olarak gündeme gelen pay sahiplerinin ıskatı usul ve şartları, eTK'nın 406-408. maddelerinde emredici kurallarla düzenlenmiştir. Buna göre, sermaye borcunu ödemeyen pay sahibinin ıskat edebilmesi için öncelikle temerrüde düşürülmesi gerekir. Temerrüdün söz konusu olabilmesi için de bakiye sermaye borcunun ödenmesi konusunda yetkili organın bir karar alması ve bunu sözleşmede öngörülen usul ve şekilde talep etmesi, uygulamadaki ifade ile, apel işlemini yapması gerekir...”, Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 383.

¹⁹ **11. HD., 21.09.2012, 2010-11707/13939**: “...Genel kurul kararında “artırılan şirket sermayesinin ¼'lük kısmının... tescili tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ödeneceği” şeklindeki ibarenin bu miktar yönünden kesin ve belirli bir vade olduğunun kabulü doğru değildir... Davalının sorumlu olduğu sermaye bedelinin tamamına son ödeme tarihi olarak kararlaştırılan temerrüt tarihi olan... tarihinden itibaren faiz hesaplanarak karar verilmek gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 386.

²⁰ **11. HD., 10.05.1991, 1307/3033**: “...Emredici nitelikteki eTK'nın 408/I. maddesi hükmü uyarınca apel borcunu ödemeye davet ve sonuçlarının TTSG'de ilan edilmesi gerekir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 387.

sınırlamasını düzenleyen TK. m. 491 hükmü ve bedelleri tamamen ödenmemiş nama yazılı payları düzenleyen TK. m. 501 hükmü kıyasen uygulanacaktır²¹.

Anonim ortaklıklarda nakdî sermayenin ödenmesini düzenleyen TK. m. 344 hükmüne göre nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de ortaklığın tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir²². Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir. Aynı maddenin ikinci fıkrası, Sermaye Piyasası Kanununun pay bedellerinin ödenmelerine ilişkin hükümleri saklı tutmuştur. Limited ortaklıklar SPK.'ya tabi olmadığından, bu hüküm limited ortaklıklara uygulanmayacaktır. Anonim ortaklıklarda pay bedellerini ödeme yerini düzenleyen TK. m. 345'e göre ise nakdî ödemeler, BK.'ya bağlı bir bankada, kurulmakta olan ortaklık adına açılacak özel bir hesaba, sadece ortaklığın kullanabileceği şekilde yatırılır²³. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek olan tutarlarının ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanır. Banka, bu tutarı, ortaklığın tüzel kişilik kazandığını bildiren bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, sadece ortaklığa öder. Kanımızca, bu hüküm limited ortaklığa birebir uygulanabilir.

Anonim ortaklıklarda ödemeye çağırısı düzenleyen TK. m. 481 hükmüne göre payların bedelleri, yönetim kurulu tarafından, esas sözleşmede başkaca hüküm

²¹ Kendigelen, **TTK**, s. 490. **11. HD., 23.11.1978, 4631/5252**: "...eTK'nın 419. maddesi hükmüne göre bedelleri tamamen ödenmemiş olan(nama yazılı) hisse senetlerini iktisap eden bir kimse ortak olarak şirket pay defterine kayıt edildikten sonra devraldığı hisse senedinden dolayı şirkete karşı(şayet varsa) borcunu yerine getirmekle yükümlüdür. Aynı maddenin son fıkrası hükmüne göre de, o hisse senedini devir eden kimse de, hisse senedini iktisap eden şahsın şirket pay defterine ortak olarak kayıt edilmiş olması şartı ile o hisse senedinden doğan borçtan kurtulmuş sayılır..." Moroğlu/Kendigelen, **TTK**, s. 402-403.

²² Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 122; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 9-06; Pulaşlı, **2015**, s. 313; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Bursa, Dora Yayıncılık, 2013, s. 56; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, Yeniden Yazılmış 13. Bası İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, No. 480a.

²³ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 349; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 10-38; Pulaşlı, **2015**, s. 275; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 244; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 467.

bulunmadığı takdirde, pay sahiplerinden ilan yoluyla istenir²⁴. İlanda, ödenmesi istenen sermaye borcunun oranı veya tutarı ile ödeme tarihi ve ödemenin nereye yapılacağı açıkça belirtilir. Limited ortaklıkta ise bu çağrıyı müdürler yapacaktır.

TK. m. 482/1'e göre sermaye koyma borcunu süresi içinde yerine getirmeyen pay sahibi, ihtarla gerek olmaksızın, temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür²⁵. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre yönetim kurulu, mütemerrit pay sahibini, iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakmaya ve söz konusu payı satıp yerine başkasını almaya ve kendisine verilmiş pay senedi varsa, bunları iptal etmeye yetkilidir. İptal edilen pay senetleri ele geçirilemiyorsa iptal kararı 35. maddede yazılı gazetede ve ayrıca esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilan olunur. Limited ortaklıklarda bu yetki müdürlere ait olacaktır. Hükmün üçüncü fıkrasına göre esas sözleşmeyle, pay sahipleri, temerrüt hâlinde, sözleşme cezası ödemekle zorunlu tutulabilirler. Yine hükmün son fıkrasına göre ortaklığın tazminat hakları saklıdır. Anonim ortaklıklarda ıskat usulünü düzenleyen TK. m. 483/1'e göre TK. m. 482/2 ve 3'ün uygulanabilmesi için, yönetim kurulu tarafından, mütemerrit pay sahibine, 35. maddede yazılı gazete ile esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilan yoluyla ortaklığın internet sitesinde de yayımlanacak bir mesajla ihtarla bulunulur²⁶. Limited ortaklıklarda bu ihtarı müdürler yapacaktır. Bu ihtarla, mütemerrit pay sahibinin temerrüde konu olan tutarı bir ay içinde ödemesi, aksi hâlde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceği belirtilir.

TK. m. 483/2 hükmüne göre nama yazılı pay senetlerinin sahiplerine bu davet ve ihtar, ilan yerine, iadeli taahhütlü mektupla ve internet sitesi mesajı ile yapılır. Bir aylık süre, mektubun alındığı tarihten başlar. TK. m. 483/3'e göre temerrüde düşen

²⁴ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 690; Pulaşlı, **2015**, s. 568; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 203.

²⁵ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 356; Pulaşlı, **2015**, s. 571; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 488; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 133.

²⁶ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 693; Pulaşlı, **2015**, s. 572; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 488; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 133.

pay sahibi, yeni pay sahibinin ödemelerinden açık kalan tutar için ortaklığa karşı sorumludur. Hükümün son fıkrasına göre bedellerinin tamamı ödenmemiş nama yazılı payları düzenleyen TK. m. 501 hükmü saklı tutulmuştur. TK. ile birlikte limited ortaklıklarda da nama yazılı pay senetleri çıkarılabileceğinden, bu hükmün de limited ortaklıklara doğrudan uygulanabileceğini söylemek gerekir. Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasını düzenleyen TK. m. 491/1 hükmüne göre bu paylar, ancak ortaklığın onayı ile devrolunabilir²⁷. Devrin, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla gerçekleşmesi durumunda bu hüküm uygulanmayacaktır. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre ortaklık, ancak, devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve ortaklık tarafından istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir. Bu hükmün de limited ortaklıklar için uygulanmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

b. Tescil İstemi

Limited ortaklıklarda tescili düzenleyen TK. m. 586/2'ye göre tescil için ticaret siciline başvurulurken, başvuruya, anonim ortaklıklarda kurucular beyanını düzenleyen TK. m. 349'a göre hazırlanmış, ekleri ile birlikte kurucular beyanı eklenir.

Anonim ortaklıklarda kurucular beyanını düzenleyen TK. m. 349/1²⁸e göre *“Kurucular tarafından, kuruluşa ilişkin bir beyan imzalanır. Beyan, dürüst bir şekilde bilgi verme ilkesine göre, doğru ve eksiksiz olarak hazırlanır. Beyanda, aynı sermaye konuluyor, bir ayın ya da işletme devralınıyorsa, bunlara verilecek karşılığın uygunluğuna; bu tür sermayenin ve devralmanın gerekliliğine, bunların şirkete olan yararlarına ilişkin belgeli, gerekçeli ve kesin ifadeli açıklamalar yer alır. Ayrıca, şirket tarafından iktisap edilen menkul kıymetlerle, bunların iktisap fiyatları, söz konusu menkul kıymetleri çıkaranların son üç yıllık, gereğinde konsolide finansal*

²⁷ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 341; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 546; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 852.

²⁸ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 369; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 9-06; Pulaşlı, **2015**, s. 309; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 237; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 467.

tablolarının değerlemelerine ve çözümlenmelerine ilişkin bilgiler, şirketin yüklendiği önemli taahhütler, makina ve benzerleri malların ve herhangi bir aktif değer alımına ilişkin bağlantılar, fiyatlar, komisyonlar ile her türlü borçlar, emsalleriyle karşılaştırılarak, açıklanır.” Kurucular beyanı da sermayenin korunması ilkesinin bir uygulaması; zorunlu bir kuruluş belgesi; hem kuruluş işlemi hem de bilgi verme aracıdır²⁹. Kanımızca, hüküm limited ortaklıklara niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir.

B. Ortaklık Sözleşmesinin Değiştirilmesine İlişkin Hükümlerin Uygulanması

1. Esas Sermayenin Azaltılması

Limited ortaklıklarda sermayenin azaltılmasını düzenleyen TK. m. 592/1 hükmüne göre anonim ortaklıkların esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri kıyas yoluyla limited ortaklıklara da uygulanır. Uygulanacak olan hükümler, anonim ortaklıklarda esas sermayenin azaltımını düzenleyen TK. m. 473-475 hükümleridir³⁰.

Sermayenin azaltılmasına ilişkin TK. m. 592 hükmünde limited ortaklıklara sermaye azaltımı hususunda anonim ortaklık hükümlerinin kıyasen uygulanacağı öngörülmüş ancak bir nisaptan bahsedilmemiştir. Kanımızca, hükümde anonim ortaklıklara yapılan yollama, sermayenin azaltılmasına ilişkin yetersayıya değil, TK. m. 473-475 hükümleri arasında öngörülen prosedür ve yapılacak işlemlere yöneliktir³¹. Anonim ortaklıklarda olduğu gibi limited ortaklıklarda da esas sermaye azaltımına gidebilmek için yapılacak olan özel işlemlerin yanı sıra ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hükümlerin de uygulanması gerekir³². Sermaye

²⁹ Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 149.

³⁰ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 622 vd.; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 9-97 vd.; Pulaşlı, **2015**, s. 113-114; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 466 vd.; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 41.

³¹ Pulaşlı, **2015**, s. 815.

³² Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 127.

azaltımı kararı vermeye yetkili organ genel kuruldur. Genel kurulun sermaye azaltımı verebilmesi için gereken nisap, TK. m. 589'da öngörülen nisaptır³³. Çünkü önemli kararlarda hangi nisabın uygulanacağını düzenleyen TK. m. 621'de sermaye azaltımı yer almamaktadır³⁴.

TK. m. 592/1'in ikinci cümlesine göre sermaye azaltımı borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılıyorsa, öncelikle ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülükleri yerine getirilmesi zorunludur³⁵. Daha önce de açıkladığımız üzere³⁶, limited ortaklıklarda ek ödeme yükümlülüklerini düzenleyen TK. m. 603'ün gerekçesine göre ek ödeme yükümlülüklerinin doktrinde amaç yönünden kişisel sorumluluğa benzetildiğinden söz etmektedir. Bununla birlikte kişisel sorumluluğun alacaklılara, yani dışa dönük olduğu; ek ödeme yükümlülüklerinin ise ortaklığa karşı, yani içe dönük olduğu ayrıca belirtilmiştir. Hüküm limited ortaklığın ödeme dar boğazından çıkabilmesi için sevk edilmiştir. Kanaatimizce, ek ödeme yükümlülükleri sermaye ortaklıklarında olmaması gereken bir kurumdur³⁷.

TK. m. 583/1'e göre ortaklık sözleşmesinde esas sermaye paylarının itibari değerleri en az yirmi beş türk lirası olarak belirlenebilir. Aynı fıkranın ikinci cümlesine göre ortaklığın durumunun iyileştirilmesi amacıyla bu değer altına inilebileceğinden söz edilmektedir. Dolayısıyla ortaklığın durumunun iyileştirilmesi amacıyla yapılacak olan sermaye azaltımında esas sermaye paylarının itibari değerleri yirmi beş TL'nin altına indirilebilecektir³⁸. Anonim ortaklıklarda asgari itibari değeri düzenleyen TK. m. 476/3 hükmüne göre ise zora giren ortaklığın

³³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 129; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2012, s. 360.

³⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 129.

³⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 127-128; Kendigelen, **TTK**, S. 497; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 476; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 360.

³⁶ Bkz. **III-F-2**.

³⁷ Bkz. **III-F-2**.

³⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 128.

finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibarî değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir kuruşa kadar indirilebilecektir.

C. Ortaklığın Organlarına İlişkin Hükümlerin Uygulanması

1. Genel Kurul

a. Genel Kurulun Toplanması

TK. m. 617/3 hükmüne göre limited ortaklıklara toplantıya çağrı³⁹, azlığın çağrı⁴⁰ ve öneri hakkı, gündem⁴¹, öneriler, çağrısız genel kurul⁴², hazırlık önlemleri, tutanak⁴³, yetkisiz katılma hususlarında, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar⁴⁴ dışındaki anonim ortaklıklara ilişkin hükümler uygulanacaktır. Anonim ortaklığa

³⁹ **11. HD., 01.06.2009, 5463/6666:** “...Dairemizin emsal uygulamalarında yönetim kurulunun görev süresi bitmiş olsa bile genel kurulu toplantıya davet edebilir.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s.307.

⁴⁰ **11. HD., 27.03.2008, 1705/3958:** “...eTK'nın 366. maddesi hükmünce, şirket sermayesinin en az 1/10 payına sahip ortağın yazılı talebi üzerine yönetim kurulu şirket genel kurulunu olağanüstü toplantıya çağırarak zorundadır...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 307.

⁴¹ **11. HD., 28.12.1993, 90-4010/8753:** “...Dairemizin kökleşen kararlarına göre gündemde olmayan hususlar anonim şirket genel kurulunda görüşülerek karara bağlanamaz ve eğer görüşülerek karara bağlanırsa, bu karar batıl olmayıp ancak iptali istenebilir karardır...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 310.

⁴² Çağrısız genel kurulun gündemine oybirliğiyle madde eklenmesi hususunda ayrıca bkz. Ömer Teoman, “Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği İle Madde Eklenmesi(YTK 416/II9)”, Batider., C. XXVII, S. 3, 2011, s. 5-12; **11. HD., 26.02.2001, 2000-10968/1616:** “...Yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, Kanunkoyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 312. Ayrıca bkz. Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1993, s. 76.

⁴³ **11. HD., 02.06.2003, 68/5809:** “...Anonim şirketin, genel kurul toplantısına ait tutanağın toplantıya katılan ortakların tamamı tarafından imzalanmasını sağlamak çok defa olanaksızdır. Bu bakımdan eTK'nın 378. maddesine yapılan yollamanın 297. maddesinde gösterilmiş diğer şartlar bakımından yapılmış olduğunun kabulü gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 321.

⁴⁴ “Bakanlık Temsilcisi” bulundurma zorunluluğu bulunan anonim ortaklık genel kurul toplantıları, 28.11.2012 tarih ve 28481 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik" m.32'de düzenlenmiştir.

ilişkin bu hükümler TK. m. 409 ve devamı hükümleridir⁴⁵. Buna göre, genel kurul, müdürler, tasfiye memurları, mahkemenin izniyle tek bir ortak, sermayenin en az onda birini oluşturan ortaklar tarafından toplantıya çağırılabilir. Bununla birlikte limited ortaklıklarda genel kurul toplantı tutanaklarının, bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmasına gerek yoktur.

Gündem, genel kurulu toplantıya çağırان tarafından belirlenir. Genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir. TK. m. 413'e göre gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Doktrinde bir görüşe göre ise limited ortaklıkta gündeme bağlılık ilkesi geçerli değildir⁴⁶.

TK. m. 416'ya göre limited ortaklıklarda çağrısız genel kurul toplantısı yapılması da mümkündür. Limited ortaklığın genellikle az ortaklı aile ortaklıkları olduğu düşünüldüğünde, çağrısız genel kurula ilişkin bu hükmün, anonim ortaklıklara nazaran limited ortaklıklara daha uygun bir hüküm olduğu söylenebilir⁴⁷.

TK. m. 617/2'ye göre limited ortaklıklarda genel kurul, toplantı gününden en az onbeş gün önce toplantıya çağırılır. Ortaklık sözleşmesiyle bu süre uzatılabilir veya on güne kadar kısaltılabilir. Anonim ortaklıklarda aynı konuyu düzenleyen TK. m. 414/1'e göre ise bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır.

⁴⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 207 vd; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 519 vd; Kendigelen, **TTK**, s. 526; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 847 vd; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 326 vd; Mustafa Çeker, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, 7. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana, Ekim 2013, s. 419 vd.

⁴⁶ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 414.

⁴⁷ Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 326-327.

b. Genel Kurulun Karar Alması

TK. m. 617/4'e göre herhangi bir ortak sözlü görüşme isteminde bulunmadıkça, genel kurul kararları, ortaklardan birinin gündem maddesi ile ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onayları alınmak suretiyle de verilebilir⁴⁸. Bunun için aynı önerinin tüm ortakların onayına sunulması zorunludur. Bu hüküm anonim ortaklık yönetim kurullarına uygulanacak olan elden dolaştırma yoluyla kararı⁴⁹ düzenleyen TK. m. 390/4 hükmü ile paraleldir. Bu hükümde karar nisabı açıkça düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde karar nisabının belirtilmesinin uygulamadaki karışıklığa ve tartışmalara son vermek için olduğu belirtilmiştir. Doktrinde limited ortaklıklarda böyle bir karar nisabı öngörülmemesinin genel kurulda karar alınmasında karışıklığa sebebiyet vereceği söylenmektedir⁵⁰. Ancak TK.'nın ilgili maddelerinde genel kurulda hangi nisaplarla karar alınacağını gösteren kanuni nisaplar bulunmaktadır⁵¹. Kanaatimizce Kanunkoyucu limited ortaklıkların şahıs ortaklığı özelliğini düşünerek hangi nisabın uygulanacağını açıkça belirtmemiştir. Nitekim TK. m. 577/1- ı'ya göre ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi halinde genel kurulda karar almaya oybirliği bile uygulanabilecektir.

c. Genel Kurul Kararlarının Butlanı

Batıl genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve sonradan da sağlığa kavuşturulamazlar⁵². Butlan sebepleri itiraz olarak ileri sürülebilecekleri gibi

⁴⁸ Ersin Çamoğlu, "Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar", **Yaklaşım Dergisi**, Kasım, 2012, <http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/>.

⁴⁹ Bünyamin Gürpınar, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik ve Elektronik Toplantı Sistemi", Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, Özel Sayı, C. 19, S. 2, 2013, s. 1107; Levent Uysal, "6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I", **TBB Dergisi**, S. 80, 2009, s. 333; Soner Altaş, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantıları", **Mali Çözüm Dergisi**, Kasım-Aralık 2011, s. 68.

⁵⁰ Kendigelen, **TTK**, s. 527.

⁵¹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 219.

⁵² Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayınevi, 2005, s. 416; Yıldız, **Limited**

süreye bağlı olmadan herhangi bir tespit davasının konusunu da oluşturabilirler⁵³. Mahkemece resen dikkate alınırlar⁵⁴.

TK. m. 622/1'e göre anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanına ilişkin TK. m. 447-451 hükümleri limited ortaklıklara kıyasen uygulanacaktır. Kanun koyucu bu hükümle birlikte ilk defa limited ortaklıklarda genel kurul kararlarının butlanı terimine yer vermiştir⁵⁵. ETK. döneminde bu terime yer verilmemekle birlikte gerek Yargıtay içtihatları gerekse doktrin, genel kurul kararlarının iptali yanında hükümsüzlüğüne de karar verilebileceği kanaatindeydi⁵⁶.

TK. m. 447'nin gerekçesine göre genel kurul kararlarının batıl olacağı sonucu doğuran sebepler hükümde sınırlı sayı prensibine göre sayılmamıştır. Çünkü böyle yapılıysaydı batıl sayılabilecek birçok genel kurul kararı hükmün dışında kalabilirdi. Bunun dışında şekil yönünden batıl genel kurul kararlarının belirlenmesi de içtihadı ve doktrine bırakılmıştır.

Anonim ortaklıklarda butlan sebeplerini düzenleyen TK. m. 447'ye göre genel kurulun, özellikle pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran; pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran; anonim ortaklığın temel yapısını bozan veya sermayenin

Şirketler, s. 235; M. Fahrettin Önder, "Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü", **DEU Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2005, s. 108.

⁵³ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 416; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 235; Önder, **Hükümsüzlük**, s. 111; **11. HD.**, 27/05/1997, 1979/3933: "...eTK'nın381. maddesinde AŞ genel kurul kararlarının hangi süre ve prosedür içinde, kimler tarafından iptalinin istenebileceği sınırlı olarak sayılmış ise de bu hüküm "iptal edilebilir" genel kurul kararlarına ilişkin olup, şayet genel kurul kararının butlan ile malul olduğu ileri sürülüyor ise, alakadar taraf bunun tespitini süreye bağlı olmaksızın her zaman isteyebilir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 350.

⁵⁴ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 416; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 235.

⁵⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 235; Kendigelen, **TTK**, s. 535.

⁵⁶ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 235; **11. HD.**, 05.04.2012, 2010-4754/5432: "...Genel kurul kararlarının... yokluğunun (butlanının) tespitinin dava tarihlerine göre 15 ve 18 yıl sonra ileri sürülmesinin mümkün bulunmamasına göre davacı vekilinin... temyiz iddialarının reddine karar vermek gerekmiştir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 351.

korunması hükümlerine aykırı olan kararları limited ortaklıklar için de butlan sebepleri olarak sayılabilir⁵⁷.

d. Genel Kurul Kararlarının İptali

Genel kurul kararlarının iptali daha farklı bir rejime tabi kılınmıştır⁵⁸. Genel kurul kararının butlanının tespiti davası yönünden herhangi bir hak düşümü veya zamanaşımı süresi veya dava şartı açısından bir sınırlama yasada öngörülmediği gibi, hukuki menfaati olan herkes bu davayı açabilir⁵⁹. İptal davasında hâkimin konuyu resen incelemesi öngörülmemiştir. Bir karar iptal edilebilir nitelikte olsa bile iptal süresi içinde dava açılmayıp iptal kararı alınmamışsa ortada geçerli bir genel kurul kararı vardır⁶⁰. İptal davası açabilmek için butlan halleri dışında bir genel kurul kararının bulunması gerekir⁶¹.

TK. m. 622/1'e göre limited ortaklıklarda genel kurul kararlarının iptaline anonim ortaklık hükümleri uygulanacaktır. Anonim ortaklıklarda genel kurul kararlarının iptaline kıyasen uygulanacak olan TK. m. 445 hükmü iptal sebeplerini düzenlemektedir. TK. m. 446 ise iptal davası açabilecek kişileri saymıştır ve iptal davasının koşullarını düzenlemiştir.

⁵⁷ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 416; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 236; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 345-348; **HGK., 29.05.2002, 2-441/433**: "...Butlan sebeplerine gelince, genel olarak butlan halleri, eBK'nın 19/20. maddelerinde belirtilmiştir. Bu hükümlere göre, konuları bakımından imkansız veya emredici hukuk kurallarına yahut ahlak ve adaba aykırı olan hukuki işlemler butlan nedeniyle geçersizdir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 350.

⁵⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 237.

⁵⁹ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 416; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 237; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 344.

⁶⁰ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 237.

⁶¹ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 417; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 237; Önder, **Hükümsüzlük**, s. 109.

TK. m. 445/1'e göre genel kurul kararlarının iptali, kararın alınmasından itibaren üç ay içerisinde ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde dava edilecektir⁶².

TK. m. 445/1 anlamında kanuna aykırı kararlar, daha önce de söylemiş olduğumuz üzere, konusu butlana girmeyen kararlardır. Doktrinde bunun ayrımı mutlak emredici hükümler ve nisbi emredici hükümler çerçevesinde çözüme kavuşturulmuştur⁶³. Mutlak emredici hükümler kamu düzenini ilgilendiren, nisbi emredici hükümler ise ortakların ortaklıkla ve birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen hükümlerdir⁶⁴. Böylece mutlak emredici hükümlere aykırılığın sonucu butlan, nisbi emredici hükümlere aykırılığın sonucu iptal edilebilirlik olacaktır⁶⁵.

TK. m. 576 hükmündeki ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi gereken zorunlu kayıtlar ve TK. m. 577 hükmüne göre ortaklık sözleşmesiyle kararlaştırıldığı takdirde bağlayıcı olacak hükümlere aykırı bir genel kurul kararı alındığında da bunların iptali dava edilebilecektir⁶⁶.

⁶² Moroğlu süreye ilişkin değerlendirmesinde sürenin çok uzun olduğunu, bu sürenin Almanya'daki gibi bir aya düşürülmesi gerektiğini söylemektedir. Bkz. Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler**, İstanbul, İstanbul Barosu Yayını, 2005, s. 132; Önder, **Hükümsüzlük**, s. 115; **11. HD., 23.10.1984, 4349/4366**: "eTK'nın 381. maddesinde öngörülen 3 aylık hak düşürücü sürenin hesaplanmasında, eTK'nın 1. ve eBK'nın 544. maddeleriyle yollamasıyla eBK'nın genel hukuk kuralı niteliğindeki 76. maddesi hükmü esas alınmalıdır. Bu hükmü göre de, üç aylık sürenin son günü resmi tatil gününe denk gelmişse, iptal davası bu günü takip eden ilk iş gününde açılabilir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 337.

⁶³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 238; Tekinalp, butlan sebeplerinin yeni kanunla birlikte sayılmasından sonra emredici ve yedek hukuk kuralları açısından değerlendirmenin artık gereksiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca bkz. Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 340 vd.

⁶⁴ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 238; **HGK., 29.05.2002, 2-441/433**: "...Kanunen uyulması zorunlu olan ve aksi kararlaştırılamayan hukuk kuralları, emredici özellikleri itibarıyla mutlak ve nispi emredici hükümler diye iki grupta toplanırlar. İsviçre-Türk hukukunda öze ilişkin emredici hükümlere aykırılık halinde mutlak butlandan söz edilir. Başka bir anlatımla butlan durumunda hukuki işlem şeklen mevcut olmakla beraber amaçlanan hükümleri doğurmaz..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 350.

⁶⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 238; **11. HD., 17.10.1994, 3214/7567**: "...Türk hukukunda batıllık ile yokluk hallerinin müeyyidesi aynı olmakla beraber bu iki kavramı ayırmak gerekir... Genel kurul çağrısında eksiklik görülmekle beraber, bu hal yokluk nedeni değil, sadece iptal nedeni olabilir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 339.

⁶⁶ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 239; "...Dava, ortaklar kurulu kararının iptali istemine ilişkin olup, mahkemece şirket ana sözleşmesinin 13. maddesi uyarınca uyuşmazlığın hakem yoluyla çözüleceği gerekçesiyle, görevsizlik kararı verilmiştir. Oysa tahkim konusunda ana sözleşmede yer alan bir

TK. m. 445/1 hükmüne göre, dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararları da bir iptal sebebidir⁶⁷. Dürüstlük kuralına aykırı sayılan kararlar, çoğunluğun, ortaklığın menfaatini gerektirmediği halde azınlığa veya münferit pay sahiplerine zarar veren kararlardır⁶⁸. Bu anlamda ortaklar arasındaki eşitlik ilkesinin ihlal edilmesi; hakların, azınlığın zararına kullanılması; azınlık aleyhine kararlar alınması gibi kararlar dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptal davasının konusunu oluştururlar⁶⁹.

TK. m. 446/1 iptal davası açabilecek kişileri saymıştır. Bu hükmü limited ortaklıklara kıyasen uygulayacak olursak, limited ortaklıklarda iptal sebeplerinin bulunması halinde genel kurul kararlarının iptalini isteyebilecek kişiler ortaklar, müdürler kurulu veya müdürlerden her biridir⁷⁰.

hüküm veya yapılacak hakem sözleşmesi geçersizdir... Halbuki bir genel kurul kararının iptaline dair uyumsuzluğun davacı ve davalı arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılması mümkün değildir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 341.

⁶⁷ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 423; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 239.

⁶⁸ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 423; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 239.

⁶⁹ Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1993, s. 114; İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 126; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 423; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, 3. Bası, Nobel Kitabevi, İstanbul, 2001, s. 355; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 239; **11. HD., 11.12.1995, 8154/9165**: “...Davacı paydaşı bulunduğu davalı şirketin...genel kurulunda şirketin her türlü demirbaş donanımının ve sermaye yapısının yeterli olduğu, yeni bir yatırım yapılması gerekmediği halde...yeniden değerlendirme fonu dahi dahil edilmeksizin esas sermayenin 300 Milyon TL’den 3 Milyar TL’ye çıkartıldığını, bu kararın çoğunluğun kararını gözetmek ve azınlığın payını küçültmek amacı güdülmek suretiyle objektif iyiniyet kurallarına aykırı düştüğünü ileri sürdüğüne göre...esas sermayenin artırılmasına ilişkin genel kurul kararının objektif iyiniyet kurallarına uygun olup olmadığının saptanması ve bu konuda karar verilmesi gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 339.

⁷⁰ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 239-240; **11. HD., 04.06.2009, 2007-11745/6897**: “...Genel kurul kararlarının iptalini isteyen ortağın bu sıfatının, iptal davasının kesinleşmesine kadar devam etmesi gerekmektedir...”; **11. HD., 24.06.1976, 2890/3333**: “Haklarında genel kurulca ibra kararı verilmemesi, sonucu itibarıyla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını gerektireceğinden, bu üyelerin kararın iptalini dava edebilme hakları vardır.” ; **11. HD., 22.01.1991, 89-5251/85**: “...eTK’nın 381. maddesinde, toplantıda hazır bulunup da karara muhalif kalarak keyfiyeti zapta geçirten pay sahibinin iptal davası açabileceği belirtilmiş, böylece bu şartın gerçekleşmesi bir şekilde yeterli görülmüş, ayrıca muhalefetin zaptın altına yazılıp bunun altının da imzalanması gereği bir dava şartı olarak aranmamıştır...”; **11. HD., 04.11.1993, 597/7050**: “...Dairemizin kökleşen uygulamalarına göre çağrının usulsüz olması halinin dava açma hakkı yönünden davacıya bir hak verdiği kabul edilmekte ise de, bu husus kararların iptali için yeterli olmayıp, genel kurulda alınan kararların yasa, ana sözleşme ve iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun iddia ve ispat edilmesi de gerekmektedir...” ; **11. HD., 14.02.2000, 99-9165/1057**: “...eTK’nın 381. maddesi uyarınca, yönetimce çağırılmasına rağmen toplantıya katılmayan ortakların iptal istemi, genel kurul

2. Müdürler

a. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nda limited ortaklığın yönetim ve temsili TK. m. 623 ilâ 632 hükümlerinde düzenlenmiştir. TK. m. 623/1'e göre ortaklığın yönetimi ve temsili ortaklık sözleşmesi ile düzenlenir. Ortaklık sözleşmesi ile ortaklığın yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. Bu hükümle birlikte Kanunkoyucu limited ortaklıklarda özden yönetim ilkesini terketmiş ve aynı anonim ortaklıklarda olduğu gibi seçilmiş yönetim ilkesini kabul etmiştir⁷¹. Böylece limited ortaklıklarda ortaklığın yönetim ve temsili bir hak olarak kalmaya devam etmiş, ancak bir yükümlülük olmaktan çıkmıştır. TK. m. 623/1'in son cümlesine göre en azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir⁷². Anonim ortaklıklarda yönetim kurulunun temsil yetkisini düzenleyen TK. m. 370/2'nin ikinci cümlesine göre ise en azından bir ortağa temsil yetkisi verilmesi zorunlu tutulmuştur⁷³.

TK. m. 623/2'ye göre ortaklığın müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler. Bu hüküm anonim ortaklıklarda paralel olarak düzenlenmiştir. Ancak TK. m. 359/2'ye göre bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de

toplantısına iştirake yetkili olmayan kimselerin karara katılmış oldukları iddiası ile sınırlıdır. Yani, usulüne uygun olarak çağırılmasına rağmen toplantıya katılmayan ortak sadece açıklanan iptal nedenine dayanarak alınan kararların iptalini isteyebilir..." Moroğlu/ Kendigelen, TTK, s. 349, 342, 345, 346.

⁷¹ Bkz. II-B-4.

⁷² Bkz. III-C.

⁷³ Karahan, *Şirketler Hukuku*, s. 374; Pulaşlı, 2015, s. 452; Bilgili/ Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s. 388; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, 2014, No. 540.

tescil ve ilan olunur⁷⁴. Ayrıca tescil ve ilan, ortaklık bağımsız denetime tabi ise, ortaklığın internet sitesinde ilan edilmek zorundadır.

TK. m. 362/1'e göre yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Limited ortaklık hükümlerinde müdürlerin görev süreleri için öngörülen böyle bir azami sınır bulunmamaktadır. Müdürlerin süresiz seçilmeleri ya da bu hususta ortaklık sözleşmesine bir hüküm konulup konulamayacağı hususları, gerek TK. m. 576 ve 577'de bu konuda bir hüküm bulunmaması nedeniyle gerekse, daha önce açıklandığı üzere⁷⁵, TK. m. 579'da düzenlenen emredici hükümler engeline takılabilecektir⁷⁶.

TK. m. 624/1'e göre limited ortaklıkta birden fazla müdürünün bulunması hâlinde, bunlardan biri, ortaklığın ortağı olup olmadığına bakılmaksızın, genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak atanır. Anonim ortaklıklarda ise TK. m. 366/e göre yönetim kurulu başkanı, kurul üyeleri tarafından seçilir. Aynı hükmün ikinci cümlesine göre ise esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilir. TK. m. 624/3 hükmü uyarınca limited ortaklıkta birden fazla müdürün varlığı hâlinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar. Eşitlik hâlinde başkanın oyu üstün sayılır. Ortaklık sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir. Anonim ortaklık yönetim kuruluyla ilgili aynı hususu düzenleyen TK. m. 390/3 hükmü ise yönetim kurulu başkanının oyuna üstünlük tanımamış, oyların eşit olması halinde o konunun gelecek toplantıya bırakılacağına hükmetmiştir. Hükme göre ikinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılacaktır.

⁷⁴ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 791; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 11-15; Pulaşlı, **2015**, s. 409; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 683-684; Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **2014**, No. 467.

⁷⁵ Bkz. **I-D**.

⁷⁶ Yıldız, müdürlerin sözleşme ile belli bir süre için atanabileceği gibi, süresiz de atanabilecekleri görüşündedir; bkz. Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 246.

b. Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması

TK. m. 629/1'e göre müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına⁷⁷, yetkinin sınırlandırılmasına⁷⁸, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına anonim ortaklıklarda aynı konuları düzenleyen TK. m. 370-373 hükümleri kıyasen uygulanacaktır⁷⁹.

ETK.'dan farklı olarak TK., limited ortaklıklarda imzaya yetkili olanlar için ayrı bir imza şekli öngörmemiş ve anonim ortaklıklara yaptığı atıfla yetinmiştir⁸⁰.

Bu aşamada, temsil yetkisinin kısıtlanmasına ve kaldırılmasına değinmekte yarar vardır. Temsilcinin yetkisi genel kurul ya da mahkeme tarafından kısıtlanabilir. TK. m. 630/1'e göre genel kurul müdür veya müdürleri görevden alabilir, yönetim hakkını ve temsil yetkisini sınırlandırabilir. Genel kurulun müdürlerin yönetim

⁷⁷ Ayrıca bkz. Ahmet Türk, "Müdürlerin Temsil ve Yönetim Yetkileri Bakımından Hukuki Durumu ve Anonim Ortaklığa Ticari Mümessil Atanıp Atanamayacağı Sorunu", **Batider.**, C. XX, S. 4, 2000, s. 77-82.

⁷⁸ Ayrıca bkz. Canan Küçükali, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 85, S. 2, 2011, s.106-108.

⁷⁹ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 260-263; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 526; Kendigelen, **TTK**, s. 543; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 335; Küçükali, **Yönetim ve Temsil**, s. 102; **11. HD., 17.01.2000, 99-8298/19**: "...Limited şirket müdürlerinin yetkisi eTK'nın 542. maddesi yollamasıyla aynı Kanunun 321. maddesiyle düzenlenmiştir... Dava konusu satış, limited şirketin tek malvarlığı olduğu iddia edilen ve üzerinde fabrika kurulu arsa satışına ilişkin olduğuna göre, dışarıdan atanan müdürün tek başına temsil yetkisine dayanarak bu taşınmazı ortaklardan birine satması konusunda eTK'nın 542. maddesi yollaması ile aynı Kanunun 321. maddesi yanında limited şirketlerde de uygulanması mümkün olan eTK'nın 443/II. maddesi hükmü de dikkate alınarak inceleme yapılmak gerekir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 484.

⁸⁰ Kendigelen, **TTK**, S. 543-544. İmzaya ilişkin TK m. 544'de ortaklık tarafından düzenlenecek belgelerde esas sermaye miktarının da gösterilmesi gerekirken TTK m. 372/2'de böyle bir düzenleme yer almamaktadır. Dolayısıyla limited ortaklıklarda esas sermaye miktarının yazılı olması zorunluluğu kalkmıştır. Kendigelen, TTK m. 39/2'ye 6335 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra bunun daha net bir hale geldiği görüşündedir. **HGK., 28.02.1996, 12-993/96**: "...eTK'nın 322. maddesi hükmüne göre şirket adına imza yetkisi olanlar şirket ünvanını eklemeye mecburdurlar... eTK'nın 322. maddesinin açık bulunan amir hükmü, ana sözleşmedeki kaşe tabirinin de "ticari ünva" olarak anlaşılması gerekir..." **11. HD., 17.01.2000, 99-8298/19**: "...Limited şirket müdürlerinin yetkisi eTK'nın 542. maddesi yollamasıyla aynı Kanunun 321. maddesiyle düzenlenmiştir... Dava konusu satış, limited şirketin tek malvarlığı olduğu iddia edilen ve üzerinde fabrika kurulu arsa satışına ilişkin olduğuna göre, dışarıdan atanan müdürün tek başına temsil yetkisine dayanarak bu taşınmazı ortaklardan birine satması konusunda eTK'nın 542. maddesi yollaması ile aynı Kanunun 321. maddesi yanında limited şirketlerde de uygulanması mümkün olan eTK'nın 443/II. maddesi hükmü de dikkate alınarak inceleme yapılmak gerekir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 272.

hakkını ve temsil yetkisini sınırlandıran bu hüküm İsviçre BK.'da yer almamaktadır⁸¹. TK. m. 629/1 hükmüyle anonim ortaklıklara yapılan atıfla (TK. m. 371) müdürlerin temsil yetkisinin sınırları zaten belirlenmiştir. Kendigelen'e göre bu konuda genel kurula yetki tanınması, TK. m. 371/2 anlamında, bu hususun üçüncü kişilere karşı ileri sürülüp sürülemeyeceği tartışmasını beraberinde getirebilecektir⁸².

TK. m. 630/2'ye göre haklı sebeplerin varlığında her ortak, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkisinin kaldırılmasını ve sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilecektir. Anonim ortaklıkları düzenleyen hükümlerde böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Benzer bir hüküm, kollektif ortaklıklarda ortaklar kararıyla atamayı düzenleyen TK. m. 220 hükmünde karşımıza çıkmaktadır⁸³. Hükme göre yönetim işleri, ortaklık sözleşmesi yapıldıktan sonra alınan bir kararla bir ortağa verilmişse o ortak, ortakların çoğunluğunun kararıyla görevden alınabilir. Çoğunluk elde edilemediği takdirde, yönetim işlerine bakan ortağın ortaklık sözleşmesini ihlal ettiği veya olayda haklı sebep bulunduğu iddiasıyla, her ortak ilgili yönetici ortağın görevden alınması için mahkemeye başvurabilir. TK. m. 630/3'e göre ise bu haklı sebeplerden birisi yöneticinin özen ve bağlılık yükümünü ağır bir şekilde ihlal etmesidir⁸⁴. Görüldüğü üzere TK. m. 630 hükmü ancak şahıs ortaklıklarının yapısına uygun düşebilecek bir hükümdür ve Kanunkoyucu bilinçli olarak böyle bir hükme, bir sermaye ortaklığı olan anonim ortaklık hükümlerinde yer vermemiştir. Kanun koyucunun TK. m. 629/1'de temsil yetkisinin kapsamına TK. m. 370-373 hükümlerinin uygulanacağını hükmetmesinden sonra ayrıca TK. m. 630'da yazılı hususları sevk etmesi, Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bakış açısını bir kez daha göstermektedir.

⁸¹ Kendigelen, **TTK**, s. 545.

⁸² Kendigelen, **TTK**, s. 545.

⁸³ Pulaşlı, **Şerh II**, s. 2211.

⁸⁴ **11. HD., 20.01.2012, 2010-7857/491:** “Şirketi münferiden idare ve temsile yetkili olan tek müdürün, ana sözleşme merasimine uymaksızın şirket merkezini başka bir adrese taşıması, yöneticilik görevinden azledilmesi için yeterli bir haklı neden oluşturur.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 485.

D. Finansal Yapı

1. Finansal Tablolar ve Yedek Akçeler

Limited ortaklıklarda finansal tabloları ve yedek akçeleri düzenleyen TK. m. 610/1 hükmüne göre bu hususlarda anonim ortaklıklara ilişkin TK. m. 514-527 hükümleri uygulanacaktır⁸⁵. Bu hükmün ETK.'dan farkı, Kanunkoyucu'nun genel bir yollama yapmak yerine hangi hükümlerin uygulanacağını açıkça belirtmiş olmasıdır⁸⁶.

TK. m. 64 ilâ 88 hükümleri arasında finansal tablolar esasen tüm tacirler için düzenlenmiştir. Ancak TK. m. 515'de tanımlanan dürüst resim ilkesine göre anonim ortaklıkların finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre ortaklığın malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır⁸⁷. Bu hüküm limited ortaklıklar için de geçerlidir.

⁸⁵ **11. HD., 21.05.1981, 2004/2507:** “Şirketin kar sağlamış olduğu anlaşılmasına ve şirket ana sözleşmesinde kar dağıtımını kısıtlayıcı veya bazı şartlara tabi kılıcı herhangi bir hüküm bulunmamasına, eTK'nın 466/II. maddesinin 3. bendi gereğince %5 kar payı ayrıldıktan sonra yedek akçe dışında para ayrılabilmesine ve genel kurulda kar payı dağıtılmaması için gösterilen nedenlerin %5 kar payı dağıtılması halinde de gerçekleşmesi mümkün bulunmasına göre iptal hükmünün düzeltilmesi isteminin reddi gerekir.”; **11. HD., 04.05.2010:** “...Şirketin nihai amacının kar elde edip ortaklara dağıtması esas olmakla birlikte ana sözleşmeye konulacak hükümler yanında kanunda gösterilen nedenler bu genel ilkenin istisnalarını oluşturmaktadır. Bu istisnaların en önemlisi ve uygulamada da sıkça görülüp dava konusu uyuşmazlığa da konu olan eTK'nın 469/2. maddesindeki düzenlemedir. Anılan düzenleme gereğince şirketin devamlı inkişafı ve mümkün merteye istikrarlı kar dağıtımını temin bakımından ana sözleşmede zikredilenlerden başka yedek akçeler ayrılmasına şirket genel kurulunca karar verilebilir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 412, 417.

⁸⁶ Kendigelen, **TTK**, s. 518 dp.

⁸⁷ **TK. m. 515.**

2. Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık

a. Bildirim Yükümlülüğü

TK. m. 633/1'e göre limited ortaklıklarda esas sermayenin kaybı veya borca batık olma durumlarında anonim ortaklıklara ilişkin TK. m. 376 hükmü uygulanacaktır⁸⁸. TK. m. 376/1'e göre son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar⁸⁹. Limited ortaklıklarda ise genel kurulu toplantıya çağırma yükümlülüğü müdürlerdedir.

Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde ortaklık kendiliğinden sona erer⁹⁰. Böylelikle ortaklığın müdürü genel kurulu çağırarak ortakları karar almaya yöneltecek; ortaklar ortaklığın finansal durumunu düzeltmek için bir karar alabilecek, bu kararı almadıkları takdirde ortaklık sona erecektir⁹¹.

Hükmün son fıkrasına göre ise ortaklığın borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço

⁸⁸ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 288; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 528; Kendigelen, **TTK**, s. 548; **19. HD., 01.11.2001, 4679/6959**: "...Atıf yapılan maddede "şirketin aktiflerinin şirket alacaklarının alacaklarını karşılamaya yetmediği takdirde yönetim kurulunun durumu derhal mahkemeye bildirmeye mecbur olduğu, mahkemenin bu durumda şirketin iflasına karar vereceği" hükmüne bağlanmıştır..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 488.

⁸⁹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 13-62; Pulaşlı, **2015**, s. 483 vd.; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 376.

⁹⁰ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 13-62; Pulaşlı, **2015**, s. 483 vd.; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 376.

⁹¹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 624; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 22-55.

çıkartır⁹². Bu bilançodan aktiflerin, ortaklık alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve ortaklığın iflasını ister.

TK. m. 625/1-h'ye göre ortaklığın borca batık olması halinde bunun mahkemeye bildirilmesi müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri arasındadır. Aynı maddenin ikinci cümlesinde ise ek ödeme yükümlülükleri hakkındaki hükümler saklı tutulmuştur.

b. İflasın Bildirilmesi veya Ertelenmesi

TK. m. 634/1'e göre limited ortaklıklarda iflasın bildirilmesi ve ertelenmesine anonim ortaklıklarda aynı konuyu düzenleyen TK. m. 376-377 hükümleri uygulanacaktır⁹³. TK. m. 376/3 hükmüne göre iflas kararının verilmesinden önce, ortaklığın açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki ortaklık borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olmadıkça, mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul

⁹² Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 13-62; Pulaşlı, 2015, s. 483 vd.; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 376.

⁹³ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 258; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, s. 472; Kendigelen, **TTK**, s. 548; **11. HD., 21.12.1998, 7776/9122**: "...eTK'nın 546. maddesi yollamasıyla limited şirketler hakkında da uygulanması gereken eTK'nın 324. maddesine göre şirketin aktifleri, alacaklıların alacaklarını karşılamaya yetmediği takdirde yönetim kurulu bu durumu derhal mahkemeye bildirmek zorunda olup, mahkeme bu takdirde şirketin iflasına hükmeder. Ancak; şirket durumunun ıslahı mümkün görülürse, talep üzerine mahkeme iflas kararını erteleyebilir ve şirket mallarının korunması için gerekli tedbirleri alır amir hükmünü içermektedir. Davacı şirket vekilince dosyaya ibraz edilen bir kısım delillerden...şirket ortaklar kurulunun 16.07.1998 tarihli kararı ile düzenlenen ara bilançoda aktiflerin satış bedeli üzerinden şirket sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız kaldığı, şirketin fabrikasının çalışması durumunda ıslahının mümkün olabileceği ve iflasın ertelenmesi için mahkemeye başvurulmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Ortaklar kurulunca şirket sermayesinin eksilen kısmının sermaye artırımı yoluyla giderilmesine karar verilmediği gibi, mevcut sermaye ile iktifa edilmesi konusunda da bir karar alınmamıştır. O halde mahkemece, davacı şirketin isteminin eTK'nın 324. maddesi hükmü göz önünde tutularak değerlendirilmesi, şirket muhasebesi konusunda uzman bilirkişi aracılığıyla inceleme yaptırılarak şirketin aktiflerinin gerçek değerlerinin ve piyasa borçlarının tespiti ile iflasın ertelenmesi koşullarının oluşup oluşmadığının saptanarak sonucuna göre karar vermek gerekir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 488.

olunur. Mahkemeden iflasın ertelenmesi istenecekse TK. m. 377'nin atfıyla İcra ve İflas Kanununun 179, 179/a ve 179/b hükümleri uygulanacaktır⁹⁴.

⁹⁴ **İİK m. 179:** “Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Şu kadar ki, idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ya da alacaklılardan biri, şirket veya kooperatifin malî durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak iflâsın ertelenmesini isteyebilir. Mahkeme projeyi ciddi ve inandırıcı bulursa, iflâsın ertelenmesine karar verir. İyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olduğunu gösteren bilgi ve belgelerin de mahkemeye sunulması zorunludur.

Mahkeme, gerekli görürse idare ve temsille vazifelendirilmiş kimseleri ve alacaklıları dinleyebilir. İflâsın ertelenmesi talepleri öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır.”

İİK m. 179/a: “Mahkeme, iflâsın ertelenmesi isteminde bulunulması üzerine, envanter düzenlenmesi ve yönetim kurulunun yerine geçmesi ya da yönetim kurulu kararlarını onaylanması için derhal bir kayyım atar; ayrıca şirketin ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli diğer önlemleri alır.

Kayyımın atanmasına ilişkin karar, kayyımın mahkemece belirlenmiş görevleri ve temsil yetkisi ile bunların sınırları ve iflâsın ertelenmesine ilişkin talep 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usul ile mahkeme tarafından ilân ve ticaret siciline tescil ettirilir. Mahkeme bu arada erteleme talebini karara bağlar.

İflâs ertelenmişse kayyım her üç ayda bir şirketin projeye uygun olarak iyileştirme gösterip göstermediğini mahkemeye rapor eder, mahkeme bu rapor üzerine veya gerek gördüğünde alacağı bilirkişi raporuna göre, erteleme istemini değerlendirir ve iyileştirmenin mümkün olmayacağı kanaatine varırsa erteleme kararını kaldırır.”

İİK m. 179/b: “Erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur; bir takip muamelesi ile kesilebilen zaman aşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

Erteleme sırasında taşınır, taşınmaz veya ticarî işletme rehniyle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Bu durumda erteleme süresince işleyecek olup mevcut rehinle karşılanamayacak faizler teminatlandırılmak zorundadır.

206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir.

(Değişik dördüncü fıkra: 12/2/2004-5092/4 md.) Erteleme süresi azami bir yıldır. Bu süre kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun görülecek süreler ile uzatılabilir; ancak uzatma süreleri toplamı dört yılı geçemez. Kayyım, mahkemenin belirleyeceği sürelerde iflâsı ertelenenin faaliyetleri ve işletmenin durumu konusunda düzenli olarak mahkemeye rapor verir.

İflâsın ertelenmesi talebinin reddi ya da erteleme süresi sonunda iyileşmenin mümkün olmadığına tespiti üzerine mahkeme, şirketin veya kooperatifin iflâsına karar verir. Erteleme süresi dolmamakla birlikte, mahkeme kayyımın verdiği raporlardan şirketin veya kooperatifin malî durumunun iyileştirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varırsa, erteleme kararını kaldırarak şirketin veya kooperatifin iflâsına karar verebilir.”

E. Denetçi

Limited ortaklıklarda denetçi başlığı altında düzenlenen TK. m. 635'e göre 397. maddenin beşinci ve altıncı fıkraları dışında kalan, anonim ortaklıkların denetçi ve denetime ilişkin TK. m.397-406 hükümleri ve özel denetime ilişkin TK.'nın 438-444 hükümleri limited ortaklıklara da uygulanacaktır⁹⁵.

TK. m. 397/4'e göre bağımsız denetime tabi olacak ortaklıklar Bakanlar Kurulunca belirlenir⁹⁶. 2014/7149 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre aktif toplamı 50 Milyon TL ve üstü; yıllık net satışlar toplamı 100 milyon TL ve üstü; çalışan sayısı 200 kişi ve üstü olan ortaklıkların, bu üç ölçütten ikisini iki yıl üst üste aşanları bağımsız denetime tabi olacaklardır. Bu şartları taşıyan bağımsız denetime tabi limited ortaklıklarda anonim ortaklıklarda denetçi seçimini düzenleyen TK. m. 399 hükmü; TK. m. 400'de düzenlenen denetçi olabilecek kişiler; TK. m. 397'deki denetleme hükmü; TK. m. 398'de hükme bağlanan denetleme konusu ve kapsamı; TK. m. 402'de düzenlenen denetleme raporu; TK. m. 403'teki onay yazısı; denetçilerin sır saklama yükümlülüğünü düzenleyen TK. m. 404 hükmü; ortaklık ile denetçi arasındaki görüş ayrılıklarını düzenleyen TK. m. 405 hükmü ve topluluk ilişkileri için özel denetçi seçimi hakkındaki TK. m. 406 hükmü limited ortaklıklara da kıyasen uygulanacaktır⁹⁷.

Limited ortaklıkların, özellikle Türkiye'de, uygulamada küçük çaplı ortaklıklar olduğu düşünüldüğünde TK. m. 397/4 hükmü şüphesiz limited ortaklıklara büyük nefes aldırıştır. Zira limited ortaklıkların önemli bir çoğunluğu, bağımsız denetimin maliyetini yüklenerek mali güce sahip değildir.

⁹⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 268-286; Kendigelen, **TTK**, s. 549.

⁹⁶ Korkut Özkorkut, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Şirkete Borçlanma Yasağı, Finansal Raporlama ve Bağımsız Denetime İlişkin Değişiklikler", **Batider.**, C. XXVIII, S. 3, Eylül 2012, s. 63. 6335 sayılı kanunla 397. maddeye eklenen bu fıkra ile küçük ölçekli sermaye ortaklıklarının sırtındaki bu mali külfet kaldırılmıştır; bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 549.

⁹⁷ Hasan Pulaşlı, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 807.

F. Sona Ermenin Sonuçları ve Tasfiyeye İlişkin Hükümlerin Uygulanması

1. Sona Ermenin Sonuçları

TK. m. 636/5'e göre limited ortaklığın sona ermesinin sonuçlarına anonim ortaklıklara ilişkin hükümler uygulanacaktır. Yapılan bu yollamada, kullanılan ifade nedeniyle, anonim ortaklıklara ilişkin hangi hükümlerin uygulanacağı doktrinde tartışmalara neden olabileceği öngörülmüş⁹⁸, ancak şu ana kadar doktrinde böyle bir tartışma çıkmamıştır. Şöyle ki, bu yollamanın ifadeden hareketle dar bir yorum yapılarak yalnızca "Sonuçlar" başlıklı TK. m. 533 hükmünü kapsadığı ileri sürülebileceği gibi, bu yollamanın anonim ortaklığın tasfiyesi dahil sona ermeyle ilgili tüm hükümleri kapsadığı ileri sürülebilir⁹⁹. Kaldı ki Kanunkoyucu'nun sona ermenin bir sonucu olan tescil ve ilanı TK. m. 637'de ayrıca düzenlemesi, tasfiye usulü ve tasfiyede ortaklık organlarının yetkileri hakkında anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağına hükmeden TK. m. 643/1'de ayrı bir yollama hükmüne yer vermesi karşısında, kanaatimizce, hükmün dar yorumlanması gerekmektedir ve TK. m. 636/5'in yaptığı yollama, sonuçlar başlığı altında düzenlenen TK. m. 533 hükmüne olmalıdır¹⁰⁰.

TK. m. 533/1'e göre istisnalar saklı kalmak kaydıyla sona eren ortaklık tasfiye haline girer. TK. m. 533/2'ye göre ise pay sahipleriyle olan ilişkileri de dâhil, tasfiye halindeki ortaklık, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret ünvanını "*tasfiye halinde*" ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu halde limited ortaklık organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır.

⁹⁸ Kendigelen, **TTK**, s. 552, dp 130.

⁹⁹ Kendigelen, **TTK**, s. 552, dp. 130.

¹⁰⁰ Kendigelen, **TTK**, s. 552, dp. 130; **HGK.**, 14.03.2012, 12-850/147: "...Bir ticaret şirketinin taraf bulunduğu bir dava devam ederken şirket tasfiye haline girerse, şirketin taraf ehliyeti son bulmaz. Zira şirketin tüzel kişiliği tasfiye amacıyla sınırlı olmak üzere devam eder.(eTK 208,449) Şirket davada taraf olarak kalmayı sürdürür; yalnız, şirket davada tasfiye memurları tarafından temsil edilir... Ancak ortaklık, ticaret sicilinden kaydı silininceye kadar tüzel kişiliğini korur. Bu nedenle, gerek infisah gerekse fesih kararı, anonim ortaklığın sonunu değil, tasfiye işlemlerinin başlangıcını ifade eder..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 423.

2. Tasfiye

Limited ortaklığın tasfiyesi, aynı anonim ortaklığın tasfiyesinde olduğu gibi, feshin doğal bir sonucudur¹⁰¹. Tasfiye ile ortaklığın malvarlığının paraya çevrilmesi, alacakların tahsil edilmesi, borçların ödenmesi sonucunda elde kalan net malvarlığının tasfiye payı hükümleri uyarınca pay sahiplerine dağıtılması ve ticaret ünvanının sicilden silinmesi işlemiyle son bulur¹⁰². Tasfiyesiz infisaha yol açan haller dışındaki bir nedenle sona erme, ortaklık malvarlığının tasfiyesini gerektirir¹⁰³. Tasfiye sürecine giren bir ortaklığın tüzel kişiliği devam eder; ancak ortaklığın ehliyeti, organları ve yönetimi hususlarında, kanun gereği bazı değişiklikler oluşur¹⁰⁴.

TK., limited ortaklıkların tasfiyesi hakkında özel düzenlemeler getirmemiştir¹⁰⁵. Bunun yerine TK. m. 643 düzenlemesiyle anonim ortaklık hükümlerinin uygulanacağına hükmetmiştir. Dolayısıyla limited ortaklıkların tasfiyesinde anonim ortaklıklara ilişkin TK. m. 533-548 hükümleri uygulanacaktır¹⁰⁶.

¹⁰¹ Pulaşlı, 2015, s. 601.

¹⁰² Pulaşlı, 2015, s. 601.

¹⁰³ Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 294.

¹⁰⁴ Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 294.

¹⁰⁵ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 292.

¹⁰⁶ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 292; Turgut Sengir, “Anonim Ortaklıklarda Tasfiye İşlemlerinin Kapsamı”, **Batider.**, C. IV, S. 4, 1968, s. 699-702; Kendigelen, TTK m. 643’te daha dar bir ifadeyle “tasfiye usulü ile tasfiyede şirket organlarının yetkileri hakkında” denilmesinin uygulanacak hükümlerin belirlenmesinin yorum sorunlarına neden olacağı kanaatindedir. Bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 558. **11. HD., 08.03.2002, 2001-9142/2072**: “...eTK’nın 552. maddesi yollamasıyla limited şirketler hakkında da uygulanması gereken aynı yasanın 446/son maddesi hükmünce tasfiye sonucunda düzenlenecek son ve kat-i bilançonun umumi heyete tevdi gerekir. Ancak, bu ve eTK’nın 447. maddesinde öngörülen buna bağlı işlemlerin ikmalinden sonra şirketin sicilden terkin için başvuru hakkı doğar. Her ne kadar yukarıda sözü edilen eTK’nın 446/son maddesinde ve devamı maddelerde umumi heyetin imkânsızlık nedeniyle toplanamaması halinde son ve kat-i bilançonun tasdiki işleminin mahkemece yerine getirileceğine dair açık bir hüküm mevcut değil ise de, Dairemizin 07.05.1990 tarih 89-3377/3622 sayılı ilamında da belirtildiği üzere ortaklar kurulunun toplanmasının imkansız olduğu hallerde müinhasır olmak üzere, bu hususta dava açılmasına imkan tanınmak gerekir... Bu itibarla, mahkemece HUMK’un 76. maddesi hükmü de nazara alınarak, davacıdan son ve kat-i bilanço ile tasfiyeye ilişkin bilgi ve belgeleri istenmek ve üçüncü kişilerin zarara uğramaması için gerektiğinde son ve kat-i bilançonun usulünce düzenlenip düzenlenmediği ve gerçeği yansıtır yansıtmadığı hususunda uzman bilirkişiden rapor alındıktan sonra, son ve kat-i bilançonun tasdiki hususunda menfi veya müspet bir karar verilmek gerekir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 495.

Kanımızca, bu hususta limited ortaklıklara yapılan yollama, limited ortaklıkların yapısıyla bağdaştığı için yerindedir.

G. TK. m. 644 Bağlamında Uygulanacak Hükümler

1. Genel Olarak

Kanun koyucu TK. m. 644/1’de, önceki maddelerde vermiş oldukları dışında, limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerinin toplu bir listesini vermiştir¹⁰⁷. Böylelikle limited ortaklıklara uygulanacak olan anonim ortaklık hükümleri hem TK. m. 644 hükmü ile tek bir madde altında toplu bir şekilde belirlenmiş hem de TK.’da limited ortaklıkları düzenleyen çeşitli hükümlerde dağınık bir şekilde sayılmıştır. Aşağıda limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerini düzenleyen TK. m. 644 hükmü ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

2. Hukuki Sorumluluk Açısından Uygulanacak Hükümler

a. Belgelerin ve Beyanların Hukuka Aykırı Olması

TK. m. 644/1-a’ya göre belgelerin ve beyanların kanuna aykırılığına ilişkin TK. m. 549 hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır. TK. m. 549’a göre limited ortaklığın kuruluşu, ortaklığın sermayesinin artırılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yağanlar ile kusurlu olmaları durumunda bu fiillere katılanlar sorumlu olacaktır¹⁰⁸. Kusurlu olmaları

¹⁰⁷ Kendigelen, **TTK**, s. 559.

¹⁰⁸ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 782; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 645; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 588.

durumunda bu fiillere katılanlar dışında maddede adı geçen fiilleri işleyen kişiler için TK. kusursuz sorumluluğu kabul etmiştir¹⁰⁹. Bu hüküm, ortaklık yetkililerinin sorumluluğu açısından kusur aramış¹¹⁰, ancak beyanları yapanlar ve belgeleri düzenleyenlerin sorumluluğu için kusur aramamıştır¹¹¹.

TK. m. 549 anlamında hukuki sorumluluğun niteliği, sorumlu kişiye göre değişecektir. Buna göre, kurucu, müdür, ortaklık çalışanı gibi, ortaklık ile sözleşme ilişkisi içinde bulunanlar yönünden sözleşmesel¹¹², üçüncü kişi konumunda olan sorumlular yönünden ise haksız fiil nitelikli sorumluluk söz konusu olacaktır¹¹³.

ETK. m. 305'te sadece kuruluşa ilişkin belgelerin gerçeği yansıtmaması hukuki ve cezai bir sorumluluk nedeni olarak öngörülmüşken, yeni düzenlemede kuruluşun yanında, sermaye artırımını, bölünme, tür değiştirme ve menkul ihracı gibi işlemler de hükmün kapsamına alınmıştır¹¹⁴.

TK. m. 562/8 hükmü, 549. maddeye aykırılığı cezai yaptırıma bağlamıştır ve bu hüküm bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörmektedir¹¹⁵. Tekinalp, hukuki sorumluluktan farklı olarak cezai sorumluluğun yalnızca kurucuların eylemlerine özgü olduğunu belirtmiştir¹¹⁶. Ancak maddelerin ifadesi ve TK. m. 562/8'in atıf şekli

¹⁰⁹ Hasan Pulaşlı, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara, **Seçkin Yayıncılık**, 2009, s. 588; Sıtkı Anlam Altay, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s. 223.

¹¹⁰ Necla Akdağ Güney, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 202; Beşir Fatih Doğan, **Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s. 253.

¹¹¹ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 261; Kendigelen, **TTK**, s. 454; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 782; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 645; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 588.

¹¹² Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 174.

¹¹³ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 260; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 782; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 645; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 588.

¹¹⁴ Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 304; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 782; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 645; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 588.

¹¹⁵ Bkz. **IV-G-5**.

¹¹⁶ Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 260.

bu görüşü teyid etmemektedir¹¹⁷. Kanımızca, maddelerin ifadesi ve TK. m. 562/8'in atıf şekli sadece kurucuların eylemlerine özgü değildir.

b. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi

TK. m. 644/1-a'ya göre anonim ortaklıklardaki sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi hakkındaki TK. m. 550 hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TK. m. 550/1'e göre sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, ortaklık yetkilileri, bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen öderler¹¹⁸. Burada da kusurlu olmaları şartıyla ortaklık yetkilileri¹¹⁹ dışında maddede adı geçen fiilleri işleyen diğer kişiler için TK. kusursuz sorumluluk öngörmüştür¹²⁰. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, söz

¹¹⁷ Karş. Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 305.

¹¹⁸ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 784-787; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 647; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 589. **11. HD., 12.04.2012, 2010-5559/5966:** “...Davacı taraf, davalıların ödenmeyen sermaye borçlarını yerine getirmeyip, tam tersine fiilen ödenmeyen apel borçlarını fiktif olarak ödenmiş gibi göstermiş olmaları nedeniyle oluşan şirket zararından sorumlu olduklarını iddia etmiştir...Bu itibarla, ortaklar yönünden şirkete karşı sermaye borcunu ödeme yükümlülüğü mevcut olduğu gibi, bu tutarların tahsil edilmemesine rağmen tahsil edilmiş gibi gösterilmesinden dolayı kusursuz olduklarını kanıtlayamamaları halinde yönetim...kurulu üyeleri de bundan dolayı sorumlu bulunmaktadır. Davalılar arasında gösterilen, şirket çalışanları ise şirket ortaklarının ödemekle, yönetim...kurulu üyelerinin de tahsilini sağlamakla yükümlü oldukları sermaye borçlarının yasaya aykırı şekilde kayıtlara geçirilmesinden dolayı haksız eylem hükümleri uyarınca sorumlu olduklarından meydana gelen olayda kusurlu olmaları halinde sorumlu tutulmaları mümkündür. Davalılar arasında gösterilen şirket ortağı olarak resmi kayıtlarda görünmemelerine rağmen şirketi fiilen yönettiği iddia edilen kişiler yönünden de davacının bu husustaki iddialarının incelenerek bu kişilerin ortak olmalarına rağmen şirketi fiilen yönettiklerinin tespiti halinde bunların da somut olayla ilgili olarak haksız eylem hükümleri uyarınca sorumlu olup olmadıklarının tartışılması gerekmektedir...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 434-435.

¹¹⁹ Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 202; Doğan, **Yönetim Yetkisinin Devri**, s. 253.

¹²⁰ Altay, **Yetki Devri**, s. 227; Kendigelen, **TTK**, s. 456; Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 265; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 784-787; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 647; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 589.

konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar. Bu durumda ise ödeme yetersizliğini bilen kişiler için kusur sorumluluğu söz konusu olmaktadır¹²¹.

TK. m. 562/9'a göre TK. m. 550 hükmüne aykırılık üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası yaptırımına bağlanmıştır¹²². Kanımızca, hüküm limited ortaklıkların bünyesine uygun düşmekle birlikte doğrudan uygulanmasında hiçbir sakınca yoktur.

c. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk

TK. m. 644/1-a'ya göre anonim ortaklıklardaki değer biçilmesinde yolsuzluğa dair TK. m. 551 hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TK. m. 551/1'e göre limited ortaklıklarda aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur¹²³. Biçilen değer emsal değerden fazla olmasından dolayı sorumluluğun doğabilmesi için kusur şarttır¹²⁴.

¹²¹ Kendigelen, **TTK**, s. 456; Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklığı**, s. 265; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 784-787; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 647; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 589.

¹²² Bkz. **IV-G-5**.

¹²³ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 787-789; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 648; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 590-592. **11. HD., 14.02.1983, 82-5835/662:** "...eTK'nın 307. maddesinde yazılı fiillerle ısrar edilmeleri halinde, dolayısıyla zarar gören pay sahiplerinin de dava hakları vardır. Ancak, hükmolunacak tazminatın şirkete verilmesi gerekir. O halde, davacıların pay sahiplerinin kurucuya karşı olan davalarına eTK'nın 309/I maddesi ışığında bakmak gerekmektedir..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 435.

¹²⁴ Altay, **Yetki Devri**, s. 232; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 787-789; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 648; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 590-592; Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 202; Doğan, **Yönetim Yetkisinin Devri**, s. 253.

Bu hüküm, malvarlığının korunması ilkesinin uygulama alanındadır¹²⁵. Hükümün gerekçesine göre: *“Aynî sermayeye emsaline nazaran yüksek fiyat biçilmiş olması veya işletme veya aynın niteliğinin (meselâ, arsa iken bina; sosyal amaçlı yapı iken üretim birimi; mesken iken turistik tesis gösterilmesi gibi) veya durumunun (meselâ, imar durumu yokken varmış gibi gösterme; imar durumunu olduğundan iyi gösterme; imar durumu hakkında belirtme yapmama gibi) farklı gösterilmesi veya başka bir tarzda yolsuzluk yapılması (kurucular kabul etmemişken etmiş göstermek; mahkeme bilirkişisi yerine özel bilirkişiden rapor almak vs. gibi) yeterlidir.”*¹²⁶

Hükümün gerekçesinde hükümün kusur esasına dayandığı ayrıca belirtilmiş ve husus şöyle ifade edilmiştir: *“Bu, özellikle “emsaline nazaran yüksek” ibaresi yönünden önem taşır. Madde kaleme alınırken “yüksek”lik, “açık”, “önemli derecede yüksek”, “aşırı” gibi sıfatlara bilinçli olarak yer verilmemiştir. Bunun iki sebebi vardır: Bir taraftan bu sıfatların yorum güçlükleri doğuracağı, diğer taraftan da ölçümü altındaki farkların yasal kabul edileceğinden endişe edilmiştir. Oysa mahkeme konuyu hem kusur araştırması hem de takdir hakkı bağlamında karara bağlar. Kusursuz sorumluluk, değerlendirme, emsal belirleme hatalarının bile sorumluluk doğurmasına yol açardı. Aktif dava ehliyeti şirkete, paysahiplerine ve alacaklılara aittir. Pasif dava ehliyeti somut olaya göre belirlenir.”*¹²⁷

TK. m. 562/10’a göre TK. m. 551 hükmüne aykırılık halinde üç aydan iki yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür¹²⁸. Kanımızca, TK. m. 644/1-a’nın açık atfıyla TK. m. 551 hükmünün limited ortaklıklara da doğrudan uygulanmasında hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

¹²⁵ Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 168; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 306; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 787-789; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 16-09; Pulaşlı, **2015**, s. 648; Bilgili/Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 590-592.

¹²⁶ Bkz. **TK Gerekçe m. 551**.

¹²⁷ Bkz. **TK Gerekçe m. 551**.

¹²⁸ Bkz. **IV-G-5**.

d. Kurucuların, Müdürler Kurulu Üyelerinin, Yöneticilerin ve Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

Yukarıda TK. m. 549-551 hükümlerinde öngörülen özel sorumluluk sebeplerini irdeledik. Bu özel sebeplerin dışında kalan her türlü ihlal, anonim ortaklıklar yönünden TK. m. 553 hükmünde genel sorumluluk rejimine bağlanmaktadır. TK. m. 644/1-a'ya göre anonim ortaklıklarda kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin¹²⁹, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğunu düzenleyen TK. m. 553 hükmü, limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TK. m. 553/1'e göre limited ortaklıklarda kurucular, müdürler, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve ortaklık sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem ortaklığa hem ortaklara hem de ortaklık alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar¹³⁰. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre kanundan veya ortaklık sözleşmesinden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hali dışında¹³¹, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar. Yine aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya ortaklık sözleşmesine aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz¹³².

¹²⁹ Ayrıca bkz. İsmail Doğanay, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumlulukları", **Batider.**, C. XVII, S. 3, 1994, s. 57 vd.

¹³⁰ Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 183. **11. HD., 14.05.2001, 2153/4274**: "...Bu davada şirket müdürünün muvazaalı olarak şirketin menkul malını sattığı, şirketi zor duruma sokup Maliye tarafından şirket aleyhine dava açılmasına neden olduğu, davacının kar payı alamadığı belirtildiğine göre, yine eTK'nın 556. maddesinin göndermesi ile eTK'nın 309. maddesi uyarınca pay sahiplerinin böyle bir dava açma hakları vardır..." Aynı yönde kararlar için bkz. **11. HD., 01.11.1977, 4015/4723; 11. HD., 03.05.2004, 2003-1084/4876; 11. HD., 11.01.2010, 2008-8811/89**, Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 496-498.

¹³¹ Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 136. **11. HD., 11.05.2010, 2009-10670/5215**: "...Göreve geldiğinde davalı (M)'nin kendilerinden önceki yöneticilerin sorumluluk doğuran ve kendi dönemine de sarkan zararlar için basiretli davranması ve denetçilere bildirmesi eTK'nın 337. maddesinin ona yüklediği bir görevdir...Bu madde kapsamında denetçilere bildirmesi gereken yolsuzluğu bildirmeyen yönetici, kendinden önceki üyelerin sorumluluğuna aynen katılır..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 439.

¹³² Akdağ Güney, **Yönetim Kurulu**, s. 276; Doğan, **Yönetim Yetkisinin Devri**, s. 254. **11. HD., 20.12.2011, 2010-747/17294**: "...Ancak Dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre, defter ve kayıtlara

Bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz.

TK. m. 555/1'e göre limited ortaklığın uğradığı zararın tazminini, ortaklık ve her bir ortak isteyebilir. Ortaklar tazminatın ancak ortaklığa ödenmesini isteyebilirler. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ortağın açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı ortakla şirket arasında, hakkaniyete göre paylaştırır.

TK. m. 556/1'e göre zarara uğrayan limited ortaklığın iflası halinde, tazminatın ortaklığa ödenmesini isteme hakkına ortaklığın alacaklıları da sahiptir. Ancak, ortakların ve ortaklık alacaklılarının istemleri önce iflas idaresince ileri sürülür. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre iflas idaresi birinci fıkra da öngörülen davayı açmadığı takdirde, her ortak veya ortaklık alacaklısı zikredilen davayı ikame edebilir. Elde edilen hasıla, İİK. hükümlerine göre, önce dava açan alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur. Bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan meblağ iflas masasına verilir. Yine aynı maddenin üçüncü fıkrası, ortaklığın istemlerinin devrine ilişkin İİK. m. 245 hükmünü saklı tutmuştur.

Teselsül ve başvuruyu düzenleyen TK. m. 557/1 hükmüne göre limited ortaklıklarda birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir. Yine son fıkraya göre birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir.

yansınamakla birlikte, şirket için yapılmış gerçek bir borç ödemesi varsa veya alınan bir mal veya hizmet, şirketin ihtiyaçları için kullanılmışsa, davalının bundan sorumlu tutulması mümkün değildir..." Moroğlu/ Kendigelen, TTK, s. 440.

TK. m. 560/1'e göre sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her halde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar¹³³. Eğer bu fiil cezayı gerektiriyorsa, TCK.'ya göre daha uzun dava zamanaşımına tabiyse, tazminat davasına da bu zamanaşımı süresi uygulanır.

Sorumluluk davasında TK. m. 561/1'e göre ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemeleri yetkili olacaktır¹³⁴. Kanımızca, limited ortaklık hükümlerinde kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu ile ilgili yapılan atıflar, limited ortaklıkların bünyesine uygun düşmekte ve uygulanmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

e. Kamu Borçlarından Sorumluluk

Limited ve anonim ortaklıkların kanuni temsilcilerinin kamu borcundan doğan sorumlulukları da bulunmaktadır¹³⁵. VUK m. 10/1'e göre limited ve anonim ortaklıkların vergiyle ilgili işlerini ortaklığın kanuni temsilcisi yapacaktır. Aynı maddenin ikinci fıkrası ise kanuni temsilcilerin bu görevleri yerine getirmeme durumunda vergi ve buna bağlı alacakların onların malvarlığından tahsil edeceğini hükme bağlamıştır. AATUHK. mkr. m. 35/1 ise kanuni temsilcilerin bu sorumluluklarını tüm kamu borçlarından sorumluluk olarak genişletmiştir. Kanuni

¹³³ **11. HD., 07.10.2010, 7326/9878:** “eBK’nın 127. maddesinde zaman aşımı sürelerinin mukavele ile değiştirilemeyeceği düzenlendiğinden, yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılacak sorumluluk davası için eTK’nın 309. maddesinde öngörülen zamanaşımı süreleri şirket ana sözleşmesi ile değiştirilemez.” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 444-445.

¹³⁴ **11. HD., 07.07.2010, 13-328/370:** “...Yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu eTK’da özel olarak düzenlenmiştir. O halde eTK’nın 4/1. madde uyarınca mutlak ticari davadır. eTK 5. maddesi uyarınca bu davalara o yerde ticaret mahkemesi varsa, bu mahkemenin bakması yasa buyruğudur...” ; **11. HD., 08.12.1975, 5117/3333:** “...Davalı 26.10.1971 tarihinde şirketin müdürü tayin edilmiş ve bu tarihten sonra usulsüz ücret alınmasını sağlayacak kararları ısdar ettirmiş bulunmasına göre, eTK’nın 342. maddesi uyarınca davaya bakmak ticaret mahkemesinin görevi cümlesinden iken iş mahkemesinin bakacağından bahisle görevsizlik kararı ittihazında isabet bulunmamıştır...” Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 445.

¹³⁵ Ayrıca bkz. İrfan Barlas, **Anonim ve Limited Ortaklıklarda Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006, s. 1 vd; Şükrü Yıldız, “Anonim Ortaklık ta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, **Beta Yayınları**, 1999, s. 771 vd; Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 266.

temsilcilerin ve bu kapsamda anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri ile limited ortaklık müdürlerinin gerek AATUHK. mkr. m. 35 hükmü kapsamındaki gerekse VUK m. 10 hükmü kapsamındaki sorumlulukları ikinci derecededir¹³⁶.

Daha önce açıklandığı üzere¹³⁷ 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 35. maddesine göre limited ortaklığın ortakları, ortaklıktan tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar. Limited ortaklıktan tahsil edilemeyen vergiler açısından müdür ve ortakların hangisinin önce takip edileceği hususunda doktrin ve uygulamada görüş birliği bulunmamaktadır.

Doktrinde bir görüş, limited ortaklıktan tahsil edilemeyen tüm kamu alacaklarından, alacaklı kamu idaresi karşısında sorumlu olan ortaklar ve kanuni temsilcilerin hukuki durumunu gerçek olmayan birlikte kefalet, diğer bir ifade ile bağımsız kefalet¹³⁸ daha yakın gördüğünü ve bunun sonucu olarak, alacaklı kamu idaresine karşı ortak (hisseleri ile sınırlı olarak) ve kanuni temsilcilerin borcun tamamından diğerlerinden bağımsız bir şekilde sorumlu olduğunu ve bunlardan hiç birisinin, borcun kısmen diğer kefiller tarafından ödenmesi def'ini ileri süremeyeceğini savunmaktadır¹³⁹.

¹³⁶ Ersin Çamoğlu, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle)**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş İkinci Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2007, s. 261; Adnan Gerçek, "Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Halleri ve Türlerinin İncelenmesi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 54, S. 3, 2005, s. 170; Akın Gencer Şentürk, Limited Şirket Ortaklarının Kamu Borçlarından Sorumluluğuna İlişkin "Kanuni" Düzenlemelerin "Hukukiliği" Sorunu, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 326, Ekim 2008, s. 132).

¹³⁷ Bkz. II-F-2.

¹³⁸ Birlikte kefalet, aynı borca birden çok kişinin kefil olması halidir. Ancak, gerçek anlamda birlikte kefaletten söz edebilmek için, bu kimselerin aynı borç için kefil olduklarından haberdar bulunmaları lazımdır. Aksi halde, yani birden fazla kimse birbirlerinden habersiz olarak aynı borca kefil olursa, buna gerçek olmayan birlikte kefalet veya bağımsız kefalet denir. Gerçek anlamda birlikte kefalet, adi kefalet veya müteselsil kefalet şeklinde olabilir; bkz. Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, C. II, 4. Tıpkı Basım, İstanbul Evrim Yayınları, 1989, s. 771; Cevdet Yavuz/Faruk Acar/Burak Özen, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yenilenmiş 7. Baskı'dan Tıpkı 8. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2009, s. 846.

¹³⁹ Veliye Yanlı, **Limited Şirketin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu**, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta Yayınları, 1999, s. 767.

Doktrinde baskın olan görüş ise, limited ortaklıktan tahsil olunamayan kamu borçlarından dolayı öncelikli olarak kanuni temsilci olan müdürlerin takip edilmesi ve kamu borcu bunlardan tahsil olunamazsa ortakların takip edilmesi gerektiği yönündedir¹⁴⁰.

Gerek limited ortaklıklarda ortakların, ortaklığın kamu borçlarından sorumluluğunu düzenleyen AATUHK. m. 35 hükmü, gerekse kanuni temsilcilerin ortaklığın vergi ve buna bağlı borçlardan sorumluluğunu düzenleyen VUK. m. 10 hükmü ve diğer kamu borçlarından sorumluluğunu öngören AATUHK. mkr. m. 35 hükmünde takip sıralamasına ilişkin herhangi açık bir ifade bulunmamaktadır. Hükümlerden yola çıkarsak, ortaklar ve müdürler arasında, kamu alacaklısına karşı sorumlulukları açısından öngörülmüş farklı bir takip sıralaması söz konusu değildir. Başka bir ifade ile ortaklar da kanuni temsilci olan müdürler de, ortaklıktan tahsil edilemeyen ya da tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu borçlarından dolayı ikinci derecede ve aralarında bir takip sıralaması olmaksızın aynı anda ve birinci sırada sorumludur. Kanaatimizce, limited ortaklığın ortakları için getirilen AATUHK. m. 35 hükmü, limited ortaklığın sermaye ortaklığı niteliğiyle uyuşmadığı için kaldırılmalı ve aynı anonim ortaklıklarda olduğu gibi bu sorumluluk sadece ortaklığın kanuni temsilcilerinde olmalıdır¹⁴¹.

f. Denetçilerin Sorumluluğu

TK. m. 644/1-a'ya göre anonim ortaklıklarda denetçilerin sorumluluğuna ilişkin TK. m. 554-561 hükümleri limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TK. m. 554/1'e göre limited ortaklığın yılsonu ve konsolide finansal tablolarını, raporlarını, hesaplarını denetleyen denetçi ve özel denetçiler; kanuni

¹⁴⁰ Gerçek, **a.g.e.**, s. 175; Rıza Ayhan, **Limited Şirket Ortaklarının Sorumluluğu**, İstanbul, Kazancı Yayınları, 1992, s. 97; Vural Arıkan, "Amme Borçlarından Dolayı Limited Şirket Ortaklarının Mesuliyeti", **İstanbul Barosu Dergisi**, 1968, C. XLII, s. 450'den nakleden Buket Sayın Önal, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, İkinci Tıpkı Bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s. 175.

¹⁴¹ Yanlı, **Amme Borçları**, s. 767 vd.

görevlerinin yerine getirilmesinde kusurlu hareket ettikleri takdirde, hem ortaklığa hem de pay sahipleri ile ortaklık alacaklılarına karşı verdikleri zarar dolayısıyla sorumludur¹⁴². Sorumluluk davasında ispat yükünün kime ait olacağı genel hükümlerle çözüme kavuşturulacaktır. Eğer sorumluluğun kaynağı haksız fiilse kusuru davacı ispat etmek zorundadır¹⁴³. Sorumluluğun kaynağı sözleşmesel ise denetçilerin sorumlulukları bakımından kendi kusursuzluklarını kanıtlamaları gerekmektedir¹⁴⁴. Dolayısıyla ispat yükü denetçilerde olacaktır¹⁴⁵.

TK. m. 559/1'e göre denetçilerin, ortaklığın kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, ortaklığın tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz¹⁴⁶. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşıysalar, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.

¹⁴² Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması", **Batider.**, C. XXI, S. 2, 2001, s. 5.

¹⁴³ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 581.

¹⁴⁴ Eren, **Genel Hükümler**, s. 1065; Özkorkut, **Borçlanma Yasası**, s. 67; Emin Çamurcu, **Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi**, İstanbul, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2014, s. 33. Karşl. Hasan Pulaşlı, "6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanununda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısımının Değerlendirilmesi", **Regesta Dergisi**, s. C. II, S. II, 2012, s. 21.

¹⁴⁵ Özkorkut, **Borçlanma Yasası**, s. 67.

¹⁴⁶ **11. HD., 03.11.1983, 3523/4748:** "...eTK'nın 310. maddesi ise,...kuruluş safhasına ilişkin olarak kurucuların, ilk yönetim kurulunun ve ilk denetçilerin kuruluştan doğan sorumluluklarına ve... ibralarına müteadirdir... eTK'nın 310. maddesinin genel yönetim safhasında uygulanmasına kalkışmak, her yıla ait ibra işlemini dört yıl sonraya atmak ve bu dört yılın sonunda da % 10 azınlığın karşı koymaması şartına bağlamak anonim şirketlerin çalışmasını felce uğratmak sonucunu doğurur..." Moroğlu/ Kendigelen, **TTK**, s. 444.

3. Ortaklığın Feshine, Borçlanma Yasağına ve Kar Payı Avansına Uygulanacak Hükümler

a. Fesih Davası

TK. m. 644/1-b'ye göre anonim ortaklıklarda kuruluşta fesih davasını düzenleyen TK. m. 353 hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

TK. m. 353/1'e göre kuruluşta limited ortaklığın butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, ortaklığın kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilerek alacaklıların, ortakların ya da kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, müdürün¹⁴⁷ ya da müdürler kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının¹⁴⁸, ilgili alacaklının veya ortaklardan birinin istemi üzerine ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince ortaklığın feshine karar verilir¹⁴⁹. Mahkeme davanın açıldığı tarihte gerekli önlemleri alır. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre eksikliklerin giderilebilmesi, ortaklık sözleşmesine ya da kanuna aykırı hususların düzeltilebilmesi için mahkeme süre verebilir¹⁵⁰. Hükmün üçüncü fıkrasına göre ise dava dilekçesine deliller ile gerekli bütün bilgiler eklenir. Yargılama aşamasında delil sunulamayacağı gibi bir davanın beklenilmesi ve bilgi getirtmesi de mahkemeden istenemez. Ancak, somut olayın haklı göstermesi hâlinde, mahkeme, kesin süreye bağlayarak, davacının delil sunma ve bilgi getirtme istemini kabul edebilir. Dava,

¹⁴⁷ Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 106.

¹⁴⁸ Ayrıca bkz. Abuzer Kendigelen, “Sanayi ve Ticaret Bakanlığının İçticaret 1995/1 Sayılı “Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluş ve Anasözleşme Değişikliği İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” inin Hukuki Açıdan Değerlendirilmesi”, **İÜHF Dergisi**, C. 55, S. 1-2, 1995-1996, s. 301; Mustafa Yasan, “Türk Ticaret Kanunu m. 353'e Göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İÜHF**, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 468 vd.

¹⁴⁹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 683; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 10-45; Pulaşlı, **2015**, s. 329-331; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 250-253.

¹⁵⁰ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 10-64; Pulaşlı, **2015**, s. 329-331; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 250-253.

acele işlere ilişkin usule tabidir¹⁵¹. Dördüncü fıkraya göre ise davanın, ortaklığın tescil ve ilanından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması şarttır¹⁵². Nihayet hükmün son fıkrasına göre davanın açıldığı ve kesinleşmiş olan mahkeme kararı, mahkemenin bildirimi üzerine, derhal ve resen ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan olunur. Ayrıca, müdür ya da müdürler kurulu, tescil ve ilanı yapılan hususu, internet sitesine koyar. Kanaatimizce, TK m. 353 hükmü limited ortaklıkların bünyesine uygun olmakla birlikte, TK. m. 644/1-b’nin açık atfıyla hükmün uygulanması, uygulamada sorunlara sebebiyet vermeyecektir.

b. Ortakların Ortaklığa Borçlanma Yasağı

TK. m. 644/1-b’ye göre anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin ortaklığa karşı borçlanma yasağına ilişkin TK. m. 358 hükmü limited ortaklığın ortaklarına da uygulanacaktır. TK. m. 358/1’e göre limited ortaklıklarda ortaklar, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve ortaklığın serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça ortaklığa karşı borçlanamaz¹⁵³. TK. m. 562/5-b hükmü uyarınca TK. m. 358’e aykırı olarak anonim ortaklığa borçlanan pay sahipleri, üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak limited ortaklıklarda ceza sorumluluğuna ilişkin TK. m. 644/1-d hükmünde bu maddeye aykırılık için ceza yaptırımını öngörülmemiştir. Dolayısıyla TK. m. 562/5-b hükmü limited ortaklıklara uygulanmayacaktır¹⁵⁴.

¹⁵¹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 10-84; Pulaşlı, **2015**, s. 329-331; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 250-253. Tasarının ilk şeklinde fesih davasının iki ay içerisinde sonuçlandırılması öngörülmüştür ancak meclise sunulan Tasarıda bu düzenleme yer almamıştır. Bkz. Yıldız, **Limited Şirketler**, s. 106.

¹⁵² Kırca, **Tescilden Önceki İşlemler**, s. 112; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 756; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 10-80; Pulaşlı, **2015**, s. 329-331; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 250-253.

¹⁵³ Mustafa Yavuz, “Son Değişiklikler Kapsamında Anonim ve Limited Şirketlerde Borçlanma Yasağı”, **Vergi Sorunları Dergisi**, S. 288, Eylül 2012, s. 157; Aydın Alber Yüce, “Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı”, **Regesta Dergisi**, C. II, S. 2, 2012/2, s. 77; Özkorkut, **Borçlanma Yasağı**, s. 50-51. Cezai sorumluluk açısından karşı: Ali Dural, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Cezai Sorumluluğa İlişkin 562. Maddesinin Uygulama Alanı”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, İstanbul, **Filiz Kitabevi**, 2013, s. 479-480.

¹⁵⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. **II-B-6**.

6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun¹⁵⁵ ilk metninin 24. maddesi, TK. m. 358'e aykırı olarak ortaklığa borçlanan pay sahiplerinin bu borcu tasfiye etmesi ile ilgili düzenlemelere yer vermişti. YürK. m. 24/1'e göre anonim veya limited ortaklığa borçlu olan pay sahipleri ve ortaklar, borçlarını, TK.'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde, nakdî ödeme yaparak tamamen tasfiye etmek zorundaydı. Borcun kısmen veya tamamen başkası tarafından üstlenilmesi, borç için kambiyo senedi verilmesi, ödeme planı yapılması veya benzeri yollara başvurulması bu madde anlamında tasfiye sayılmayacaktı. Yine hükmün son fıkrasına göre, tasfiye süresinin geçmesinden sonra, ortaklığın alacaklıları, alacakları için, ortaklığa borçlu olan pay sahibini veya limited ortaklığın ortağını takip edebilme imkânına sahipti. Ancak bu düzenleme 6335 sayılı Kanunun 47/3 hükmüyle tamamen kaldırılmıştır.

TK. m. 358 hükmünün gerekçesinde ortaklığın ortaklarının ve yöneticilerinin acil ihtiyaçlarının makul bir vadede ve ortaklığı zarara uğratmayacak şekilde karşılanmasından söz edilmekte; ancak hükümde makul vadenin ne olduğu, borcun tutarı ve alınma koşulları hakkında hiçbir bilgiye yer verilmemektedir¹⁵⁶. Bağımsız denetime tabi olmayan anonim ve limited ortaklıklarda diğer pay sahiplerinin ve ortakların borçlanmadan nasıl bilgi sahibi olacağı da ayrı bir sorun içermektedir¹⁵⁷. Türkiye'de bağımsız denetime tabi olabilecek limited ortaklık sayısı çok az olacağı öngörüldüğü için, hükmün limited ortaklıklara uygulanması sorunlara yol açabilecektir.

TK. m. 644/1-b'nin atfı ile müdürlerin yakınlarının ortaklığa borçlanmasına ilişkin 395. maddenin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri, ortaklık alacaklarının başvuru hakkına ilişkin olarak 358. maddeye kıyasen uygulanabilir¹⁵⁸.

¹⁵⁵ RG, 14.01.2011, S. 27846.

¹⁵⁶ Pulaşlı, 2015, s. 292; Bilgili/ Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s. 395-396; Karahan, *Şirketler Hukuku*, s. 363.

¹⁵⁷ Pulaşlı, 2015, s. 292; Bilgili/ Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s. 395-396; Karahan, *Şirketler Hukuku*, s. 363.

¹⁵⁸ Pulaşlı, 2015, s. 293; Bilgili/ Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, s. 395-396; Karahan, *Şirketler Hukuku*, s. 363.

Hükme göre, bu kişiler için ortaklık kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, ortaklığa borçlanılan tutar için ortaklık alacaklıları bu kişileri, ortaklığın yükümlendirildiği tutarda ortaklık borçları için doğrudan takip edebilir. Bu halde bile ortakların, ortaklıktan aldıkları borçları geri ödemelerine ilişkin süreyi tespit etme hususu, muallakta kalacaktır¹⁵⁹. Hükümün limited ortaklıklara uygulanması, şüphesiz limited ortaklıklarda sorunlara yol açacaktır.

c. Dışardan Atanan Müdürlerin ve Müdürlerin Esas Sermaye Payına Sahip Olmayan Yakınlarının Şirkete Borçlanması

TK. m. 644/1-b'ye göre anonim ortaklıklarda pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393. maddede sayılan yakınlarının ortaklığa borçlanmasına ilişkin TK. m. 395 hükmünün ikinci fıkrasının¹⁶⁰ birinci ve ikinci cümlesi hükümleri, limited ortaklıklarda esas sermaye payı olmayan, yani dışardan atanan müdürlerle yine bu kişilerin söz konusu maddede belirtilen yakınlarına da uygulanacaktır¹⁶¹. Söz konusu hükme göre bu kişiler ortaklığa karşı borçlanamaz. Bu kişiler için ortaklık kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz¹⁶².

TK. m. 393/1 hükmü uyarınca müdürlerin esas sermaye payına sahip olmayan yakınlarının bu yasağa tabi olması için, müdürlerin alt ve üst soyundan biri ya da eşi yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birisi olmaları gerekmektedir. 6335 sayılı kanunla TTK. m. 644/1-b'ye eklenen yeni cümlede “ müdürlerin ve yakınlarının” ifadesi yerine “müdürlerin yakınlarının” ifadesi kullanılmış, “ve” bağlacı unutulmuştur. Ancak maddenin gerekçesi ve

¹⁵⁹ Pulaşlı, 2015, s. 293; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 395-396; Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 363.

¹⁶⁰ **Değişik: 26/6/2012- 6335/17 md.**

¹⁶¹ Cezai sorumluluk açısından karşı: Dural, **Cezai Sorumluluk**, s. 479-480.

¹⁶² Özkorkut, **Borçlanma Yasası**, s. 54.

hükümün amacına göre maddenin böyle anlaşılması gerekmektedir¹⁶³. Kanımızca, 6335 sayılı Kanunla TK. m. 644/1-b'ye eklenen müdürlerin ve yakınlarının sorumluluğuna ilişkin hüküm, kanun koyucunun tutarlı olması ve sermaye ortaklıklarına yönelik düzenlemede paralellik sağlanması açısından isabetli olmuştur¹⁶⁴.

d. Kâr Payı Avansı

TK. m. 644/1-b'ye göre anonim ortaklıklardaki kar payı avansına ilişkin TK. m. 509/3¹⁶⁵ hükmü limited ortaklıklara da uygulanacaktır. TK. m. 509/3 hükmüne göre kar payı avansı, Sermaye Piyasası Kanununa tabi olmayan ortaklıklarda, GTB'nin bir tebliği¹⁶⁶ ile düzenlenir¹⁶⁷. Nitekim limited ortaklıklar SPK.'ya tabi olmadığından GTB'nin tebliği limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

Tebliğin 4-c hükmüne göre kâr payı avansı, kâr payından mahsup edilmek üzere ara dönem finansal tablolara göre oluşan kârlar üzerinden bu Tebliğ hükümlerine göre hesaplanan tutarı ifade eder. Kâr payı dağıtım şartları, Tebliğin 5. maddesinde hükme bağlanmıştır. Hükme göre ortaklıkların kâr payı avansı dağıtabilmeleri için, ortaklık genel kurulunca kâr payı avansı dağıtılmasına ilişkin karar alınması ve kâr payı avansı dağıtılacak hesap döneminde hazırlanan üç, altı veya dokuz aylık ara dönem finansal tablolara göre kâr edilmiş olması gereklidir.

Tebliğin 6. Maddesi, ortaklık genel kurulunca alınacak kararın içeriğinden söz etmektedir¹⁶⁸. Dağıtılacak kâr payı avansı tutarı ve hesaplanması ise Tebliğin 7.

¹⁶³ Kendigelen, **TTK**, s. 559 dp.

¹⁶⁴ Kendigelen, **TTK**, s. 560.

¹⁶⁵ Hüküm 6335 sayılı kanunla bu bente eklenmiştir. Bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 560 dp.

¹⁶⁶ Kar Payı Avansı Dağıtımı Hakkında Tebliğ, **RG**, 09.08.2012/ 28379.

¹⁶⁷ Özkorkut, **Borçlanma Yasası**, s. 56.

¹⁶⁸ **Tebliğ m. 6:** “(1) Şirket genel kurulunca kâr payı avansı dağıtımına karar verildiği durumda bu kararda ayrıca aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur.

a) İlgili hesap dönemi sonunda, yıl içinde dağıtılan kâr payı avansını karşılayacak tutarda net dönem kârı oluşmaması durumunda, net dönem kârını aşan kâr payı avanslarının varsa bir önceki

maddesinde açıklanmıştır¹⁶⁹. Kâr payı avansının nasıl ödeneceği ise Tebliğin 8. maddesinde sayılmıştır¹⁷⁰. Tebliğin 9. maddesi, kâr payı avansı işlemlerinde yönetim

yıla ait bilançoda yer alan serbest yedek akçelerden mahsup edileceği, serbest yedek akçe tutarının da dağıtılan kâr payı avanslarını karşılayamaması halinde fazla ödenmiş olan kâr payı avanslarının yönetim organının ihtarı üzerine ortaklar tarafından şirkete iade edileceği,

b) İlgili hesap dönemi sonunda zarar oluşması durumunda;

1) Varsa bir önceki yıla ait bilançoda yer alan genel kanuni yedek akçeler ile serbest yedek akçelerin öncelikle oluşan zararın mahsubunda kullanılacağı, bu akçelerin oluşan zararı karşılayamaması halinde dönem içinde dağıtılan kâr payı avanslarının tamamının yönetim organının ihtarı üzerine ortaklar tarafından şirkete iade edileceği,

2) Genel kanuni yedek akçeler ile serbest yedek akçelerin, oluşan dönem zararından mahsubu sonrasında bakiye serbest yedek akçe tutarının dağıtılan kâr payı avanslarından indirileceği, indirim işlemi sonucunda dönem içinde dağıtılan kâr payı avansı tutarının bakiye serbest yedek akçe tutarını aşması halinde ise aşan kısmının yönetim organının ihtarı üzerine ortaklar tarafından şirkete iade edileceği.

(2) Birinci fıkrafta belirtilen hususlar, kâr payı avansı dağıtılacak hesap dönemi içinde yapılacak genel kurul toplantısında karara bağlanır. Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde, genel kurulca bu yönde karar alınabilmesi için sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır olması, bu nisabın toplantı süresince korunması ve toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kâr payı avansı dağıtılması yönünde kullanılmış olması, limited şirketlerde ise toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğunun kâr payı avansı dağıtılması yönünde olması gereklidir.

(3) İlgili hesap dönemi öncesinde ödenen kâr payı avanslarının, ilgili olduğu yılın net dönem kârından mahsup edilmesi şarttır. Bu işlem yapılmadan, şirket genel kurulunca kâr payı dağıtılmasına ve kâr payı avansı ödenmesine karar verilemez.”

¹⁶⁹ **Tebliğ m. 7:** “(1) Dağıtılacak kâr payı avansı; varsa geçmiş yıllar zararlarının tamamının, vergi, fon ve mali karşılıkların, kanunlara ve sözleşmeye göre ayrılması gereken yedek akçelerin, varsa imtiyazlı pay sahipleri, intifa senedi sahipleri ve kâra katılan diğer kimseler için ayrılacak tutarların, oluşan ara dönem kârından indirilmesi suretiyle hesaplanır. Ödenecek kâr payı avansı, bu şekilde hesaplanan tutarın yarısını geçemez.

(2) Aynı hesap dönemi içinde izleyen ara dönemlerde de kâr oluşması halinde dağıtılacak kâr payı avansı tutarı birinci fıkrafta belirtilenlerin yanı sıra önceki ara dönem veya dönemlerde ödenmiş olan kâr payı avansı tutarları da indirilerek hesaplanır. Ödenecek kâr payı avansı, bu şekilde hesaplanan tutarın yarısını geçemez.”

¹⁷⁰ **Tebliğ m. 8:** “(1) Kâr payı avansı, dağıtım tarihleri itibarıyla ortaklara payları oranında ödenir.

(2) Kâr payı avansı, kârdan imtiyazlı paylara imtiyaz dikkate alınmadan ödenir. İntifa senedi sahiplerine, ortak olmayan yönetim organı üyelerine ve ortaklar dışında kâra katılan diğer kimselere kâr payı avansı ödenemez.

(3) Ortakların sermaye taahhüt borçları dışında şirkete borçlu olmaları halinde söz konusu borç ortağa ödenecek kâr payı avansından mahsup edilir.

(4) Bir hesap döneminde kâr payı avansı dağıtan ve ardından sermaye artırımı gerçekleştiren şirket, aynı hesap döneminde tekrar kâr payı avansı dağıtmak istediğinde aşağıda belirtilen esaslara uyar.

a) Sermaye artırımı sonrasında yapılacak kâr payı avansı ödemesinde, yeni ortaklara öncelik verilir.

organının görevlerini, yani limited ortaklıklarda müdürün görevlerini hükme bağlamıştır¹⁷¹. Nihayet tebliğin üçüncü bölümünün “Çeşitli ve Son Hükümler” hükümler başlıklı maddelerinde dağıtılacak kâr payı avansı tutarının hesaplanmasına ilişkin tabloya gönderme yapılmıştır. Limited ortaklıkların da sermaye ortaklığı olduğu, kârın dağıtımının ortaklık haklarını güçlendireceği ve kârın, yılın çeşitli zamanlarında dağıtılmasının kişileri limited ortaklığa yatırım yapmaya yönelteceği düşünüldüğünde kanımızca, kâr payı avansı ile ilgili bu düzenlemeler limited ortaklığın bünyesiyle bağdaşmaktadır.

b) Söz konusu öncelik, eski ve yeni ortakların dönem içerisinde her pay için aldıkları toplam kâr payı avans tutarları eşitleninceye kadar devam eder.

c) Eski ve yeni ortakların hesap dönemi içerisinde her pay için aldıkları toplam kâr payı avans tutarları eşitlendikten sonra, kalan kâr payı avansı tutarı veya bir sonraki ara hesap döneminde ödenecek kâr payı avansı tutarı mevcut ortaklara payları nispetinde ödenir.”

¹⁷¹ **Tebliğ m. 9:** “(1) Genel kurul tarafından kâr payı avansı dağıtılmasına karar verilmesi ve ara dönem finansal tablolara göre de kâr edilmiş olması halinde şirket yönetim organınca sırasıyla aşağıdaki görevler yerine getirilir.

a) Kâr payı avansı dağıtımına ilişkin rapor hazırlanır ve bu raporda;

1) Kâr payı avansı dağıtımına dayanak oluşturan ara dönem finansal tabloların Kanunun 515 inci maddesinde belirtilen dürüst resim ilkesine uygun olarak hazırlandığı,

2) Dağıtılacak kâr payı avansı tutarının 7 nci maddeye uygun olarak hesaplandığı,

belirtilir. Yapılan hesaplamalara ve diğer şartların yerine getirilmiş olduğuna dayanak teşkil eden belgeler bu rapora ek yapılır.

b) Raporda tespit edilen kâr payı avansının ortaklara ödenmesine ve bu ödemelerin yapılma usulüne ilişkin karar alınır.

c) Kâr payı avansı tutarları 8 inci maddeye uygun olarak kararı izleyen en geç 6 hafta içerisinde ödenir.

(2) Hamiline yazılı pay senedi sahiplerine kâr payı avansı ödenirken gerekli güvence yönetim organı tarafından alınır.

(3) 6 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen durumların ortaya çıkması halinde fazladan ödenen kâr payı avanslarının ortaklardan tahsil edilerek şirkete iadesine ilişkin işlemler yönetim organınca yerine getirilir.”

4. Müdür/lerin Kararlarının Butlanı ve Müdürlerin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Konularda Uygulanacak Hükümler

a. Müdür/lerin Kararlarının Butlanı

TK. m. 644/1-c'ye göre anonim ortaklıklarda yönetim kurulu kararlarının butlanı hakkındaki TK. m. 391 hükmü limited ortaklıklarda müdür/lerin kararlarına da uygulanacaktır.

TK. m. 391/1 hükmüne göre limited ortaklıklarda müdür/lerin kararının batıl olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. Özellikle eşit işlem ilkesine aykırı olan, limited ortaklığın temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, ortakların, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmalarını kısıtlayan ya da güçleştiren, diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar batıldır. Hükümde sayılan ilkelerin bir sermaye ortaklığı olan limited ortaklıklara da hakim olması karşısında kanımızca, bu hüküm de limited ortaklıkların yapısına uygun düşmektedir.

b. Müdürlerin Bilgi Alma Hakkı

TK. m. 644/1-c'ye göre anonim ortaklıklarda yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını düzenleyen TK. m. 392 hükmü limited ortaklık müdürlerine de kıyasen uygulanacaktır¹⁷².

¹⁷² Adalet Komisyonunun onayından geçen son Tasarı 644/1-c hükmünde genel kurul kararlarının butlanına ilişkin düzenlemeye yer verilmiş ancak kanunun TBMM'de görüşülmesi sırasında çifte yollamanın farkına varılmış ve verilen bir önerge ile ilgili bentten butlan çıkarılmış ve bilgi alma hakkına dair hüküm eklenmiştir. Bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 559 dp. 143.

TK. m. 392/1 hükmüne göre müdürlerden her biri ortaklığın tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir¹⁷³. Bir müdürün istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin müdürler kuruluna getirilmesi, kurulca veya müdürler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez¹⁷⁴. Reddedilmişse dördüncü fıkra hükmü uygulanır¹⁷⁵.

TK. m. 392/2'e göre müdürler kurulu toplantılarında, her bir müdür, ortaklık yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür¹⁷⁶. Bir müdürün bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz.

TK. m. 392/3 hükmünce müdürlerden her biri, müdürler kurulu toplantıları dışında, müdürler kurulu başkanının izniyle, ortaklık yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, müdürler kurulu başkanından, ortaklık defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir¹⁷⁷.

TK. m. 392/4 hükmüne göre müdürler kurulu başkanı, bir üyenin, üçüncü fıkra da öngörülen bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemini reddederse, konu iki gün içinde müdürler kuruluna getirilir¹⁷⁸. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi hâlinde üye, ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret

¹⁷³ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 456; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁷⁴ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 456; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁷⁵ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 456; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁷⁶ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 456; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁷⁷ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-92, 12-102; Pulaşlı, **2015**, s. 457; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁷⁸ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 459; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

mahkemesine başvurabilir¹⁷⁹. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir. Mahkemenin kararı kesindir¹⁸⁰.

TK. m. 392/5'e göre müdürler kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, müdürler kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, ortaklığın defter ve dosyalarını inceleyemez¹⁸¹. Müdürler kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi hâlinde başkan, dördüncü fıkra göre mahkemeye başvurabilir¹⁸².

TK. m. 392/6 hükmüne göre müdürler kurulu üyesinin bu maddeden doğan hakları kısıtlanamaz, kaldırılamaz¹⁸³. Ortaklık sözleşmesi ve yönetim kurulu, üyelerin bilgi alma ve inceleme haklarını genişletebilir¹⁸⁴.

Bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin TK. m. 392 hükmünün son fıkrasına göre ise müdürlerden her biri başkandan, müdürler kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir¹⁸⁵. Limited ortaklık müdürlerinin anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri gibi sorumluluklarının kapsamı düşünüldüğünde kanımızca, anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını ayrıntılı bir şekilde düzenleyen bu hükmün limited ortaklık müdürlerine de uygulanmasında bir sakınca yoktur.

¹⁷⁹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 459; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸⁰ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 459; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸¹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 460; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸² Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-101; Pulaşlı, **2015**, s. 460; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸³ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-100; Pulaşlı, **2015**, s. 459; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸⁴ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-100; Pulaşlı, **2015**, s. 459; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

¹⁸⁵ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 424; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, No. 12-92; Bilgili/ Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 388-390.

5. Cezai Sorumluluk Açısından Uygulanacak Hükümler

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu’nun 556. maddesinde limited ortaklık kurucu ve yöneticilerinin ceza sorumlulukları, anonim ortaklıklarla ilgili ceza sorumluluğu getiren hükümlere bir bütün olarak gönderme yapılarak belirlenmişti¹⁸⁶.

TK. m. 644/1-d hükmüne göre limited ortaklıklara da uygulanan TK. m. 549-551 hükümlerine aykırı hareket edenler, TK. m. 562’in sekizinci ila onuncu fıkralarında öngörülen cezalarla cezalandırılacaktır¹⁸⁷.

TK. m. 562/8’e göre TK. m. 549’da belirtilen belgeleri sahte olarak düzenleyenler ve ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacaktır. Hükmün 6335 sayılı kanundan önceki halinde, sadece 549. maddeye aykırı hareket edenlerin 562/8 hükmü çerçevesinde cezalandırılacağı ifade edilmiş; 6335 sayılı kanunla hükme, “*bu belgeleri sahte olarak düzenleyenler ve ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar*” ifadesi eklenmiştir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi¹⁸⁸, hükümde “*belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış... olmasından... belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumludur*” denilmektedir. Kanımızca, hükümdeki “*yanlış*” ifadesi, kasıtlı olarak yapılan gerçeğe aykırı beyanın bir türü olarak algılanmalıdır¹⁸⁹. Zira, gerçek anlamıyla yanlışlıklar ceza sorumluluğuna yol açmamalıdır¹⁹⁰.

¹⁸⁶ **Madde 556:** “*Şirketin kuruluşuna iştirak edenlerle şirketin idare veya murakabesine memur edilen kimselerin ve tasfiye memurlarının mesuliyeti, cezai mesuliyetler ve şirketin vekaletlerce murakabesi hakkında anonim şirketin bu hususlara mütaallik hükümleri tatbik olunur.*”

¹⁸⁷ Son tasarıda yer verilmeyen hüküm Adalet Komisyonu aşamasına eklenmiştir. Bkz. Kendigelen, **TTK**, s. 560 dp. Dural’a göre TTK m. 562’deki sadece anonim ortaklıklara ilişkin olmayan 1 ilâ 3. maddelerin limited ortaklıklara uygulanacağı bir argüman olarak ileri sürülebilir. Bkz. Dural, **Cezai Sorumluluk**, s. 479. Kanımızca yine sadece anonim ortaklıklarla ilgili olmayan TTK m. 562’nin dördüncü ve altıncı fıkraları da limited ortaklıklara uygulanabilecektir.

¹⁸⁸ Bkz. **IV-G-2-a**.

¹⁸⁹ Tuğrul Katoğlu, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim ve Limited Şirket Yöneticilerinin Ceza Sorumluluğu”, **Batider**, C. XXIX, S. 1, Mart 2013, s. 30.

¹⁹⁰ Katoğlu, **Ceza Sorumluluğu**, s. 30.

Yine TK. m. 562/9'a göre TK. m. 550'ye aykırı hareket edenler üç aydan iki yıla kadar hapis ya da adli para cezasıyla cezalandırılır¹⁹¹.

TK. m. 644/1-d'nin cezai sorumluluk açısından atıf yaptığı son hüküm olan TK. m. 562/10 uyarınca TK. m. 551'e aykırı hareket edenler, doksan günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır. Değer biçilmesinde yolsuzluğu¹⁹² düzenleyen TK. m. 551 hükmüne göre *“ayni sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur.”* Bu hükümde, *“... ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar...”* ifadesi ile yetinilmiş ve yasaklanan davranışın sınırları belirtilmemiştir. Kanımızca, bir fiilin sadece adını ifade edip unsurlarını açıkça öngörmeyen bir düzenlemenin suç tanımı olarak kabul edilmesi, suç ve cezalarda kanunilik ilkesi ile bağdaşmamaktadır¹⁹³.

TK. m. 644/1-d'de limited ortaklıklar için öngörölmüş cezai hükümlerin yanısıra, şüphesiz TK.'da muhtelif yerlerde düzenlenen, örneğin TK. m. 51/3'teki ticaret unvanına yapılan eklere ilişkin esaslara aykırılık ve TK. m. 62'de düzenlenen haksız rekabet yasağına aykırılık gibi, tüm tacirler bakımından öngörölmüş cezai düzenlemeler de limited ortaklıklara uygulanabileceği gibi, anonim ortaklıklara da uygulanacaktır¹⁹⁴.

Daha önce limited ortaklık müdürleriyle ilgili yaptığımız açıklamalardan¹⁹⁵ sonra diyebiliriz ki; gerek TK.'da tacirler için görölen cezai yaptırımlar gerekse TK. m. 644/1-d'de düzenlenen cezai yaptırımlar, limited ortaklık sözleşmesi ile belirlenen müdürler, ortaklık sözleşmesinde kararlaştırılması halinde yönetim ve temsil

¹⁹¹ Bkz. IV-G-2-b.

¹⁹² Bkz. IV-G-2-c.

¹⁹³ Katoğlu, *Ceza Sorumluluğu*, s. 15, 31, 32.

¹⁹⁴ Katoğlu, *Ceza Sorumluluğu*, s. 7.

¹⁹⁵ Bkz. IV-C-2.

yetkisine sahip tüm ortaklar veya üçüncü kişi müdürler üzerinde sonuç doğurabilecektir¹⁹⁶. Üçüncü kişilerin müdür olarak atanması durumunda ise TK. m. 623/1'e göre en az bir ortağın yönetim ve temsil yetkisine sahip olması zorunlu olduğundan, üçüncü kişi müdürlerle birlikte en az bir ortağın da yukarıda söz ettiğimiz suçların faili olabileceği görülmektedir¹⁹⁷.

¹⁹⁶ Katoğlu, **Ceza Sorumluluğu**, s. 19.

¹⁹⁷ Katoğlu, **Ceza Sorumluluğu**, s. 19-20.

SONUÇ

Limited ortaklık, tarihsel gelişim itibariyle ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde şahıs ortaklığı ve sermaye ortaklığı özelliklerini içinde barındıran karma bir ortaklık tipi olarak kabul edilmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124/2 hükmü ise, limited ortaklık tipini anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklarla birlikte sermaye ortaklığı olarak saymıştır.

Limited ortaklıklar TK.'nın 573 ilâ 644. maddeleri arasında düzenlenmekle birlikte bu hükümlerin bir kısmında limited ortaklıklara anonim ortaklık hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür. TK. m. 644 hükmü ile ise limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümlerinin toplu bir listesine yer verilmiştir.

Bu doğrultuda üzerinde durduğumuz en önemli husus anonim ortaklık ve limited ortaklıkta paralel düzenlenen emredici hükümler ilkesidir. Limited ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen 579. maddeye göre ortaklık sözleşmesi, TK.'nın limited ortaklıklara ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Bu hüküm anonim ortaklıklarda emredici hükümleri düzenleyen 340. maddeyle bire bir aynıdır. Ancak hükümler özdeş olmasına rağmen kapsam ve etki bakımından 579. madde, 340. maddeden çok farklıdır. Bu fark, Kanunkoyucu'nun limited ortaklıklara bakış açısından kaynaklanmaktadır. Bu bakış açısı, TK. m. 577'de ortaklık sözleşmesine yazıldığı takdirde bağlayıcı olacak hükümler çerçevesinde, limited ortaklıklarda iç ilişkinin emredici hükümlerle düzenlenmediği ifade edilerek gösterilmiştir.

Bu doğrultuda belirtmek gerekir ki TK. m. 577'de sayılan, ortaklık sözleşmesine yazıldığı takdirde bağlayıcı olacak hususlar oldukça kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu hükümlerle birlikte ortaklık daha en baştan sermaye ortaklığı niteliğiyle alakasız, şahıs ortaklıklarının özellikleriyle donatılmış bir ortaklık haline getirilebilecektir.

TK. m. 577 hükmü ile getirilen, ortaklık sözleşmesinde öngörölmüş olması şartıyla bağlayıcı olan ek ödeme ve yan edim yükümlölükleri de sermaye ortaklıklarının niteliğıyle bağdaşmayan; ancak şahıs ortaklıklarında öngörölebilecek düzenlemelerdir. Bu doğrultuda Kanunkoyucu limited ortaklıklarda tek borç ilkesine de yer vermemiştir.

TK. m. 479/1'e göre, anonim ortaklıkta oyda imtiyaz, eşit itibari değerli paylara farklı oy hakkı tanımak suretiyle verilmiş; hükmün gerekçesinde de farklı itibari değerli paylara eşit oy hakkı tanımak suretiyle imtiyaz tanınması açıkça yasaklanmıştır. Limited ortaklıklarda TK. m. 618/2 hükmü ile farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı verilmesi ise Kanunkoyucu'nun gerekçede yer verdiği düşünceyle çelişki oluşturmaktadır.

TK. m. 583/2'nin ikinci cümlesine göre limited ortaklıklarda bir esas sermaye payının vereceğı oyun, TK. m. 618 uyarınca itibari değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir. Hükmün gerekçesine göre, anonim ortaklıkta sermaye paylara bölünmüştür. Limited ortaklıkta ise esas sermaye payı, bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabi olarak bölünür. TK. m. 593/2'ye göre pay senetlerinin ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenebileceğine hükmedilmiş; maddenin gerekçesine göre ise nama yazılı senet çıkarılmasının, paya devir ve dolaşım kolaylığı sağlamayacağı, bunun sadece bir olanak olduğu ve bu olanağın limited ortaklık sermaye payını anonim ortaklık sermaye payına dönüştürmeyeceğı; sadece ispat ve gereğinde, limited ortaklığa ilişkin hükümler çerçevesinde, payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabileceğı sevk edilmiştir. Gerek TK. m. 583/2'nin ikinci cümlesi ve maddenin gerekçesi gerekse TK. m. 593/2'nin gerekçesini incelediğimizde, Kanunkoyucu'nun bu kavram yaklaşmasından açıkça korktuğı ve limited ortaklıklara tam anlamıyla bir sermaye ortaklığı niteliğı addetmediğı açıkça gözler önüne serilmektedir.

Kanun koyucunun TK. m. 623/1'in son cümlesine göre limited ortaklıklarda en azından bir ortağın, ortaklığı yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerektiğini hüküm altına alması, gerekçede yer verilen yönetimin yetkin kişilerden ve profesyonellerden oluşması gerektiğı düşüncesiyle çelişmektedir.

Limited ortaklıklarda çıkma, çıkarma ve çıkmaya katılmanın kanuni bir kurum olarak düzenlenmiş olması ve bununla birlikte Kanunkoyucu'nun ayrılma payı hakkında hükümler öngörmüş olması da hâlâ limited ortaklığın şahıs ortaklığı niteliğini haiz hükümleri koruduğunu göstermektedir.

Anonim ortaklıkların sona erme sebeplerini düzenleyen TK. m. 529/1- a hükmüne göre anonim ortaklıklarda süre bitiminde işlere devam edilmemesi durumunda, anonim ortaklık kendiliğinden sona erer, bu durumda pay sahiplerinin ortaklığın feshini isteme değil, sona erdiğinin tespiti konusunda bir tespit davası açma hakları vardır. Kanaatimizce, limited ortaklıkların faaliyetlerine devam etmeleri, ortaklığı kendiliğinden süresiz hale getirmeyecektir. Zira TK. m. 636/2 hükmüne göre ortaklardan veya ortaklığın alacaklılarından birinin ortaklığın feshini istemesi üzerine mahkeme, müdürleri dinleyerek ortaklığın, durumunu Kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirleyecektir. Bu durumda limited ortaklıkların ortaklığın süresiz hale gelmesini sağlamak için, ortaklık sözleşmesini değiştirmeleri gerekecektir.

TK.'nın limited ortaklıkları düzenleyen hükümlerinde, anonim ortaklığın 356. maddesi gibi kanuna karşı hile düzenlenmemiştir. Hatta limited ortaklıkları düzenleyen maddelerde anonim ortaklıklar için düzenlenen bu maddeye atıf bile yoktur. TK. m. 578 hükmü, aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması hakkında limited ortaklıklara, anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağına hükmetmiştir. Ancak TK. m. 356/1 hükmü bu yollamanın kapsamına kanımızca girmemektedir. Normal düzenden ayrılarak istisna veya yasak getiren hükümlerin uygulama alanı yorum yoluyla genişletilemeyeceği için bu hükmün limited ortaklıklar için uygulanması da ancak açık bir kanun hükmüyle mümkün olabilir.

Anonim ortaklıklarda kuruluşun önce pay taahhüdünün devrini düzenleyen TK. m. 352'ye göre pay taahhüdünün, ortaklığın tescilinden önce devri, ortaklığa karşı geçersizdir. Kanunkoyucu limited ortaklıklarda böyle bir hükme yer vermemiştir. Kanımızca Kanunkoyucu, limited ortaklıklarda ortaklığın tescilinden önce pay devri meselesini düzenlemeyi ihmal etmiştir. Limited ortaklık da bir sermaye ortaklığı olduğuna ve ortaklığın borçları için ortaklığın malvarlığı;

alacaklıların teminatı içinse ortaklığın sermayesinin esas alınması karşısında, sermayenin bölümlerini oluşturan payların tescilden önce oluşmadığını ve tescil gerçekleşmedikçe de oluşmayacağı gözetilerek hukuken daha güvenli bir yöntem olan “tescilden önce pay devrini yasaklama” anlayışı, limited ortaklıklar yönünden de geçerlidir.

Tezimizin dördüncü bölümünde, anonim ortaklıklara yapılan atıflar incelenmiş; yapılan atıflarda limited ortaklıkların sermaye niteliğini haiz özellikleri gereği bu hükümlerin limited ortaklıkların bünyesine uygun olduğu ve uygulanmasında bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Kanunkoyucu’nun bazı hükümlerde anonim ortaklıklara atıf yapmasına rağmen bu hükümleri limited ortaklık hükümleri içinde ayrıca düzenlemiş olması kanun yapma tekniği açısından yanlıştır.

Limited ortaklıklara uygulanacak olan anonim ortaklık hükümlerindeki farklılıklar yine limited ortaklıkların şahsi özelliklerinden kaynaklanmaktadır. TK. m. 592/1’in ikinci cümlesine göre sermaye azaltımı borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılıyorsa, öncelikle ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülükleri yerine getirilmesinin zorunlu olması bu farklılıklara örnek teşkil etmektedir.

Bunun dışında Kanunkoyucu’nun limited ortaklıklar için uygulanacağını öngörmediği ama limited ortaklıkların bünyesine uygun düşen anonim ortaklık hükümlerinin limited ortaklıklara uygulanmasında da bir sakınca yoktur. Kanunda açık bir atıf bulunmamasına rağmen limited ortaklıklara uygulanacak anonim ortaklık hükümleri, TK. m. 126 hükmünün belirlediği ilkeden hareketle yorum yoluyla tespit edilmelidir.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney, Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012. (Yönetim Kurulu)

Akipek, Jale/ Akıntürk, Turgut, **Türk Medeni Hukuku Kişiler Hukuku**, 6. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007. (Türk Medeni Hukuku)

Alanya, Alp, “Limited Şirketlerde Esas Sermayenin Artırılması”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 88, S. 1, Ocak Şubat 2014, s. 242 vd.

Alışkan, Murat, “İşletme Konusu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili”, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken, Sempozyum, **MÜHF-HAD Özel Sayı**, C. 18, S. 2, İstanbul, Legal Yayıncılık, 10-11-12 Mayıs, 2012, s. 207 vd. (İşletme Konusu)

Alışkan, Murat, **Limited Şirketler- Tarihçe Niteliği**, İstanbul, Legal Yayınları, Kasım 2013. (Tarihçe Niteliği)

Altaş, Soner, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantıları”, İstanbul, **Mali Çözüm Dergisi**, Kasım-Aralık 2011, s. 65 vd.

Altaş, Soner, “Limited Şirket Nasıl Anonim Şirkete Dönüştürülür?”, İstanbul, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 113, Eylül-Ekim 2012, s. 167 vd.

Altay, Sıtkı Anlam, **Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009. (Ortak Girişimler)

Altay, Sıtkı Anlam, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011. (Yetki Devri)

Ansay, Tuğrul, “Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması”, **AÜHFD**, 1970, C. XXVII, S. 1-2, s. 119 vd.

Ansay, Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1982. (Anonim Şirketler Hukuku)

Arıcı, Fatih/ Veziroğlu, Cem, **Kaldıraçlı Devralma (Leveraged Buyout) ve Anonim Şirketin Finansal Yardım Yasağı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014.

Arkan, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 2001. (Ticari İşletme 2009)

Arkan, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, 15. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı- Hukuk Fakültesi, 2011. (Ticari İşletme)

Arslan, İbrahim, **Şirketler Hukuku Bilgisi**, 10. Bası, Ankara, Mimoza Yayıncılık, 2005.

Arslanlı, Halil, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960. (Umumi Hükümler)

Arslanlı, Halil, “Limited Şirketler Hukukuna Genel Bakış”, **Batider.**, C I, S. 4, 1962, s. 433 vd. (Genel Bakış)

Arslanlı, Halil, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İkinci Kitap- Yedinci Fasl, Limited Şirketler(Madde 503-556), İkinci Kısım (Madde 518- 535)**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1963.

Arslanlı, Halil, **Limited Şirketler**, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978. (Limited Şirketler)

Arslanlı, Halil/ Domaniç, Hayri, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler- TTK. Şerhi- III**, İstanbul, Temel Yayınları, 1989. (TTK. Şerhi III)

Arslanlı, Halil/ Domaniç, Hayri, **Ticaret Kanunu Şerhi, C. III., Limited Şirketler Hukuku Uygulaması ve Hisseli Komandit Şirketler**, İstanbul, Temel Yayınları, 1989. (Şerh III)

Aydoğan, Fatih, **Tek Kişi Ortaklığı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012. (Tek Kişi Ortaklığı)

Ayhan, Rıza, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1992. (Ortakların Sorumluluğu)

Ayoğlu, Tolga, **Uluslararası Ticari Sözleşmelere Uygulanan Genel Prensipler, Maddi Hükümler ve Ticari Adet- Teamüller Olarak Lex Mercatoria**, İstanbul, Vedat Yayınları, 2011.

Ayrancı, Hasan, **Önsözleşme**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2006.

Bahtiyar, Mehmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Kayıtlı Sermaye Sistemi”, Armağan Özel Sayısı, **MÜHF-HAD**, Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan, 2006, s. 53 vd. (Kayıtlı Sermaye)

Bahtiyar, Mehmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ve İfadeleri Yönünden Değerlendirilmesi”, Makaleler II, **Beta Yayınevi**, 2008, s.201 vd.

Bahtiyar, Mehmet, **Ortaklıklar Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2012. (Ortaklıklar)

Barlas, İrfan, **Anonim ve Limited Ortaklıklarda Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006.

Başpınar, Veysel, **Borç Sözleşmelerinin Kısmi Butlanı**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1998. (Kısmi Butlan)

Baştuğ, İrfan, **Limited Şirkette Ortağın Çıkma ve Çıkarılması**, İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası, 1966. (Çıkarılma)

Baştuğ, İrfan, “Son Yıllarda Almanya’da Limited Şirketler Hukukundaki Değişiklikler”, **EÜHFD**, Y. 1980, S. 1, s. 129 vd.

Bilge, Mehmet Emin, “Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi”, **EÜHFD**, C. XVI, S. 3–4, 2012, s. 261 vd.

Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Bursa, Dora Yayıncılık, 2013. (Şirketler Hukuku)

Birsel, Mahmut Tefik, “Anonim Şirketlerde Tali Yüküm”, **Batider.**, C. VIII, S. 3, 1976, s. 41 vd.

Can, Mustafa Erdem, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”, **GÜHFD**, C. XV, S. 4, 2011, s. 1 vd.

Çağa, Barbaros, “Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri”, **Batider.**, C. VII, S. 3, 1974, s. 581 vd.

Çamoğlu, Ersin, **Limited Ortağın Sınırlı Sorumluluğu Karşısında Şirket Alacaklılarının Aktif Korunması**, İstanbul, Yayımlanmamış Doçentlik Tezi, 1969. (Aktif Korunma)

Çamoğlu, Ersin, “Limited Ortaklığın Sermaye Alacaklarının Haczi”, **Batider.**, C. VI, S. 1, 1971, s. 57 vd. (Sermaye Alacaklarının Haczi)

Çamoğlu, Ersin, “Limited Ortakların Selef Sıfatıyla Sorumluluğu”, Ankara, **Batider.**, C. VI, S. 3, 1972, s. 503 vd. (Selef Sıfatıyla Sorumluluk)

Çamoğlu, Ersin, “Cumhuriyet Döneminde Limited Ortaklıklar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 50. Yıl Armağanı, **İÜHFY**, 1973, s. 735 vd. (Cumhuriyet Dönemi)

Çamoğlu, Ersin, “İsviçre, Alman ve Türk Hukuklarında Limited Ortağın Sınırlı Sorumluluğu İlkesinin Anlamı ve Nitelikleri”, **İÜHFD**, C. 38, S. 1-4, 1973, s. 499 vd. (Sınırlı Sorumluluk)

Çamoğlu, Ersin, “Limited Ortaklığın Asgari Sermayesi Üzerine Düşünceler, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. XX, S. 3, Haziran 1973, s.110 vd.

Çamoğlu, Ersin, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi”, Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul, **Alkım Kitapevi**, 2007, s. 667 vd.

Çamoğlu, Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle)**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş İkinci Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2007.

Çamoğlu, Ersin, “Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar”, **Yaklaşım Dergisi**, Kasım, 2012. <<http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/>>

Çamoğlu, Ersin, “Anonim Ortaklık Genel Kurulu İç Yönergesi Hakkında Düşünceler”, **Yaklaşım Dergisi**, S. 247, 2013, <<http://www.ticaretkanunu.net/anonim-ortaklik-genel-kurulu-ic-yonergesi-hakkinda-dusunceler-ersin-camoglu/>>. (İç Yönerge)

Çamurcu, Emin, **Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi**, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2014.

Çapa, Mehmet Sadık, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi**, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, Kasım 2013, s. 10 vd.

Çeker, Mustafa, “ Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkma Hakkı”, **Batider.**, C. XXIII, S. 1, Haziran, 2005, s. 61 vd.

Çeker, Mustafa, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku**, 7. Baskı, Adana, Karahan Kitabevi, Ekim 2013. (Ticaret Hukuku)

Çelik, Aytekin, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, Prof. Dr. Reha Poroy’un Anısına Armağan, **Batider.**, s. C. XXV, S. 4, Aralık 2009, s. 559 vd.

Çenberci, Mustafa, **Gayrimenkul Satış Vaadi**, En Yeni Yasa ve Yargıtay İçtihatlarına Göre Değiştirilmiş ve Yeni Bahis Eklenmiş 3. Baskı, Ankara, Olgaç Matbaası, 1986.

Çevik, Orhan Nuri, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Ankara, Nüve Matbaası, 1976.

Çevik, Orhan Nuri, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2003. (Limited Şirketler)

Çoştan, Hülya, **TTK. Tasarısı’nın Yeniden Yapılanma Kararlarını Düzenleyen Hükümleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009. (Yeniden Yapılanma Kararları)

Çoştan, Hülya, “Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2012/4, s. 78 vd. (İmtiyazlı Paylar)

Demirkapı, Ertan, **Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri**, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, 2008. (Payın Devri)

Demirkapı, Ertan/ Yıldırım, Ali Haydar, “İsviçre Borçlar Kanunu’nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme”, **Batider.**, C. XXIV, S. 3, Haziran 2008, s. 435 vd.

Dinç, İlhan, **Sermaye Piyasası Hukukunda Çağrı Yoluyla Hisse Senedi Toplanması**, İstanbul, Legal Yayınevi, 2006.

Dirikkan, Hanife Öztürk, **Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005

Doğan, Beşir Fatih, **Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011. (Yönetim Yetkisinin Devri)

Doğan, Gül, **Önsözleşme: Sözleşme Yapma Vaadi**, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2006.

Doğanay, İsmail, “Limited Şirkette Ortağın Ana Mukavelename ile Koymağı Taahhüt Ettiği Sermaye Borcu Ne Zaman Muaccel Olur?”, **Batider.**, C. V, S. 1, 1969, s. 57 vd.

Doğanay, İsmail, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumlulukları”, **Batider.**, C. XVII, S. 3, 1994, s. 57 vd.

Doğanay, İsmail, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I- II**, 4. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2004. (Şerh I, Şerh II)

Domaniç, Hayri, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 4. Bası, İstanbul, Eskin Matbaası, 1988. (Genel Esaslar)

Domaniç, Hayri/ Çamoğlu, Ersin, **İçtihatlı Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1965. (TTK.)

Domaniç, Hayri/ Ulusoy, Erol, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, 5. Bası, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007.

Dönmez, Murat, **Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Hacı ve Paraya Çevrilmesi**, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Güncellenip Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011.

Dural, Ali, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Cezai Sorumluluğa İlişkin 562. Maddesinin Uygulama Alanı”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, **Filiz Kitabevi**, 2013, s. 479 vd. (Cezai Sorumluluk)

Erdem, Ercüment/ Gürsoy, Y. Can, “Limited Şirkette Payın Devri”, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, **Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını**, 2000, s. 571 vd.

Erem, Turgut, **Ticaret Hukuku Prensipleri, C. II, Ticaret Şirketleri**, İstanbul, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları, 1980.

Eren, Fikret, **Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası**, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1966.

Eren, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014. (Borçlar Hukuku)

Eriş, Gönen, **Açıklamalı İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu- Ticari İşletme ve Şirketler**, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Kitabevi, 1987.

Gönen Eriş, **Anonim Şirketler Hukuku**, 1. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1995.

Esener, Turhan, **Borçlar Hukuku 1, Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1969. (Akitlerin Kuruluşu)

Esener, Turhan, **Hukuk Başlangıcı**, 7. Baskı, İstanbul, Alkım Kitabevi, 2004.

Forstmoser, Peter, “İsviçre Sermaye Ortaklıkları ve Kooperatif Hukukunun Üzerine, Bilgi Toplumunda Hukuk”, Çev., Cumhur Boyacıoğlu, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, **Beta Yayınevi**, 2003, s. 341 vd.

Gerçek, Adnan, “Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Halleri ve Türlerinin İncelenmesi”, **AÜHFD**, C. 54, S. 3, 2005, s. 157 vd.

Giray, Eda, “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, S. 12 Güz 2007/2, s. 195 vd.

Gözler, Kemal, **Hukukun Temel Kavramları**, Bursa, Ekin Kitabevi, 2003.

Gözler, Kemal, **Hukuka Giriş**, 2. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, 2003.

Gündoğdu, Gökmen, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Tek Kişilik Anonim Ortaklık ve Tek Kişilik Limited Ortaklık”, **İÜHF Dergisi**, 2007, s. 223 vd.

Güriz, Adnan, **Hukuk Başlangıcı**, 14. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2012.

Gürpınar, Bünyamin, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik ve Elektronik Toplantı Sistemi”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, **MÜHFY**, Özel Sayı, C. 19, S. 2, 2013, s. 1101 vd.

Gürzumar, Osman Berat, **Zorunlu Unsur Doktrinine Dayalı Sözleşme Yapma Yükümlülüğü, Hakim Durumun Rakiple Anlaşma Yapmaktan Kaçınmak Suretiyle Kötüye Kullanılması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006. (Sözleşme Yapma Yükümlülüğü)

Hatemi, Hüseyin, **Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları**, Gözden Geçirilmiş Doçentlik Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1976. (Ahlaka Aykırılık)

Hatemi, Hüseyin/ Gökyayla, Emre, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012.

Hirsch, Ernst E., **Ticaret Hukuku Dersleri I**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınlarından, No, 79, 1939.

İmre, Zahit, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1971. (Medeni Hukuka Giriş)

İmregün, Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayıncılık, 1989. (Anonim Ortaklıklar)

İmregün, Oğuz, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, 12. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2001. (Kara Ticareti)

İmregün, Oğuz, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004.

İnan, Ali Naim, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1984. (Genel Hükümler)

İyigün, Serdar, “Şirket Sözleşmesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 87, S. 4, 2013, s.134 vd.

Karaahmetoğlu, İsmail Özgün, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Temsili**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Şubat 2014.

Karahan, Sami, **Ticari İşletme Hukuku**, 10. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi, 2000. (Ticari İşletme)

Karahan, Sami (Editör), **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, 2013.

Karahan, Sami (Editör), **Şirketler Hukuku**, Güncellenmiş 2. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, Aralık 2013. (Şirketler Hukuku)

Karasu, Rauf, “Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, **Batider.**, C. XXII, S. 3, 2004, s. 141 vd. (Rekabet Etme Yasağı)

Karasu, Rauf, “Limited Şirketlerde Şirketten Ayrılan Ortaklar İçin Sözleşme ile Öngörülen Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, **Batider.**, C. XXII, S. 4, 2004, s. 79 vd.

Karasu, Rauf, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2009.

Karasu, Rauf, “ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, **MÜHF-HAD**, Özel Sayı, 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nu Beklerken, C. 18, S. 2, 10-11-12 Mayıs 2012, s. 312 vd. (Emredici Hükümler)

Karayağcın, Yaşar, **Ticaret Hukuku I**, 3. Baskı, Ankara, Güzel İstanbul Matbaası, 1968. (Ticaret Hukuku I)

Karayalçın, Yaşar, **Ticaret Hukuku II, Şirketler Hukuku**, 2. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1973.

Katoğlu, Tuğrul, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim ve Limited Şirket Yöneticilerinin Ceza Sorumluluğu”, **Batider.**, C. XXIX, S. 1, Mart 2013, s. 5 vd. (Ceza Sorumluluğu)

Kayar, İsmail, **Şirketler Hukuku**, Tıpkı 3. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık, 2008.

Kendigelen, Abuzer, “Sanayi ve Ticaret Bakanlığının İçticaret 1995/1 Sayılı “Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluş ve Anasözleşme Değişikliği İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” inin Hukuki Açısından Değerlendirilmesi”, **İÜHFD**, C. 55, S. 1-2, 1996, s. 297 vd. (İçticaret)

Kendigelen, Abuzer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında İntifa Senetleri”, **Batider.**, C. XXV, S. 2, 2009, s. 57 vd.

Kendigelen, Abuzer, “Zorunlu Çağrıya İlişkin Son Gelişmeler”, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, **XII Levha Yayınları**, C. I, 2010, s. 673 vd.

Kendigelen, Abuzer, **Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 2. Bası, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2012. (TTK.)

Kendigelen, Abuzer/ Kaya, Arslan/ Ülgen, Hüseyin/ Helvacı, Mehmet, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, 2013. (Kıymetli Evrak)

Kendigelen, Abuzer, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, Ocak 2014.

Kervankıran, Emrullah, “Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna, Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması”, **EÜHFD**, C. XI, S. 3-4, 2007, s. 453 vd.

Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 2. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2002.

Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 17. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013.

Kırca, İsmail, “Tüzel Kişiliğin Kazanılmasından Önce Anonim Şirket Adına Yapılan İşlemler (TTK. 301/II)”, **Batider.**, C. XIX, S. 4, 1998, s. 85 vd. (Tescilden Önceki İşlemler)

Kırca, İsmail, “Bankacılık İşlemleri- Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması”, Banka Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, **Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayını**, 2007, s. 277 vd.

Kırca, İsmail, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi”, **Bankacılar Dergisi**, S. 79, 2011, s. 71 vd. (Ehliyet ve Birleşme).

Kırca, İsmail/ Şehirali Çelik, Feyzan Hayal/ Manavgat, Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku C. 1**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını.

Kiper, Osman, **Uygulamada Ticaret Şirketleri**, Geliştirilmiş, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 1996.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip, **Türk Hukukunda Gayrimenkul Satış Vaadi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sulhi Garan Matbaası, 1959.

Kolcuoğlu, Umut, **Sermaye Piyasası Hukukunda Zorunlu Çağrı**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009.

Kortunay, Ayhan, “Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler”, **Batider.**, C. XXV, S. 3, Eylül 2009, s. 317 vd. (Yeni Gelişmeler)

Köprülü, Bülent, **Medeni Hukuk Genel Prensipler Kişinin Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1984. (Medeni Hukuk)

Küçükali, Canan, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 85, S. 2, 2011, s. 98 vd. (Yönetim ve Temsil)

Marşap, Beyhan, “Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesindeki Yöntem Farklılıklarının Finansal Tablolara Etkisi”, **Mevzuat Dergisi**, Y. 4 S. 41, <<http://www.basarmevzuat.com/dergi/2001-05/a/borcmaliyet.htm>>

Mineliler, Zeynep, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebep Feshi”, **GÜHFD**, C. XVI, S. 3, 2012, s. 95 vd.

Moroğlu, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1993.

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, **Batider.**, C. XXI, S. 2, 2001, s. 5 vd.

Moroğlu, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler**, İstanbul, İstanbul Barosu Yayını, 2005.

Moroğlu, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009. (Değerlendirme)

Moroğlu, Erdoğan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu- Değerlendirme ve Öneriler**, 7. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, 2012. (2012)

Moroğlu, Erdoğan/ Kendigelen, Abuzer, **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Güncelleştirilmiş 10. Bası, İstanbul, XII Levha Yayıncılık, Ocak 2014. (TTK.)

Moroğlu, Erdoğan, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, İstanbul, XII Levha Yayınları, 2015.

Narbay, Şafak, **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003.

Nerad, Hasan, “Limited Şirketlerin Geleceği, Bir Deneme”, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, **DEÜHFD**, C. 7, Özel Sayı, 2005, s. 223 vd.

Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000.

Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2005. (Genel Hükümler)

Oğuzman, Kemal/ Barlas, Nami, **Medeni Hukuk**, 11. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008. (Medeni Hukuk)

Oğuzman, Kemal/ Barlas, Nami, **Medeni Hukuk Temel Kavramlar**, 19. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013

Okutan Nilsson, Gül, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2004.

Oruç, Murat, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebep ile Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma”, **Batider.**, C. XXVII, S. 1, 2011, s. 209 vd.

Önder, Mehmet Fahrettin, “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **DEÜHFD**, C. 7, S. 1, 2005, s. 103 vd. (Hükümsüzlük)

Öz, Turgut, “Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri”, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan, **İÜHF Dergisi**, C. 52, S. 1-4, 1986-1987, s. 345 vd. (Payın Devri)

Özkorkut, Korkut, “1522. Madde Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Bakışının Değerlendirilmesi”, **Batider.**, C. XXV, S. 3, 2009, s. 145 vd. (1522. Madde)

Özkorkut, Korkut, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Şirkete Borçlanma Yasağı, Finansal Raporlama ve Bağımsız Denetime İlişkin Değişiklikler”, **Batider.**, C. XXVIII, S. 3, Eylül 2012, s. 45 vd. (Borçlanma Yasağı)

Özsunay, Ergun, **Medeni Hukuka Giriş**, 5. Bası, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1986. (Medeni Hukuka Giriş)

Öztürk Dirikkan, Hanife, **Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005.

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku**, 2. Cilt, 2. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1976. (2. Bası)

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1977. (1977)

Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, İstanbul, 8. Bası, 2000.

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2005. (Ortaklıklar Hukuku)

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku I**, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014. (2014)

Poroy, Reha/ Yasaman, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Bası, İstanbul, İstanbul Basım Yayım Dağıtım, 2001.

Poroy, Reha/ Yasaman, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, 13. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010. (Ticari İşletme)

Pulaşlı, Hasan, **Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri**, Ankara, Dayınlarlı Yayıncılık, 1992.

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Konya, Mimoza Yayınları, 1995.

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku**, 3. Bası, İstanbul, Nobel Kitabevi, 2001.

Pulaşlı, Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan, Ankara, **Seçkin Yayıncılık**, 2009, s. 571 vd.

Pulaşlı, Hasan, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012. (Genel Esaslar)

Pulaşlı, Hasan, “6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanununda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısımının Değerlendirilmesi”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, s. C. II, S. II, 2012, s. 9 vd.

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. I-II**, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, Ocak 2014. (Şerh I- Şerh II)

Pulaşlı, Hasan, **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015. (2015)

Sayın Önal, Buket, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, İkinci Tıpkı Bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2007.

Sayın Önal, Buket, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumluluğu**, 4. Tıpkı Bası, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009.

Sengir, Turgut, “Anonim Ortaklıklarda Tasfiye İşlemlerinin Kapsamı”, **Batider.**, C. IV, S. 4, 1968, s. 699 vd.

Serozan, Rona, **Tüzel Kişiler, Özellikle Dernekler ve Vakıflar**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1990.

Sevi, Ali Murat, **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 3. Baskı Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014.

Sumer, Ayşe, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Sebep Feshi”, **MÜİİBFD**, C. XXVIII, S. 1, 2010, s. 171 vd.

Şentürk, Akın Gencer, “Limited Şirket Ortaklarının Kamu Borçlarından Sorumluluğuna İlişkin ‘Kanuni’ Düzenlemelerin ‘Hukukiliği’ Sorunu”, **Vergi Dünyası Dergisi**, S. 326, Ekim 2008, s. 127 vd.

Şener, Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012. (Ortaklıklar Hukuku)

Sevi, Ali Murat, **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014.

Tandoğan, Haluk, **Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, C. II, 4. Tıpkı Basım, İstanbul, Evrim Basım-Yayın-Dağıtım, 1989.

Taşdelen, Nihat, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012. (Fesih)

Taşpolat Tuğsavul, Melis, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Çerçevesinde Ticaret Şirketlerinde Şirket Ortaklarının Şahsi Alacaklılarının Durumu”, **DEÜHFD**, C. 11, Özel Sayı, 2009, s. 1323 vd. (Şahsi Alacaklıların Durumu)

Tekil, Fahiman, **Şirketler Hukuku, Limited Şirketler ve Kooperatifler**, 2. Bası, İstanbul, Otağ Yayınevi, 1978. (Limited Şirketler)

Tekil, Fahiman, **Borçlar Hukuku**, İstanbul, Yelken Matbaası, 1980.

Tekil, Fahiman, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, Alkım Yayınevi, 1988.

Tekil, Fahiman, **Ticari İşletme Hukuku**, 3. Bası, İstanbul, Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık, 1997. (Ticari İşletme)

Tekil, Fahiman, “Ticaret Kanununun Revizyonu Üzerine Düşünceler”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, 1998, s. 551 vd.

Tekinalp, Ünal, “Limited Ortaklıklarda, Ortakların Sorumluluğunda “Açığı Kapama Borcu” Sistemi ve Türk Ticaret Kanunu”, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. VIII, S. 6, Eylül, 1961, s.327 vd. (Açığı Kapama Borcu)

Tekinalp, Ünal, “Pay Defterine Yazımın Hukuki Niteliği Sorunu”, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 25, S. 11, 1975, s. 470 vd.

Tekinalp, Ünal, “Limited Ortaklık”, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, **İÜ Hukuk Fakültesi Yayını**, 1997, s. 212 vd. (Limited Ortaklık)

Tekinalp, Ünal, “Çıkmaya Katılma”, Halil Arslanlı Bilim Arşivi, 2011. <<http://arslanlibilimarsivi.com/cikmaya-katilma>>

Tekinalp, Ünal, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011. (Tek Kişi Ortaklığı)

Tekinalp, Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013. (Sermaye Ortaklıkları)

Tekinay, Selahattin Sulhi/ Akman, Sermet / Burcuoğlu, Haluk/ Altop, Atilla, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993. (Genel Hükümler)

Teoman, Ömer, **Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri**, İstanbul, İstanbul Üniversite Kitabevi, 1978. (İntifa Senetleri)

Teoman, Ömer, “Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği İle Madde Eklenmesi(YTK. 416/II9)”, **Batider.**, C. XXVII, S. 3, 2011, s. 5 vd.

Tunçomağ, Kenan, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Üzerinde Çalışılmış ve Genişletilmiş 6. Bası, İstanbul, Sermet Matbaası, 1976.

Türk, Ahmet, “Müdürlerin Temsil ve Yönetim Yetkileri Bakımından Hukuki Durumu ve Anonim Ortaklığa Ticari Mümessil Atanıp Atanamayacağı Sorunu”, **Batider.**, C. XX, S. 4, 2000, s. 75 vd.

Türk, Ahmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Geneli, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerinden Bazıları Hakkındaki Düşünceler”, Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C. II, **Turhan Kitabevi**, 2010, s. 2163 vd.

Türkyılmaz, İsmail, **Sermaye Piyasası Hukukunda Pay Alım Teklifi Zorunluluğu**, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2014.

Ulaş, Işıl, “Uygulamacı Gözü İle Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Bakış”, **Batider.**, C. XXIII, S. 2, 2005, s. 189 vd.

Uysal, Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I”, **TBB**, S. 80, 2009, s. 315 vd.

Üçışık, Güzin, “Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkarılması”, Prof. Dr. Fahman Tekil’in Anısına Armağan, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını**, 2003, s. 189 vd. (Çıkarılma)

Üçışık, Güzin/ Çelik, Aydın, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. I, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013.

Ülgen, Hüseyin, “Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, **Beta Yayınları**, 2000, s. 1283 vd.

Ülgen, Hüseyin/ Helvacı, Mehmet/ Kendigelen, Abuzer/ Kaya, Arslan/ Nomer Ertan, Fusun, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul, 4. Bası, XII Levha Yayınları, 2015. (Ticari İşletme)

Yanlı, Veliye, “Limited Şirketin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, **Beta Yayınları**, 1999, s. 743 vd. (Amme Borçları)

Yasaman, Hamdi, “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku’nun Türk Ticaret Hukukuna Etkileri, **Vedat Kitapçılık**, 2009, s. 713 vd.

Yasan, Mustafa, “Türk Ticaret Kanunu m. 353’e Göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İÜHF**, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 449 vd.

Yavuz, Cevdet/ Acar, Faruk/ Özen, Burak, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yenilenmiş 7. Baskı’dan Tıpkı 8. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2009.

Yavuz, Mustafa, “Son Değişiklikler Kapsamında Anonim ve Limited Şirketlerde Borçlanma Yasağı”, **Vergi Sorunları Dergisi**, S. 288, Eylül 2012, s. 155 vd.

Yıldırım, Ali Haydar, **6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Bursa, Dora Yayınları, 2013. (Haklı Sebeple Fesih)

Yıldız, Burçak, “TTK. Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK. m. 137 Hükmündeki Ultra Vires Sınırlamasının Yerindeğinin Değerlendirilmesi”, **AÜHF**, C. 55, S. 1, 2006, s. 321 vd. (Ultra Vires)

Yıldız, Şükrü, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, **Beta Yayınları**, 1999, s. 771 vd. (Kamu Borçlarından Sorumluluk)

Yıldız, Şükrü, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul, Arıkan Yayınevi, 2007. (Limited Şirketler)

Yongalık, Aynur, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na (m. 124–133) Türk Ticaret Kanunu (m. 136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, **Batider.**, C. XXVI, S. 1, 2010, s. 79 vd.

Yüce, Aydın Alber, “Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C. II, S. 2, 2012/2, s. 61 vd.

Zevkliler, Aydın/ Acabey, Beşir/ Gökyayla, Emre, **Medeni Hukuk Giriş**, 5. Bası, Ankara, Savaş Yayınları, 1996. (Medeni Hukuk Giriş)

ÖZGEÇMİŞ

Cem Sürücü, 1986 tarihinde Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde doğmuştur. Lise öğrenimini 2000-2004 yılları arasında İstanbul Fatih Vatan Anadolu Lisesi'nde tamamlamıştır.

2005 tarihinde İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne burslu olarak girmiş ve 2007-2008 Öğretim Yılı, Erasmus Öğrenci Değişimi Programı çerçevesinde Katholieke Universiteit Brussel'da tamamlamıştır. Lisans eğitimi sırasında Kişisel Gelişim Kulübü ve Satranç Kulübünde yönetici olarak faaliyetlerde bulunmuştur.

2010-2011 yılları arasında İstanbul Barosu'nda avukatlık staj eğitimini tamamlamış ve aynı yıl, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak atanmıştır.

2012 yılında lisansüstü eğitimini tamamlamak üzere 35. maddeyle Galatasaray Üniversitesi'nde görevlendirilmiş olup, halen Galatasaray Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Galatasaray Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı Soyadı : Cem SÜRÜCÜ
Tez Başlığı : Anonim Ortaklık Hükümlerinin Limited Ortaklıklara Uygulanması
Savunma Tarihi : 07/09/2015
Danışmanı : Doç. Dr. S. Anlam Altay

JÜRİ ÜYELERİ

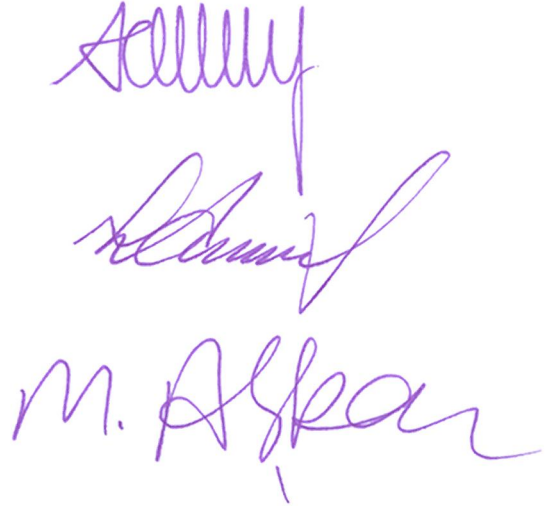
Ünvanı, Adı, Soyadı

İmza

Doç. Dr. S. Anlam Altay

Doç. Dr. Tolga Ayoğlu

Prof. Dr. Murat Alışkan

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. M. Yaman ÖZTEK

Y.
Yrd. Doç. Dr. A. Fahri NEGÜS
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜR YARDIMCISI